

Dysgu Cymraeg

**Mynediad –
Entry (A1) Fersiwn 2**

**(De Cymru –
South Wales)**



Y Ganolfan
Dysgu Cymraeg
Genedlaethol —
National Centre
for Learning Welsh



Dysgu
Learn

Croeso!

Croeso i'ch taith yn dysgu Cymraeg. Er mwyn dysgu'n llwyddiannus, mae mynchyd dosbarthiadau'n rheolaidd yn bwysig dros ben, yn ogystal â dysgu'r eirfa ym mhob uned, ymarfer y patrymau a defnyddio'ch sgiliau newydd. I'ch helpu chi i ymarfer, mae llawer o weithgareddau ar-lein sy'n cyd-fynd â'r cwrs yma ar www.dysgucymraeg.cymru, ac ym mhob uned yn y cwrs byddwch chi'n cael gwybod sut i adolygu'r gwaith gyda Duolingo hefyd (diolch i dîm Duolingo Cymru). Mae unedau Gwaith cartref yng nghefn y llyfr yma. Mae'r llyfr yn dod yn rhydd yn hawdd iawn. Dylech chi ei roi e mewn ffeil a byddwch chi'n gallu ychwanegu unrhyw beth bydd eich tiwtor yn ei roi i chi. Gwrandewch ar Radio Cymru, gwyliwch S4C a darllenwch! Bydd eich tiwtor hefyd yn dweud wrthoch chi am lawer o gylleoedd i ymarfer ac i ddefnyddio eich Cymraeg.

Pob lwc!

Welcome to your learning Welsh journey. To make sure that you are successful, it is important to attend class regularly, learn the vocabulary in the units as you go along, practise the language patterns and use your new skills. To help you practise, you can access learning materials specifically designed to accompany this course at www.learnwelsh.cymru. As you work through the units, you will also know which Duolingo units will help you revise specific language patterns (thanks to our Duolingo team in Wales). There are Homework sections for each unit at the back of this book.

The book will come apart easily. Place it in a file and then you will be able to add any additional materials your tutor will give you. Listen to Radio Cymru, watch S4C and read! Your tutor will inform you regularly of the numerous opportunities available to practise and use your Welsh.

Good luck!

Dyma'r symbolau byddwch chi'n gweld yn y llyfr. Here are the symbols you will see in the book.



Sgwrs
(Dialogue)



Gemau dis
(Dice Games)



Yr wyddor
(The Alphabet)



Help llaw
(Explanations)



Robin Radio



Darllen
(Reading)



Gwrando
(Listening)



Gwaith cartref
(Homework)



greet 1
Duolingo



greet 2
Duolingo



present1
Duolingo

Cynnwys / Content

Uned	Teitl	Nod/ Aim	Cynnwys/Content
1	Helô, sut dych chi?	Dechrau sgwrs/ <i>Starting a conversation</i>	Ceri dw i Sut dych chi? Sut wyt ti? Ble dych chi'n byw? Dw i'n gyrru Rhifau/Numbers
2	Wyt ti'n hoffi coffi?	Siarad am bethau 'dyn ni'n hoffi a gweithgareddau pob dydd/ <i>Talking about likes and everyday activities</i>	Dw i'n lico/hoffi Wyt ti'n lico/hoffi? Ydw/Nac ydw Dw i ddim yn hoffi 'Dyn ni'n hoffi Dych chi'n hoffi? Ydyn/Nac ydyn 'Dyn ni ddim yn hoffi Dyddiau'r wythnos/ <i>Days of the week</i>
3	Dych chi eisiau paned?	Mynegi dymuniad/ <i>Expressing a desire</i>	Dw i eisiau Wyt ti eisiau? Ydw/Nac ydw Mae Aled eisiau Lliwiau/Colours
4	Mynd a dod	Trafod o ble 'dyn ni'n dod a ble 'dyn ni'n mynd/ <i>Discussing where we come from and where we are going</i>	Y Treiglad Meddal/ <i>Soft Mutation</i>
5	Beth wnest ti ddoe?	Dweud beth wnaethoch chi/ <i>Saying what you did</i>	Gwnes i Wnest ti? Do/Naddo Wnaethoch chi? Do/Naddo Coginiai
6	Sut mae'r tywydd?	Siarad am y tywydd a phobl eraill/ <i>Talking about the weather and other people</i>	Mae hi'n braf Mae hi'n gallu Mae e'n gallu Maen nhw'n gallu Sut/ble/pryd mae'r dosbarth? Rhifau/Numbers 11-100

Uned	Teitl	Nod/ Aim	Cynnwys/Content
7	Ydy hi'n gweithio?	Gofyn ac ateb cwestiynau am bobl a phethau eraill/ <i>Asking and answering questions about other people and things</i>	Siân yw hi Ydy hi'n dda? Ydy/Nac ydy Ydyn nhw'n dda? Ydyn/Nac ydyn Dyw e ddim yn dda 'Dyn nhw ddim yn dda Pwy/beth/faint yw e?
8	Adolygu ac ymestyn –	Siarad ar y ffôn Adolygu ac ymarfer ymadroddion ffôn/ <i>Revision and useful phrases for the telephone</i>	Gaf i? Cei/Na chei, Cewch/Na chewch Dw i'n gweithio yn y coleg / Dw i'n gweithio mewn coleg
9	Prynon ni fara	Dweud beth wnaethoch chi a phobl eraill yn y gorffennol/ <i>Saying what you and others did in the past</i>	Gwnaeth e/hi, Gwnaethon ni/nhw Prynaist ti, Prynodd e/hi, Prynon ni, Prynoch chi, Prynon nhw
10	Es i i'r dre	Dweud ble aethoch chi a phobl eraill/ <i>Saying where you and others went</i>	Es i Est ti Aeth e/hi Aethon ni Aethoch chi Aethon nhw Es i ddim Y tymhorau/ <i>The seasons</i>
11	Ces i dost i frecwast	Dweud beth gawsoch chi a phobl eraill/ <i>Saying what you and others had or received</i>	Ces i/Ges i Cest ti/Gest ti Cafodd Sam/Gaeth Sam Cawson ni/Gaethon ni Cawsoch chi/ Gaethoch chi Cawson nhw/ Gaethon nhw Gest ti? Ches i ddim
12	Mae car gyda fi	Dweud beth sy gyda chi a phobl eraill/ <i>Saying what you and others have and own</i>	Mae car gyda fi/ti/fe/hi/ ni/chi/nhw Oes car gyda ti? Does dim car gyda fi

Uned	Teitl	Nod/ Aim	Cynnwys/Content
13	Roedd hi'n braf	Disgrifio pethau yn y gorffennol/ <i>Describing things in the past</i>	Roedd hi'n braf Oedd hi'n braf? Oedd/Nac oedd Doedd hi ddim yn braf Roedd pen tost gyda fi Roedd annwyd arna i
14	Ble ro'ch chi'n byw ac yn gweithio?	Siarad am bethau ro'ch chi'n arfer eu gwneud/ <i>Talking about things you used to do</i>	Ro'n i/Ro't ti/Ro'n ni/ Ro'ch chi/Ro'n nhw Y Treiglad Trwynol/ Nasal Mutation
15	Adolygu ac Ymestyn – Siarad wyneb yn wyneb	Adolygu ac ymarfer ymadroddion ar gyfer siarad wyneb yn wyneb/ <i>Revision and useful phrases for face-to-face meetings</i>	Dw i wedi arall Y misoedd/ The months
16	Rhifau, Amser ac Arian	Siarad am amser ac arian/ <i>Talking about time and money</i>	Faint o'r gloch yw hi? Y cloc Faint yw...? Arian
17	Bydd hi'n braf yfory	Siarad am ddigwyddiadau yn y dyfodol/ <i>Talking about events in the future</i>	Bydd e/hi Fydd e/hi...? Bydd/Na fydd Fydd e/hi ddim Bydda i
18	Bydda i'n mynd	Siarad am gynlluniau yn y dyfodol/ <i>Talking about plans in the future</i>	Byddwn ni Byddan nhw Fyddi di? Bydda/Na fydda Fyddwch chi? Byddwn/Na fyddwn
19	Fy	Siarad am eich eiddo chi a'ch perthnasau chi/ <i>Talking about your possessions and your relatives</i>	fy nhad i fy nrws i fy nghar i fy ngwin i fy mhen i fy mrawd i
20	Dy/Eich	Gofyn cwestiynau am eiddo a pherthnasau pobl eraill/ <i>Asking questions about other people's possessions and relatives</i>	eich tocyn chi dy docyn di

Uned	Teitl	Nod/ Aim	Cynnwys/Content
21	Dewch yma!	Cyfarwyddo/ Giving instructions	Codwch/Ewch/ Dewch/Gnewch Coda/Cer/Dere/ Gwna
22	Yn y gwaith	Siarad yn y gwaith ac adolygu unedau 16-21/ Speaking at work and revision of units 16-21	
23	Rhaid i fi	Siarad am orfod gwneud rhywbeth/ Talking about having to do something	Rhaid i fi Rhaid i ti Rhaid iddo fe Rhaid iddi hi Rhaid i ni Rhaid i chi Rhaid iddyn nhw Oes rhaid i ti? Does dim rhaid i fi Rhaid i fi beidio
24	Cyn ac ar ôl	Siarad am gyfres o ddigwyddiadau yn eu trefn/ Talking about a series of events in sequence	Ar ôl i fi fynd Cyn i fi fynd
25	Mae bwyd yn y caffi	Gofyn am bethau mewn caffi/ Asking for things in a café	Mae'r te'n oer Ydy'r te'n oer? Dyw'r te ddim yn oer Mae te Oes te? Does dim te
26	Ei/Ein/Eu	Siarad am bethau a phobl sy'n perthyn i bobl eraill/ Talking about other people's belongings and relatives	ei gar e ei char hi ein car ni eu car nhw
27	Pobl y Cwm	Siarad am eiddo a pherthnasau/ Talking about possessions and relatives	pris petrol pris y petrol
28	Adolygu ac edrych ymlaen	Adolygu/ Revision	Roedd rhaid i fi Bydd rhaid i fi
Uned Arholiad Mynediad	Yr Arholiad	Paratoi at Arholiad Mynediad/ Preparing for the Entry level examination	Enghreifftiau o'r tasgau/ Examples of the tasks

Rhestri Defnyddiol / Useful Vocabulary Lists

Dyddiau'r Wythnos/Days of the Week

dydd Sul	Sunday
dydd Llun	Monday
dydd Mawrth	Tuesday
dydd Mercher	Wednesday
dydd Iau	Thursday
dydd Gwener	Friday
dydd Sadwrn	Saturday

Misoedd/Months

mis Ionawr	January
mis Chwefror	February
mis Mawrth	March
mis Ebrill	April
mis Mai	May
mis Mehefin	June
mis Gorffennaf	July
mis Awst	August
mis Medi	September
mis Hydref	October
mis Tachwedd	November
mis Rhagfyr	December

Lliwiau/Colours

brown	brown
coch	red
du	black
glas	blue
gwyn	white
gwyrdd	green
llwyd	grey
melyn	yellow
oren	orange
pinc	pink
porffor	purple

Uned 1 (un) Helô, sut dych chi?

Nod: Dechrau sgwrs / Starting a conversation

(Ceri dw i, Pwy dych chi?, Sut dych chi?, Sut wyt ti?, Ble dych chi'n byw?)

Geirfa

- enwau benywaidd / feminine nouns
- enwau gwrywaidd / masculine nouns
- berfau / verbs
- ansoddeiriau / adjectives
- arall / other

Abertawe _____ Swansea
nos _____ night
noswaith _____ evening

paned _____ cuppa
problem(au) _____ problem(s)
rhaglen(ni) _____ programme(s)
uned(au) _____ unit(s)

bore(au) _____ morning(s)
car (ceir) _____ car(s)
croeso _____ welcome
dosbarth(iadau) _____ class(es)

enw(au) _____ name(s)
heddlu _____ police
pryhawn(iau) _____ afternoon(s)
rhif(au) _____ number(s)

byw _____ to live
darllen _____ to read
dysgu _____ to learn, to teach

gwylio _____ to watch
gyrru _____ to drive
stopio _____ to stop

da _____ good
ofnadwy _____ terrible

pinc _____ pink
wedi blino _____ tired

a _____ and
ble? _____ where?
chi _____ you
diolch _____ thanks
dyna pam _____ that's why
eto _____ again
fi _____ me
gyda _____ with
heddiw _____ today
hwyl! _____ bye!

i _____ to; for
iawn _____ ok, very
nawr _____ now
ond _____ but
pawb _____ everybody
pwy? _____ who?
sut? _____ how?
ti _____ you
yma _____ here
yn _____ in

Geiriau pwysig i fi

X _____
X _____
X _____
X _____

Cymraeg Dosbarth – Pawb! Eto!

“



Siôn dw i. _____ I'm Siôn.



Mari dw i. _____ I'm Mari.



Siân dw i. _____ I'm Siân.



Twm dw i. _____ I'm Twm.

Pwy dych chi? _____ Who are you?

Sut dych chi? _____ How are you?

lawn. _____ OK.

Da iawn, diolch. _____ Very well, thanks.

Ofnadwy. _____ Terrible.

Wedi blino. _____ Tired.

Sgwrs 1

A: Helô, Eryl dw i. Pwy dych chi?

B: lawn, diolch.

B: Bore da, Ceri dw i. Sut dych chi?

A: Hwyl, Ceri!

A: Da iawn, diolch. Sut dych chi?

B: Hwyl.

Ynganu - Yr Wyddor

Aa

A - cat/hard	Ng - long	Ph - physics
B - bat	H - hard	R - race
C - cat	I - ink/tree	Rh - as in Y Rhyl Rhiwbeina
Ch - loch	J - jam	S - seven
D - dog	L - lounge	T - tavern
Dd - the	Li - Llanelli (Place tongue behind teeth and blow)	Th - three
E - egg/air	M - mam	U - tin/been
F - valley	N - no	W - water/look
Ff - friend	O - orange/roar	Y - bin / been/ 'uh' as in Pontypridd
G - garden	P - paper	

Un llythyren (one letter) yw

Ch	Dd	Ff	Ng	Li	Ph	Rh	Th
-----------	-----------	-----------	-----------	-----------	-----------	-----------	-----------

Rhifau

dim (0)	pedwar (4)	wyth (8)
un (1)	pump (5)	naw (9)
dau (2)	chwech (6)	deg (10)
tri (3)	saith (7)	



Pwyslais! Stress!

professional
novelist

**proffesiYNoL
noFELydd**

The emphasis in Welsh is
almost always on the last but
one syllable.

Sîon	A	Siân
Huw	2	Mair
Marc	3	Gwen
Gareth	4	Marged
Carwyn	5	Rhian
Rhodri	6	Bethan
Dylan	7	Glenys
Geraint	8	Ffion
Gwilym	9	Mari
Rhidian	10	Rhiannon
Arfon	Jac	Eleri
Llywelyn	Brenhines	Mererid
Meredydd	Brenin	Myfanwy

Ymarfer! Practice!

mân	man	twr	tŵr
cân	carn	dal	dall
marc	march	dallu	dathlu
ci	si	beth	bedd
gwên	Gwen	nodi	noddi
tôn	ton	ofer	offer
dur	dŵr	y garreg	y garej

Sgwrs 2



A: O na, yr heddlu! (Stopio'r car)
B: Hello, hello, hello.
A: Cymraeg, plîs.
B: O, helô, helô, helô.
A: Prynhan da, cwnstabl.
B: Prynhan da. Pwy dych chi?
A: Ceri Llwyd dw i.
B: Ceri Llwyd, y gitarydd?

A: le, sut ...
B: Y gitarydd gyda band Y Pandas Pinc?
A: le.
B: Y Pandas Pinc. Waw...
A: Problem gyda'r car, cwnstabl?
B: Na, na, dim problem. Hwyl, Ceri.
A: Hwyl.
B: Wel, wel, Ceri Llwyd, Y Pandas Pinc, waw ...

Bore da
(am)



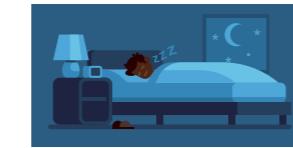
Prynhan da
(pm)



Noswaith
dda



Nos da



Sut wyt ti?

A: Bore da, Ceri.
B: Helô, Eryl. Sut *wyt ti*?
A: Da iawn, diolch, sut *wyt ti*?
B: lawn.

CHI = formal & plural
TI = one person you know well, a child, a pet

Ble dych chi'n byw?
Ble rwyt ti'n byw?

Where do you live?
 Where do you live?

Llanelli.
 Abertawe.



Aber

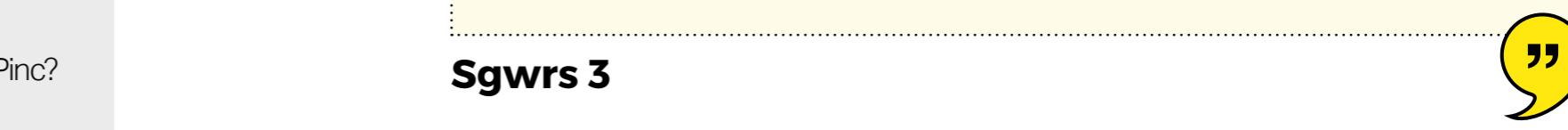
Llan

Caer

Pont

Dw i'n gyrru **Fiesta**. ————— I drive a Fiesta.
 Dw i'n gwyllo **Strictly**. ————— I watch Strictly.
 Dw i'n darllen y **Western Mail**. ————— I read the Western Mail.
 Dw i'n dysgu **Cymraeg**. ————— I'm learning Welsh.

Sgwrs 3



A: Bore da. Sut dych chi?
B: lawn, ond wedi blino heddiw.
A: Ble dych chi'n byw nawr?
B: Abertawe.

A: Abertawe? A dych chi'n dysgu Cymraeg yma!

B: Dyna pam dw i wedi blino.
 Dw i'n gyrru yma.
A: Paned?
B: le, plîs.

Help llaw (Top Tips)



1. Welsh pronunciation is generally quite consistent.

There are 7 vowels –

a e i o u w y

Y has 2 sounds, see Ynys, Aberystwyth. This will be explained soon.

A, I, O + Y are also useful words!
 (meaning and, to, from, the)

S also has 2 sounds – normally a hiss (stopio) but combined with *i* is a *sh* sound (e.g. Siân).

2. The stress on a Welsh word is almost always on the last syllable but one.

3. **lawn** – You will see in the vocabulary that 'iawn' can mean both 'OK' and 'very'. On its own, it means 'OK': Sut dych chi? lawn.

However, when used after an adjective its meaning is 'very': da iawn (very good).

4. **Ti + Chi** are similar to *Tu + Vous* in French (and many other languages). **Ti** is always singular and **Chi** can be either formal singular or plural.

5. The word for 'and' is **a**, but it becomes **ac** before a vowel. Aled **a** Siân / Siân **ac** Aled



Duolingo

- For all English to Welsh translations, you can answer using the patterns you have learnt in your class, i.e. Northern or Southern. If you get a correction in a different dialect, this is usually because there is a mistake elsewhere in your sentence and not necessarily in the pattern being practised.
- There are short tips linked to every unit to help you understand the content of the unit. These tips can be accessed on the web and mobile web versions of the course but not on the app.
- In order to have access to all Duolingo units that support the course book units, the best strategy is to only do level one for every unit to work quickly through the 'tree' and then come back to complete higher levels when revising the grammar studied in class.

Uned 2 (dau) – Wyt ti'n lico/hoffi coffi?

Nod: Siarad am bethau 'dyn ni'n hoffi a gweithgareddau pob dydd/
Talking about likes and everyday activities (dw i, 'dyn ni, wyt ti, dych chi)

Geirfa

cacen(nau) —— cake(s)
pêl (peli) —— ball(s)

teisen(nau) —— cake(s)
wythnos(au) —— week(s)

bwyd —— food
caws —— cheese
cerdyn (cardiau) —— card(s)
cig(oedd) —— meat(s)
coffi(s) —— coffee(s)
criced —— cricket
dillad —— clothes
dydd(iau) —— day(s)
golf —— golf
gwin —— wine

hoci —— hockey
llaeth —— milk
papur(au) —— paper(s)
papur newydd —— newspaper
pêl-droed —— football
radio —— radio
siocled(i) —— chocolate(s)
siwgr —— sugar
teledu —— television
tennis —— tennis
tiwtor(iaid) —— tutor(s)
tost —— toast

bod —— to be
bwyt —— to eat
canu —— to sing
chwarae —— to play
dawnsio —— to dance
gweithio —— to work
gweld —— to see
gwneud —— to do, to make

hoffi —— to like
lico —— to like
mynd —— to go
prynu —— to buy
siopa —— to shop
smwddio —— to iron
yfed —— to drink
ymddeol —— to retire

bendigedig —— fantastic
coch —— red
gwyn —— white

neis —— nice
newydd —— new
siŵr —— sure

ar —— on
beth? —— what?
chwaith —— either
dim —— not; nothing; zero
hefyd —— also
heno —— tonight

mynd am dro —— to go for a walk
pryd? —— when?
wrth gwrs —— of course
ych a fi —— yuck
yfory —— tomorrow

- enwau benywaidd / feminine nouns
- enwau gwrywaidd / masculine nouns
- berfau / verbs
- ansoddeiriau / adjectives
- arall / other

Geiriau pwysig i fi

×

×

Lico/Hoffi

Dw i'n lico/hoffi coffi. —— I like coffee.
Dw i'n lico/hoffi siocled. —— I like chocolate.
Dw i'n lico/hoffi pitsa. —— I like pizza.
Dw i'n lico/hoffi llaeth. —— I like milk.

Wyt ti'n lico/hoffi coffi? —— Do you like coffee?
Wyt ti'n lico/hoffi siwgr? —— Do you like sugar?
Wyt ti'n lico/hoffi cyrri? —— Do you like curry?
Wyt ti'n lico/hoffi pasta? —— Do you like pasta?

Ydw. Nac ydw.

Dw i ddim yn lico/hoffi caws. —— I don't like cheese.
Dw i ddim yn lico/hoffi siocled. —— I don't like chocolate.
Dw i ddim yn lico/hoffi cyrri. —— I don't like curry.
Dw i ddim yn lico/hoffi pasta. —— I don't like pasta.

Enw	caws	cacen	pêl-droed	canu
Chi				
Tiwtor				

Cymraeg
Dosbarth
Codwch!
Eisteddwch!
Dych chi ar
mufe.

Gyda'ch partner, llenwch y bylchau. With your partner, fill in the gaps.

A: Wyt ti'n hoffi gwin gwyn?

B:



A: Dw i ddim. Wyt ti'n hoffi gwin coch?

B:



A: Dw i ddim yn hoffi gwin coch chwaith! Ond dw i'n hoffi coffi!

B: A fi. Dw i'n hoffi coffi hefyd.



A: Wyt ti'n lico rygbi?

B:



A: Dw i ddim. Wyt ti'n lico criced?

B:



A: Dw i ddim yn lico criced chwaith! Ond dw i'n lico pêl-droed.

B: A fi. Dw i'n lico pêl-droed hefyd.



Sgwrs 1

Ceri: Noswaith dda, Eryl. Sut wyt ti?

Eryl: Da iawn, diolch. A sut wyt ti?

Ceri: Wedi blino.

Eryl: Wyt ti'n mynd i'r dosbarth salsa yfory?

Ceri: Ydw, wrth gwrs! Dw i'n lico'r dosbarth salsa.

Eryl: Da iawn! Hwyl, Ceri.

Ceri: Nos da.



Beth dych chi'n hoffi/lico? _____ What do you like?

Beth dych chi ddim yn hoffi/lico? _____ What don't you like?

Beth wyt ti'n hoffi/lico ar y teledu? _____ What do you like on television?

Beth wyt ti'n hoffi/lico ar y radio? _____ What do you like on the radio?

Dw i'n hoffi pasta ond dw i ddim yn hoffi pitsa.

Dw i'n hoffi ioga ond dw i ddim yn hoffi dawnsio.

Beth dych chi **ddim** yn hoffi?

siopa	dawnsio	canu
gweithio	smwddio	darllen

Ynganu - llafariaid hir/long vowels

Gyda'r tiwtor, wedyn gyda'ch partner, dwedwch:

**da/de/di/do/du/dw/dy
pa/te/ci/to/plu/nhw/fy**

Ymarfer!/Practice!

campus
cell
offer
toll

mud
murmur
barn
pump

union
Arthur
march
bore

archangel
blinder
her
draw

call
dawn
person
torch

'Dyn ni'n dysgu Cymraeg. _____ We are learning Welsh.
 'Dyn ni'n gweithio. _____ We are working.
 'Dyn ni'n chwarae tennis. _____ We play tennis.
 'Dyn ni'n prynu bwyd yn Tesbury's. _____ We buy food in Tesbury's.

Dych chi'n dysgu Cymraeg? _____ Are you learning Welsh?
 Dych chi'n darllen papur newydd? _____ Do you read a newspaper?
 Dych chi'n gwyllo Emmerdale? _____ Do you watch Emmerdale?
 Dych chi'n bwyta cig? _____ Do you eat meat?

Ydyn: Nac ydyn.

'Dyn ni ddim yn gwyllo Emmerdale. _____ We don't watch Emmerdale.
 'Dyn ni ddim yn bwyta cig. _____ We don't eat meat.
 'Dyn ni ddim yn hoffi/lico criced. _____ We don't like cricket.
 'Dyn ni ddim yn yfed gwin. _____ We don't drink wine.

Ble dych chi'n siopa? _____ Where do you shop?
 Ble dych chi'n prynu bwyd? _____ Where do you buy food?
 Ble dych chi'n prynu dillad? _____ Where do you buy clothes?
 Ble dych chi'n prynu petrol? _____ Where do you buy petrol?

Holiadur siopa/Shopping questionnaire

Gofynnwch i 4 person ble maen nhw'n prynu bwyd, dillad, petrol.
 Ask four class members where they buy bwyd, dillad, petrol.

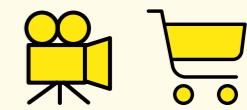
Enw	bwyd	dillad	petrol

Dyddiau'r wythnos/Days of the week

dydd Sul	dydd Llun	dydd Mawrth	dydd Mercher
dydd Iau	dydd Gwener	dydd Sadwrn	HWRÊ!!

Pryd dych chi'n.....?

(Dewiswch un gweithgaredd ar gyfer pob dydd.
 Choose one activity for each day.)



chwarae tennis/hoci/golff/cardiau/pêl-droed/rygbi/criced?

siopa?

mynd am dro?

dysgu Cymraeg/ioga/pilates?

	Llun	Mawrth	Mercher	Iau	Gwener	Sadwrn	Sul
Chi							
	Llun	Mawrth	Mercher	Iau	Gwener	Sadwrn	Sul
Partner							

Beth dych chi'n wneud?

Dewiswch un gweithgaredd ar gyfer pob dydd./Choose one activity for each day.

	Chi		
dydd Sul			
dydd Llun			
dydd Mawrth			
dydd Mercher			
dydd Iau			
dydd Gwener			
dydd Sadwrn			



Sgwrs 2

A: Bore da.

B: Hmff.

A: Sut dych chi heddiw?

B: Ofnadwy. Dw i ddim yn lico dydd Llun.

A: Coffi?

B: Ych a fi. Dw i ddim yn lico coffi.

A: Te?

B: lawn.

A: Llaeth?

B: Ych a fi. Dw i ddim yn lico llaeth. Reit, ble dw i'n gweithio?

A: Gweithio? Ym, dw i ddim yn siŵr. Pwy dych chi, plîs?

B: Williams, y bôs newydd.

A: O? Neis iawn.... Croeso, Mr Williams.

B: Dr Williams.

A: Croeso, Dr Williams.

A: (wrtho/wrthi ei hun / to him/herself)
Ych a fi, dw i ddim yn lico'r bôs newydd.

Robin Radio

a) Atebwch / Answer:

Gyda phwy mae Robin yn siarad?
Who is Robin speaking to?

.....
.....
.....

Pa adeg o'r diwrnod yw hi?
What time of day is it?

.....
.....
.....

Ble mae Robin yn byw?
Where does Robin live?

.....
.....
.....

b) Gwrandewch am / Listen out for:

Pwy sy'n siarad? — *Who is speaking?*
byd bach — *small world*
wedi ymddeol — *retired*

c) Cyfieithwch / Translate:

How are you today?

Where do you live?

I don't work.



Help llaw



- The verb **bod** (to be) is very important in Welsh. Here it is used to make present tense patterns. **Dw i + yn + verb (also Rwyd ti, 'Dyn ni, Dych chi)**. In this unit we have been looking at present tense sentences, e.g.

Dw i'n hoffi ————— I like
Dw i'n mynd ————— I go/I am going
Dw i'n darllen ————— I read/I am reading
Dw i'n gweithio ————— I work/I am working

- Dw i'n hoffi** – I like – is also said as **Dw i'n lico/licio** in many areas of Wales. Both are fine, use the one you like (ask your tutor!)
- Ydw / Nac ydw** is the 1st person answer (present tense) when questions start with **Wyt ti** or **Dych chi**... You are literally saying I am/I do or I am not/I don't. The plural is **Ydyn / Nac ydyn**.
- You may come across the form **Rydw i. Dw i** is a shortened form used in speech.
- Here are the forms of the verb **bod** in Uned 2:

Cadarnhaol/ Affirmative	Negyddol/ Negative	Cwestiwn/ Question
Dw i	Dw i ddim	Wyt ti? Ydw/Nac ydw
Rwyd ti	Dwyd ti ddim	Dych chi? Ydyn/Nac ydyn
'Dyn ni	'Dyn ni ddim	
Dych chi	Dych chi ddim	

6. Beth dych chi'n wneud?

You will notice that **gwneud** (to do, to make) has become **wneud**. Giving a full explanation here would not be meaningful and therefore just learn it as a really useful question.

Uned 3 (tri) Dych chi eisiau paned?

Nod: Mynegi dymuniad / Expressing a desire
(Dw i eisiau, Mae Aled eisiau)

- enwau benywaidd / feminine nouns
- enwau gwrywaidd / masculine nouns
- berfau / verbs
- ansoddeiriau / adjectives
- arall / other

Geirfa

diod(ydd) ————— drink(s)
iâ ————— ice

swydd(i) ————— job(s)
punt (punnoedd) — pound(s) (money)

blodyn (blodau) ————— flower(s)
caffi(s) ————— café(s)
dŵr ————— water
ffôn (ffonau) ————— phone(s)
finegr ————— vinegar
gwaith ————— work
halen ————— salt

hufen iâ ————— ice cream
pysgodyn (pysgod) — fish(es)
rhywbeth ————— something
sglodian ————— chips
te ————— tea
tŷ (tai) ————— house(s)

cael ————— to have
clywed ————— to hear
deall ————— to understand

eisiau ————— to want
nofio ————— to swim

arall ————— other, else
dyma ————— here is, this is

rhywbeth arall ————— something else
os gwelwch chi'n dda — please

Cymraeg Dosbarth —
Dw i ddim yn deall.
Pawb yn deall?

Geiriau pwysig i fi

X
X

X
X



Dw i eisiau paned. _____ I want a cuppa.
Dw i eisiau te. _____ I want tea.
Dw i eisiau car newydd. _____ I want a new car.
Dw i eisiau swydd newydd. _____ I want a new job.

Wyt ti eisiau diod? _____ Do you want a drink?
Wyt ti eisiau paned? _____ Do you want a cuppa?
Wyt ti eisiau llaeth? _____ Do you want milk?
Wyt ti eisiau siwgr? _____ Do you want sugar?

Ydw. **Nac ydw.**

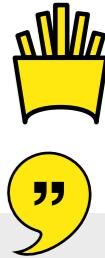
Dw i ddim eisiau coffi. _____ I don't want coffee.
Dw i ddim eisiau te gwyrdd. _____ I don't want green tea.
Dw i ddim eisiau tŷ newydd. _____ I don't want a new house.
Dw i ddim eisiau ffôn newydd. _____ I don't want a new phone.

Amser Paned - Gofynnwch i'r dosbarth:

Enw	coffi	te	llaeth	siwgr
Chi				
Tiwtor				

Sgwrs 1

- A:** Noswaith dda. Beth dych chi eisiau?
B: Pysgodyn a sglodion, os gwelwch chi'n dda.
A: Dych chi eisiau finegr?
B: Ydw, plîs.
A: Dych chi eisiau halen?
B: Dim diolch.
A: Dych chi eisiau rhywbeth arall?
B: Potel o lemonêd, os gwelwch chi'n dda.
A: Dyma chi. Pum punt, os gwelwch chi'n dda.
B: Dyma chi.
A: Diolch.



Yn y caffi...

- A:** Beth dych chi eisiau?
B:
A: Dych chi eisiau ?
B:
A: Dych chi eisiau ?
B:
A: Dw i eisiau siwgr.
B:
A: Dych chi eisiau rhywbeth arall?
B:
A: Dyma chi. Pum punt, os gwelwch chi'n dda.
B:
A: Dyma chi.
B:
A: Diolch.
B:



Beth dych chi eisiau wneud _____ What do you want to do now?
nawr?
Beth dych chi eisiau wneud _____ What do you want to do today?
heddiw?
Beth dych chi eisiau wneud _____ What do you want to do tonight?
heno?
Beth dych chi eisiau wneud _____ What do you want to do tomorrow?
yfory?

'**Dyn ni eisiau dawsio heno.** _____ We want to dance tonight.
'**Dyn ni eisiau canu carioci heno.** _____ We want to sing karaoke tonight.
'**Dyn ni eisiau smwddio heno.** _____ We want to iron tonight.
'**Dyn ni eisiau gwneud y gwaith cartre heno.** _____ We want to do the homework tonight.

Dych chi eisiau dawsio heno? _____ Do you want to dance tonight?
Dych chi eisiau canu carioci heno? _____ Do you want to sing karaoke tonight?
Dych chi eisiau smwddio heno? _____ Do you want to iron tonight?
Dych chi eisiau gwneud y gwaith cartre heno? _____ Do you want to do the homework tonight?

Ydyn. **Nac ydyn.**

Sgwrs 2

- A: Dych chi eisiau paned? B: Ydw, llaeth a chwech siwgr.
 B: Mm, diolch yn fawr. Coffi, plîs.
 A: Dych chi eisiau llaeth a siwgr? B: Dim diolch. Dw i'n slim.

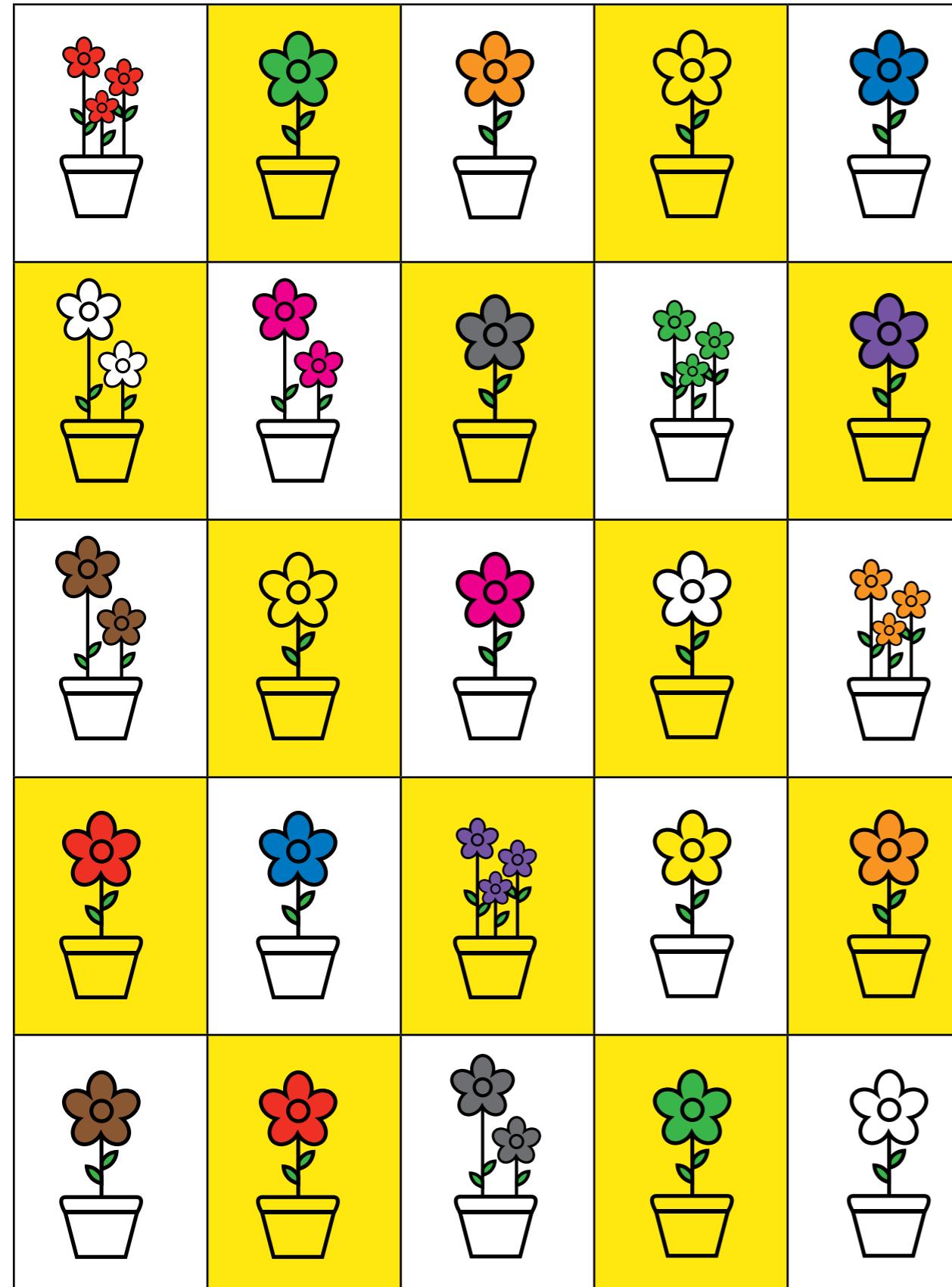
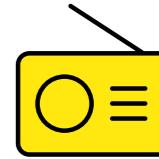
Mae Siân eisiau diod. _____ Siân wants a drink.
Mae Siân eisiau te. _____ Siân wants tea.
Mae Siân eisiau hufen iâ. _____ Siân wants ice cream.
Mae Siân eisiau dŵr. _____ Siân wants water.

Ynganu

cof nain	ffynnu trai	synnu crai	dysgu sain	hynny taid
-------------	----------------	---------------	---------------	---------------

Lliwiau



Blodau**Robin Radio****a) Atebwch / Answer:**

Pwy sy'n ffonio Robin?

.....

Sut mae Haf?

.....

Beth yw gwaith Haf? What is Haf's job?

.....

b) Gwrandewch am / Listen out for:

Mae'n braf. ————— It's nice weather.
ysbyty ————— hospital
Diolch am ffonio. —— Thanks for phoning.

**c) Cyfieithwch / Translate:**

I'm Haf. How are you?

Where do you work?

Help llaw

1. When using **eisiau** – to want – never use **yn**.

2. The third person singular of **bod** (to be) is introduced in Uned 3. To speak of a third person, we use **Mae** at the beginning of the sentence:

Mae Aled eisiau diod. / **Mae** Aled yn hoffi te.
Mae Aled yn dysgu Cymraeg.

So far, you have learned.

Dw i	I am	'Dyn ni	We are
Rwyt ti	You are	Dych chi	You are
Mae Aled	Aled is		

3. Notice:

pum punt = a singular noun following a number.



Uned 4 (pedwar) – Mynd a dod

Nod: Trafod o ble dych chi'n dod a ble dych chi'n mynd / Discussing where you come from and where you are going (Dw i'n dod o, dw i'n mynd i)

Geirfa

Caerdydd	Cardiff
Cymru	Wales
gêm (gemau)	game(s), match(es)
gwlad (gwledydd)	country (countries)
gwyliau	holiday(s)
Iwerddon	Ireland

Lloegr	England
Llundain	London
siop(au)	shop(s)
tref(i)	town(s)
tudalen(nau)	page(s)
theatr(au)	theatre(s)
Yr Alban	Scotland

beic(iau)	bike(s)
byd	world
dyn(ion)	man (men)
gwely(au)	bed(s)

Nadolig	Christmas
penwythnos(au)	weekend(s)
sinema(sinemâu)	cinema(s)
tîm (timau)	team(s)

aros	to stay, to wait
cerdded	to walk
cofio	to remember
dod	to come

dweud	to say, to tell
hedfan	to fly
helpu	to help
nabod	to know, to recognise

aml	often
bach	small

gwreiddiol — original

a dweud y gwir	— to tell the truth
adre	— (towards) home
dros	over
dyna	there is
gan	by, from (a person)
neu	or

pan	when
pob	every
pob lwc	good luck
weithiau	sometimes
wir	indeed
yno	there

Geiriau pwysig i fi

X X X

Cymraeg Dosbarth –
Gyda'ch partner.
Partner newydd.
Gwela i chi yr
wythnos nesa!

Dw i'n dod o Abertawe. — I come from Swansea.
 Dw i'n dod o Harlech. — I come from Harlech.
 'Dyn ni'n dod o'r Bala. — We come from Bala.
 'Dyn ni'n dod o'r Fenni. — We come from Abergavenny.

O ble rwyt ti'n dod? — Where do you come from?
 O ble dych chi'n dod? — Where do you come from?



ABERYSTWYTH

EGLWYSBACH

FFWRNAIS

HARLECH

AWSTRALIA

RWMANIA

SYRIA

WAUNFAWR

YSTRADGYNLAIS

ABERDEEN

EGLWYSWRW

FFRAINC

HWLFFORDD

IWERDDON

RWSIA

SBAEN

WRECSAM

Y BARRI

Y Treiglad Meddal – Soft Mutation

Ar ôl o mae 9 llythyren (9 letters) yn newid. Gweler Help llaw
(see Help llaw).

t	d	ll
c	g	rh
p	b	m

Dw i'n dod o D alybont, o D reffynnon, o D reorci, o D yddewi	T > D
Dw i'n dod o G aerdydd, o G eredigion, o G aergybi, o G ymru	C > G
Dw i'n dod o B enarth, o B wllheli, o B restatyn, o B ontypridd	P > B
Dw i'n dod o D dolgellau, o D dowlais, o D deganwy, o D dinbych	D > Dd
Dw i'n dod o L ynebwy, o L Wynedd, o L ynceiriog, o L Went	G > L
Dw i'n dod o F angor, o F ethesda, o F rynmawr, o F edwas	B > F
Dw i'n dod o R ydamon, o R uthun, o R isga, o R osneigr	Rh > R
Dw i'n dod o L angrannog, o L anelli, o L angollen, o L oegr	LI > L
Dw i'n dod o F achynlleth, o F erthyr, o F aesteg, o F eifod	M > F

Mae Gareth yn dod o Gymru. Gareth comes from Wales.
Mae Lisa yn dod o Loegr. Lisa comes from England.
Mae Iona yn dod o Iwerddon. Iona comes from Ireland.
Mae Andrew yn dod o'r Alban. Andrew comes from Scotland.
O ble mae Carmen yn dod? Where does Carmen come from?

Enw	C	LI	A	I	Gwlad arall

O ble dych chi'n dod yn wreiddiol?

Cymru	Wales
Iwerddon	Ireland
Yr Alban	Scotland
Lloegr	England



Dyma gerdd (poem) gan Cyril Jones (Dysgu trwy lenyddiaeth, CBAC)

I gofio'r treiglad meddal:
Mae Ceri o Gaerdydd,
Mae Tom yn dod o Dalybont
A Pam o Bontypridd.

Mae Gwyn yn dod o Wynedd,
Mae Dai o Ddinas Brân,
Mae Bob yn dod o Fangor,
A dyna hanner cân.

Mae Mari'n dod o Fargam,
A Llew o Lan-y-bri,
Mae Rhys yn dod o Ryd-y-waun,
Ac wedyn, dyna nil!



Ble dych chi'n mynd?

Dw i'n mynd i Gaerdydd. ————— I'm going to Cardiff.

Dw i'n mynd i Fangor. ————— I'm going to Bangor.

Dw i'n mynd i Landudno. ————— I'm going to Llandudno.

Dw i'n mynd i Bontypridd. ————— I'm going to Pontypridd.

Dw i'n mynd i'r sinema. ————— I'm going to the cinema.

Dw i'n mynd i'r gêm. ————— I'm going to the game.

Dw i'n mynd i'r siop. ————— I'm going to the shop.

Dw i'n mynd i'r theatr. ————— I'm going to the theatre.

'Dyn ni'n mynd i'r gwaith. ————— We're going to work.

'Dyn ni'n mynd i'r dosbarth. ————— We're going to class.

'Dyn ni'n mynd i'r gwely. ————— We're going to bed.

'Dyn ni'n mynd i'r dre. ————— We're going to town.

Ble rwyt ti'n mynd yfory? ————— Where are you going tomorrow?

Ble rwyt ti'n mynd dydd Sul? ————— Where are you going on Sunday?

Ble dych chi'n mynd nos yfory? ————— Where are you going tomorrow night?

Ble dych chi'n mynd nos Sul? ————— Where are you going Sunday night?

Dych chi'n cofio?

dydd Sul

dydd Llun

dydd Mawrth

dydd Mercher

dydd lau

dydd Gwener

dydd Sadwrn

Ond...

nos Sul

nos Lun

nos Fawrth

nos Fercher

nos lau

nos Wener

nos Sadwrn –
Hwrê!!



Dewiswch un lle ac un dull o deithio ar gyfer pob dydd. / Choose one place and one way of getting there for each day.

Chi	nos Lun	nos Fawrth	nos Fercher	nos lau	nos Wener	nos Sadwrn	nos Sul
Ble?							
Sut?							
Partner:	nos Lun	nos Fawrth	nos Fercher	nos lau	nos Wener	nos Sadwrn	nos Sul
Ble?							
Sut?							

BLE? – i'r sinema, i'r theatr, i'r dre, i'r gêm, i'r dosbarth, i'r caffi, i'r siop.
SUT? – yn y car, ar y bws, ar y beic, ar y trêñ, **neu** Dw i'n cerdded.

Beth dych chi'n mynd i wneud?

Dw i'n mynd i siopa. I'm going shopping.
Dw i'n mynd i nofio. I'm going swimming.
Dw i'n mynd i chwarae golff. I'm going to play golf.
Dw i'n mynd i helpu ffrind. I'm going to help a friend.

Dw i'n mynd i ddarllen llyfr. I'm going to read a book.
Dw i'n mynd i gael bath. I'm going to have a bath.
Dw i'n mynd i fwyta cinio. I'm going to eat lunch.
Dw i'n mynd i weld ffilm. I'm going to see a film.



Gêm dis

1 - heno
2 - bore yfory

4 - dydd Sul

3 - nos yfory
5 - nos Sul

6 - yr wythnos nesa



Ynganu - llythrennau dwbl

Aberystwyth
Dinbych
Llandudno
Llangollen
Treffynnon

Beddgelert
Dolgellau
Llanelli
Machynlleth
Tyddewi

Clydach
Hwlffordd
Llanfihangel
Pwllheli
Y Rhyl

Edrychwch yn ôl ar yr wyddor ar dudalen 10.
Look back at the alphabet on page 10.

Sgwrs 1

Ceri: O ble rwyt ti'n dod yn wreiddiol?

Chris: Dw i'n dod o America.

Ceri: Ble yn America?

Chris: Dw i'n dod o Los Angeles.

Ceri: Wel, wel, dw i'n lico Los Angeles.
Dw i'n mynd yno ar wyliau bob haf.

Chris: Wyt ti'n nabod loan lfans o
Gaerdydd?

Ceri: Ydw, wir! Dw i'n aros gyda loan weithiau.

Chris: Wel, wel, dw i'n mynd i wyllo
pêl-fasged gyda loan yn aml.

Ceri: Byd bach!

Sgwrs 2

Mae Gareth a Mari'n cael sgwrs.



A: Beth wyt ti'n wneud y penwythnos 'ma? **B:** Dw i ddim yn aros. Dw i'n mynd ar y
fferi i Riga dros nos. Dw i'n mynd i
barti yn Riga nos Sadwrn.

A: Pryd?

B: Pump o'r gloch y bore. Dw i'n
mynd i Stockholm yn y prynhawn.

A: O ble rwyt ti'n hedfan?

B: O Heathrow. Dw i'n mynd i weld
tîm pêl-droed Cymru yn chwarae
yn Sweden nos Wener.

A: Ble rwyt ti'n aros?

B: Nos Sul. Wel, tri o'r gloch y bore,
bore dydd Llun, a dweud y gwir.

A: Wyt ti'n gweithio dydd Llun?

B: Ydw, dw i'n mynd i Gaerdydd gyda'r
bòs. 'Dyn ni'n mynd ar y trêr
o Fangor!

A: Pob lwc!

Llenwch y bylchau/Fill in the gaps:

Mae Mari'n mynd i ar y trêr bore dydd Gwener.

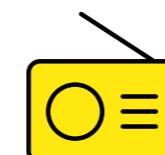
Mae Mari'n mynd i Stockholm yn y prynhawn o

Mae Mari'n mynd ar y fferi i dros nos.

Mae Mari'n mynd i yn Riga nos Sadwrn.

Mae Mari'n mynd i Gaerdydd ar y bore Llun.

Robin Radio



a) Atebwch / Answer:

1. Gyda phwy mae Robin yn siarad? Who is Robin talking to?

2. Ble mae hi'n byw? Where does she live?

3. Pam mae hi'n mynd i Melbourne? Why is she going to Melbourne?

b) Gwrandewch am / Listen out for:

dros y Nadolig _____ over Christmas
Dych chi'n mynd yn ôl? _____ Do you go back?
siwrne dda _____ good journey



c) Cyfieithwch / Translate:

I come from Australia.

I'm going to Melbourne.

Help llaw



1. Y Treiglad Meddal / The Soft Mutation

You may have noticed that some words change their first letter in Welsh sometimes. These are called mutations and are meant to make it easier to link words together.

Once you start listening out for them you will see that they are quite common for various reasons – but don't worry too much about them, they don't change the meaning and people will understand you even if you forget.

After the words **o** (from) and **i** (to) there is a change called the soft mutation – **treiglad meddal**.

Only 9 letters change – the majority stay the same.

t > d
c > g
p > b

d > dd
g > /
b > f

m > f
rh > r
ll > l

2. Dw i'n mynd i'r = I'm going to the...blocks the mutation unless it's a **singular** feminine noun! **Dw i'n mynd i'r dosbarth, i'r caffi, i'r tŷ bwyta, i'r dafarn, i'r dre** (feminine nouns!).

3. I'r means 'to the' but look at the following phrases:

mynd i'r dosbarth
mynd i'r gwaith
mynd i'r ysgol
mynd i'r dre

to go to class
to go to work
to go to school
to go to town

In English, we omit 'the' when referring to a specific place we attend regularly.

4. Dw i'n mynd i ... can mean both "I'm going to..." a place and "I'm going to...." do something.

5. Yn Sgwrs 2, dych chi'n gweld 'Dw i'n mynd i barti':

Dw i'n mynd **i** barti. _____ I am going **to a** party.
Dw i'n mynd **i'r** parti. _____ I am going to the party.

Dw i'n mynd **i** gaffi. _____ I am going **to a** café.
Dw i'n mynd **i'r** caffi. _____ I am going to the café.

Dw i'n mynd **i** siop. _____ I am going **to a** shop.
Dw i'n mynd **i'r** siop. _____ I am going to the shop.

Uned 5 (pump) – Beth wnest ti ddoe?

Nod: Dweud beth wnaethoch chi / Saying what you made and did
(Gwnes i, Beth wnest ti?, Beth wnaethoch chi? Coginiais i)

Geirfa

eglwys(i) ——— church(es)
lolfâ ——— lounge
llyfrgell(oedd) ——— library (libraries)

swyddfa bost — a post office
tafarn(au) ——— pub(s)
ysgol(ion) ——— school(s); ladder(s)

amser ——— time
banc(iau) ——— bank(s)
brecwast(au) ——— breakfast(s)
cartref(i) ——— a home (homes)
clwb (clybiau) ——— club(s)
llest(î) ——— dish(es)

llyfr(au) ——— book(s)
parc(iau) ——— park(s)
rygbi ——— rugby
stamp(iau) ——— stamp(s)
swper ——— supper
ysbyty (ysbytai) ——— hospital(s)

coginio ——— to cook
edrych ar ——— to look at
garddio ——— to garden

golchi ——— to wash
ymlacio ——— to relax
ymolchi ——— to wash (oneself)

diwetha ——— last (previous)

ddoe ——— yesterday
gyda'r nos ——— in the evening

neithiwr ——— last night
wedyn ——— afterwards

Geiriau pwysig i fi

X X
X X

Cymraeg Dosbarth –
Mae'n ddrwg gyda fi.
Dim problem.
Tudalen 41.



Gwneud

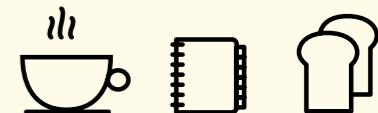
Gwnes i swper ddoe. ——— I made supper yesterday.
Gwnes i de ddoe. ——— I made tea yesterday.
Gwnes i ginio ddoe. ——— I made dinner yesterday.
Gwnes i frecwast ddoe. ——— I made breakfast yesterday.

Beth wnest ti ddoe? ——— What did you do yesterday?
Beth wnest ti neithiwr? ——— What did you do last night?
Beth wnaethoch chi ddoe? ——— What did you do yesterday?
Beth wnaethoch chi neithiwr? ——— What did you do last night?

8.15am	gwneud paned	1.30pm	gwneud cacen
8.30am	gwneud brecwast	2.00pm	gwneud bara
11.00am	gwneud coffi	3.30pm	gwneud te
12.30pm	gwneud cinio	7.00pm	gwneud swper

Wnest ti swper ddoe? ——— Did you make supper yesterday?
Wnest ti de ddoe? ——— Did you make tea yesterday?
Wnest ti ginio ddoe? ——— Did you make dinner yesterday?
Wnest ti frecwast ddoe? ——— Did you make breakfast yesterday?

Do. Naddo.



Berfa rheolaidd/Regular verbs

golchi	golchais i	coginio	coginiais i
ymolchi	ymolchais i	ymlacio	ymlaciais i
edrych	edrychais i		

Gyrrais i ddoe. _____ I drove yesterday.
Ymolchais i ddoe. _____ I washed yesterday.
Canais i ddoe. _____ I sang yesterday.
Bwytais i ddoe. _____ I ate yesterday.

Bwytais i siocled ddoe. _____ I ate chocolate yesterday.
Bwytais i sglodion ddoe. _____ I ate chips yesterday.
Bwytais i gig ddoe. _____ I ate meat yesterday.
Bwytais i gaws ddoe. _____ I ate cheese yesterday.

Coginiais i bysgod ddoe. _____ I cooked fish yesterday.
Gwyliais i Pobol y Cwm ddoe. _____ I watched Pobol y Cwm yesterday.
Gweithiais i yn y tŷ ddoe. _____ I worked in the house yesterday.
Ymlaciais i yn y tŷ ddoe. _____ I relaxed in the house yesterday.

Darllenaus i lyfr neithiwr. _____ I read a book last night.
Chwaraeais i gyda'r plant neithiwr. _____ I played with the children last night.
Edrychais i ar y teledu neithiwr. _____ I watched television last night.
Arhosais i yn y tŷ neithiwr. _____ I stayed in the house last night.

Holiadur

Enw	ddoe	neithiwr	dydd Sadwrn

Sgwrs



- A:** Beth wnaethoch chi ddoe?
B: Arhosais i yn y tŷ.
A: Beth wnaethoch chi yn y tŷ, 'te?
B: Golchais i'r car yn y bore,
garddais i yn y prynhawn
ac wedyn darllenais i'r papur.
- A:** A beth wnaethoch chi gyda'r nos?
B: Edrychais i ar y teledu yn y lolfa.
A: Wnaethoch chi swper?
B: Naddo. Gyrrais i'r siop i brynu
têcawê!

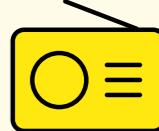
Ynganu - Y

trydan	gwyn	tywydd	ysbyty
pymtheg	plentyn	ynys	gwely
gyrru	menyn	mynydd	bwyty

Robin Radio

a) Alwen dych chi. (You are Alwen.) Atebwch y cwestiynau:

Beth wnaethoch chi ddoe?
Dych chi'n lico'r gwaith?
Beth dych chi eisiau wneud?



b) Gwrandewch am:

Wnes i ddim byd. _____ I didn't do anything.
Es i i'r gwaith. _____ I went to work.
Pam rwyt ti'n ffonio? _____ Why are you phoning?



c) Cyfieithwch:

What did you do?
I stayed at home.
I'm not sure.

Help llaw



- 1.** In this unit, you have been introduced to some concise past tense verbs so that you can have a chat about your weekends and so on at the beginning of class. This work will be introduced fully in units 9-11, but for the time being, concentrate on the following rules.

You have to add the ending **-ais** to the stem of a verb to speak about yourself in the past. Here are some basic rules for finding the stem:

drop the final vowel sound
drop the final vowel sound where there is an **io** at the end
add the ending to the verb itself
Note that **aros** is a little different

golchi > golchais i
ymlacio > ymlaciais i
edrych > edrychais i
aros > arhosais i

- 2. Gwneud** is an irregular verb. For the time being, learn the following forms:

Cadarnhaol/Affirmative

Gwnes i I did
Gwnest ti You did
Gwnaethoch chi You did

Cwestiwn/Question

Wnes i? Did I?
Wnest ti? Did you?
Wnaethoch chi? Did you?

- 3.** The answer to questions in the past tense is always **Do** or **Naddo**.

Wnest ti swper ddoe?
Do/Naddo.

- 4.** You will hear two different ways of the concise past being expressed.

Coginiais i. Gwnes i goginio.
Gyrrais i. Gwnes i yruru.
Darllenais i. Gwnes i ddarllen.



Uned 6 (chwech) – Sut mae'r tywydd?

Nod: Siarad am y tywydd a phobl eraill/Talking about the weather and other people
(mae e, mae hi, maen nhw)

Geirfa

awyren(nau) — plane(s)
barn — opinion
cân (caneuon) — song(s)

gwraig (gwragedd) wife (wives)
neuadd(au) — hall(s)

bws (bysiau) — bus(es)
cant (cannoedd) - hundred(s)
cyfarfod(ydd) — meeting(s)
eira — snow
glaw — rain
gŵr (gwŷr) — husband(s)
hanner — half

llawr — floor
lle(oedd) — place(s)
teulu(oedd) — family (families)
traeth(au) — beach(es)
trên (trenau) — train(s)
tywydd — weather

bwrw eira — to snow
bwrw glaw — to rain
cau — to close
cwrdd (â) — to meet
dechrau — to start
gadael — to leave

gallu — to be able to
gorfod — to have to
gorffen — to finish
gwybod — to know
rhedeg — to run
torri i lawr — to break down

braf — fine
cymylog — cloudy
diflas — boring, miserable
gwylb — wet
gwyntog — windy
hapus — happy
hyfryd — nice, pleasant
mawr — big

oer — cold
poeth — hot
prysur — busy
pwysig — important
stormus — stormy
swnllyd — noisy
sych — dry
twym — warm

pam? — why?
rhywle — somewhere

tua — about

Geiriau pwysig i fi



- Mae hi'n braf.** _____ It's fine.
Mae hi'n oer. _____ It's cold.
Mae hi'n stormus. _____ It's stormy.
Mae hi'n sych. _____ It's dry.
- Mae hi'n wyntog.** _____ It's windy.
Mae hi'n wlyb. _____ It's wet.
Mae hi'n gymylog. _____ It's cloudy.
Mae hi'n dwym. _____ It's hot.
- Mae hi'n bwrw glaw.** _____ It's raining.
Mae hi'n bwrw eira. _____ It's snowing.

Sut mae'r tywydd heddiw? _____ How is the weather today?



Ymarfer

- A: Bore da. Mae hi'n braf heddiw. (gwyntog, twym, stormus, gwlyb)
B: Ydy, mae hi'n braf iawn. Dw i'n mynd i'r parc. (sinema, tafarn, llyfrgell, traeth)
A: Hyfryd, hwyl!
(*ydy= yes, it is.)

Cymraeg Dosbarth
Sut mae dweud?
Ysgrifennwch yn y chat.

Mae hi/Mae e/Maen nhw

Mae Sam yn nofio. _____ Sam is swimming.

Mae hi'n nofio. _____ She is swimming.

Mae hi'n gyrru. _____ She is driving.

Mae e'n canu. _____ He is singing.

Mae e'n dawnsio. _____ He is dancing.

Maen nhw'n coginio. _____ They are cooking.

Maen nhw'n rhedeg. _____ They are running.

Mae Sam yn gallu nofio. _____ Sam can swim.

Mae hi'n gallu nofio. _____ She can swim.

Mae hi'n gallu gyrru. _____ She can drive.

Mae e'n gallu canu. _____ He can sing.

Mae e'n gallu dawnsio. _____ He can dance.

Maen nhw'n gallu coginio. _____ They can cook.

Maen nhw'n gallu rhedeg. _____ They can run.

Mae Sam yn gallu nofio'n dda. _____ Sam can swim well.

Mae hi'n gallu nofio'n dda. _____ She can swim well.

Mae hi'n gallu gyrru'n dda. _____ She can drive well.

Mae e'n gallu canu'n dda. _____ He can sing well.

Mae e'n gallu dawnsio'n dda. _____ He can dance well.

Maen nhw'n gallu coginio'n dda. _____ They can cook well.

Maen nhw'n gallu rhedeg yn dda. _____ They can run well.

Dyma John / Dyma Tom

Dyma Mae e'n dod o

Mae e'n hoffi Mae e'n gallu 'n dda.

Mae e'n mynd i i bob penwythnos.

Mae hi'n gorfod siopa yfory. _____ She must shop tomorrow.

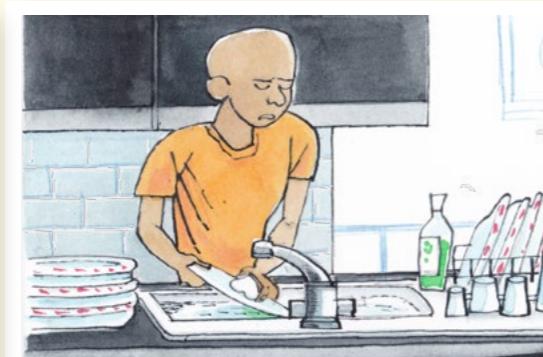
Mae hi'n gorfod gweithio yfory. _____ She must work tomorrow.

Mae e'n gorfod gweithio yfory. _____ He must work tomorrow.

Mae e'n gorfod smwddio yfory. _____ He must iron tomorrow.

Maen nhw'n gorfod smwddio yfory. _____ They must iron tomorrow.

Maen nhw'n gorfod coginio yfory. _____ They must cook tomorrow.



Barn

Wyt ti'n hoffi bocsio?

Ydw, mae e'n grêt.
Mae e'n iawn.
Nac ydw, mae e'n ofnadwy.

Wyt ti'n lico'r ffilm?

Ydw, mae hi'n fendigedig.
Mae hi'n iawn.
Nac ydw, mae hi'n ddiflas.

Wyt ti'n hoffi'r grŵp?

Ydw, maen nhw'n fendigedig.
Maen nhw'n iawn.
Nac ydw, maen nhw'n swnllyd.

criced			
golff			
ffilm:			
ffilm:			
grŵp:			
grŵp:			

**Sut mae'r dosbarth?
Ble mae'r dosbarth?
Pryd mae'r dosbarth?**

*How is the class?
Where is the class?
When is the class?*

Cysylltwch y cwestiwn â'r ateb cywir!
Match the question to the correct answer

Sut mae'r bös?
Ble mae'r bös?
Pryd mae'r bös yn mynd adre?

Wyth o'r gloch.
Mae hi'n brysur.
Yn y swyddfa.

Sut mae'r gw̄r?
Ble mae'r gw̄r?
Pryd mae'r gw̄r yn mynd adre?

Mae e yn y car.
Nawr.
Mae e'n hapus.

Sut mae'r plant?
Ble mae'r plant?
Pryd mae'r plant yn mynd adre?

Tri o'r gloch.
Maen nhw'n iawn.
Yn yr ysgol.



Ynganu

Deuseiniaid – 2 lafariad
Diphthongs – 2 vowels together



ai	Dai, Mair, gair, gwaith, Owain
ae	pennaeth, gwasanaeth
au	dau, cau, dechrau
aw	naw, mawr, llawr, awr, caws, cawl, glaw, pawb
ei	beic, peint, eira, gweithio
eu	neu, neuadd, dweud
ew	blew, llew, tew

Dau lew tew heb ddimm blew.
Mae pawb yn y cae yn chwarae.
Dau gawr mawr ar y llawr.
Mae'r Neuadd Fawr wedi cau.
Mae Dai wedi mynd ar y beic i gael peint o seidr yn y Llew Aur.

Sgwrs 1

- A: Noswaith dda, sut wyt ti heno?
 B: Ofnadwy.
 A: Mae hi'n wlyb heno.
 B: Mae hi'n ofnadwy.
 A: Sut mae'r teulu?
 B: Ofnadwy.
 A: Sut mae'r gwaith?
 B: Ofnadwy.
 A: Sut mae'r dosbarth Cymraeg yn mynd?
 B: Bendigedig.



Sgwrs 2

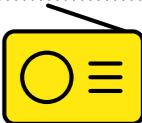
- Eryl:** Pryd mae'r cyfarfod pwysig?
Ceri: Heno.
Eryl: lawn. Ble mae e?
Ceri: Yn Neuadd y Dre.
Eryl: Pryd mae e'n dechrau?
Ceri: Chwech o'r gloch.
Eryl: Pryd mae e'n gorffen?
Ceri: Dw i ddim yn gwybod. Tua naw o'r gloch?
Eryl: Wyt ti'n mynd?
Ceri: Ydw, wrth gwrs. Ond dw i'n gadael am sait o'r gloch.
Eryl: Pam?
Ceri: Mae'r dosbarth Cymraeg yn cwrdd yn y clwb golff.
Eryl: Wel, wel, dw i'n dod i'r clwb golff hefyd, 'te!



Rhifau mwy na 10 (Numbers greater than 10)

Degau (tens) ac unedau (units)

Un deg + un	= 11	Chwe deg + chwech	= 66
Dau deg + dau	= 22	Saith deg + saith	= 77
Tri deg + tri	= 33	Wyth deg + wyth	= 88
Pedwar deg + pedwar	= 44	Naw deg + naw	= 99
Pum deg + pum	= 55	Cant	= 100



Robin Radio

a) Atebwch:

- Sut mae'r tywydd yn Aberafon?
 Beth mae Ann eisai wneud y prynhawn yma?
 Beth mae Ann yn mynd i wneud y prynhawn yma?



b) Gwrandewch am:

- drwy'r wythnos *throughout the week*
 ers chwech o'r gloch *since six o'clock*
 Does dim ots gyda fi. *I don't mind.*

c) Cyfieithwch:

- It is very wet.*
What are you doing?
It is dry in the club.

Help llaw



- When we speak about the weather we use the feminine version of 'it is' – **mae hi**. However, many people don't say the word **hi** when speaking – just **Mae'n...**
- In Uned 6 we meet another important example of the soft mutation – Adjectives mutate after **yn**.

da > yn dda prysur > yn brysur

- Sut mae...** – How is... **Mae** is used in questions starting with these words:

Sut mae? _____ How is?
Ble mae? _____ Where is?
Pryd mae? _____ When is?
Pam mae? _____ Why is?

- The word for 'the' is **y**. However, it is **yr** before a vowel and becomes '**r**' when it follows a vowel.

y neuadd	yr awyren	Sut mae'r tywydd?
y bws	yr eira	i'r ysgol

- Gorfod** is really useful. Learn the following:

Dw i'n gorfod mynd.	'Dyn ni'n gorfod mynd.
Rwyt ti'n gorfod mynd.	Dych chi'n gorfod mynd.
Mae e'n gorfod mynd.	Maen nhw'n gorfod mynd.
Mae hi'n gorfod mynd.	

Uned 7 (saith) – Ydy hi'n gweithio?

Nod: Gofyn ac ateb cwestiynau am bobl a phethau eraill/ Asking and answering questions about other people and other things
(Ydy e? Ydy hi? Dyw e ddim, Dyw hi ddim)

Geirfa

awr (oriau) _____ hour(s)
ceiniog(au) _____ penny (pennies)

merch(ed) _____ girl(s), daughter(s)
stryd(oedd) _____ street(s)

arian _____ money; silver
ffasiwn _____ fashion
ffermwyr (ffermwyr) _____ farmer(s)
mab (meibion) _____ son(s)
pen-blwydd _____ birthday(s)
(penblwyddi)

postmon (postmyn) _____ postman (-men)
oed _____ age (of person)
rhew _____ ice
staff _____ staff
tŷ bwyta (tai bwyta) _____ restaurant(s)

codi _____ to get up, to lift

ffeindio _____ to find

crac _____ angry
cyfeillgar _____ friendly
cynta _____ first
drud _____ expensive
enwog _____ famous
twp _____ silly

hen _____ old
hwyr _____ late
nesa _____ next
rhad _____ cheap
trist _____ sad

faint? _____ how much? how many?
o'r gloch _____ o'clock

Geiriau pwysig i fi

X X
X X

Cymraeg Dosbarth –

Beth yw "rhad" yn Saesneg? "Cheap."
Beth yw "expensive" yn Gymraeg? "Drud."

Siôn dw i. ——— I am Siôn.
Siôn yw e. ——— He is Siôn.
Tiwtor yw e. ——— He is a tutor.

Pwy yw e? ——— Who is he?
Beth yw e? ——— What is he?
Siôn yw e? ——— Is he Siôn?

Ie. Nage.

Ydy hi'n canu? ——— Is she singing?/Does she sing?
Ydy hi'n actio? ——— Is she acting?/Does she act?
Ydy e'n chwarae golff? ——— Is he playing golf?/Does he play golf?
Ydy e'n gweithio? ——— Is he working?/Does he work?

Ydy. Nac ydy.

Ydyn nhw'n gwybod? ——— Do they know?
Ydyn nhw'n gadael? ——— Are they leaving?
Ydyn nhw'n brysur? ——— Are they busy?
Ydyn nhw'n ddiflas? ——— Are they miserable?

Ydyn. Nac ydyn.

Siân dw i. ——— I am Siân.
Siân yw hi. ——— She is Siân.
Tiwtor yw hi. ——— She is a tutor.

Pwy yw hi? ——— Who is she?
Beth yw hi? ——— What is she?
Siân yw hi? ——— Is she Siân?

**Ydyn nhw'n...?**

Ysgrifennwch enwau wyth cwpl enwog ar yr ochr chwith a dyfalwch ba gwpl mae eich partner wedi ysgrifennu ar gyfer pob gweithgaredd. Rhaid i chi ddewis yr un cyplau. Write the names of eight famous couples on the left hand side and then decide which couple your partner has written for each activity. You must choose the same couples.

	darllen y Times?
	gyrru Porsche?
	prynu tŷ newydd?
	lico coffi du?
	mynd i sioe ffasiwn?
	dysgu Cymraeg?
	mynd i Disneyland?
	mynd i glwb nos?

Dyw'r gwin ddim yn dda. ——— The wine isn't good.
Dyw'r bwyd ddim yn dda. ——— The food isn't good.
Dyw'r staff ddim yn dda. ——— The staff aren't good.
Dyw'r prisiau ddim yn dda. ——— The prices aren't good.



Dyw e ddim yn hapus. ——— He is not happy.
Dyw hi ddim yn hapus. ——— She is not happy.
'Dyn nhw ddim yn hapus. ——— They are not happy.
'Dyn nhw ddim yn grac. ——— They are not angry.

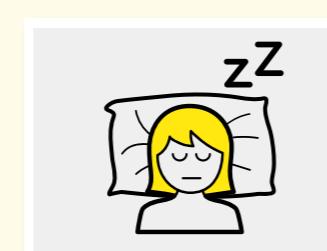
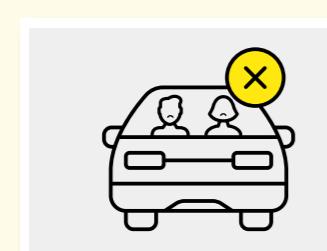
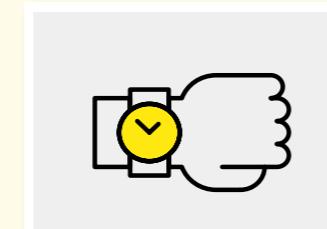


Ydyn. Nac ydyn.

Arian

Ysgrifennwch un o'r brawddegau o dan bob llun./

Write one of the sentences under every picture.



Faint yw e? _____ How much is it?

Faint ydyn nhw? _____ How much are they?

Un bunt. _____ One pound.

Dwy bunt. _____ Two pounds.

Tair punt. _____ Three pounds.

Pedair punt. _____ Four pounds.

Ynganu

Deuseiniaid eto – 2 lafariad (Diphthongs – 2 vowels together)

oi	troi, rhoi, cloi
oe	oer, ddoe, oed, poeth
ow	Owen, Lowri, brown, clown
iw	lliw, rhiw, siwt
yw	byw, llyw

Sgwrs 1

1. Dyw hi ddim eisiau codi.
2. Dyw hi ddim eisiau clywed.
3. 'Dyn nhw ddim eisiau bod yn y car.
4. Dyw hi ddim eisiau bod yn y swyddfa.
5. Dyw e ddim eisiau bod yn hwyr.
6. 'Dyn nhw ddim eisiau bod yn y cyfarfod.

Ceri: Wyt ti'n dod i'r theatr heno?

Eryl: Dw i ddim yn siŵr. Dw i wedi blino.

Ceri: Ond mae pawb o'r dosbarth yn mynd.

Eryl: Dw i ddim yn hoffi pantomeim a dweud y gwir.

Ceri: Mae e'n grêt!

Eryl: Nac ydy, dyw e ddim! Mae e'n dwp.

Ceri: Dyw e ddim yn dwp!

Eryl: O ydy, mae e...!

Ceri: Dyw e ddim!

Eryl: Ac mae e'n ddrud iawn.

Ceri: Dyw e ddim! Mae e'n rhad!

Eryl: Wel, a dweud y gwir, dw i eisiau aros gartre i wneud y gwaith cartre Cymraeg.

Ceri: Ond mae'r pantomeim yn Gymraeg!

Eryl: O'r gorau 'te.



Sgwrs 2

- A:** Wyt ti'n mynd i'r cyfarfod y prynhawn 'ma?
- B:** Nac ydw, dw i'n brysur. Ond mae Siôn yn gallu mynd.
- A:** lawn, dim problem. Wyt ti'n gallu mynd i'r cyfarfod mawr dydd Mercher?
- B:** Pryd mae e?
- A:** Deg o'r gloch.
- B:** Nac ydw, dw i'n brysur iawn bore dydd Mercher. Ond mae Siôn yn gallu mynd, dw i'n siŵr.
- A:** Mae Siôn yn gallu mynd i'r cyfarfod busnes gyda'r cleient newydd yn Barcelona dydd Gwener hefyd, 'te.
- B:** O nac ydy, mae Siôn yn ofnadwy o brysur dydd Gwener, ond dw i'n gallu mynd i Barcelona, dim problem.

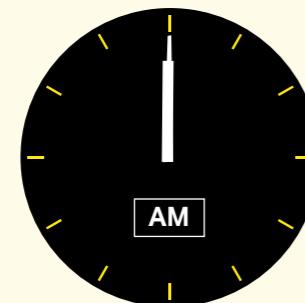
Yr Amser – Faint o'r gloch yw hi?

Un	Dau
Tri	Pedwar
Pump	Chwech
Saith	Wyth
Naw	Deg
Un ar ddeg	Deuddeg

... o'r gloch.



Hanner dydd –
Midday



Hanner nos –
Midnight

Robin Radio**a) Atebwch:**

Beth maen nhw'n wneud dydd Sadwrn?:

plant Mari Mari

Robin

**b) Gwrandewch am:**

Mae mab gyda fi. —— *I have a son.*

dim o gwbl —— *not at all*



Pen-blwydd hapus! — *Happy birthday!*

c) Cyfieithwch:

I'm not going swimming.

The children are learning to swim.

Can you play tennis well?

Help llaw



1. We have now learnt the verb **bod** in the present tense:

Cadarnhaol/ Affirmative

Dw i
Rwyd ti
Mae e/hì
'Dyn ni
Dych chi
Maen nhw

Cwestiwn/ Question

Dw i?
Wyt ti?
Ydy e/hì?
'Dyn ni?
Dych chi?
Ydyn nhw?

Negyddol/ Negative

Dw i ddim
Dwyd ti ddim
Dyw e/hì ddim
'Dyn ni ddim
Dych chi ddim
'Dyn nhw ddim

2. Also, take a look at the answers but concentrate on the ones in the bold font:

Dw i'n mynd?	Wyt/Ydych.
Wyt ti'n mynd?	Ydw.
Ydy e/hì'n mynd?	Ydy.
'Dyn ni'n mynd?	Ydyn/Ydych.
Dych chi'n mynd?	Ydw/Ydyn.
Ydyn nhw'n mynd?	Ydyn.

3. When we introduce ourselves or say who someone else is in Welsh, we need to use emphasis and place the name at the beginning of the sentence. When this happens in a question, the answer is **Ie** or **Nage**.

Siôn dw i.	Siôn wyt ti?	Ie / Nage.
Siôn yw e.	Siôn yw e?	Ie / Nage.
Siân yw hi.	Siân yw hi?	Ie / Nage.

You will frequently hear people say just **Na**, rather than **Nage**.

4. Notice the difference in the way we form a question:

Ble mae e/hì?	Pwy yw e/hì?
Pryd mae e/hì?	Beth yw e/hì?
Sut mae e/hì?	Faint yw e/hì?

5. Note that **dau** and **tri** and **pedwar** have feminine versions to be used before feminine nouns.

dau fab	dwy bunt
tri mab	tair punt
pedwar mab	pedair punt

Uned 8 (wyth) - Adolygu ac Ymestyn

(Revision and Extension)

Nod: Adolygu ac ymarfer ymadroeddion ffôn / Revision and useful phrases for speaking on the telephone

Geirfa

actores(au)	— actor(s)
athrawes(au)	— teacher(s)
drama (dramâu)	- drama, play(s)
ffatri (ffatrioedd)	- factory (factories)
fflat(iau)	— flat(s)

gorsaf(oedd)	— station(s)
munud(au)	— minute(s)
nyrs(yss)	— nurse(s)
pobl	— people
rheolwraig	— manager

actor(ion)	— actor(s)
athro (athrawon)	teacher(s)
bachgen	— boy(s)
(bechgyn)	
camera (camerâu)	camera(s)
cogydd(ion)	— chef(s), cook(s)
cyngerdd	— concert(s)
(cyngherddau)	
derbynnydd	— receptionist

gwesty (gwestaï)	- hotel(s)
maes parcio	— car park
meddyg(on)	— doctor(s)
pennaeth	— head (person)
plismon	— policeman
(plismyn)	— (policemen)
rheolwr	— manager(s)
(rheolwyr)	
rhywun	— someone
tocyn(nau)	— ticket(s)

adolygu	— to revise, to review
benthyg	— to borrow, to lend
cadw	— to keep, to reserve
ffonio	— to phone

gofyn	— to ask
siarad (â)	— to talk, to speak
talu	— to pay

allan/mas	— out
ar gael	— available

mewn	— in a
yr un	— each

Geiriau pwysig i fi

Cymraeg Dosbarth
— Gaf i ofyn cwestiwn?
Un funud.

Gêm o gardiau

A	O ble rwyt ti'n dod?	Wyt ti'n gyrru car?	Ble rwyt ti'n gweithio?	Beth dych chi'n gorfol wneud heddiw?
2	Ble rwyt ti'n lico prynu bwyd?	Beth wyt ti'n gadw yn y car?	Beth wyt ti'n fwyta i frecwast?	Beth wyt ti'n hoffi chwarae?
3	Beth dych chi'n wneud y penwythnos nesa?	Wyt ti'n gweithio?	Wyt ti'n darllen papur newydd?	Dych chi'n bwyta cacennau?
4	Beth dych chi'n lico ar y teledu?	Ble dych chi'n mynd dydd Sadwrn?	Beth wnaethoch chi neithiwr?	Ble rwyt ti'n hoffi mynd ar wyliau?
5	Dych chi'n brysur yfory?	Beth wnaethoch chi ddoe?	Beth wyt ti'n hoffi yfed amser brecwast?	Ble rwyt ti'n byw?
6	Ble mae'r plant?	Beth wnaethoch chi dydd Sadwrn?	Sut mae'r tywydd?	Beth wyt ti'n lico ddarllen?
7	Beth wyt ti eisianu wneud dydd Sul?	Pwy dych chi?	Wyt ti'n lico chwarae bingo?	Ydy hi'n braf heddiw?
8	Wyt ti'n hoffi nofio?	Ble mae'r dosbarth?	Wyt ti'n gallu nofio'n dda?	Wyt ti wedi blino?
9	Pryd mae'r dosbarth?	Wnaethoch chi waith cartref ddoe?	Beth wyt ti'n lico fwyta?	Ydy hi'n bwrw glaw?
10	Beth wyt ti'n wneud yfory?	Ble dych chi'n hoffi mynd i weld cyngerdd?	Beth dwyt ti ddim yn lico yfed?	Beth wnaethoch chi nos Wener?
Jac	Dych chi'n hoffi mynd i gaffis?	Wyt ti'n hoffi rygbi?	Ble rwyt ti'n mynd yfory?	Wyt ti'n gallu canu'n dda?
Brenhines	Ble rwyt ti'n dysgu Cymraeg?	Ble dych chi'n mynd i'r sinema?	Sut wyt ti?	Dych chi'n hoffi mynd am dro?
Brenin	Ydy hi'n bwrw eira?	Wyt ti'n lico coffi?	Beth dych chi'n gorfol wneud yfory?	Beth wyt ti eisianu amser paned?

1. Ffonio'r banc

A: Bore da, banc Llanaber.

B: Gaf i siarad â Mr Jones, os gwelwch chi'n dda?

A: Cewch wrth gwrs. Dyma Mr Jones i chi nawr.



A: Bore da, Banc Abercastell.

B: Gaf i siarad â Ms Morgan, os gwelwch chi'n dda?

A: Un funud. Mae'n ddrwg gyda fi, dyw hi ddim yma heddiw.

B: Dim problem.

A: Dych chi eisianu ffonio'n ôl yfory?

B: Wrth gwrs, diolch yn fawr.

Gaf i helpu? _____ May I help?

Gaf i dalu? _____ May I pay?

Gaf i ofyn? _____ May I ask?

Gaf i adael? _____ May I leave?

Cewch. Yes, you may.

Cei. Yes, you may.



Na chewch. No, you may not.

Na chei. No, you may not.

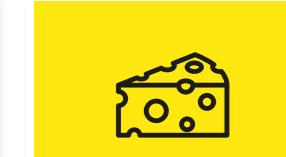


Gaf i hufen iâ? _____ Can I have ice cream?

Gaf i laeth? _____ Can I have milk?

Gaf i ddŵr? _____ Can I have water?

Gaf i dost? _____ Can I have toast?



2. Ffonio'r ysgol

A: Prynawn da, Ysgol y Bryn.

B: Gaf i siarad â'r pennath, os gwelwch chi'n dda?

A: Mae'n ddrwg gyda fi, dyw e ddim ar gael. Mae e mewn cyfarfod yng Nghaerdydd y bore 'ma.

B: Ydy e'n gallu ffonio'n ôl?

A: Ydy, wrth gwrs. Mae e'n ôl yn yr ysgol yfory.

B: Ydy e'n gallu ffonio yn y bore? Dw i'n mynd mas yn y prynhawn.

A: Beth yw'ch enw chi?

B: Pat Jones.

A: Beth yw'r rhif ffôn?

B: 07841 632591.

A: 07841 632591. lawn?

B: lawn.

A: Dim problem. Hwyl.

B: Diolch. Hwyl!



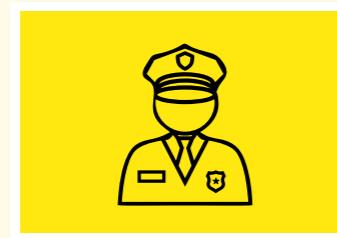
Dw i'n gweithio yn y coleg. ——— I work in the college.
 Dw i'n gweithio yn y banc. ——— I work in the bank.
 Dw i'n gweithio yn yr ysbty. ——— I work in the hospital.
 Dw i'n gweithio yn yr ysgol. ——— I work in the school.

Dw i'n gweithio mewn siop. ——— I work in a shop.
 Dw i'n gweithio mewn caffi. ——— I work in a cafe.
 Dw i'n gweithio mewn swyddfa. ——— I work in an office.
 Dw i'n gweithio mewn ffatri. ——— I work in a factory.

Ble dych chi'n gweithio?



derbynnydd



plismon



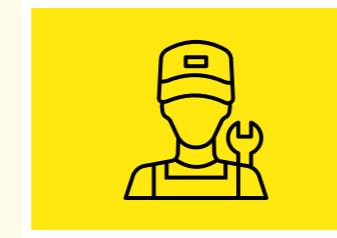
athrawes



nyrs



cogydd



mecanic

Dilynwch y patrwm:

Nyrs dw i, dw i'n gweithio mewn

Gyda phartner: Ysgrifennwch **mewn** neu **yn** yn y bylchau.

Bob dw i. Dw i'n byw fflat a dw i'n gweithio swyddfa
 brysur yr ysbty Llanaber. Dw i'n mynd i'r
 gwaith y car bob dydd a dw i'n gallu parcio maes
 parcio bach i'r staff. Dw i'n lico'r gwaith yn fawr iawn.

Nawr, ysgrifennwch y paragraff am Bob, e.e. Bob yw e.

3. Ffonio'r theatr



Derbynnydd: Noswaith dda. Theatr yr Aber.

Sam: Gaf i docynnau i'r ddrama nos yfory? (cyngerdd)

Derbynnydd: Cewch, wrth gwrs.

Sam: Faint ydyn nhw?

Derbynnydd: Deg punt yr un. (£5)

Sam: Gaf i bedwar tocyn os gwelwch chi'n dda? (7)

Derbynnydd: Cewch, wrth gwrs.

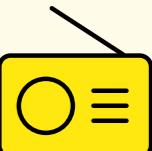
Sam: Gaf i dalu nos yfory? Dw i eisiau rhaglen hefyd.

Derbynnydd: Dw i'n gallu cadw tocynnau a rhaglen i chi. Mae'r ddrama yn dechrau am sait o'r gloch. (8) Beth yw'ch enw chi?

Sam: Sam Jones.

Robin Radio -

Mae Robin, Llinos ac Anti Mair yn siarad yn y swyddfa



a) Atebwch:

Faint o'r gloch yw hi?

Ble mae'r parti?

Faint o'r gloch mae Robin yn gweithio yfory?



b) Gwrandewch am:

Dw i yma ers wyth o'r gloch. ——— I've been here since eight o'clock.

Dw i'n mynd i alw mewn. ——— I'm going to call in.

Dw i'n mynd i gael tacsi. ——— I'm going to get a taxi.

c) Cyfeithwch:



Can I have a black coffee?

I don't drink coffee.

Can I have a lift?



Adolygu Atebion – Yes and No Revision

Wyt ti'n dysgu Cymraeg?
Dych chi'n dysgu yn y Barri?
Ydy'r bws yn mynd i Wrecsam?
Ydy'r plant yn yr ysgol? (Ydyn nhw?)
Wnaethoch chi swper?
Actor wyt ti? (noun/adj 1st)
Y Beatles ydyn nhw?
Gaf i ofyn cwestiwn?
Gaf i fenthys y camera?

Ydw/Nac ydw. Uned 2
Ydyn/Nac ydyn. Uned 2
Ydy/Nac ydy. Uned 7
Ydyn/Nac ydyn. Uned 7
Do/Naddo. Uned 5
Ie/Nage. Uned 7
Ie/Nage. Uned 7
Cei/Na chei. Uned 8
Cewch/Na chewch. Uned 8



Help llaw

1. **Gaf i ...?** May I ...? is useful to ask for things and for permission. It comes from the verb **cael** – to have. You can use it before verbs and nouns:

Gaf i helpu? – May I help?

Gaf i docynnau? – May I have tickets?

The final **f** is often omitted in spoken Welsh and you will hear **Ga i**.
The answers are:

Ti: Cei Yes, you may
Na chei No, you may not

Chi: Cewch Yes, you may
Na chewch No, you may not

2. **Mewn** and **yn** can both mean 'in' but are used in different ways.

Mewn – in a (before an indefinite noun)

Yn – in (before the definite article + with proper nouns such as place names)

3. Yn y sgwrs '**Ffonio'r ysgol**', you come across **yng Nghaerdydd**. This is an example of the nasal mutation which happens following **yn** meaning 'in'. It will be fully introduced in Uned 14 but try to recognise the mutations. Look at the following examples:

Caerdydd – **yng Nghaerdydd**
Caernarfon – **yng Nghaernarfon**

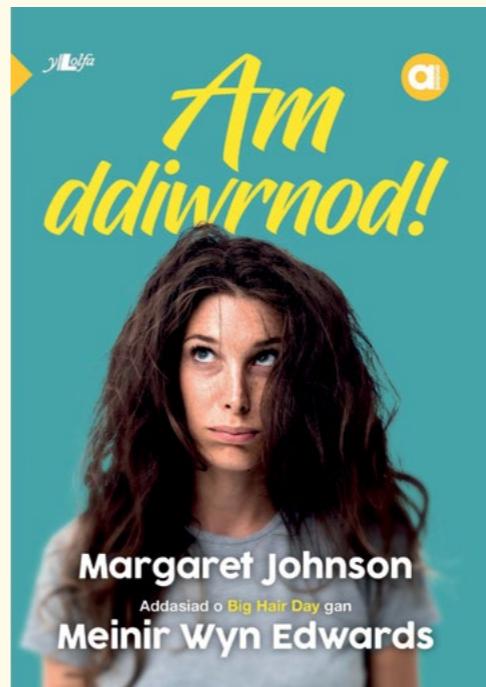
Cymru – **yng Nghymru**
Caerffili – **yng Nghaerffili**

4. **Beth wyt ti'n fwyta? Beth wyt ti'n ddarllen?**

Dych chi'n cofio 'Beth dych chi'n wneud?' The verb mutates after Beth dych chi'n.../wyt ti'n...?

Dych chi nawr yn gallu darllen *Am Ddiwrnod*. Dych chi'n gallu prynu'r llyfr yn eich siop Gymraeg leol chi neu ar www.gwales.com.

Dyma'r clawr (cover) ac un paragraff:



Dw i yng Nghaerdydd! Hwyl fawr, Abertawe a hwyl fawr, Caffi Jac, am wythnos! Dw i'n hapus iawn, iawn. Dw i eisiau **chwerthin** a dw eisiau **gweiddi** a dawnsio.

chwerthin – to laugh

gweiddi – to shout

Syniad da!

Syniad da! Gwylio S4C



Watching Welsh programmes will help develop your vocabulary and listening skills, and you can switch on subtitles in Welsh or English. S4C have a special YouTube channel for learners, including clips for Mynediad level learners: <https://www.youtube.com/channel/UCSnqXodFrOCxTH2VRAeXIVQ/featured>.

Also, S4C's Clic catch-up TV service has a section for Welsh learners, featuring series about learning Welsh such as Cariad@iaith as well as popular programmes such as Heno which use simpler forms of Welsh. Beth am wylio S4C heddiw? <https://www.s4c.cymru/clic/Categories/26>

Uned 9 (naw) – Prynon ni fara

Nod: Dweud beth wnaethoch chi a phobl eraill yn y gorffennol/

Saying what you and others did in the past

(gwnaeth e/hi, gwnaethon ni/nhw, prynaist ti, prynodd e/hi,
prynton ni, prynoch chi, pryonon nhw)

Geirfa

garej(is) — garage(s)
cegin(au) — kitchen(s)
cerddoriaeth — music

Lerpwl — Liverpool
Saesneg — English

bwrdd (byrddau) — table(s); board(s)
cwrw — beer
drws (drysau) — door(s)
ebost (ebyst) — email(s)

gair (geiriau) — word(s)
help — help
llawer — a lot
tipyn — a little

agor — to open
ateb — to answer
bowlio — to bowl
cadw'n heini — to keep fit
cyrraedd — to arrive
gwrandeo ar — to listen to

llenwi — to fill
mwynhau (joio) — to enjoy
mynd â — to take
peintio — to paint
seiclo — to cycle

ar-lein — online
echdoe — the day before
yesterday
eitha da — quite good

felly — therefore, so
trueni! — what a pity!
yna — there; then

Cymraeg Dosbarth –
Esgusodwch fi.
Dewch yn ôl.

Geiriau pwysig i fi

X X
X X

Dych chi'n cofio?

Beth wnest ti ddoe? _____ Gwnes i swper.
Beth wnaethoch chi ddoe? _____ Gwnes i goffi.

Gwnaeth e goffi. _____ He made coffee.
Gwnaeth e de. _____ He made tea.
Gwnaeth hi fwyd. _____ She made food.
Gwnaeth hi ginio. _____ She made dinner.

Beth wnaeth e? _____ What did he do?
Beth wnaeth hi? _____ What did she do?
Beth wnaeth y plant? _____ What did the children do?
Beth wnaethon nhw? _____ What did they do?

Gwnaethon ni'r gwaith cartre. — We did the homework.
Gwnaethon ni'r bwyd. — We did the food.
Gwnaethon nhw'r gwaith cartre. — They did the homework.
Gwnaethon nhw'r bwyd. — They did the food.

Beth wnaeth pawb echdoe?

8.15am	gwneud y gwely
8.30am	gwneud y brecwast
9.00am	gwneud y glanhau
11.00am	gwneud y coffi
11.15am	gwneud y siopa
12.30pm	gwneud y cinio
1.30pm	gwneud y gwaith cartre
2.00pm	gwneud y gwaith papur
3.30pm	gwneud y te
4.00pm	gwneud y smwddio
7.00pm	gwneud y swper
8.00pm	gwneud y llestri

Dych chi'n cofio?

Bwytais i bysgod ddoe

Gwyliais i Pobol y Cwm ddoe.

Chwaraeais i rygbi ddoe.

Gwelais i ffrind ddoe. ————— I saw a friend yesterday.

Yfais i goffi ddoe. ————— I drank coffee yesterday

Cerddais i'r dre ddoe. — I walked to town yesterday

Rhedais i'r dre ddoe. ————— I ran to town yesterday

Beth wnest ti bore ddoe?

Codais i. _____ *I got u*

Gwisgais i. _____ *I dressed*

Bwytais i freqwast. _____ I ate breakfast

Golchais i'r llestri. _____ I washed the dishes.

Gadawais i'r tŷ _____ I left the house

Gwrandawais i ar Radio Cymru

Cwandoedd Ffur Radio Cymru Listened to Radio Cymru in the 80s
yn y car.

10

Beth wnest ti?

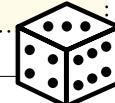
Ddarllenaiast ti lyfr ddoe? _____ Did you read a book yesterday?

Brynaist ti lyfr ddoe? _____ Did you buy a book yesterday?

Brynaist ti fara ddoe? _____ *Did you buy bread yesterday?*

Fwytaist ti fara ddoe? _____ Did you eat bread yesterday?

Do,  **Naddo,** 



Dechrau	Fwytaist ti frecwast heddiw?	Weithiaist ti yn yr ardd ddoe?	Goginiaist ti ddoe?
Yfaist ti de ddoe?	Brynaist ti rywbeth ddoe?	Ffoniaist ti rywun ddoe?	Olchaist ti'r car yr wythnos diwetha?
Smwddiaist ti yr wythnos diwetha?	Wrandaist ti ar y radio y bore 'ma?	Welaist ti ffrind ddoe?	Yrraist ti i'r dosbarth heddiw?
Wyliaist ti ffilm dydd Sadwrn?	Chwaraeaist ti gêm yr wythnos diwetha?	Wrandaist ti ar gerddoriaeth ddoe?	Beintiaist ti'r tŷ yr wythnos diwetha?
Gerddaist ti i'r dosbarth heddiw?	Gyrhaeddaist ti'r dosbarth yn hwyr heddiw?	Arhosaist ti yn y tŷ neithiwr?	Ddysgaist ti'r eirfa yr wythnos diwetha?
Orffennaist ti'r gwaith cartre yr wythnos diwetha?	Dalaist ti fil yr wythnos diwetha?	Brynaist ti rywbeth ar-lein yr wythnos diwetha?	Yn ôl i'r dechrau

Llongau rhyfel

bwyta swper	darllen papur newydd	garddio	edrych ar S4C
coginio cyrri	ymlacio	smwddio	yfed coffi
prynu car newydd	gyrru i'r gwaith	cerdded i'r gwaith	gweld ffilm
siarad Cymraeg	bwyta brecwast	ffonio ffrind	anfon ebost
darllen nofel	edrych ar y teledu	golchi dillad	yfed dŵr

E/Hi

- Yfodd Sam goffi yn y caffi.** — Sam drank coffee in the café.
Yfodd e goffi yn y caffi. — He drank coffee in the café.
Yfodd hi goffi yn y caffi. — She drank coffee in the café.
Yfodd y plant goffi yn y caffi. — The children drank coffee in the café.

Beth wnaeth Mari neithiwr?

- Gyrrodd hi i'r garej.** — She drove to the garage.
Llenwodd hi'r tanc petrol. — She filled the petrol tank.
Talodd hi'r bil. — She paid the bill.
Gyrrodd hi adre. — She drove home.

Ni/Nhw

- Edrychon ni ar y teledu neithiwr.** — We watched television last night.
Gwrandawon ni ar y radio neithiwr. — We listened to the radio last night.
Arhoson ni yn y tŷ neithiwr. — We stayed in the house last night.
Darlleonon ni lyfr neithiwr. — We read a book last night.
- Edrychon nhw ar y teledu neithiwr.** — They watched television last night.
Gwrandawon nhw ar y radio neithiwr. — They listened to the radio last night.
Arhoson nhw yn y tŷ neithiwr. — They stayed in the house last night.
Darlleonon nhw lyfr neithiwr. — They read a book last night.

Cysylltwch y cwestiwn â'r ateb:

Beth wnaeth y staff?	Prynon nhw betrol i'r car.
Beth wnaeth y teulu?	Bwyton nhw deisen pen-blwydd.
Beth wnaeth y ffrindiau?	Siaradon nhw yn y swyddfa.
Beth wnaeth y bobl drws nesa?	Gwrandawon nhw ar gerddoriaeth.
Beth wnaeth yr heddlu?	Chwaraeon nhw yn y parc.
Beth wnaeth John a Jane?	Peintion nhw'r tŷ.

Edrychoch chi ar y teledu neithiwr? — Did you watch television last night?

Wrandoch chi ar y radio neithiwr? — Did you listen to the radio last night?

Arhosoch chi yn y tŷ neithiwr? — Did you stay in the house last night?

Ddarllenoch chi lyfr neithiwr? — Did you read a book last night?

Do. Naddo.

Arhosais i ddim yn y tŷ neithiwr. — I didn't stay in the house last night.

Edrychais i ddim ar y teledu neithiwr. — I didn't watch television last night.

Wrandoais i ddim ar y radio neithiwr. — I didn't listen to the radio last night.

Ddarllenais i ddim llyfr neithiwr. — I didn't read a book last night.

Gêm dis

	✓	✗
1 – i	golchi'r car	garddio
2 – ti	darllen y papur	smwddio
3 – hi	prynu blodau	gyrru i'r gwaith
4 – ni	smwddio	ffonio ffrind
5 – chi	cerdded i'r gwaith	golchi dillad
6 – nhw	chwarae pêl-droed	chwarae rygbi



Ynganu - wy

Dwedwch:

wy	dwy	llwy	mwy
wyth	hwyr	cwyn	nwy

Beth yw *food / egg / grey / who / late / birthday* yn Gymraeg?

Beth yw *windy / green / white / weather* yn Gymraeg?

Sgwrs 1

Mam: Rwyd ti'n edrych yn ofnadwy y bore 'ma. Beth wnest ti neithiwr?

Sam: Es i mas gyda ffrindiau.

Mam: I ble?

Sam: I glwb newydd yn y dre. Gadawon ni'r clwb am bedwar o'r gloch!

Mam: Dyna pam rwyd ti'n edrych yn ofnadwy 'te!

Sam: Ac yna prynon ni gyrrí.

Mam: Ond dwyt ti ddim yn lico cyrrí!

Sam: Dw i'n gwybod. Cyrhaeddais i adre am bump o'r gloch. Byth eto!

Sgwrs 2

Gwrandewch ar y sgwrs a llenwch y tabl.

Beth wnaeth Gwyn?

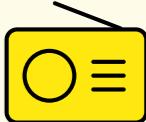
dydd Llun	
nos Fawrth	
dydd Mercher	
y bore 'ma	

- A:** Helo Gwyn, sut mae'r cwrs Cymraeg yn mynd?
B: Grêt, diolch. 'Dyn ni'n gwneud Uned 9 yr wythnos yma.
A: Wyt ti'n siarad Cymraeg mas o'r dosbarth?
B: Dw i'n trio gwneud tipyn bach yn Gymraeg bob dydd, a dw i'n adolygu ar-lein.
A: Sut mae'n mynd?
B: Mmm... yn eitha da. Siaradais i Gymraeg ar y bws dydd Llun, ond siaradodd y gyrrwr â fi yn Saesneg.
A: Ond ddealloedd e'r cwestiwn?
B: Do.
A: Dechrau da!
B: Nos Fawrth, siaradais i Gymraeg yn y dafarn. Atebodd y barman yn Gymraeg – hwrê – ond gwnes i gael peint o ddŵr, dim cwrw.
A: Trueni, ond mae dŵr yn dda i ti.
B: Dydd Mercher, gwrandawais i ar Radio Cymru.
A: Da iawn. Mae gwrandio ar y radio'n help mawr.
B: Y bore 'ma, siaradais i Gymraeg â'r ci. Dealloedd e bob gair.

Robin Radio

a) Atebwch:

Sut aeth Alwyn o Lanelli i Gydweli?



Sut aeth e o Gydweli i Lanelli?



Wnaeth e gael tywydd braf?

b) Gwrandewch am:

Diolch byth! —— *Thank goodness!*

Mae'n gas gyda fi... —— *I hate...*

Hwyl ar y cerdded. —— *Good luck with the walking.*

c) Cyfieithwch:

What did you do?

We parked in Llanelli.

He is a doctor.

Help llaw



1. Gwneud (*to do or to make*) is widely used. Learn it thoroughly:

Cadarnhaol/ Affirmative	Cwestiwn/ Question	Negyddol/ Negative
Gwnes i	Wnes i?	Wnes i ddim
Gwnest ti	Wnest ti?	Wnest ti ddim
Gwnaeth e/hi	Wnaeth e/hi?	Wnaeth e/hi ddim
Gwnaethon ni	Wnaethon ni?	Wnaethon ni ddim
Gwnaethoch chi	Wnaethoch chi?	Wnaethoch chi ddim
Gwnaethon nhw	Wnaethon nhw?	Wnaethon nhw ddim

2. Gwneud is an irregular verb. With the majority of verbs, you have to find the bôn (stem) and add an ending.

When a verb ends in a single vowel, you will lose that vowel to find the bôn:

Prynu	Prynais i	Golchi	Golchais i
Canu	Canais i	Bwyta	Bwytais i

When a verb ends in **io**, we once again lose the final vowel:

Gweithio	Gweithiais i	Smwddio	Smwddiais i
Nofio	Nofiais i	Gwylio	Gwyliais i

We always lose a final **ed** or **eg** ('eds will roll and 'egs will smash!!)

Cerdded	Cerddais i	Yfed	Yfais i
Clywed	Clywais i	Rhedeg	Rhedais i

With some verbs, we add the bôn to the end of the verb, without changing it at all (many of these end in a consonant):

Darllen	Darllenaus i	Edrych	Edrychais i
Deall	Deallais i	Chwarae	Chwaraeais i

There are also some irregular forms. Learn the following for now:

Gadael	Gadawais i
Gwrando	Gwrandawais i
Aros	Arhosais i
Cyrraedd	Cyrhaeddais i

3. Learn the endings:

Prynais i	Prynon ni
Prynaist ti	Prynoch chi
Prynodd e/hi	Prynon nhw

4. A noun following immediately after the short forms will take a treiglad meddal:

bara **Prynais i fara.**

5. There is a treiglad meddal in direct questions:

Brynaist ti fara?

6. Notice that there is a treiglad meddal in the negative forms introduced in the unit:

Darllenais i **Ddarllenais i ddim**

However, this is not true for t, c, p. This will be introduced in Uned 11.

7. Do and Naddo are the answers in all instances:

Brynaist ti fara?	Do/Naddo.
Brynoch chi fara?	Do/Naddo.
Brynodd e fara?	Do/Naddo.

8. You will also come across the use of **gwneud to form past tense sentences, by using the past tense of **gwneud** + the verbnoun, e.g.**

Gwnes i brynu Gwnes i ddarllen Gwnes i helpu

Uned 10 (deg) - Es i i'r dre

Nod: Dweud ble aethoch chi a phobl eraill /

Saying where you and others went

(es i, est ti, aeth e/hì, aethon ni, aethoch chi, aethon nhw, es i ddim)

Geirfa

coeden (coed) — tree(s)
deilen (dail) — leaf (leaves)
miliwn (miliynau) — million(s)

Sbaen — Spain
siec(iau) — cheque(s)

capel(i) — chapel(s)
capten — captain
Dydd Calan — New Year's Day
Dydd Gŵyl Dewi — St. David's Day
gaeaf — winter
gwanwyn — spring

haf — summer
hydref — autumn
mis(oedd) — month(s)
môr (moroedd) — sea(s)
pwll (pyllau) — pool(s)
tymor (tymhorau) — season(s), term(s)

casglu — to collect
ennill — to win

gwario — to spend (money)

cynnar — early
mwy — more

syth — straight

am — about
dal — still

i ffwrdd — away
i mewn — in

Geiriau pwysig i fi

X
X

X
X

Cymraeg Dosbarth –
Dych chi'n gweld y sgrîn?
Edrychwr ar y sgrîn.

Es i i'r gwaith ddoe. _____ I went to work yesterday.
Es i i'r sinema ddoe. _____ I went to the cinema yesterday.
Es i i'r gêm neithiwr. _____ I went to the game last night.
Es i i'r dosbarth neithiwr. _____ I went to class last night.

Ble est ti ddoe? _____ Where did you go yesterday?
Ble est ti neithiwr? _____ Where did you go last night?
Ble est ti echdoe? _____ Where did you go the day before yesterday?

	nos Lun	nos Fawrth	nos Fercher	nos lau	nos Wener	nos Sadwrn	nos Sul
fi							
enw							
enw							



Est ti i siopa ddoe? _____ Did you go shopping yesterday?
Est ti i nofio ddoe? _____ Did you go swimming yesterday?
Aethoch chi i nofio ddoe? _____ Did you go swimming yesterday?
Aethoch chi i weld ffilm ddoe? _____ Did you go to see a film yesterday?

Do. Naddo.

Yr wythnos diwetha	X neu ✓	X neu ✓
y dosbarth Cymraeg		
yr eglwys		
y llyfrgell		
yr ysbty		
yr ysgol		
y banc		
y parc		
y clwb rygbi		

Aeth Ceri i'r dre. _____ Ceri went to town.
Aeth Eryl i'r siop. _____ Eryl went to the shop
Aeth e i'r dosbarth. _____ He went to the class.
Aeth hi i'r gêm. _____ She went to the game.

Aeth Ceri i'r capel? _____ Did Ceri go to chapel?
Aeth Eryl i'r eglwys? _____ Did Eryl go to church?
Aeth e i'r mosg? _____ Did he go to the mosque?
Aeth hi i'r neuadd? _____ Did she go to the hall?

Do. Naddo.



Aethon ni i siopa ddoe. _____ We went shopping yesterday.
Aethon ni i seiclo ddoe. _____ We went cycling yesterday.
Aethon ni i brynu car ddoe. _____ We went to buy a car yesterday.
Aethon ni i weld ffilm neithiwr. _____ We went to see a film last night.

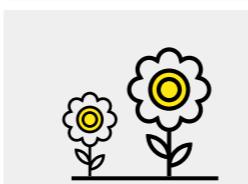


Ymarfer - Ble aethoch chi?

- | | | | |
|----|---------------------------------------|----|--------------------------------------|
| A: | Ble aethoch chi neithiwr? | A: | Ble aethoch chi dydd Sadwrn? |
| B: | Aethon ni i <u>Abertawe</u> neithiwr. | B: | Aethon ni i <u>Borthcawl</u> . |
| A: | Pam aethoch chi i <u>Abertawe</u> ? | A: | Pam aethoch chi i <u>Borthcawl</u> ? |
| B: | Aethon ni i weld gêm. | B: | Aethon ni i nofio yn y môr. |
| A: | Ble aethoch chi ddoe? | A: | Ble aethoch chi neithiwr? |
| B: | Aethon ni i <u>Gaerdydd</u> . | B: | Aethon ni i <u>Caerdydd</u> ? |
| A: | Pam aethoch chi i <u>Gaerdydd</u> ? | A: | Pam aethoch chi i <u>Caerdydd</u> ? |
| B: | Aethon ni i siopa. | B: | Aethon ni i seiclo. |

Es i ddim mas ddoe. _____ I didn't go out yesterday.
Aethon nhw ddim mas ddoe. _____ They didn't go out yesterday.
Aethon nhw ddim mas neithiwr. _____ They didn't go out last night.
Aethon nhw ddim mas o gwbl. _____ They didn't go out at all.

Y tymhorau



Dewiswch un elfen o bob colofn i wneud brawddeg. Yna, dyfalwch beth yw brawddeg eich partner chi. Choose one element from each column to make a sentence. Then, guess your partner's sentence.

Pwy?	Ble?	Sut?	Pryd?
fi	Llundain	mewn tacsi	yn y gwanwyn
Siân	Awstria	ar y trêñ	yn yr haf
Dafydd	Lerpwl	yn y car	yn yr hydref
y plant	Sbaen	mewn awyren	yn y gaeaf
y teulu	Awstralia	ar y bws	ddoe
y dosbarth	Yr Alban	ar y beic	neithiwr

Ynganu - o

eto	heno	gwrando	cinio	lico
nofio	seiclo	trio	gwyliau	coginio
dawnsio	gweithio	smwddio	ymlacio	garddio

Sgwrs 1

Ceri: Pen-blwydd hapus, Eryl!

Eryl: Diolch.

Ceri: Ble est ti dros y penwythnos, 'te?

Eryl: Es i'r tŷ bwyta newydd ym Mangor nos Sadwrn.

Ceri: Neis iawn! Gyda phwy est ti?

Eryl: Es i gyda Jo a Chris.

Ceri: Aethoch chi i rywle wedyn?

Eryl: Do, aethon ni i'r sinema. Ond aethon ni ddim i mewn...

Ceri: Pam?

Eryl: Mae Chris yn mynd i weld pob ffilm newydd yn syth! Felly aethon ni adre yn gynnar.

Ceri: Dyna drueni!

Sgwrs 2

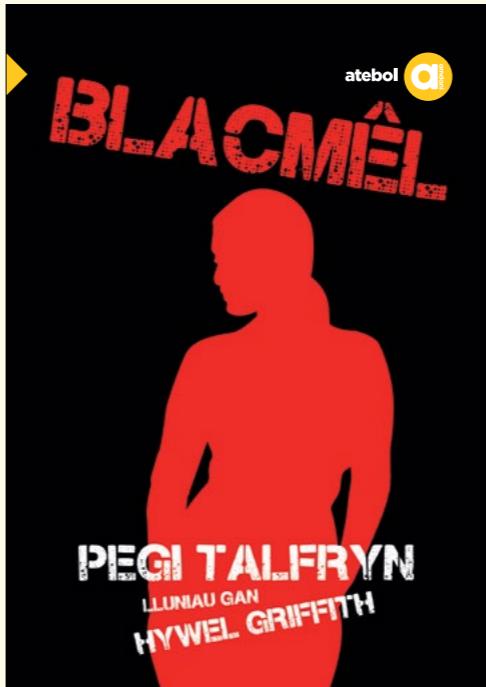
- | | |
|--|---|
| A: Gaf i air? | B: Wel, wel, ofnadwy. |
| B: Cei, wrth gwrs. | A: Gwelais i rywbeth ar Facebook y bore 'ma. Sam yw'r capten newydd. |
| A: Sut aeth y cyfarfod neithiwr? | B: Sam? O na! |
| B: Dw i ddim yn gwybod. Es i ddim. Es i mas am dro. | A: Beth? Dwyt ti ddim yn hapus? Ond est ti ddim i'r cyfarfod neithiwr? |
| A: Est ti ddim? | B: Naddo. |
| B: Naddo? Beth am Siôn a Siân? | A: Naddo. |
| A: Na, aethon nhw ddim chwaith. | B: TYFF, felly. |

Llyfrau Amdani

Dych chi nawr yn gallu darllen *Blacmêl* gan PEGI TALFRYN.

Dyma'r clawr a'r paragraff cyntaf.

Dych chi'n gallu prynu'r llyfr o siop Gymraeg neu ar www.gwales.com.



ELSA BOWEN, DTECTIF PREIFAT

Elsa Bowen dw i.

Ditectif preifat dw i.

Dw i'n byw yng Nghaernarfon.

Dw i'n dŵad o Gaernarfon yn wreiddiol.

Dw i'n gweithio yng Nghaernarfon.

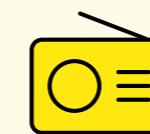
Ond dw i ddim yn hoffi Caernarfon.



Robin Radio

a) Atebwch:

O ble mae Teleri Tomos yn siarad?



Beth wnaeth y teulu yn Llundain?



Ble maen nhw'n mynd heno?

b) Gwrandewch am:

peidiwch â gwario —— don't spend
paid â phoeni —— don't worry

c) Cyfieithwch:

Five million pounds

We went to London.

We are not coming home.

Help llaw

1. Learn the past tense of **mynd**:

Cadarnhaol/ Affirmative

Es
Est ti
Aeth e
Aeth hi
Aethon ni
Aethoch chi
Aethon nhw

Cwestiwn/ Question

Es i?
Est ti?
Aeth e?
Aeth hi?
Aethon ni?
Aethoch chi?
Aethon nhw?

Negyddol/ Negative

Es i ddim
Est ti ddim
Aeth e ddim
Aeth hi ddim
Aethon ni ddim
Aethoch chi ddim
Aethon nhw ddim

2. All the concise past answers are **DO** (yes) and **NADDO** (no):

Est ti i'r cyfarfod? Do. Aethoch chi i'r cyfarfod? Naddo.
Aeth Dewi i'r cyfarfod? Do. Aethon nhw i'r cyfarfod? Naddo.

3. Ym Mangor.

*This is another example of the nasal mutation after **yn**. You have already seen **yng Nghaerdydd**.*

ym Mangor
ym Mrechfa

ym Meddgelert
ym Medwas

4. Bôn (stem) newydd:

Ennill > Enill Enillais i

*If the emphasis falls on the letter **n** (in the last but one syllable), it is possible to have **nn**. If the **n** is anywhere else in the word, there will be a single **n**. Look at some other examples:*

tocyn
cacen
teisen

tocynnau
cacennau
teisenbau

Uned 11 (un ar ddeg) – Ces i dost i freqwast

Nod: Dweud beth gawsoch chi a phobl eraill/

Saying what you and others had or received

(ces i, cest ti, caffodd Sam, cawson ni, cawsoch chi, cawson nhw)

(ges i, gest ti, gaeth Sam, gaethon ni, gaethoch chi, gaethon nhw)

Geirfa

banana(s) ——— banana(s)

bargen (bargeinion) ——— bargain(s)

bisged(i) ——— biscuit(s)

brechdan(au) ——— sandwich(es)

esgid(iau) ——— shoe(s)

moronen (moron) ——— carrot(s)

neges(euon) ——— message(s)

taten (tatws) ——— potato(es)

torth(au) ——— loaf (loaves)

afal(au) ——— apples(s)

bara ——— bread

cawl ——— soup

chwaraeon ——— sports

ffrwyth(au) ——— fruit(s)

ham ——— ham

haul ——— sun

jam ——— jam

lemon(au) ——— lemon(s)

llysiau ——— vegetables

llythyr(au) ——— letter(s)

peiriant ———

(peiriannau) ——— machine(s)

salad ——— salad

sudd ——— juice

tomato(s) ——— tomato(es)

uwd ——— porridge

wy(au) ——— egg(s)

angen ——— to need

gwerthu ——— to sell

parcio ——— to park

anodd ——— difficult

poeth ——— hot

dim byd ——— nothing

(e)fallai ——— perhaps

gormod ——— too much

popeth ——— everything

trwy ——— through

Geiriau pwysig i fi

X

X

X

X

Cymraeg Dosbarth –
Sut mae sillafu...?

Ces i/Ges i uwdd i freqwast. ——— I had porridge for breakfast.

Ces i/Ges i ffrwythau i freqwast. ——— I had fruit for breakfast.

Ces i/Ges i wy i freqwast. ——— I had an egg for breakfast.

Ces i/Ges i dost i freqwast. ——— I had toast for breakfast.

Beth gest ti i freqwast? ——— What did you have for breakfast?

Beth gest ti i ginio? ——— What did you have for lunch?

Beth gest ti i de? ——— What did you have for tea?

Beth gest ti i swper? ——— What did you have for supper?



	Fi	Enw	Enw
brecwast			
cinio			
te			
swper			

Gawsoch chi/Gaethoch chi sglodion ddoe? — Did you have chips yesterday?

Gawsoch chi/Gaethoch chi frechdan ddoe? — Did you have a sandwich yesterday?

Gawsoch chi/Gaethoch chi uwdd? — Did you have porridge?

Gawsoch chi/Gaethoch chi gawl? — Did you have soup?

Do. Naddo.



Beth gafodd/gaeth Pat yn y caffi? — What did Pat have in the café?
Cafodd/Gaeth Pat de. — Pat had tea.
Cafodd/Gaeth Pat goffi. — Pat had coffee.
Cafodd/Gaeth e siocled poeth. — He had hot chocolate.
Cafodd/Gaeth hi sudd oren. — She had orange juice.



Beth gafodd pawb?

	i fwyta	i yfed
A – Tom	caws	coffi du
2 – Mari	tost	te
3 – Helen	bara brown	cappuccino
4 – Marc	brechdan salad	dŵr
5 – Mair	cyrri	lager
6 – Sara	brechdan domato	lemonêd
7 – Matt	pasta	gwin gwyn
8 – Gareth	banana	sudd oren
9 – Paul	brechdan jam	te gwyrdd
10 – Sam	brechdan ham	gwin coch
Jac – Jac	barbeciw	cwrw
Brehines – Liz	cinio dydd Sul	siampên
Brenin – Harri	cawl	siocled poeth

Cawson ni/Gaethon ni ebost ddoe. — We had an email yesterday.
Cawson ni/Gaethon ni neges ddoe. — We had a message yesterday.
Cawson nhw/Gaethon nhw bost ddoe. — They had post yesterday.
Cawson nhw/Gaethon nhw llythyr ddoe. — They had a letter yesterday.

Ches i ddim post ddoe. — I didn't get any post yesterday.
Ches i ddim ebost ddoe. — I didn't get an email yesterday.
Ches i ddim tecst ddoe. — I didn't get a text yesterday.
Ches i ddim llythyr ddoe. — I didn't get a letter yesterday.



1. Yn y dosbarth

- A:** Ces i uwdd i frecwast heddiw.
B: O! Ces i wy ar dost.
C: Ches i ddim brecwast o gwbl! Ces i goffi du. Dw i ddim yn hoffi bwyta yn y bore.



2. Yn y swyddfa

- A:** Ces i gawl llysiau i ginio heddiw.
B: O! Ces i frechdan gaws.
C: Ches i ddim cinio o gwbl! Ces i baned o de a bisged siocled. Dw i eisiau bwyd!



3. Yn y dafarn

- A:** Ces i gyrra a reis i swper neithiwr.
B: O? Ces i gyrra hefyd ond ches i ddim reis. Ond ces i fara naan.
C: Ces i bysgod a sglodion – dw i ddim yn hoffi cyrri o gwbl.

Mewn grŵp o dri, ysgrifennwch ddeialog:

- A:**
B:
C:

Ymarfer

- 1. Es i i'r siop fara**, ces i dorth.
- 2. Est ti i'r sinema**, cest ti bopcorn.
- 3. Aeth e i'r siop lysiau**, cafodd e foron.
- 4. Aethon ni i'r banc**, cawson ni arian.
- 5. Aethoch chi i'r traeth**, cawsoch chi dywydd braf.
- 6. Aethon nhw i'r siop ddillad**, cawson nhw fargen.



	mynd	cael	
1 (fi)	i'r banc		
2 (ti)	i'r garej		
3 (fe/hi)	at y meddyg		
4 (ni)	i'r swyddfa bost		
5 (chi)	i'r traeth		
6 (nhw)	i'r siop fara		

Ynganu - r

storm	stormus	araf	arall
car	cariad	cerdded	cario
gŵr	gwraig	dosbarth	person
gair	geiriau	sgwrs	siarad

Sgwrs 1

- Ceri:** Helô Eryl, sut wyt ti? Est ti i'r dreddoe?
- Eryl:** Naddo, pam?
- Ceri:** Mae siop Lewis Huws yn cau.
- Eryl:** O, trueni! Dw i'n lico'r siop yna yn fawr. Maen nhw'n gwerthu popeth!
- Ceri:** Ond newyddion da. Maen nhw'n symud i siop fawr yn y parc siopa y mis nesa.
- Eryl:** Wel, mae'n anodd parcio yn y dre....
- Ceri:** Ces i fargen – teledu newydd am hanner pris! Mae popeth yn hanner pris...
- Eryl:** Wel, wel!
- Ceri:** Ie! Dillad, esgidiau, pethau i'r gegin... Dw i'n mynd i brynu camera, peiriant golchi a siaced newydd yfory!
- Eryl:** Ydyn nhw eisiau staff newydd?
- Ceri:** Fallai. Pam?
- Eryl:** Ces i neges o'r banc y bore 'ma. Prynais i ormod yn y sêls... Dw i angen ffeindio gwaith, dw i'n meddwl...

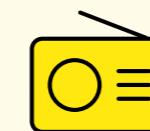
Sgwrs 2

- A:** Helô! Sut mae'r cadw'n heini'n mynd?
- B:** Yn eitha da, diolch. Es i i'r gwaith ar y beic bob dydd yr wythnos diwetha ac es i mas i redeg dydd Sadwrn a dydd Sul.
- A:** Beth gest ti i fwytia trwy'r wythnos?
- B:** Ces i uwdd i freqwast a ches i gawl i ginio bob dydd.
- A:** Da iawn ti.
- B:** A bod yn onest, es i mas i fwytia nos Wener a ches i ormod o sglodion. Es i i'r dafarn nos Sadwrn hefyd a ches i sglodion eto, a dweud y gwir.
- A:** O diar.
- B:** Ond ches i ddim byd ond salad a dŵr gyda lemon dydd Sul. A ti? Beth wnest ti i gadw'n heini yr wythnos diwetha?
- A:** Cerddais i o'r maes parcio i'r swyddfa bob dydd.
- B:** Pum deg metr?
- A:** O na, dau ddeg pump. Ond ches i ddim cwrw nos Sul a ches i ddim cacen amser cinio dydd Llun chwaith.
- B:** Chwarae teg i ti. Mae'r rhaglen cadw'n heini'n mynd yn dda, dw i'n gweld!

Robin Radio - Yn y swyddfa

a) Atebwch:

Beth wnaeth Robin dydd Sul?



O ble ffoniodd Robin y bore 'ma?



Ble mae Llinos yn gweld y gêm?

b) Gwrandewch am:

Mae'n well gyda fi. —— I prefer.

Dw i'n cytuno. —— I agree.

c) Cyfieithwch:

I had a telephone message.

Where is the game?

Robin phoned.



Help llaw

1. Learn the past tense of **cael**. There are two possible forms. Your tutor will concentrate on one but you need to be familiar with both:

Cadarnhaol/ Affirmative	Cwestiwn/ Question	Negyddol/ Negative
Ces i/Ges i	Ges i?	Ches i ddim
Cest ti/Gest ti	Gest ti?	Chest ti ddim
Cafodd e/Gaeth e	Gafodd e?/Gaeth e?	Chafodd e ddim/ Chaeth e ddim
Cafodd hi/Gaeth hi	Gafodd hi?/Gaeth hi?	Chafodd hi ddim/ Chaeth hi ddim
Cawson ni/Gaethon ni	Gawson ni?/Gaethon ni?	Chawson ni ddim/ Chaethon ni ddim
Cawsoch chi/Gaethoch chi	Gawsoch chi?/ Gaethoch chi?	Chawsoch chi ddim/ Chaethoch chi ddim
Cawson nhw/Gaethon nhw	Gawson nhw?/ Gaethon nhw?	Chawson nhw ddim/ Chaethon nhw ddim

2. You may have noticed the **ch** at the beginning of another pattern – Na **chewch**. This change indicates the negative.

This change indicates the negative as we have in **Ches i ddim**. This is the aspirate mutation (treiglad llaes) and occurs with only 3 letters:

T	Talais i	T halais i ddim
C	Clywed	C hlywais i ddim
P	Prynu	P hrynais i ddim

So, the negative can take two mutations: the aspirate mutation with **t, c, p** and the soft mutation with **d, g, b, m, ll, rh**:

talu	T halais i ddim.
clywed	C hlywais i ddim.
prynu	P hrynais i ddim.
darllen	D darllenaus i ddim.
gyrru	Y rrais i ddim.
bwyta	F wytas i ddim.
mwynhau	F wynheuais i ddim.
llenwi	L enwais i ddim.
rhedeg	R edais i ddim.

3. The negative **DDIM** blocks the mutation:

Ces/Ges i **goffi**.

Ches i ddim **coffi**.



Does dim ci gyda fi. _____ I don't have a dog.
Does dim cath gyda fi. _____ I don't have a cat.
Does dim ceffyl gyda fi. _____ I don't have a horse.
Does dim parot gyda fi. _____ I don't have a parrot.



Mae plant gyda Bethan. _____ Bethan has children.
Mae partner gyda Bethan. _____ Bethan has a partner.
Mae brawd gyda Bethan. _____ Bethan has a brother.
Mae chwaer gyda Bethan. _____ Bethan has a sister.



Taflwch y dis a siaradwch am Gwen. Throw the dice and talk about Gwen.

1. chwaer	2. brawd	3. plant
4. ffrindiau	5. partner	6. cymdogion



Oes teulu gyda Tomos? _____ Has Tomos got a family?
Oes car gyda Tomos? _____ Has Tomos got a car?
Oes ci gyda Tomos? _____ Has Tomos got a dog?
Oes diod gyda Tomos? _____ Has Tomos got a drink?

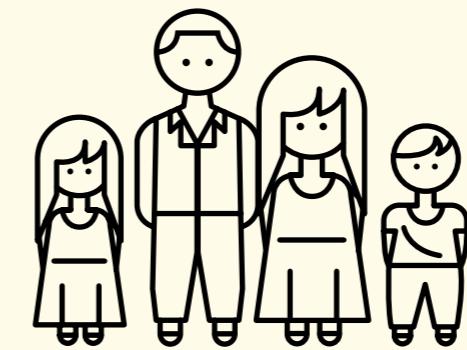


Does dim teulu gyda Tomos. _____ Tomos hasn't got a family.
Does dim car gyda Carys. _____ Carys hasn't got a car.
Does dim ci gyda Gwen. _____ Gwen hasn't got a dog.
Does dim diod gyda Dewi. _____ Dewi hasn't got a drink.

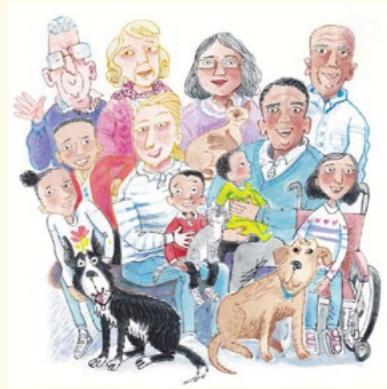
A	teulu	car	ci	diod
Tomos	✓	✓	✗	✓
Carys	✓	✗	✗	✗
B				
Gwen	✗	✓	✓	✗
Dewi	✓	✗	✓	✓

Does dim plant gyda fe. _____ He doesn't have children.
Does dim anifail anwes gyda fe. _____ He doesn't have a pet.
Does dim plant gyda hi. _____ She doesn't have children.
Does dim anifail anwes gyda hi. _____ She doesn't have a pet.

Mae plentyn gyda fe.
Mae dau o blant gyda fe.
Mae tri o blant gyda fe.
Mae pedwar o blant gyda fe.
Mae pump o blant gyda fe.



Mae plentyn gyda hi.
Mae dau o blant gyda hi.
Mae tri o blant gyda hi.
Mae pedwar o blant gyda hi.
Mae pump o blant gyda hi.



Mae problem gyda ni. _____ We have a problem.
Mae cyfarfod gyda ni. _____ We have a meeting.
Mae cyfarfod gyda nhw. _____ They have a meeting.
Mae cyfarfod staff gyda nhw. _____ They have a staff meeting.

Does dim cyfarfod gyda ni. _____ We don't have a meeting.
Does dim apwyntiad gyda ni. _____ We don't have an appointment.
Does dim apwyntiad gyda nhw. _____ They don't have an appointment.
Does dim syniad gyda nhw. _____ They don't have an idea.

Edrychwr ar y cwestiwn a dewiswch ateb. Look at the question and choose an appropriate answer, e.e. Pam rwyt ti'n mynd i'r siop? Does dim bwyd gyda fi.

Pam rwyt ti'n mynd i'r siop?	petrol
Pam dyw Serena ddim yn chwarae tennis?	pêl
Pam dwyt ti ddim yn darllen papur newydd bob dydd?	problem
Pam rwyt ti'n hapus?	pasport
Pam mae e'n cerdded i'r gwaith?	raced
Pam dyw'r plant ddim yn chwarae pêl-droed?	arian
Pam mae'r bôs yn mynd i'r banc?	bwyd
Pam mae'r actores yn mynd i'r Ganolfan Waith?	amser
Pam mae e'n cysgu mewn carafán?	gwaith
Pam dyw'r tiwtor ddim yn mynd i Sbaen?	car
Pam dyw e ddim yn edrych ar S4C?	tŷ
Pam mae Gwyn yn mynd i'r garej?	teledu

Oes problem gyda chi? _____ Have you got a problem?

Oes cyfarfod gyda chi? _____ Have you got a meeting?

Oes apwyntiad gyda chi? _____ Have you got an appointment?

Oes syniad gyda chi? _____ Have you got an idea?

Oes cyfarfod staff gyda nhw? _____ Have they got a staff meeting?

Oes apwyntiad gyda nhw? _____ Have they got an appointment?

Oes syniad gyda nhw? _____ Have they got an idea?

Oes swyddfa gyda nhw? _____ Have they got an office?

Siaradwch â phump o bobl a gofynnwch **Oes ... gyda ti?** neu **Oes ... gyda chi?**

Enw	chwaer	brawd	ci	cath

Faint o blant sy gyda chi? _____ How many children do you have?

Faint o blant sy gyda ti? _____ How many children do you have?

Faint o blant sy gyda fe? _____ How many children does he have?

Faint o blant sy gyda hi? _____ How many children does she have?

Mae un mab gyda fi. _____ **Mae un ferch gyda fi.**

Mae dau fab gyda fi. _____ **Mae dwy ferch gyda fi.**

Mae tri mab gyda fi. _____ **Mae tair merch gyda fi.**

Mae pedwar mab gyda fi. _____ **Mae pedair merch gyda fi.**

Mae John yn un oed. _____ *John is one.*

Mae John yn ddwy oed. _____ *John is two.*

Mae John yn dair oed. _____ *John is three.*

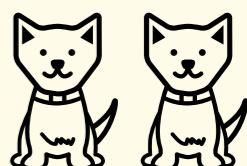
Mae John yn bedair oed. _____ *John is four.*



Ynganu

Dyma hwiangerdd (*nursery rhyme*) enwog yn Gymraeg:

**Dau gi bach yn mynd i'r coed,
Esgid newydd am bob troed;
Dau gi bach yn dŵad adre
Wedi colli un o'u sgidie,
Dau gi bach.**



Sgwrs 1

Bara brith – “speckled bread” – fruit loaf

Mae Eryl yn ffonio Ceri.

Ceri: Helô?

Eryl: Helô Ceri, Eryl yma. Mae cwestiwn gyda fi. Faint o'r gloch mae'r bore coffi dydd Sadwrn?

Ceri: Deg o'r gloch. Mae poster gyda fi yma.

Eryl: Da iawn. Dw i'n gallu mynd i'r bore coffi felly, ond mae cyfarfod gyda fi am hanner dydd.

Ceri: Dw i'n gallu cyrraedd am un ar ddeg ar y bws. Gwela i ti yna.

Eryl: Mae cacen gyda fi i'r bore coffi. Oes amser gyda ti i wneud cacen?

Ceri: Nac oes, ond mae bara brith gan Mam gyda fi yma.

Eryl: Neis iawn! Mae'r tiwtor a'r dosbarth yn hoffi bara brith yn fawr.

Ceri: Mae bara brith Mam yn flasus iawn. Mae hi'n gogydd da iawn.

Eryl: Mae gwaith cartre gyda ni hefyd – gofyn am baned yn Gymraeg yn y bore coffi!

Ceri: Da iawn, gwela i ti dydd Sadwrn.

**Sgwrs 2**

A: Oes teulu mawr gyda chi?

B: Mae pump brawd a saith chwaer gyda fi.

A: Oes plant gyda chi?

B: Mae saith o blant gyda ni.

A: Oes anifeiliaid gyda chi?

B: Mae pedwar ci gyda ni.

A: Dych chi'n gallu mynd ar wyliau teulu?

B: O ydyn, 'dyn ni'n mynd i Aberaeron bob haf. Mae carafán gyda ni yno.

A: Sut dych chi'n mynd i Aberaeron?

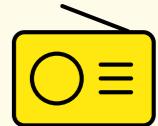
B: Yn y car.

A: Oes car mawr gyda chi?

B: Nac oes, mae bws mini gyda ni.

**Robin Radio****a) Atebwch:**

Ble mae Anti Mair yn gweithio?



Beth yw esgus (excuse) Anti Mair?



Ble mae Anti Mair?

b) Gwrandewch am:

Beth sy'n bod? ————— What's wrong?
Dw i ar fy mhen fy hun. — I'm on my own.
Rwyd ti'n garedig iawn. — You're very kind.

c) Cyfieithwch:

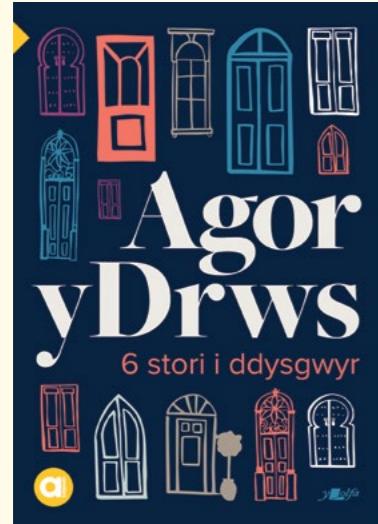
I have a problem.

I don't want to leave.

I want to stay.

Llyfrau Amdani

Dych chi nawr yn gallu darllen *Agor y Drws*. Dyma'r clawr a'r paragraff cynta yn y stori gynta. Dych chi'n gallu prynu'r llyfr mewn siop Gymraeg neu ar gwaless.com.



Dydd Mercher, 5 Mai. Dw i'n 50 heddiw. Pum deg - ofnadwy! Dw i'n hen! A dw i ddim yn ffit...

Help llaw



- Showing possession is an important pattern in Welsh. It is different to English. We are literally saying 'There is xx with me'.

Mae car gyda fi.

Does dim car gyda fi.

Oes car gyda chi?

Oes. **Nac oes.**

- In spoken Welsh, **gyda** is sometimes abbreviated to '**da**'.

- There are 2 ways of using numbers in Welsh. Here we see both ways - number + **o** + plural form (mutated after **o**), e.g. **dau o blant**.

The other way is (we have already seen in Uned 3) to use the number + the singular form, but you need to know whether the noun is masculine or feminine:

un mab (dim treiglad)

dau **f**ab (treiglad meddal)

tri mab (dim treiglad yma ond **t>th**, **c>ch**, **p>ph**)

pedwar mab (dim treiglad)

un **f**erch (treiglad meddal)

dwy **f**erch (treiglad meddal)

tair merch (dim treiglad)

pedair merch (dim treiglad)

Uned 13 (un deg tri) – Roedd hi'n braf

Nod: Disgrifio pethau yn y gorffennol / Describing things in the past (Roedd hi'n braf, Oedd hi'n braf? Oedd/Nac oedd, Doedd hi ddim yn braf, Roedd gyda fi)

Geirfa

cawod(ydd) — a shower(s)
cot(iau) — coat(s)
dannodd — toothache

pabell (pebyll) — tent(s)
poen(au) — pain(s)

annwyd — a cold
bag(iau) — bag(s)
beic modur — motorbike(s)
(beiciau modur)
bol(iau)/bola — stomach(s)
cefn(au) — back(s)

llwnc — throat
moddion — medicine
pâr (parau) — pair(s), couple(s)
pen — head
person(au) — person(s)
peswch — a cough
llais (lleisiau) — voice(s)

cario — to carry

symud — to move

araf — slow
ardderchog — excellent
cyflym — fast

heulog — sunny
priod — married
tost — ill

achos — because
byth — ever; never
er — although

fel arfer — as usual; usually
(y) llynedd — last year

Geiriau pwysig i fi

X

X

X

X

Roedd hi'n braf ddoe. _____ It was fine yesterday.

Roedd hi'n heulog ddoe. _____ It was sunny yesterday.

Roedd hi'n oer ddoe. _____ It was cold yesterday.

Roedd hi'n wyntog ddoe. _____ It was windy yesterday.

Oedd hi'n braf neithiwr? _____ Was it fine last night?

Oedd.



Oedd hi'n heulog neithiwr? _____ Was it sunny last night?

Oedd.



Oedd hi'n oer neithiwr? _____ Was it cold last night?

Nac oedd.



Oedd hi'n sych neithiwr? _____ Was it dry last night?

Nac oedd.



Sut roedd y tywydd ddoe? _____ How was the weather yesterday?



Roedd hi'n dost. _____ She was ill.



Roedd hi'n drist. _____ She was sad.



Roedd hi'n hwyr. _____ She was late.



Roedd hi'n brysur. _____ She was busy.



Oedd e'n dost? _____ Was he ill?



Oedd e'n drist? _____ Was he sad?



Oedd e'n gyflym? _____ Was he quick?

Oedd e'n araf? _____ Was he slow?

Oedd. **Nac oedd.**

Doedd hi ddim yn sych. _____ It wasn't dry.

Doedd hi ddim yn dda. _____ She wasn't well.

Doedd e ddim yn drist. _____ He wasn't sad.

Doedd e ddim yn hapus. _____ He wasn't happy.

Doedd y bwyd ddim yn dda. _____ The food wasn't good.

Doedd y bwyd ddim yn dwym. _____ The food wasn't warm.

Doedd y bwyd ddim yn ddrud. _____ The food wasn't expensive.

Doedd y bwyd ddim yn rhad. _____ The food wasn't cheap.

Trowch y cerdyn a gofynnwch gwestiwn i'ch partner. Turn over a card and ask your partner a question, e.e. Oedd y tywydd yn braf? Cerdyn coch = Yes. Cerdyn du = No.

1		(y tywydd)	braf
2		(y gwaith)	hawdd
3		(y bwyd)	oer
4		(y car)	drud
5		(y gwesty)	rhad
6		(y môr)	stormus
7		(y ffilm)	trist
8		(y plentyn)	hapus
9		(y ffordd)	prysur
10		(y trên)	hwyr

Mae pen tost gyda fi. _____ I have a headache.

Roedd pen tost gyda fi. _____ I had a headache.

Roedd bola tost gyda fi. _____ I had a bad stomach.

Roedd clust döst gyda fi. _____ I had earache.

Roedd annwyd ar Sam. _____ Sam had a cold.

Roedd annwyd arna i. _____ I had a cold.

Roedd annwyd arnat ti. _____ You had a cold.

Roedd annwyd arno fe. _____ He had a cold.

Roedd annwyd arni hi. _____ She had a cold.

Roedd peswch arnon ni. _____ We had a cough.

Roedd peswch arnoch chi. _____ You had a cough.

Roedd peswch arnyn nhw. _____ They had a cough.

Pwy oedd yn y dosbarth?

Gofynnwch i'ch partner pwy oedd yn y dosbarth yr wythnos diwetha. Pam roedd pobl yn absennol? Ask your partner who was in class last week. Why were people absent?

	A	B
Siân		
Mair		
Aled		
Llinos		
Elen		
Gareth		
Huw		
Marc		
Dafydd		
Tomos		

Ymarfer

Roedd car glas gyda ni. Mae car coch gyda ni nawr.

Roedd

cot babi		babi	
beic modur	llyfrau		geiriadur Saesneg

Mae

	dau o blant		beic
gwely	cyfrifiadur		geiriadur Cymraeg

Ynganu - ymarfer y llythyren u

un hapus	hufen mefus	dur stormus	gwerthu clust
-------------	----------------	----------------	------------------

Sgwrs 1



Ceri: Sut roedd y parti priodas neithiwr?

Pat: Roedd e'n grêt! Roedd y gwesty'n braf, roedd y bwffe'n flasus a chawson ni amser gwych.

Ceri: A sut roedd y pâr priod?

Pat: Hapus iawn.

Ceri: Oedd pawb yno?

Pat: Doedd y plant bach ddim yno, wrth gwrs, ond roedd pawb arall yno.

Ceri: Sut roedd mam Twm?

Pat: lawn. Roedd hi'n mwynhau ei hun, dw i'n meddwl.

Ceri: Oedd hi'n dawsio yn y disgo?

Pat: Oedd, wrth gwrs, fel arfer.

Ceri: Gyda phwy y tro 'ma?

Pat: Gyda'r ficer.

Ceri: A sut roedd y carioci?

Pat: Ofnadwy. Dw i ddim eisiau clywed ABBA byth eto.

Sgwrs 2



Mae plismon o Heddlu Llanaber yn siarad â Mr Williams:

- A:** Felly, Mr Williams, beth weloch chi?
B: Gwelais i rywun yn rhedeg mas o'r banc.
A: Faint o'r gloch oedd hi?
B: Saith munud wedi dau.
A: Dw i'n gweld. Reit, gweloch chi rywun yn rhedeg mas o'r banc am saith munud wedi dau. Dyn oedd e?

- B:** Nage. Er, dw i ddim yn siŵr. Roedd cot fawr gyda hi, a balaclava.
A: Oedd hi'n cario rhywbeth?
B: Oedd, roedd bag mawr du gyda hi.
A: Beth oedd oed y person?
B: Mae'n anodd dweud. Tua wyth deg, efallai.
A: Wyth deg oed? Oedd e neu hi'n rhedeg yn gyflym?
B: Nac oedd, wrth gwrs.
A: Diolch yn fawr am eich help, Mr Williams.
B: Pob lwc!

Robin Radio

a) Atebwch:

Pam mae Robin yn hwyr?



Pwy sy'n gwneud y rhaglen gyda Robin?



Pam dyw Anti Mair ddim yn y gwaith?

b) Gwrandewch am:

Mae'n ddrwg gyda fi mod i'n hwyr. _____ I'm sorry that I'm late.
Dw i wedi blino'n lân. _____ I am shattered.
a dweud y gwir _____ to tell the truth, to be honest

c) Cyfieithwch:

Don't worry.

Auntie Mair isn't here.

Do you remember?

Help llaw



1. **Roedd** is the 3rd person singular imperfect tense of the verb **bod**.

2. When a part of the body hurts, we use **gyda**.

Mae cefn tost gyda fi. **Roedd pen tost gyda fi.**

3. When a condition/illness affects a person, we use **ar**.

Mae annwyd arna i. **Roedd annwyd arna i.**

4. Learn how **ar** conjugates (changes):

arna i (arno i)	arnon ni
arnat ti (arnot ti)	arnoch chi
arno fe	arnyn nhw
arni hi	

5. Remember the treiglad meddal after singular feminine nouns, e.g. clust + tost > clust **dost**.

Uned 14 (un deg pedwar) – Ble ro'ch chi'n byw ac yn gweithio?

Nod: Siarad am bethau ro'ch chi'n arfer eu gwneud/
Talking about things you used to do
(ro'n i, ro't ti, ro'n ni, ro'ch chi, ro'n nhw)

Geirfa

amgueddfeydd	museum(s)
Bryste	Bristol
cost(au)	cost(s)
crempog(au)	pancake(s)
ffordd (ffyrrd)	road(s), way(s)

gŵyl (gwyliau)	festival(s), holiday(s)
llong(au)	ship(s)

bwyty (bwytai)	restaurant(s)
castell (cestyll)	castle(s)
côr (corau)	choir(s)
cyngor	council, advice

de	south
deintydd	dentist
gogledd	north

galw	to call
gobeithio	to hope
nrysio	to nurse

pleidleisio	to vote
teimlo	to feel

diog	lazy
gwell	better

pell	far
-------------	-----

ar hyn o bryd	at the moment
athro cyflenwi	supply teacher
cymaint	so much
cyn	before

fel	as, like
i gyd	all
o gwmpas	around
pan	when

Geiriau pwysig i fi

- X
- X
- X

Y Treiglad Trwynol/Nasal Mutation

T > yn Nh	D > yn N
C > yng Ngh	G > yng Ng
P > ym Mh	B > ym M

Dw i'n byw yn Nhregaron.
Dw i'n byw yng Nghymru.
Dw i'n byw ym Mhontardawe.
Dw i'n byw yn Nowlais.
Dw i'n byw yng Ngwynedd.
Dw i'n byw ym Medwas.

T > Nh
C > Ngh
P > Mh
D > N
G > Ng
B > M

TREGARON

CYMRU

PONTARDAWE

DOWLAIS

GWYNEDD

BEDWAS

Dyma fersiwn 2 o gerdd (poem) gan Cyril Jones
(Dysgu trwy Lenyddiaeth, CBAC)

I gofio'r treiglad trwynol:
Mae Ceri yng Nghaerdydd,
Mae Tom yn byw yn Nhalybont
A Pam ym Mhontypridd.

Mae Gwyn yn byw yng Ngwynedd,
A Dai yn Ninas Brân,
Mae Bob yn byw ym Mangor,
A dyna ydy'r gân.

Ro'n i yn Llandeilo ddoe. I was in Llandeilo yesterday.
Ro'n i yn y gwaith ddoe. I was at work yesterday.
Ro'n i yn y dosbarth ddoe. I was in class yesterday.
Ro'n i gartre ddoe. I was at home yesterday.

Ble ro't ti ddoe? Where were you yesterday?
Ble ro't ti neithiwr? Where were you last night?
Ble ro'ch chi ddoe? Where were you yesterday?
Ble ro'ch chi neithiwr? Where were you last night?

- A: Ble ro't ti neithiwr? Galwais i yn y tŷ.
 B: Ro'n i yn y gwaith. Cyrhaeddais i adre am ddeg o'r gloch.

- A: Ble ro't ti prynhawn ddoe? Es i i'r gêm.
 B: Ro'n i yn y gwely – yn dost. Pwy enillodd?
 A: Ni, wrth gwrs. 5-0.



Ro'n i'n cysgu am saith o'r gloch. — *I was sleeping at seven o'clock.*

Ro'n i'n bwyta brecwast am saith — *I was eating breakfast at seven o'clock.*

Ro'n i'n gyrru am saith o'r gloch. — *I was driving at seven o'clock.*

Ro'n i'n gwrandio ar y radio am — *I was listening to the radio at seven saith o'r gloch.*

Beth o't ti'n wneud am saith o'r gloch? — *What were you doing at seven o'clock?*

Beth o't ti'n wneud am wyth o'r gloch? — *What were you doing at eight o'clock?*

Beth o'ch chi'n wneud am naw o'r gloch? — *What were you doing at nine o'clock?*

Beth o'ch chi'n wneud am ddeg o'r gloch? — *What were you doing at ten o'clock?*

Enw	7am	10am	2pm	7pm

Ro'n i'n byw yn Llanelli pan o'n i'n fabi.

I lived in Llanelli when I was a baby.

LLANELLI

Ro'n i'n byw yng Nghaerfyrddin pan o'n i'n blentyn.

I lived in Carmarthen when I was a child.

CAERFYRDDIN

Ble ro't ti'n byw pan o't ti'n blentyn?

Where did you live when you were a child?

Ble ro'ch chi'n byw pan o'ch chi'n blentyn?

Where did you live when you were a child?

Ble ro'ch chi'n byw?

T	yn	
C	yng	
P	ym	
D	yn	
G	yng	
B	ym	
Dim newid	yn	

Pan o'n i'n blentyn...



Do'n i ddim yn lico hociau. — *I didn't like hockey.*

Do'n i ddim yn lico cinio ysgol. — *I didn't like school dinners.*

Do'n i ddim yn lico bwyta sbrowts. — *I didn't like eating sprouts.*

Do'n i ddim yn lico ymarfer piano. — *I didn't like practising the piano.*

O't ti'n hoffi cinio ysgol? — *Did you like school dinners?*

O't ti'n hoffi gwaith cartref? — *Did you like homework?*

O't ti'n hoffi ymarfer corff? — *Did you like P.E.?*

O't ti'n hoffi canu yn y côr? — *Did you like singing in the choir?*

O'n. Nac o'n.

Beth o't ti'n lico?

Ysgrifennwch ateb (e.e. Ro'n i'n lico mynd i'r ysgol / Do'n i ddim yn lico mynd i'r ysgol) a holwch (**ask**) eich partner.

helpu yn y tŷ	
gwneud gwaith cartref	
mynd i'r swâr	
mynd at y deintydd	

Ffeindiwch yr ateb!

Ro'n i'n (arfer) gwylia Blue Peter. — I used to watch Blue Peter.

Ro'n i'n (arfer) darllen y Beano. — I used to read the Beano.

Ro'n i'n (arfer) chwarae hoci. — I used to play hockey.

Ro'n i'n (arfer) mynd i Lanelli. — I used to go to Llanelli.



Dw i wedi ymddeol nawr. — I have retired now.

Ond...

Ro'n i'n gweithio mewn canolfan siopa. I used to work in a shopping centre.

Ro'n i'n gweithio mewn ffatri. — I used to work in a factory.

Ro'n i'n gweithio mewn amgueddfa. I used to work in a museum.

Ro'n i'n gweithio mewn bwyty. — I used to work in a restaurant.

Ro'n ni'n gweithio yn _____ We used to work in Singleton Hospital.

Ysbyty Singleton.

Ro'n ni'n gweithio yn y _____ We used to work in the County Council.

Cyngor Sir.

Ro'n nhw'n gweithio yn _____ They used to work in the college.

y coleg.

Ro'n nhw'n gweithio yn y _____ They used to work in the business park.
parc busnes.

Ble ro'ch chi'n gweithio _____ Where were you working before?
o'r blaen?

Ble ro'n nhw'n gweithio o'r _____ Where were they working before?
blaen?



Dis 1



Dis 2

1 - fi	1 - trist
2 - ti	2 - hapus
3 - fe/hi	3 - tost
4 - ni	4 - oer
5 - chi	5 - prysur
6 - nhw	6 - diog

O't ti'n arfer byw mewn fflat? — O'n.

Oedd yr athrawes yn gwylia gyda'r ateb? — O'n.

Oedd y swyddfa'n brysur? — Nac o'n.

O't ti'n hoffi mathemateg? — Oedd.

O'n nhw'n gweithio dydd Sadwrn? — Nac oedd.

O'ch chi'n gwylia? — Oedd.

O'n nhw'n oer yn y Sahara? — O'n.

Oedd Gareth yn chwarae neithiwr? — Nac o'n.

Ro'n i'n gwylia. — I knew.

Ro'n i'n nabod John. — I knew John.

Ro'n i'n meddwl. — I thought (so).

Ro'n i'n gobeithio. — I hoped (so).

Ro'n i eisiau. — I wanted.

Sgwrs 1

Chris: Ble dych chi'n byw nawr?

Pat: Dw i'n byw ym Margoed.

Chris: Wel, well! Dw i'n byw ym Margoed hefyd. Byd bach.

Pat: Dych chi'n lico Bargoed?

Chris: Ydw. Ro'n i eisiau byw ynghaerffili ond dw i'n lico Bargoed yn fawr.

Pat: Ble ro'ch chi'n byw cyn symud i Fargoed?

Chris: Ro'n i'n byw yn y Barri.

Pat: Wel, wel, do'n i ddim yn byw yn bell. Ro'n i'n byw ym Mhenarth pan o'n i'n blentyn.

Chris: Ble dych chi'n gweithio nawr?

Pat: Dw i'n gweithio yn Ysbyty Neville Hall yn y Fenni. Dw i'n nysrio.

Chris: Wel, dw i wedi ymddeol.

Pat: Lwcus iawn. Ble ro'ch chi'n gweithio cyn ymddeol?

Chris: Ro'n i'n gweithio gyda'r Cyngor Sir. Ro'n i'n trwsio'r ffyrdd. A ble ro'ch chi'n gweithio cyn yr ysbyty?

Pat: Do'n i ddim yn gweithio. Ro'n i yn y coleg ynghaerdydd.

Chris: Braf iawn!

Sgwrs 2

- A:** Rhys?
B: Yn siarad.
A: Pennaeth yr ysgol yma. Pam dwyt ti ddim yn yr ysgol ar hyn o bryd?
B: Roedd annwyd arna i dydd Llun a dydd Mawrth.
A: Est ti i'r feddygfa i gael papur doctor?
B: Naddo. Ro'n i'n well dydd Mercher, ond roedd apwyntiad deintydd gyda fi dydd Mercher.
A: Trwy'r dydd?
B: Ie. Mae'r deintydd ym Mryste.

- A:** Pam do't ti ddim yn yr ysgol dydd iau?
B: Doedd y ci ddim yn dda. Roedd bola tost gyda fe.
A: Pam dwyt ti ddim yn yr ysgol heddiw?
B: Do'n i ddim yn deall y gwaith. Do'n i ddim eisiau teimlo fel ffŵl yn y dosbarth.
A: Wyt t'i'n dod i'r ysgol dydd Llun?
B: Ydw.
A: Da iawn. Dw i ddim eisiau talu am athro cyflenwi eto yr wythnos nesa.

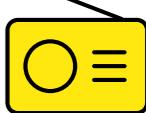
Ynganu - Enwau llefydd (Place names) Pwyslais! Stress!

Ar y sillaf olaf ond un / On the last syllable but one.

Fflint / Conwy / Caernarfon / Caerffili / Casnewydd /
 Cydweli / Llandeilo / Aberystwyth / Abertawe /
 Aberteifi / Dolwyddelan / Aberhonddu

OND – Caerdydd – stress on dydd – 2 words = **caer + dydd**.

Mae castell yn y lleoedd yma i gyd.
 Felly, gyda eich partner dwedwch:
Gwelais i gastell yn/yng...

**Robin Radio:****a) Atebwch:**

Gyda phwy mae Robin yn siarad?

Ble roedd hi'n gweithio?

Sut mae'r ffordd o'r castell i Fryncastell mewn eira?

b) Gwrandewch am:

ger y castell near the castle
 ddim yn bell not far
 Ydy hi'n bwrw eira'n aml? Does it snow often?

c) Cyfieithwch:

I was able to walk to the castle.

every winter

at the seaside

Help llaw



1. Y Treiglad Trwynol/Nasal Mutation

This change happens after the preposition **yn** meaning 'in':

T > yn Nh	D > yn N
C > yng Ngh	G > yng Ng
P > ym Mh	B > ym M

It does occur in other contexts, but not as often as the soft mutation. Write a place name you can associate with in the gaps above.

2. Notice how the word **yn** itself changes.
3. There is no mutation after **mewn** (in a....) Dw i'n gweithio mewn coleg.
4. Here is the imperfect tense of **bod**.

Cadarnhaol/ Affirmative	Cwestiwn/ Question	Negyddol/ Negative	Atebion/ Answers
Ro'n i*	O'n i?	Do'n i ddim	O'n/Nac o'n
Ro't ti*	O't ti?	Do't ti ddim	O't/Nac o't
Roedd e/hi	Oedd e/hi?	Doedd e/hi ddim	Oedd/Nac oedd
Ro'n ni*	O'n ni?	Do'n ni ddim	O'n/Nac o'n
Ro'ch chi*	O'ch chi?	Do'ch chi ddim	O'ch/Nac o'ch
Ro'n nhw*	O'n nhw?	Do'n nhw ddim	O'n/Nac o'n

* you will also see **Roeddwn i**, **Roeddet ti**, **Roedden ni**, **Roeddech chi**, **Roedden nhw**.

5. This tense refers to things we did often in the past, rather than a one-off activity. Compare the following:

Cerddais i'r ysgol ddoe. Gwelais i'r bws ysgol.	I walked to school yesterday. I saw the school bus.
Ro'n i'n cerdded i'r ysgol ddoe pan welais i'r bws ysgol.	I was walking to school yesterday when I saw the school bus.
Ro'n i'n cerdded i'r ysgol pan o'n i'n blentyn.	I walked to school when I was a child.
Ble ro't ti pan alwodd y bòs?	Where were you when the boss called?
Ro'n i'n cerdded i'r gwaith.	I was walking to work.

6. You are familiar with the expression **fel arfer** = usually, as usual. We now see **arfer** to express something you used to do. However, we don't have to use it. Using the imperfect conveys the same meaning. **Ro'n i'n arfer gweithio yn yr ysbty.** – I used to work in the hospital.

7. We always use the imperfect with the following:
Ro'n i'n hoffi/lico _____ I liked
Ro'n i'n gwylod/nabod _____ I knew
Ro'n i eisiau _____ I wanted

8. We usually use the imperfect with adjectives:
Ro'n i'n brysur.
Roedd hi'n oer.

9. The stem of **galw** is **galw**:
galwais i _____ I called

Uned 15 (un deg pump) – Siarad wyneb yn wyneb.

Nod: Ymarfer siarad wyneb yn wyneb ac adolygu unedau 8–14 / Practising speaking face to face and revising units 8–14. (Dw i wedi, arall)

Geirfa

gwers(i) —— lesson(s)
llinell(au) —— line(s)

Nos Galan —— New Year's Eve
taith (teithiau) — journey(s)

awdur(on) —— author(s)
dant (dannedd) tooth (teeth)
dewis(iadau) — choice(s)

llyfrgellydd —— librarian(s)
(llyfrgellwyr)
wyneb(au) —— face(s)

anghofio —— to forget
archebu —— to order

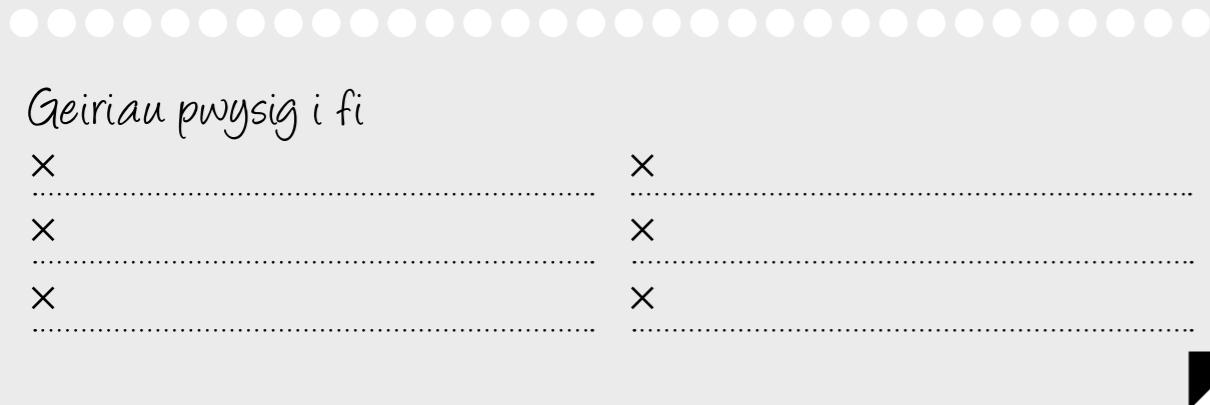
trafod —— to discuss
ysgrifennu —— to write

annwyl —— dear
buan —— soon

hir —— long
rhyfedd —— strange, funny

bobl bach! —— good grief!

hyn —— this



Geirianau pwysig i fi

- ✗ ✗
- ✗ ✗
- ✗ ✗

Gêm o gardiau



	♠	♦	♣	♥
A	Ble ro'ch chi'n byw yn 2007?	Ble aethoch chi i'r ysgol?	Beth yw'ch gwaith chi?	Sut roedd y tywydd ddoe?
2	Ble aethoch chi i siopa yr wythnos diwetha?	Pryd codoch chi y bore 'ma?	Beth gest ti i frecwast heddiw?	Beth wnaethoch chi ddoe?
3	Oes beic gyda chi?	Ble aethoch chi ar wyliau ddiwetha?	Dych chi'n darllen y dudalen chwaraeon yn y papur newydd?	Oes cyfrifiadur gyda chi?
4	Oedd hi'n braf dydd Sadwrn?	Sut ro't ti'n arfer mynd i'r ysgol?	Beth dych chi'n wneud y penwythnos nesa?	Aethoch chi i'r coleg?
5	Oes anifeiliaid anwes gyda chi?	Beth dych chi'n hoffi ar y teledu?	Oes amser gyda chi i siopa heddiw?	Oes teulu gyda chi?
6	Oedd anifail anwes gyda chi pan o'ch chi'n blentyn?	Beth o'ch chi'n lico wneud pan o'ch chi'n blentyn?	Ble aethoch chi i siopa Nadolig?	Beth brynoch chi ddiwetha?
7	Beth weloch chi ar y teledu neithiwr?	Beth gest ti i ginio dydd Sul?	Faint o'r gloch est ti i'r gwely neithiwr?	Ble ro'ch chi Nos Galan ddiwethaf?
8	Oes car gwyrdd gyda chi?	Sut mae'r tywydd heddiw?	Pwy oedd yn y newyddion yr wythnos diwetha?	Beth oedd ar y teledu yr wythnos diwetha?
9	Ble ro'ch chi'n arfer gweithio?	Beth do't ti ddim yn lico wneud pan o't ti'n blentyn?	Ble ro't ti'n mynd ar wyliau pan o't ti'n blentyn?	Ble ro'ch chi dydd Nadolig?
10	Beth gawsoch chi i swper nos Sadwrn?	Beth weloch chi yn y sinema ddiwetha?	Ble gwnaethoch chi fwyta mas ddiwetha?	Ble dych chi'n byw?
Jac	O't ti'n lico nofio pan o't ti'n blentyn?	Beth o't ti'n hoffi ddarllen pan o't ti'n blentyn?	Beth do't ti ddim yn lico fwyta pan o't ti'n blentyn?	Aethoch chi am dro dros y penwythnos?
Brenhines	Wnaethoch chi smwddio neithiwr?	Gawsoch chi baned o goff i bore 'ma?	Tua faint o'r gloch gadawaist ti'r tŷ y bore 'ma?	Est ti i'r capel/eglwys/mosg dros y penwythnos?
Brenin	Wnest ti arddio dros y penwythnos?	Siaradaist ti Gymraeg gyda rhywun echdoe?	Ble est ti i lan y môr ddiwetha?	O ble dych chi'n dod yn wreiddiol?

Sgwrs 1 – Yn y swyddfa



Chris: Bore da. Wyt ti eisiau paned?
Jo: Coffi du, plîs. Dw i angen caffîn. Roedd y traffig yn ofnadwy y bore 'ma.
Chris: Sut aeth y cyfarfod tîm ddoe?
Jo: Da iawn. Trafodon ni'r cyfarfod mawr nesa gyda'r staff. 'Dyn ni'n mynd i gael y cyfarfod ym Mhontypridd.
Chris: Pryd?

Jo: Y mis nesa, gobeithio. Beth wyt ti'n wneud heddiw?
Chris: Dw i yn y swyddfa y bore 'ma. Dw i eisiau ateb ebost gan y bös. Ond mae dau gyfarfod gyda fi y prynhawn 'ma.
Jo: Dw i wedi ateb pob ebost. Gwnes i nhw neithiwr. Dw i'n mynd i ysgrifennu papur heddiw.
Chris: Reit, coffi!



Wedi

Dw i wedi ateb pob ebost. _____ I have answered every email.

Dw i wedi darllen llyfr Harry Potter. _____ I have read a Harry Potter book.

Dw i wedi gweld ffilm James Bond. _____ I have seen a James Bond film.

Dw i wedi bwyta sushi. _____ I have eaten sushi.

Dw i wedi bod yn y gwaith. _____ I have been in work.

Dw i ddim wedi chwarae golff. _____ I haven't played golf.

Dw i ddim wedi canu carioci. _____ I haven't sung karaoke.

Dw i ddim wedi bod yn Las Vegas. _____ I haven't been in Las Vegas.

Dw i ddim wedi nofio yn y Caribî. _____ I haven't swum in the Caribbean.

Wyt ti wedi blino? _____ Are you tired?

Wyt ti wedi cael brecwast? _____ Have you had breakfast?

Wyt ti wedi cael swydd newydd? _____ Have you had a new job?

Wyt ti wedi ymddeol? _____ Have you retired?

Ydw. Nac ydw.

Llongau rhyfel

yfed llaeth soia	gweld gêm hoci iâ	yfed te gwyrdd	gweld ffilm 3D	bod yn lwerddon	gweld gêm pêl-droed America
dawnsio tango	bwyta cyrri madras	canu blŵs	yfed lemonêd pinc	darllen Hello!	bwyta cig cangarŵ
bwyta cig crocodeil	canu carioci	dawsio llinell	byw mewn fflat	gyrru Ferrari	gweithio mewn ffatri
gweld The Sound of Music	bwyta sushi	gyrru tractor	gweld Hamlet	chwarae pêl-droed	bod yn Lerpwl

Sgwrs 2 – Yn y llyfrgell



Llyfrgellydd: Pryn hawn da.

Eryl: Pryn hawn da. Dw i eisiau benthyg *Teithiau Cerdded Cymru* gan Eryl Hughes. Oes copi gyda chi, os gwelwch chi'n dda? Dw i ddim yn gallu gweld dim byd ar y silff.

Llyfrgellydd: Roedd dau gopi gyda ni ddoe. Un funud – dw i'n gallu edrych ar y cyfrifiadur.

Eryl: Diolch. Roedd darn yn *Lingo am y llyfr*.

Llyfrgellydd: A, dyma ni. Cafodd rhywun arall y ddau gopi ddoe. Dw i'n gallu cael copi o lyfrgell arall i chi.

Eryl: Diolch yn fawr iawn.

Llyfrgellydd: Dim problem. Beth yw eich rhif llyfrgell?

Eryl: EBCS3987.

Llyfrgellydd: Beth yw'r enw?

Eryl: Eryl Hughes.

Llyfrgellydd: Mae hyn yn rhyfedd, dyna enw'r awdur.

Eryl: Ie, fi yw'r awdur!

Llyfrgellydd: Wel, un cwestiwn arall. Dych chi'n defnyddio ebost?

Eryl: Ydw. Eryl.hughes33@llanaber.cymru.

Llyfrgellydd: lawn. Dw i'n gallu anfon ebost pan mae'r llyfr yn cyrraedd.

Eryl: Diolch yn fawr. Hwy!

Arall - another

Ffeindiwch y tri **arall** yn y ddeialog ac ysgrifennwch y brawddegau (sentences) yma:

1.
2.
3.

Ymarfer:

Dw i wedi cael llyfr arall. _____ I have had another book.

Dw i wedi cael llythyr arall. _____ I have had another letter.

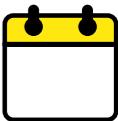
Dw i wedi cael cerdyn arall. _____ I have had another card.

Dw i wedi cael diod arall. _____ I have had another drink.

Ysgrifennwch bum cwestiwn i blentyn gydag **arall**.

e.e. Wyt ti eisiau diod arall?

1.
2.
3.
4.
5.

Misoedd y flwyddyn

mis Ionawr	mis Chwefror	mis Mawrth	mis Ebrill
mis Mai	mis Mehefin	mis Gorffennaf	mis Awst
mis Medi	mis Hydref	mis Tachwedd	mis Rhagfyr

Sgwrs 3

Derbynnydd: Bore da, gaf i helpu?

Chris: Bore da. Mae problem gyda fi.

Derbynnydd: Ydy'r ddannodd arnoch chi?

Chris: Nac ydy, ond anghofiai i ddod i apwyntiad ddoe.

Derbynnydd: Beth yw'r enw?

Chris: Chris Jones.

Derbynnydd: Gyda phwy roedd yr apwyntiad?

Chris: Gyda Mrs Dent.

Derbynnydd: Pryd roedd yr apwyntiad?

Chris: Bore ddoe am un ar ddeg.

Derbynnydd: Un funud – o ie, mae nodyn ar y cyfrifiadur. Roedd hi'n aros am chwarter awr...

Chris: Wel, mae'n ddrwg gyda fi... Gaf i apwyntiad arall?

Derbynnydd: Pryd?

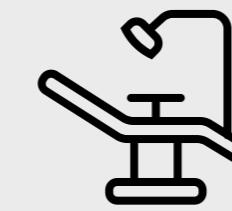
Chris: Cyn bo hir, os gwelwch chi'n dda.

Derbynnydd: Mae'n ddrwg gyda fi, does dim apwyntiad arall gyda Mrs Dent tan fis Awst. Dych chi eisau gweld deintydd arall?

Chris: Does dim dewis gyda fi, felly.

Derbynnydd: lawn, apwyntiad gyda Mr Dent.

Chris: O... dim diolch, ces i boen ofnadwy ar ôl gweld Mr Dent. Gaf i apwyntiad gyda Mrs Dent ym mis Awst?



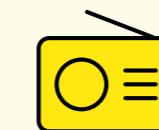
Derbynnydd: Ydy Awst y cyntaf am hanner awr wedi deg yn iawn?

Chris: Wel... ydy, iawn. Hwyl!

Derbynnydd: Gwela i chi ym mis Awst. Hwyl!

Robin Radio:

a) Atebwch:



Ble aeth Llinos dros y penwythnos?

Ble bwytodd hi?

Beth wnaeth hi ar ôl bwyd?



b) Gwrandewch am:

Pwy enillodd? Who won?
 Beth wnaethoch chi wedyn? What did you do then?
 mewn clwb nos in a night club

c) Cyfieithwch:

Who won?

We heard a group.

Did you have fun?

Adolygu Atebion (Yes and No Revision)

Wnest ti'r gwaith?	Do. / Naddo.	Uned 9
Brynaist ti fara?	Do. / Naddo.	Uned 9
Aethoch chi ar wyliau llynedd?	Do. / Naddo.	Uned 10
Aeth Gwen i'r gwaith?	Do. / Naddo.	Uned 10
Gest ti frecwast heddiw?	Do. / Naddo.	Uned 11
Gafodd / Gaeth y teulu amser da yn Sbaen?	Do. / Naddo.	Uned 11
Oes anifail anwes gyda ti?	Oes. / Nac oes.	Uned 12
Oes car gwyrdd gyda Gareth?	Oes. / Nac oes.	Uned 12
Oedd hi'n braf ddoe?	Oedd. / Nac oedd.	Uned 13
Oedd pen tost gyda ti?	Oedd. / Nac oedd.	Uned 13
O't ti'n brysur ddoe?	O'n. / Nac o'n.	Uned 14
O'n i'n iawn?	O't. / Nac o't.	Uned 14
O'ch chi yma yr wythnos diwetha?	O'n. / Nac o'n.	Uned 14
O'n ni yn y parti?	O'ch. / Nac o'ch.	Uned 14
O'n nhw'n hapus?	O'n. / Nac o'n.	Uned 14
Wyt ti wedi adolygu?	Ydw. / Nac ydw.	Uned 15

Sgwrs 4



- | | |
|---|---|
| A: Helô, cariad; croeso adre. Gest ti ddiwrnod da yn y gwaith? | B: Do. |
| A: Wyt ti eisiau bwyd? | B: Ydw. |
| B: Naddo. | A: Ydy stêc yn iawn? |
| A: Trueni. O't ti'n brysur ofnadwy? | B: Ydy. |
| B: O'n. | A: Beth wyt ti eisiau gyda fe? Tatws neu sglodion? |
| A: Oedd y staff yn grac eto heddiw? | B: Ie. |
| B: O'n. | A: Llysiau neu salad? |
| A: Est ti mas amser cinio? | B: Ie. |
| B: Naddo. | A: Bobl bach! Dw i'n siarad â'r wal! |
| A: Gest ti frechdan yn y swyddfa? | |

Help llaw



Syniad da!

1. Yn Uned 15, we have another past tense – **the perfect tense**

Darllenais i _____ I read

Ro'n i'n darllen _____ *I was reading*

Dw i wedi darllen ————— *I have read*

2. The perfect tense is very similar to the present tense, **yn** is replaced by **wedi**.

Dw i'n darllen ————— **Dw i wedi darllen**

Rwyt ti'n darllen _____ **Rwyt ti wedi darlle**

Mae e/hi'n darllen _____ **Mae e/hi wedi darlle**

'Dyn ni'n darllen _____ **'Dyn ni wedi darlle**

Dych chi'n darllen ————— Dych chi wedi darlle

Maen nhw'n darlle

Syniad da! – Mentrau laith

Mae 22 Menter iaith (*Language Initiatives*) yng Nghymru. Edrychwr ar y map. Maen nhw yna i helpu pobl i fwynhau'r Gymraeg.

Their aim is to enable people of all ages to use Welsh in their communities and to socialise through the medium of Welsh. They arrange various activities for fluent Welsh speakers and Welsh learners, such as concerts, trips, quizzes, drama clubs for children, art and yoga sessions. Why not search online for your local Menter Iaith? As well as practising your Welsh, you can meet new friends and develop new skills.



wed

Uned 16 (un deg chwech) – Rhifau, Amser ac Arian

Nod: Siarad am amser ac arian / Talking about time and money
(Faint o'r gloch yw hi?, y cloc, Faint yw...?, arian)

Geirfa

Ffrainc —— France
mil(oedd) —— thousand(s)

pysen (pys) —— pea(s)

cwm (cymoedd) — valley(s)
cwmni — company
(cwmniâu) — (companies)
chwarter(i) — quarter(s)

menyn —— butter
pensil(iau) —— pencil(s)
newyddion —— news
ugain —— twenty

cymryd —— to take
cynnwys —— to include
ffermio —— to farm
perfformio —— to perform

sgorio —— to score
trefnu —— to organise
troi —— to turn

drwg —— bad

digon —— enough
hynny —— that
o'r gorau —— ok, all right
rhy —— too
tan —— until

yn erbyn —— against
yn ôl —— back, ago;
according to
yn unig —— only



Geiriau pwysig i fi

X X
X X

Amser



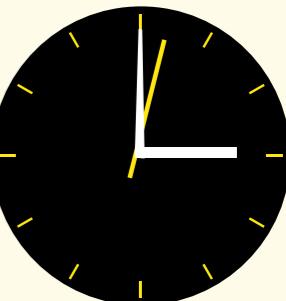
Faint o'r gloch yw hi? ————— What time is it?

Mae hi'n un o'r gloch. ————— It is one o'clock.

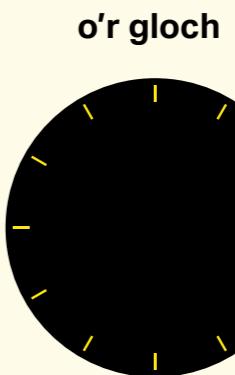
Mae hi'n ddu o'r gloch. ————— It is two o'clock.

Mae hi'n dri o'r gloch. ————— It is three o'clock.

Mae hi'n bedwar o'r gloch. ————— It is four o'clock.



pum munud i ddu
deg munud i ddu
chwarter i ddu
ugain munud i ddu
pum munud ar hugain i ddu



hanner awr wedi dau

pum munud wedi dau
deg munud wedi dau
chwarter wedi dau
ugain munud wedi dau
pum munud ar hugain wedi dau



Faint o'r gloch mae'r dosbarth yn dechrau? Saith o'r gloch. ————— What time does the class start?
Seven o'clock.

Faint o'r gloch mae'r dosbarth yn gorffen? Naw o'r gloch. ————— What time does the class finish?
Nine o'clock.

Faint o'r gloch mae'r gêm yn dechrau? Tri o'r gloch. ————— What time does the game start?
Three o'clock.

Faint o'r gloch mae'r gêm yn gorffen? Chwarter i bump. ————— What time does the game finish?
Quarter to five.

Dechrau	Rhaglen
06:00	Cyw
	Cegin Bryn
13:00	Newyddion amser cinio
	Twydd amser cinio
13:15	Prynhawn da
	Ffermio
16:00	Awr Fawr
	Stwnsh
18:00	Newyddion amser te
	Twydd amser te
18:20	O'r Eisteddfod
19:00	Heno
	Newyddion
20:00	Pobol y Cwm
	Garddio a Mwy
21:00	Y Byd ar Bedwar
	Sgorio
21:30	Y Clwb Rygbi
22:45	

S4/C Partner A

Dechrau	Rhaglen
	Cyw
12:00	Cegin Bryn
	Newyddion amser cinio
13:10	Twydd amser cinio
	Prynhawn da
15:00	Ffermio
	Awr Fawr
17:00	Stwnsh
	Newyddion amser te
18:15	Twydd amser te
	O'r Eisteddfod
	Heno
19:30	Newyddion
	Pobol y Cwm
20:30	Garddio a Mwy
21:00	Y Byd ar Bedwar
	Sgorio
	Y Clwb Rygbi

S4/C Partner B

Codais i am hanner awr wedi chwech. ————— I got up at half past six.
Gadawais i'r tŷ am hanner awr wedi saith. ————— I left the house at half past seven.
Cyrhaeddais i adre am bump o'r gloch. ————— I arrived home at five o'clock.
Es i i'r gwely am ddeg o'r gloch. ————— I went to bed at ten o'clock.



Faint o'r gloch codaist ti ddoe?	What time did you get up yesterday?
Faint o'r gloch gadawaist ti'r tŷ?	What time did you leave the house?
Faint o'r gloch cyrhaeddaist ti adre?	What time did you arrive home?
Faint o'r gloch est ti i'r gwely neithiwr?	What time did you go to bed last night?

Enw	codi	gadael y tŷ	cyrfaedd adre	mynd i'r gwely

Arian

Punt / ceiniog
Dwy bunt / geiniog
Tair punt / ceiniog
Pedair punt / ceiniog
Pum punt / ceiniog
Chwe phunt / cheiniog

Saith punt / ceiniog
Wyth punt / ceiniog
Naw punt / ceiniog
Deg punt / ceiniog
Ugain punt / ceiniog
Dau ddeg saith punt / ceiniog

Faint yw'r gacen?	How much is the cake?
Punt.	A pound.
Faint yw'r gwyliau?	How much is the holiday?
Pum can punt.	£500.
Faint yw'r car?	How much is the car?
Pum mil o bunnau.	£5,000.
Faint yw'r garafán?	How much is the caravan?
Ugain mil (o bunnau).	£20,000.

Cofiwch –
Rhad / Drud iawn!

Prisiau Tesburys

Partner A		Partner B	
Tatws newydd	£1	Tatws newydd	
Siocled poeth		Siocled poeth	£1.50
Bisgedi	90c	Bisgedi	
Pensiliau lliw	£3	Pensiliau lliw	
Llyfr lliwio		Llyfr lliwio	£1.50
Moron		Moron	40c
Pys mewn tun	30c	Pys mewn tun	
Menyn		Menyn	£1.15
Afalau	£2.99	Afalau	
Cacen Pen-blwydd		Cacen Pen-blwydd	£4.50

Amserau a phrisiau

Gwrandewch am yr amserau a'r prisiau.



Beth?	Amser dechrau	Pris
Cyngerdd	Defnyddiwr rifau/Use numbers	Defnyddiwr rifau/Use numbers
Parti		
Cwrs Sbaeneg		
Clwb Dawnsio		
Cadw'n Heinu		

Sgwrs yn y Siop



Ceri: Faint yw'r llyfr yna, os gwelwch chi'n dda?

Sam: Pedair punt naw deg naw.

Ceri: Ddim yn rhy ddrwg. Gaf i brynu un, os gwelwch chi'n dda?

Sam: Wrth gwrs. Dyma chi. Pedair punt naw deg naw, os gwelwch chi'n dda.

Ceri: A faint yw'r calendr?

Sam: Dim ond dwy bunt pum deg!

Ceri: Mae hynny'n dda. Gaf i ddau, os gwelwch chi'n dda?

Sam: Dyma chi. Naw punt naw deg naw.

Ceri: O, mae'n ddrwg gyda fi, does dim digon o arian gyda fi...Dych chi'n cymryd cerdyn?

Sam: Ydyn, wrth gwrs.

Ceri: Pam wnaethoch chi ddim dweud?

Sam: Wnaethoch chi ddim gofyn!

Ymarfer – Rhy

Ydy'r bwyd yn ddrud?

Nac ydy, ddim yn rhy ddrud.

Ydy'r tywydd yn ddrwg?

Ydy'r coffi'n boeth?

Ydy'r te'n oer?

Ydy'r gwaith yn ddiflas?

Ydy'r bòs yn ddiog?

Ynganu

Dwedwch y brawddegau yma wrth eich partner, bob yn ail.

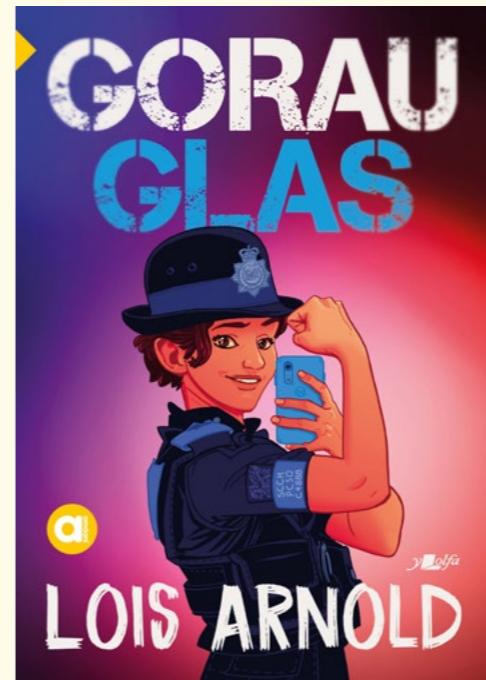
Dw i'n darllen llyfrau Llinos.

Mae chwe chwaer yn chwarae cardiau.

Llwyd yw lliw'r llyfrau yn y llyfrgell.

Dw i'n gweithio mewn gwesty gwely a brecwast.

Llyfrau Amdani



Dych chi nawr yn gallu darllen *Gorau Glas* gan Lois Arnold. Dych chi'n gallu prynu'r llyfr o'ch siop lyfrau leol neu ar gwales.com. Dyma'r clawr (cover) a'r paragraff cynta:

Shwmae! Alix dw i. Dw i'n 23 oed. Dw i'n byw yn Aberglas.

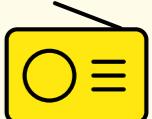
Dw i ddim yn enwog. Person bach dw i (dim ond 5' 1").

Ond bob dydd dw i'n gwisgo iwniiform. Yna dw i'n codi'r radio, y cyffion, y camera, y tortsh a'r ffôn.

Person newydd dw i nawr. Alix Jenkins, Heddlu Aberglas, yn mynd ar batrôl!

Robin Radio

a) Atebwch



Ble mae'r cyngerdd?

Pryd mae'r cyngerdd?

Pam mae Anti Mair eisiau mynd?

b) Gwrandewch am:



Sut gallwn ni helpu? ————— How can we help?
bargen go iawn ————— a real bargain
Diolch am eich help. ————— Thank you for your help.

c) Cyfieithwch:

We are organising a bus.

We can share the bus.

I want to hear the choir again.



numbers 1

numbers 2

time

money

Help llaw



1. It is important, as always, to remember to use the soft mutation after **i**, e.g. **chwarter i bedwar**. We also see it here after **am**, e.g. **am bump o'r gloch**.

2. As with the weather, we use the feminine pronoun when referring to time, e.g. **Faint o'r gloch yw hi? Mae hi'n bump o'r gloch**.

3. The number following **yn** takes the **treiglad meddal**:
Mae hi'n bump o'r gloch.
Mae hi'n ddeuddeg o'r gloch.

4. The older forms of the numbers 20 and 25 are used when telling the time:

20 = ugain

25 = pump ar hugain (literally five on twenty)

5. Also, note the placing of the words **awr** and **munud** in the middle of the number:

pum munud ar hugain

pedair awr ar hugain (24 hours)

The reason for adding the letter **h** will be explained later.

6. Money.

Punt and **ceiniog** are both feminine nouns.

The numbers two, three and four have feminine forms (see Unedau 7 a 12) = **dwy, tair + pedair**.

Remember to change the numbers accordingly.

7. Tri a Chwe

The **treiglad llaes** (aspirate mutation) follows **tri** and **chwe**:

tri theulu chwe theulu

tri chant chwe chant

tri phlentyн chwe phlentyн

8. Yn y ddeialog, dych chi'n gweld **ddim yn rhy ddrwg**. **Rhy** always comes before the adjective and causes a **treiglad meddal** (**drwg > rhy ddrwg**).

9. Bôn anodd/A difficult stem:

cymryd cymer- cymerais i

Uned 17 (un deg saith) - Bydd hi'n braff yfory

Nod: Siarad am ddigwyddiadau yn y dyfodol / Speaking about events in the future
(bydda i, bydd e/hi)

Geirfa

cystadleuaeth — competition(s)
(**cystadlaethau**)

ffair — fair

Gwlad yr lâ — Iceland

hysbyseb(ion) — advert(s)

noson — evening

ochr(au) — side(s)

seren (sêr) — star(s)

yr Wyddfa — Snowdon

bar(iau) — bar(s)

lled — width

maes (meisydd) — field(s)

mynediad — entry

oedolyn — adult(s)

(**oedolion**)

pensiwn — pension

pensiynwr (-wyr) — pensioner(s)

trydan — electricity

cefnogi — to support

chwerthin — to laugh

digwydd — to happen

gwenu (ar) — to smile (at)

poeni — to worry

torri — to break, to cut

cynnes — warm

di-waith — unemployed

hawdd — easy, simple

niwlog — foggy, misty

posib — possible

ar werth — for sale

dim ond — only

ledled — throughout

unrhyw — any

Geiriau pwysig i fi

X

X

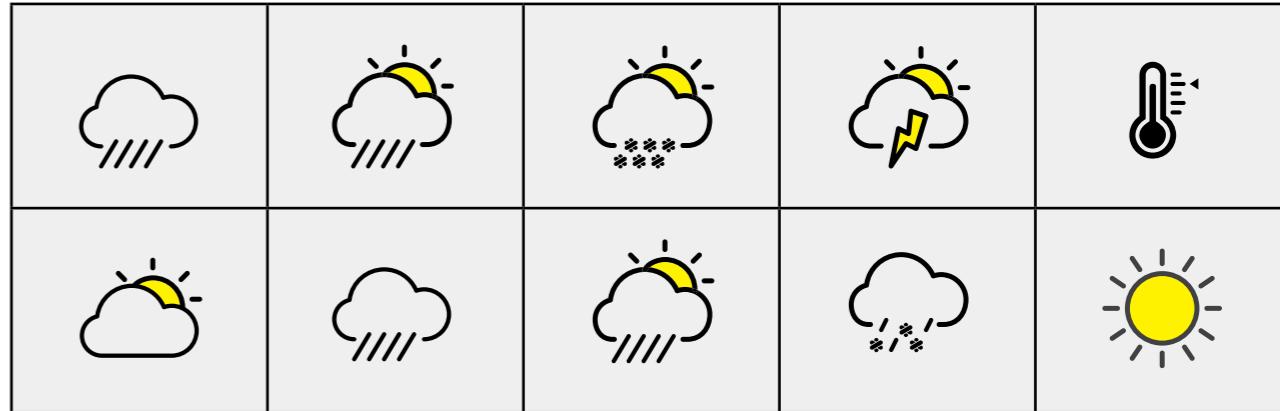
X

X

Mae hi'n braf heddiw. ————— It's fine today.
Roedd hi'n braf ddoe. ————— It was fine yesterday.
Bydd hi'n braf heno. ————— It will be fine tonight.
Bydd hi'n bwrw eira yfory. ————— It will be snowing tomorrow.

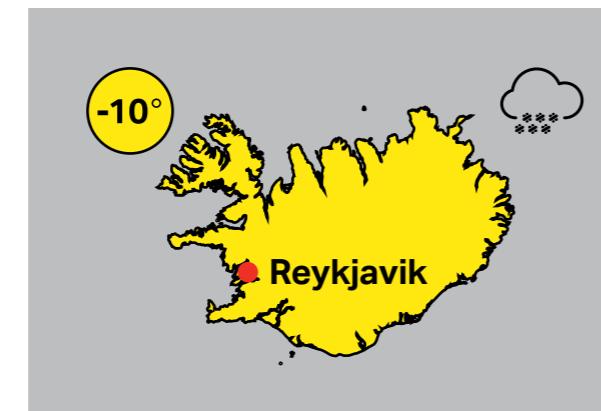
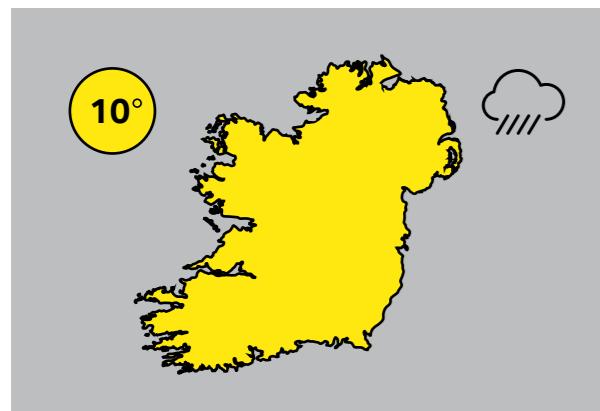
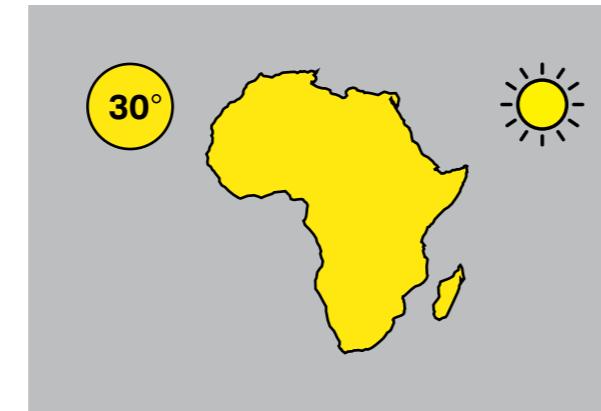
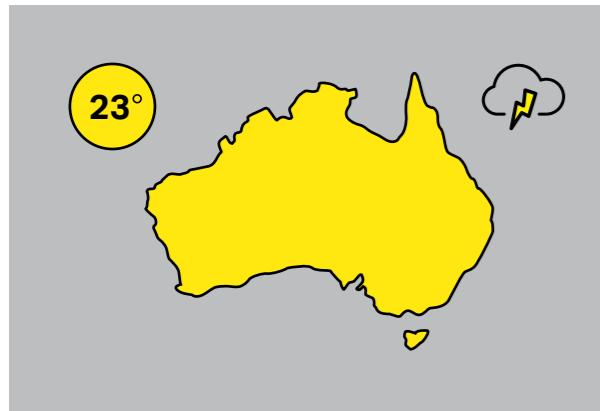
Sut bydd y tywydd yfory? ————— How will the weather be tomorrow?
Fydd hi'n bwrw glaw ym Mlaenau Ffestiniog? ————— Will it be raining in Blaenau Ffestiniog?
Fydd hi'n bwrw eira ar yr Wyddfa? ————— Will it be snowing on Snowdon?
Fydd hi'n boeth yn Siberia? ————— Will it be hot in Siberia?
Fydd hi'n oer yn Dubai? ————— Will it be cold in Dubai?

Bydd. **Na fydd.**



Bydd Bethan yn brysur heno. ————— Bethan will be busy tonight.
Bydd hi'n brysur yfory. ————— She will be busy tomorrow.
Bydd Bryn yn brysur heno. ————— Bryn will be busy tonight.
Bydd e'n brysur yfory. ————— He will be busy tomorrow.

Fydd hi'n...?



Fydd Bethan ddim yn brysur heno. ————— Bethan won't be busy tonight.
Fydd hi ddim yn brysur yfory. ————— She won't be busy tomorrow.
Fydd Bryn ddim yn brysur heno. ————— Bryn won't be busy tonight.
Fydd e ddim yn brysur yfory. ————— He won't be busy tomorrow.

Llongau rhyfel

Fydd Bethan yn ... yfory?

gweithio yn Llundain	mynd mas gyda ffrind	adolygu cyn y dosbarth Cymraeg	codi dail ar ôl y storm
mynd i'r ysbyty	trefnu cyfarfod i'r cwmni ym Mryste	mynd at y meddyg	cael arian o'r banc
cael cegin newydd yn y tŷ	gwneud crempog i freqwast	mynd i'r ysgol	mynd i'r dosbarth Cymraeg
mynd at y deintydd	symud tŷ	prynu cot newydd	prynu tocyn loteri
mynd i Ffrainc am y penwythnos	cysgu'n hwyr	bwyta brechdanau i ginio	mynd ar wyliau

- Ble bydd pawb yn mynd?** ————— Where will everyone be going?
Sut bydd pawb yn mynd? ————— How will everyone be going?
Pryd bydd pawb yn mynd? ————— When will everyone be going?
Pam bydd pawb yn mynd? ————— Why will everyone be going?

Ble bydd pawb yn mynd ar wyliau?



Pwy?	Ble?	Bwyta?	Yfed?
A - Tom	Tokyo	sushi	sake
2 - Mari	Milan	pitsa	cappuccino
3 - Morfydd	Morocco	couscous	te mint
4 - Marc	Madras	cyrri poeth	te chai
5 - Mair	Madrid	tapas	gwin Rioja
6 - Sara	Sydney	barbeciw	lager
7 - Mathew	Moscow	strogonoff	fodca
8 - Gareth	Glasgow	haggis	wisgi
9 - Paul	Provence	croissant	siampên
10 - Sam	Seattle	byrgyr	coffi
Jac - Jac	Acapulco	tacos	tequila
Brenhines - Liz	Lerpwl	lobsgows	cwrw
Brenin - Carlo	Caerffili	caws	paned o de

- Bydda i yn y gwaith yfory.** ————— I will be in work tomorrow.
Bydda i yn y tŷ yfory. ————— I will be in the house tomorrow.
Bydda i yn y dre yfory. ————— I will be in town tomorrow.
Bydda i yn y siop yfory. ————— I will be in the shop tomorrow.

Ynganu

Dwedwch y brawddegau yma:

Roedd hi'n stormus yn Rhuthun neithiwr.

Mae'r haul yn gwenu yn Hwlfordd heddiw.

Bydd hi'n wlyb ledled y wlad heno.

Bydd hi'n fendigedig o Fangor i Flaenau Ffestiniog yfory.

Gwrando

Llenwch y bylchau./Fill in the gaps.

Dyma'r bwletin tywydd.

Roedd hi'n iawn ddoe, dros Gymru i gyd. Diolch byth, mae



hi'n hawr, tywydd i fynd â'r ci am dro. Ond, mae'n

ddrwg gyda fi ddweud, mae hi'n mynd i heno. Bydd

hi'n dros nos yn y de a'r gogledd. Yfory, bydd

y wedi mynd, ond bydd hi'n Dim

..... yfory eto! A dyna'r bwletin tywydd.

Sgwrs

Derbynnydd: Bore da, gaf i helpu?

Chris: Gaf i siarad â'r bös?

Derbynnydd: Dyw e ddim yma heddiw. Mae e ar wyliau yn y Bahamas.

Chris: Pryd bydd e'n ôl?

Derbynnydd: Fydd e ddim yn ôl tan wythnos i ddydd Mawrth.

Chris: Gaf i adael neges?

Derbynnydd: Cewch, wrth gwrs.

Chris: Chris Ellis dw i. Dw i'n gweithio yn swyddfa Abercastell.

Ar ôl y storm ddoe, mae'r trydan wedi torri yn y swyddfa ac mae hi'n oer iawn yma.

Derbynnydd: O diar, mae'n ddrwg gyda fi glywed. Fydd hi'n bosib i chi ebostio'r bös? Bydd e'n gallu darllen yr ebost yn y gwesty. Mae e'n darllen pob ebost bob dydd.

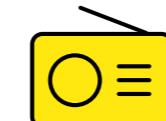
Chris: Fydd hi ddim yn bosib ebostio achos mae'r trydan wedi torri.

Derbynnydd: O, ie.

Chris: Diolch am eich help chi.

Derbynnydd: Croeso! Unrhyw bryd!

Robin Radio



a) Atebwch:

Am faint o'r gloch bydd y ffair yn dechrau?



Faint fydd rhywun 70 oed yn dalu i fynd i'r ffair?

Sut roedd y tywydd llynedd?

b) Gwrandewch am:

mynediad am ddim ————— free entry

Bydd yr haul yn gwenu. ————— The sun will be shining.
(literally, smiling)

Beth fydd yn digwydd? ————— What will be happening?
llifogydd ————— floods

c) Cyfieithwch:

in six weeks

The doors will open.

very noisy as usual

Help llaw



1. The future form of **bod** (to be) is widely used in Welsh. You will hear it in the context of organising events and talking about the weather.

Bydd e/hì	He/she/it will be	Bydda i	I will be
Fydd e/hì?	Will he/she/it be?	Fydd a?	Will I be?
Fydd e/hì ddim	He/she/it won't be	Fydd a ddim	I won't be

2. The same mutation rules apply following **yn** as the present and imperfect tenses. Nouns and adjectives mutate following **yn**, but not verbs:

Mae hi'n gweithio.	Mae hi'n diwtor .	Mae hi'n brysur .
Roedd hi'n gweithio.	Roedd hi'n diwtor .	Roedd hi'n brysur .
Bydd hi'n gweithio.	Bydd hi'n diwtor .	Bydd hi'n brysur .

Uned 18 (un deg wyth) – Bydd a i'n mynd

Nod: Siarad am gynlluniau yn y dyfodol /

Talking about plans in the future
(byddi di, byddwn ni, byddwch chi, byddan nhw)

Geirfa

anrheg(ion) ————— present(s)

blwyddyn ————— year(s)

(blynnyddoedd)

cadair (cadeiriau) — chair(s)

ffferyllfa ————— chemist shop(s)

(fferyllfeydd)

gwobr(au) ————— prize(s)

marchnad(oedd) — market(s)

mefusen (mefus) — strawberry (strawberries)

rhan(nau) — part(s)

sioe(au) — show(s)

gobaith ————— hope

hufen ————— cream

mêl ————— honey

mis mîl ————— honeymoon

siopwr (-wyr) — shopkeeper(s)

cystadlu ————— to compete

dyfalu ————— to guess

eistedd ————— to sit

glanhau ————— to clean

nôl ————— to get, collect

pacio ————— to pack

priodi ————— to marry, to get married

cenedlaethol ————— national

ifanc ————— young

ar gyfer ————— for (the purpose of)

ar ôl ————— after

beth bynnag ————— anyway

erbyn ————— by (amser)

ers ————— since

ers talwm ————— a long time ago

os ————— if

prif ————— main, top, highest

Geiriau pwysig i fi

X

X

X

X

Yr wythnos nesa...

Enw					
smwddio					
siopa					
siarad Cymraeg					
mynd â'r ci am dro					
gweithio					
ymlacio					
darllen papur newydd					
garddio					



Fyddi di'n smwddio yr wythnos nesa? — Will you be ironing next week?

Fyddi di'n siopa yr wythnos nesa? — Will you be shopping next week?

Fyddi di'n siarad Cymraeg
yr wythnos nesa?
Fyddi di'n gweithio yr wythnos nesa? — Will you be speaking Welsh next week?
Will you be working next week?

Bydda.



Na fydda.



Beth fyddi di'n wneud heno? — What will you be doing tonight?

Beth fyddi di'n wneud yfory? — What will you be doing tomorrow?

Beth fyddi di'n wneud yn y
gwaith?

Beth fyddi di'n wneud ar wyliau? — What will you be doing on holiday?

Enw	heno	yfory	yr wythnos nesa	y mis nesa

Ble byddwch chi'n mynd?

Edrychwr ar y grid. Ble byddwch chi'n mynd ar wyliau? Gwnewch bedair brawddeg trwy ddevis un elfen o'r colofnau gwahanol. Wedyn, siaradwrch â'ch partner. Look at the grid. Choose four different holidays by taking one element from each column. Then speak to your partner about your holidays.

Ble?	Gwneud?	Bwyta?	Yfed?
India	canu carioci	caws	te gwyrdd
Las Vegas	gwyllo pêl-droed a rygbi	mefus a hufen	sake
Hong Kong	prynu gwin	sushi	te du
Tokyo	gwyllo tennis	byrgyr mawr	gwin coch
Bryste	siopa	cyrri	wisgi Bourbon
Wimbledon	gweld y Taj Mahal	dim sum	cwrw Brains
Bordeaux	gweld "Elvis"	pysgod a sglodion	Pimms

- Byddwn ni'n pacio heno.** ——— We will be packing tonight.
Byddwn ni'n hedfan bore yfory. ——— We will be flying tomorrow morning.
Byddwn ni'n cyrraedd prynhawn yfory. We will be arriving tomorrow afternoon.
Byddwn ni'n ymlacio nos yfory. ——— We will be relaxing tomorrow evening.
Pryd byddwch chi'n pacio? ——— When will you be packing?
Pryd byddwch chi'n hedfan? ——— When will you be flying?
Pryd byddwch chi'n cyrraedd? ——— When will you be arriving?
Pryd byddwch chi'n ymlacio? ——— When will you be relaxing?
Byddan nhw'n pacio heno. ——— They will be packing tonight.
Byddan nhw'n hedfan bore yfory. ——— They will be flying tomorrow morning.
Byddan nhw'n cyrraedd prynhawn yfory. They will be arriving tomorrow afternoon.
Byddan nhw'n ymlacio nos yfory. ——— They will be relaxing tomorrow evening.



Atebion

Fyddi di'n garddio yfory?	Will you be gardening tomorrow?	Bydda.	<input checked="" type="checkbox"/>
Fyddi di'n gwrando ar gerddoriaeth?	Will you be listening to music?	Bydda.	<input checked="" type="checkbox"/>
Fyddi di'n chwarae ar y cyfrifiadur?	Will you be playing on the computer?	Na fydda.	<input checked="" type="checkbox"/>
Fyddwch chi'n mynd i fowlion deg?	Will you be going ten pin bowling?	Byddwn.	<input checked="" type="checkbox"/>
Fyddwch chi'n mynd â'r ci am dro?	Will you be taking the dog for a walk?	Na fyddwn.	<input checked="" type="checkbox"/>
Fydd e/hi'n glanhau'r tŷ?	Will he/she be cleaning the house?	Bydd.	<input checked="" type="checkbox"/>
Fydd e/hi'n cystadlu?	Will he/she be competing?	Na fydd.	<input checked="" type="checkbox"/>
Fyddan nhw'n mynd i'r farchnad?	Will they be going to the market?	Byddan.	<input checked="" type="checkbox"/>
Fyddan nhw'n mynd ar fis mîl?	Will they be going on honeymoon?	Na fyddan.	<input checked="" type="checkbox"/>

Faint o bobl yn y dosbarth...?

	Dyfalu	Ateb
Fyddi di yn y gwely cyn hanner awr wedi deg heno?		
Fyddi di'n glanhau'r tŷ dros y penwythnos?		
Fyddi di'n rhydd nos Sul?		
Fyddi di'n brysur yr wythnos nesa?		
Fyddi di yn Lloegr y mis nesa?		

Mae'n ddrwg gyda fi ond ...

- Fydda i ddim ar gael. ————— I won't be available.
 Fydda i ddim yn y cyfarfod. ————— I won't be in the meeting.
 Fydda i ddim yn y dosbarth. ————— I won't be in class.
 Fydda i ddim yn gweithio. ————— I won't be working.

Gyda'ch partner, ysgrifennwch pryd bydd pawb yn gwneud y pethau yma.

Fydda i ddim yn mynd i'r capel dydd Llun.

Fyddi di ddim yn nofio yn y môr dydd Mawrth.

Fydd Gareth ddim yn chwarae pêl-droed dydd Mercher.

Fyddwn ni ddim yn mynd i'r mosg dydd lau.

Fyddwch chi ddim yn mynd i'r bingo dydd Gwener.

Fyddan nhw ddim yn gweithio dydd Sadwrn.

Fydd y plant ddim yn yr ysgol dydd Sul.

Os

Cysylltwch y ddau hanner.

Os bydd hi'n braff yfory,	byddai'n gweithio'n hwyr.
Os bydd pwall yn y gwesty,	byddai'n mynd i'r fferyllfa.
Os bydd y bws yn hwyr,	byddai'n mynd am dro yn y parc.
Os bydd pobl yn dod i aros,	byddai'n aros yn y gwely.
Os byddai i eisiau paned o goffi,	byddai'n colli dechrau'r gêm.
Os byddai i eisiau tabledi,	byddai'n mynd i nofio.
Os byddai i'n brysur,	byddai i'n glanhau'r tŷ.
Os byddai i'n dost,	byddai i'n mynd i'r caffi.

Gwrando

Gwrandewch ar y ddeialog ac atebwch y cwestiynau.



1. Beth mae Siwan eisiau?

Beth yw'r broblem?

2. Beth mae Dafydd eisiau?

Beth yw'r broblem?

Ynganu

A: Gaf i siarad â Ceri Prys, os gwelwch chi'n dda?

B: Mae'r lein yn brysur. Dych chi'n gallu ffonio'n ôl mewn chwarter awr?

A: Nac ydw... Ydy Dafydd Elis i mewn?

B: Mae e mewn cyfarfod. Bydd e yn y swyddfa ar ôl tri o'r gloch.

A: Beth am Ann Davies, 'te?

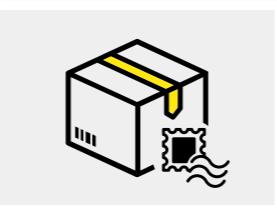
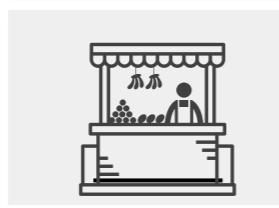
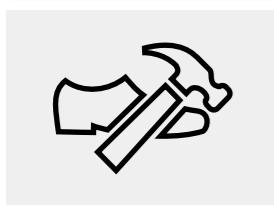
B: Dyw hi ddim yn y gwaith, mae'n ddrwg gyda fi. Mae hi ar wyliau tan ddydd iau nesa.

A: Reit, dw i eisiau siarad â'r Pennaeth.

B: Fi yw'r Pennaeth. Dw i'n rhy brysur i siarad nawr. Hwyl fawr.

Sgwrs

Ym mha drefn mae'r lleoedd yma'n codi yn y Sgwrs? *In which order do these locations arise in the Sgwrs?*



Gwrandewch ar y ddeialog a llenwch y grid:

	Beth fydd Chris yn wneud yn y lleoedd yma?
y farchnad	
siop Mr Clark	
y swyddfa bost	
y fferyllfa	

Jo: Fyddi di'n mynd i'r dre heddiw?

Chris: Bydda.

Jo: Fyddi di'n gallu prynu un neu ddau o bethau i fi?

Chris: Bydda, wrth gwrs. Beth wyt ti eisiau?

Jo: Fyddi di'n gallu prynu ffrwythau o'r farchnad?

Chris: lawn, wrth gwrs.

Jo: Dw i angen trwsio'r esgidiau 'ma. Fyddi di'n gallu mynd â nhw i siop Mr Clark?

Chris: Wel, o'r gorau...

Jo: Fyddi di'n gallu mynd i'r swyddfa bost? Dw i angen stampiau i bostio an rheg.

Chris: Wel... bydd y swyddfa bost yn brysur iawn...

Jo: Oes ots gyda ti fynd i nôl y presgripsiwn yma o'r fferyllfa? Does dim tabledi pen tost ar ôl...

Chris: Bobl bach, dw i'n dechrau cael pen tost! Bydda i drwy'r dydd! Wyt ti eisiau rhywbeth arall?

Jo: Nac ydw, dw i'n iawn. Bydda i'n mynd i'r dre yfory beth bynnag. Dw i eisiau dillad newydd ar gyfer parti Siân nos Wener.

Ar gyfer

Yn y ddeialog, dych chi'n gweld:

Dw i eisiau dillad newydd **ar gyfer** parti Siân.

Edrychwch ar y brawddegau yma:

Dw i eisiau dillad **ar gyfer** y parti.

Dw i eisiau tocyn **ar gyfer** y gêm.

Dw i eisiau ystafell **ar gyfer** y cyfarfod.

Gyda'ch partner, edrychwch ar y lluniau a chysylltwch (connect) ddu lun i wneud brawddeg.



Darllen

Tair eisteddfod a sioe



Mae'r gair eisteddfod yn dod o ddu air Cymraeg – **eistedd** a **bod**. Mae bardd (*poet*) yn ennill cadair mewn seremoni.

Roedd eisteddfodau ers llawer dydd yng Nghymru ond roedd yr Eisteddfod Genedlaethol "fodern" gyntaf yn 1861 yn Aberdâr. Erbyn heddiw mae dros 150,000 o bobl yn mynd i'r Eisteddfod Genedlaethol bob blwyddyn. Eisteddfod Genedlaethol yr Urdd Corwen 1929 oedd y gyntaf i bobl ifanc. Erbyn hyn mae dros 90,000 yn dod i Eisteddfod yr Urdd.

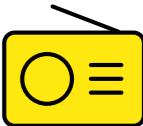
Fel arfer, pan mae Eisteddfod yr Urdd yn y Gogledd mae'r Eisteddfod Genedlaethol yn y De. Y flwyddyn wedyn mae'r ddwy Eisteddfod yn symud i ben arall Cymru.

Roedd Eisteddfod yn Llangollen am y tro cyntaf yn 1947. Mae pobl o bob rhan o'r byd yn dod i gystadlu. Mae dros 50,000 yn dod i Langollen i'r Eisteddfod bob blwyddyn.

Ond yn Sioe Fawr Llanelwedd mae dros 200,000 o bobl – a llawer iawn o anifeiliaid!

Ffeindiwch dair ffaith (*find 3 facts*) **o'r darn yma ac ysgrifennwch nhw yn Gymraeg.**

1.
2.
3.

Robin Radio**a) Atebwch:**

Ble bydd Mari ym mis Mehefin?

Ble bydd Mari ym mis Gorffennaf?

Ble bydd Mari ym mis Awst?

**b) Gwrandewch am:**

Dw i eisiau trefnu mis mêl. *I want to organise a honeymoon.*
Pryd dych chi'n priodi? *When are you getting married?*
dim gobaith *no chance, no hope*

c) Cyfieithwch:

I have had an idea.

Will you be working?

Have you got a caravan?

Help llaw



1. You know now all of the verb **bod** in the future tense – I will be etc.

Cadarnhaol/ Affirmative

Bydda i
Byddi di
Bydd e
Bydd hi
Byddwn ni
Byddwch chi
Byddan nhw

Cwestiwn/ Question

Fydda i?
Fyddi di?
Fydd e?
Fydd hi?
Fyddwn ni?
Fyddwch chi?
Fyddan nhw?

Negyddol/ Negative

Fydd a i ddim
Fyddi di ddim
Fydd e ddim
Fydd hi ddim
Fyddwn ni ddim
Fyddwch chi ddim
Fyddan nhw ddim

The rules are exactly the same as the other forms of the verb **bod** – Ro'n i, Dw i etc. You can add on verbs in the infinitive form to create a sentence, remembering to use **yn/n'**:

Dw i'n darllen.
Mae Sam **yn** darllen.

Ro'n i'**n** darllen.
Roedd Sam **yn** darllen.

Bydda i'**n** darllen.
Bydd Sam **yn** darllen.

2. As with other tenses, the answers respond to the verb used in the question:

Fydda i?	Byddi.	Na fyddi.
Fyddi di?	Bydda.	Na fydda.
Fydd e/hi?	Bydd.	Na fydd.
Fyddwn ni?	Byddwn/byddwch.	Na fyddwn/na fyddwch.
Fyddwch chi?	Bydda/byddwn.	Na fydda/na fyddwn.
Fyddan nhw?	Byddan.	Na fyddan.
Fydd y plant?	Byddan.	Na fyddan.

3. Bôn anodd/A difficult stem:

glanhau

glanheu-

glanheuais i

Llyfrau Amdani

Dych chi nawr yn gallu darllen Wynne Evans – o Gaerfyrddin i Go Compare. Dych chi'n gallu prynu'r llyfr yn eich siop Gymraeg leol chi neu ar www.gwales.com.

Dyma'r clawr (cover) ac un paragraff:

► Wynne Evans
O Gaerfyrddin i Go Compare



Elin Meek

caa CYMRU

Enw: Wynne Evans

Dod yn wreiddiol: o Gaerfyrddin

Blwyddyn geni: 1972

Byw nawr: yng Nghaerdydd

Gwaith: Tenor, cyflwynydd ar Radio Wales, Radio 3 a Classic FM

Enwog iawn am fod yn: Gio Compario ar hysbysebion Go Compare

Beth yw hanes y teulu?

Roedd teulu Dad yn dod o Langynog, ar bwys Caerfyrddin. Ffermwyr o'n nhw. Roedd teulu fy nhad yn siarad Cymraeg. Cymraeg oedd iaith gyntaf fy nhad.

blwyddyn geni	— year of birth
hysbysebion	— advertisements
fy nhad	— my father

cyflwynydd	— presenter
hanes	— history
iaith gyntaf	— first language

Uned 19 (un deg naw) – Fy

Nod: Siarad am eich eiddo chi a'ch perthnasau chi/
Talking about your possessions and relatives
(fy nghar i)

Geirfa

allwedd(i) —— key(s)
ffeil(iau) —— file(s)
ffenest(ri) —— window(s)
llen(ni) —— curtain(s)
sblectol haul —— sunglasses
silff(oedd) —— shelf (shelves)

silff ben tân —— mantle piece
(y)stafell(oedd) — room(s)
wal(iau) —— wall(s)
y we —— the web
ynys(oedd) —— island(s)

beiro(s) —— biro(s)
brws(ys) —— brush(es)
brws(ys) dannedd — toothbrush(es)
cwpwrdd —— cupboard(s)
(cypyrrddau)
llun(iau) —— picture(s)

llygad (llygaid) — eye(s)
mêc —— a make
pasport(iau) — passport(s)
peth(au) —— thing(s)
tân (tanau) — fire(s)

anghywir —— wrong

diddorol —— interesting

bron —— nearly
dan —— under

wrth —— by

Geiriau pwysig i fi

X
X

X
X

Fy



fy sbectol i



fy anrheg i



fy moddion i

fy nhad i my father
fy nghar i my car
fy mhen i my head

fy nrws i my door
fy ngwin i my wine
fy mrawd i my brother

Dyma fy ffeil i. —— Here is my file.
Dyma fy nhocyn i. —— Here is my ticket.
Dyma fy nherdyn i. —— Here is my card.
Dyma fy mhwr i. —— Here is my purse.

Dych chi wedi colli'r pethau yma:

1. pwrs/waled, 2. ffôn, 3. papur, 4. bag, 5. diod, 6. cerdyn banc,
7. tocyn trêñ, 8. cot, 9. beiro, 10. sbectol haul, 11. allwedi.

Mae eich partner wedi ysgrifennu'r rhifau ar y llun. (Your partner will have written the numbers in on her/his copy of the picture.) Gofynnwch iddi hi/iddo fe am help i ffeindio'r pethau, e.e.

Ble mae fy ffôn i?

Mae e ar y gadair.
Mae e dan y soffa.
Mae e wrth y ffenest.

Cofiwch: ar, dan, wrth.



Mae fy **nhad-cu** i yn **Nhregaron**. Mae fy **neintydd** i yn **Ninas Powys**.
 Mae fy **nghariad** i yng **Nghaerdydd**. Mae fy **ngwaith** i yng **Ngwynedd**.
 Mae fy **mhlant** i ym **Mhorthcawl**. Mae fy **mrawd** i ym **Medwas**.

Pat yw enw fy nhad i. _____ Pat is my father's name.
Pat yw enw fy mam i. _____ Pat is my mother's name.
Pat yw enw fy mab i. _____ Pat is my son's name.
Pat yw enw fy merch i. _____ Pat is my daughter's name.

Dyma fi

Dewiswch bum peth i ddweud wrth y dosbarth:

Dilynwch y patrwm: Pat yw/oedd enw fy nhad i.

	enw	mam/tad
	enw	mab
	enw	merch
	enw	(anifail)
	lliw	(anifail)
	mêc	car
	lliw	car
	enw	bòs
	enw	tŷ
	rhif	tŷ
	enw	partner/gŵr/gwraig/cariad
	enw	brawd/chwaer
	enw	ysgol
	mêc	ffôn
	enw	tiwtor/athro/athrawes
	lliw	gwallt
	lliw	llygaid

Ymarfer ac ynganu

Gyda'ch partner, llenwch y bylchau ac wedyn darllenwch y paragraff yn uchel:

Ceri dw i. Dw i'n byw yng (Caerfyrddin) ond dw i'n gweithio yng (Caerdydd). Mae fy (teulu) i gyd yn byw yng (Gwynedd). Roedd fy (tad) i'n byw gyda mam yn (Trefriw) ond yn gweithio ar y trêb bach yn (Tal-y-llyn). Mae fy chwaer i'n byw yn (Dinas Mawddwy) ond yn gweithio yn (Dolgellau). Mae fy (brawd) i'n byw ym (Bethesda) ond yn gweithio ym (Bangor). Mae fy (partner) i, Pat, yn gweithio ym (Pontypridd) ond yn byw ym (Pontypŵl). Mae fy (car) i'n hen. Dw i'n gyrru gormod yng (Cymru)!

Sgwrs

Gwrandewch ar y sgwrs a llenwch y grid:

Beth?	Ble?

Mam: Wyt ti wedi gorffen pacio?
Sam: Ydw... bron iawn...
Mam: Da iawn. 'Dyn ni'n mynd mewn hanner awr. 'Dyn ni'n hedfan am un ar ddeg o'r gloch heno.
Sam: Mam!
Mam: Ie?
Sam: Ble mae fy nghêis i?
Mam: Ar y gwely wrth gwrs!
Sam: Ble mae fy fflip-flops i?
Mam: Dan y gwely, siŵr o fod.
Sam: Ble mae fy mrws dannedd i?
Mam: Yn y stafell ymolchi, wrth gwrs.
Sam: Ble mae fy nghamera i?
Mam: Dan y gadair yn y stafell fyw, dw i'n meddwl.
Sam: Ble mae fy mhasport i?

Mam: Yn fy mag i, wrth gwrs.
Sam: O na! Dw i ddim yn gallu ffeindio fy ffôn i. Ble mae e?
Mam: Dim problem, fyddi di ddim angen ffôn.
Sam: Pam lai?
Mam: Dwyt ti ddim yn gallu chwarae gemau ar yr awyren, ac anghofiai i ddweud...
Sam: Dweud beth?
Mam: Dyw'r we ddim yn gweithio ar yr ynys!
Sam: Beth? Dw i ddim eisiau mynd, 'te...

Llenwi bylchau

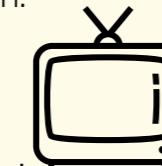


Yn y Gwaith cartre, mae cwestiwn Llenwi bylchau. Llenwch y bylchau yma gyda'ch partner chi.

Dw i'n byw yn _____ (Tan-y-groes).

Dw i'n mynd adre _____ bump o'r gloch.

_____ hi ddim yn bwrw glaw nawr.



Mae Gwyn yn edrych ar y _____.

Wyt ti'n gweithio yn y banc? _____ (✓)

_____ (gwneud) ti swper i'r teulu neithiwr?

Diolch yn _____ i chi am helpu.

_____ mae Sam yn mynd heno? I'r dafarn.

Robin Radio

a) Atebwch:

Ydy Rhian yn hoffi rygbi?



Beth mae Rhian a Bethan yn hoffi wneud yn Abertawe?



Beth fydd Rhian yn brynu i Bethan?

b) Gwrandewch am:

Dw i wrth fy modd gyda chwaraeon. _____ I love sport.
 Does dim diddordeb gyda fi. _____ I have no interest.
 fy hoff siop _____ my favourite shop.

c) Cyfieithwch:

Thank you for phoning.

She will be sixty.

I forgot to say.



Help llaw

1. This is the first possessive pronoun that you have come across. The pronoun **fy** (my) is followed by the **Treiglad Trwynol/Nasal Mutation:**

T > Nh	D > N
C > Ngh	G > Ng
P > Mh	B > M

2. Often this **fy** is changed in speech to **y** before the above letters, and **yn** before other letters.

3. You will hear both **fy nghan** and **fy nghan i**.

4. You have now been introduced to the two main occasions when we use the **Treiglad Trwynol**:

Following the preposition **yn**, meaning 'in'.
 Following the possessive pronoun **fy**.



Uned 20 (dau ddeg/ugain) – Dy, Eich

Nod: Gofyn cwestiynau am eiddo a pherthnasau pobl eraill/
Asking questions about other people's possessions and relatives
 (dy lyfr di, eich llyfr chi)

Geirfa

gardd (gerddi) — garden(s)
llysferch — stepdaughter
mam faeth — foster mother
mam-yng-nghyfraith — mother-in-law

maneg (menig) — glove(s)
modryb(edd) — aunt(s)
ras(ys) — race(s)
rhestr(i) — list(s)

amser sbâr — spare time
cyfeiriad(au) — address(es)
diddordeb(au) — interest(s)
ewythr(od) — uncle(s)

llysfab — stepson
llystad — stepfather
tad maeth — foster father
tei(s) — tie(s)

dringo — to climb
dwyn — to steal
sillafu — to spell

teithio — to travel
tyfu — to grow
ymarfer — to practise

rhan-amser — part-time

teuluol — family

pa? — which?

Geiriau pwysig i fi

X
X

X
X

Dyma eich ffeil chi.	Dyma eich tocyn chi.
Dyma eich desg chi.	Dyma eich llyfr chi.
Dyma eich ffôn chi.	Dyma eich cot chi.
Dyma eich allwedd chi.	Dyma eich rhestr siopa chi.
Dyma eich sblectol chi.	Dyma eich paned chi.
Dyma eich beiro chi.	Dyma eich menig chi.

Beth yw'ch enw chi?	What is your name?
Beth yw'ch cyfeiriad chi?	What is your address?
Beth yw'ch cod post chi?	What is your post code?
Beth yw'ch gwaith chi?	What is your job?

Syrjeri Aberheli

Enw	Cyfeiriad	Rhif ffôn	Dyddiad geni

Dyma dy ffeil di.	Dyma dy docyn di.	Dyma dy ddesg di.
Dyma dy ffôn di.	Dyma dy got di.	Dyma dy win di.
Dyma dy sblectol di.	Dyma dy baned di.	Dyma dy frawd di.

Dyma dy fenig di.
Dyma dy lyfr di.
Dyma dy restr siopa di.

Beth yw dy enw di? _____ What is your name?
Beth yw dy ebost di? _____ What is your email?
Beth yw dy rif ffôn di? _____ What is your phone number?
Beth yw dy broblem di? _____ What is your problem?

Ble mae dy ddosbarth di? _____ Where is your class?
Pryd mae dy ddosbarth di'n dechrau? _____ When does your class start?
Pryd mae dy ddosbarth di'n gorffen? _____ When does your class finish?
Pwy yw dy diwtor di? _____ Who is your tutor?

Aberystwyth 9.30 – 12.30 Wenna Williams	Tregaron 14.00 – 16.00 Delyth Davies	Crymych 18.00 – 21.00 Bethan Barker	Hwlfordd 1.30 – 3.30 Alun ap Aled
Caerfyrddin 19.00 – 21.00 Rhys Rhisiart	Llanelli 9.00 – 13.00 Pedr Parri	Abertawe 14.15 – 17.00 Wil Williams	Port Talbot 9.00 – 12.00 Teleri Tomos
Caerdydd 10.00 – 14.30 Llinos Lloyd	Merthyr Tudful 18.30 – 21.00 Catrin Carter	Casnewydd 9.15 – 12.45 Llion Llwyd	Y Barri 9.45 – 13.15 Dewi Dafydd

Diddordebau

Beth dych chi'n hoffi wneud yn eich amser sbâr? /
Beth wyt ti'n hoffi wneud yn dy amser sbâr?

Enw	diddordeb

Ynganu – Y Treiglad meddal

Ydy dy deulu di'n mynd i deithio i Dreorci?
Ydy dy gariad di'n mynd i Gaerdydd i ganu?
Ydy dy blant di'n mynd i Bontypridd i brynu'r bêl binc?
Ydy dy fôs di'n mynd i fyw i Fedwas?
Ydy dy ddeintydd di'n mynd i Ddinas Powys i ddysgu Cymraeg?
Ydy dy wr/wraig di'n mynd i Wynedd i weld yr ardd?
Ydy dy fam di'n mynd i Fachynlleth i feddwl?
Ydy dy lysferch di'n mynd i lenwi tanc y Lamborghini?
Ydy dy rieni di'n mynd i Riwbeina i redeg ras?

Sgwrs – Chi a Ti

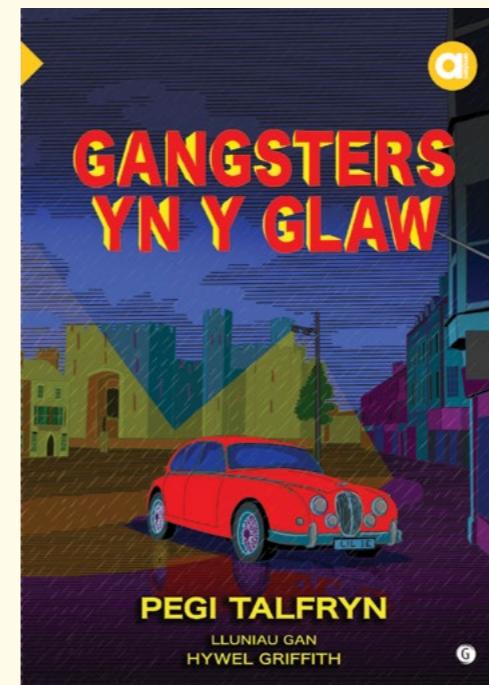
A: Ble mae eich tei chi?
B: Pa dei?
A: Eich tei du chi.
B: Dw i ddim yn cofio.
A: Ydy e yn eich tŷ chi?
B: Fallai, ond fallai ddim.

A: Neu ydy e gyda eich tad chi?
B: Dw i ddim yn siŵr.
A: Bobl bach! Ydy eich tei du chi yn eich tŷ chi neu gyda eich tad chi?
B: Does dim syniad gyda fi.

Nawr gyda'ch partner, newidiwch (change) y ddeialog o **chi i ti**.



Llyfrau Amdani



Dych chi nawr yn gallu darllen *Gangsters yn y Glaw* gan PEGI TALFRYN. Dych chi'n gallu prynu'r llyfr yn eich siop Gymraeg leol chi neu ar www.gwales.com.

Dyma'r clawr (cover) ac un paragraff:

Elsa Bowen dw i. Ditectif preifat dw i. Dw i'n byw yng Nghaernarfon. Dw i'n dŵad o Gaernarfon yn wreiddiol. Dw i'n gweithio yng Nghaernarfon. **Cofidre** dw i. Dw i ddim yn hoffi Caernarfon ond mae Caernarfon yn fy **ngwaed** i.

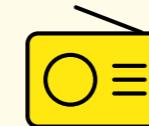
Cofidre – a native of Caernarfon;
gwaed – blood



Robin Radio

a) Atebwch:

Ble roedd Twm yn byw?



Faint o blant sy gyda Twm?

Beth yw gwaith newydd Twm?



b) Gwrandewch am:

Ydw i'n eich nabod chi? *Do I know you?*
 Dw i newydd symud yn ôl. *I have just moved back.*
 ers llawer dydd *since ages/a long time ago*

c) Cyfieithwch:

Where is your house?

How old are your children?

What is your new job?



Help llaw

1. The possessive pronoun **dy** (*your, informal*) is always followed by the soft mutation.

dy dŷ di
dy gar di
dy bapur wal di

dy ddrws di
dy ardd di
dy feic di

dy fam di
dy lyfr di
dy rieni di

2. No mutation follows **eich** (*your, formal & plural*).

3. You will hear both of the following:

dy gar di
eich car chi

dy gar
eich car

4. Bôn anodd/A difficult stem:

dwyn **dyg-** **dygais i**



Uned 21 (dau ddeg un) Dewch yma!

Nod: Cyfarwyddo/Giving instructions

(Codwch / Coda; Ewch / Cer; Dewch / Dere; Gwnewch / Gwna)

Geirfa

braich (breichiau) - arm(s)
ceg(au) mouth(s)
coes(au) leg(s)

damwain (damweiniau) - accident(s)
lôn (lonydd) lane(s)
llaw (dwylo) hand(s)

bys(edd) finger(s)
ces(ys) case(s)
golau (goleuadau) - light(s)
lifft(iau) lift(s)

prawf (profion) test(s)
tedi(s) teddy bear(s)
trwyn(au) nose(s)
(y)sbwriel rubbish

brwsio to brush
brysiu to hurry
cyfieithu to translate
esgusodi to excuse

gwisgo to dress, to wear
peidio to stop, to cease,
 to refrain
rhoi to give; to put
taro to hit
tynnu llun to take a photo

chwith left
de right
gofalus careful

gorau best
gyferbyn opposite

Geirianau pwysig i fi

X

X

X

X

Dych chi'n cofio?

Cymraeg Dosbarth:	Codwch	Eisteddwch	Esgusodwch fi
Ynganu:	Dwedwch		
Robin Radio:	Atebwch	Gwrandewch	Cyfieithwch
Gwaith cartref:	Peidiwch		
	Ysgrifennwch	Anfonwch	Atebwch
	Darllenwch	Ffeindiwch	Llenwch
	Newidiwch	Gofynnwch	

Dyma sut 'dyn ni'n dweud wrth bobl am wneud rhywbeth!

Chi

Codwch!	Get up!
Eisteddwch!	Sit down!
Symudwch!	Move!
Stopiwch!	Stop!

Yn y swyddfa: (chi)	
Eisteddwch wrth y ddesg.	Sit by the desk.
Agorwch y post.	Open the post.
Edrychwch ar y papurau.	Look at the papers.
Darllenwch yr ebyst.	Read the emails.
Anfonwch yr ebyst.	Send the emails.
Siaradwch â'r bòs.	Talk to the boss.
Atebwch y ffôn.	Answer the phone.

Cyn mynd ar wyliau...

Paciwch eich cês.	Pack your case.
Codwch am bedwar o'r gloch.	Get up at four o'clock.
Cofiwch eich pasport.	Remember your passport.
Gyrrwch i'r maes awyr.	Drive to the airport.
Parciwch yn y maes parcio.	Park in the car park.
Ymlaciwch!	Relax!



Gyda'ch partner, newidiwch y geiriau wedi eu tanlinellu (bob yn ail).

Change the underlined words (in turn).

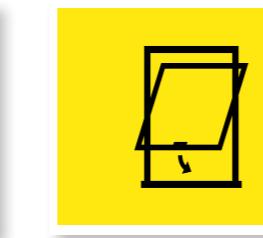
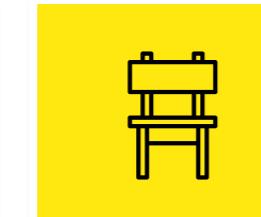
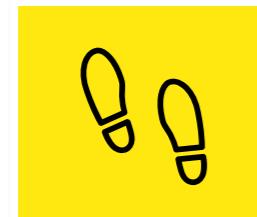
Golchhwch eich **gwallt**.
Bwytwch eich **swper**.
Ffoniwch eich **bòs**.
Smwddiwrch eich **crys**.
Cofiwch eich **ffôn**.

OND...

Rhedeg	Rhedwch yn gyflym.	Run quickly.
Cerdded	Cerddwch yn araf.	Walk slowly.
Yfed	Yfwch eich dŵr.	Drink your water.
Cymryd	Cymerwch eich cerdyn.	Take your card.
Aros	Arhoswch yma.	Wait here.
Cau	Caewch y drws.	Close the door.
Rhoi	Rhowch y sbwriel mas.	Put the rubbish out.
Gadael	Gadewch neges.	Leave a message.
Gwrandeo	Gwrandewch ar y neges.	Listen to the message.

Gwrando

Gwrandewch ar y gorchmynion (commands)
ac ysgrifennwch rif y gorchymyn wrth y llun.



- Byddwch yn ofalus.** Be careful.
- Byddwch yn dawel.** Be quiet.
- Byddwch yn barod.** Be ready.
- Byddwch yn dda.** Be good.

Mynd	Ewch i'r dde.	Go right.
	Ewch i'r chwith.	Go left.
Dod	Dewch yma.	Come here.
	Dewch i mewn.	Come in.
Gwneud	Gwnewch eich gwaith cartre.	Do your homework.
	Gwnewch eich gorau.	Do your best.

Ti

- Coda!** Get up!
- Eistedda!** Sit down!
- Cerdd!** Walk!
- Stopia!** Stop!

Yn y ti: (ti)

- Eistedda ar y soffa.** Sit on the sofa.
- Edrycha ar y teledu.** Watch television.
- Darllena'r papur.** Read the paper.
- Ateba'r ffôn.** Answer the phone.
- Siarada â Mam-gu.** Talk to Granny.

Cyn mynd i'r ysgol...

- Coda o dy wely.** Get out of your bed.
- Rho dy dedi ar y gwely.** Put your teddy on the bed.
- Bwyta dy dost.** Eat your toast.
- Gwisga dy wisg ysgol.** Put on your school uniform.
- Golcha dy wyneb.** Wash your face.
- Brwsia dy ddannedd.** Brush your teeth.
- Pacia dy fag.** Pack your bag.
- Cofia dy waith cartre.** Remember your homework.
- Brysia!** Hurry up!

Bod	Bydd yn ofalus.	Be careful.
	Bydd yn dawel.	Be quiet.
Mynd	Cer i'r dde.	Go right.
	Cer i'r chwith.	Go left.
Dod	Dere 'ma.	Come here.
	Dere i mewn.	Come in.
Gwneud	Gwna dy waith.	Do your work.
	Gwna dy orau.	Do your best.

Deialogau gyda phlant

Gweithiwrch gyda'ch partner chi i newid y brawddegau (change the sentences).

Mam/Dad: Bydd yn ofalus ar y ffordd i'r ysgol.

Plentyn: Pam?

Mam/Dad: Dyna pam!

Mam/Dad: Cer i'r gwely nawr.

Plentyn: Pam?

Mam/Dad: Dyna pam!

Mam/Dad: Dere i helpu yn y gegin.

Plentyn: Pam?

Mam/Dad: Dyna pam!

Mam/Dad: Gwna dy wely di.

Plentyn: Pam?

Mam/Dad: Dyna pam!

Symudwch eich corff! / Symuda dy gorff!

Codwch!

Codwch eich braich dde.

Codwch eich braich chwith.

Codwch eich coes dde.

Rhowch eich coes dde i lawr.

Symudwch eich coes chwith.

Symudwch eich troed dde.

Rhowch eich bys ar eich trwyn.

Rhowch eich bys ar eich ceg.

Rhowch eich llaw dde ar eich pen.

Trowch o gwmpas.

Eisteddwchl!

Coda!

Coda dy fraich dde.

Coda dy fraich chwith.

Coda dy goes dde.

Rho dy goes dde i lawr.

Symuda dy goes chwith.

Symuda dy droed dde.

Rho dy fys ar dy drwyn.

Rho dy fys ar dy geg.

Rho dy law dde ar dy ben.

Tro o gwmpas.

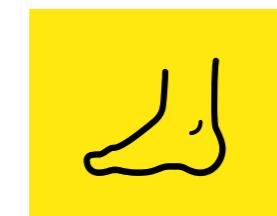
Eistedda!



braich



coes



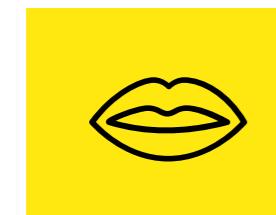
troed



bys



trwyn



ceg



pen



llaw



Penwythnos i ffwrdd yng Nghymru

Dilynwch y patrwm:

Ble 'dyn ni'n gallu mynd? Ewch i Landudno. Ble dw i'n gallu mynd? Cer i Sir Benfro.

	chi	ti
Ble > mynd?		
Pryd > mynd?		
Sut > mynd?		
Ble > aros?		
Beth > bwyta?		
Beth > yfed?		
Ble > cerdded?		
Sut > dod adre?		

Peidiwch!

Peidiwch â gyrru'n gyflym.

Peidiwch â thalu.

Peidiwch â chodi.

Peidiwch â pharcio.

Peidiwch ag agror y drws.

Don't!

Don't drive quickly.

Don't pay.

Don't get up.

Don't park.

Don't open the door.

Paid!

Paid â gyrru'n gyflym.

Paid â thalu.

Paid â chodi.

Paid â pharcio.

Paid ag agror y drws.

Mewn parau, edrychwrh ar y lluniau a dewiswch orchmynion:
i) Peidiwch ii) Paid.



Ynganu - Darllenwch y ddeialog yma:

A: Prynhawk da, Theatr De Cymru.

B: **Prynhawk da. Ydy hi'n bosib prynu dau docyn i'r ddrama nos yfory, os gwelwch chi'n dda?**

A: Ydy, wrth gwrs. Ble dych chi eisiau eistedd?

B: **Dw i ddim yn siŵr. Mae fy nhad i'n hen, a dyw e ddim yn gallu cerdded yn dda.**

A: Eisteddwch wrth y drws, mae digon o docynnau ar gael.

B: **Hyfryd. 'Dyn ni'n mynd i gyrraedd tua chwarter wedi saith.**

A: Dewch i'r ddesg a bydd rhywun yma i'ch helpu chi.

B: **Diolch yn fawr i chi. Mae'r staff bob amser yn hyfryd iawn.**

A: Mwynhewch y ddrama a diolch am ffonio.

Sgwrs

Arholwr:

Reit, trowch i'r dde yma.
Ewch mas o'r maes parcio.
Ewch yn araf.
Gyrrwch yn ofalus!
Arafwch...
Peidiwch ag edrych ar eich ffôn chi!
Edrychwrh ar y ffordd!
Arafwch...
Arhoswch wrth y...
Brêciwch nawr!
Stopiwch!
Parciwch yma – nawr!

Mr Evans: Ydw i wedi pasio?

Arholwr: Pasio? Nac ydych wir!

Mr Evans: Pam?

Arholwr: Pam? Dych chi wedi taro wal a stopioch chi ddim wrth y golau coch. Dw i'n teimlo'n dost!

Mr Evans: Ond chaethon ni ddim damwain.

Arholwr: Ewch adre wir, Mr Evans, ar y bws.

Mr Evans: O wel, diolch yn fawr. Gwela i chi y tro nesa.

Arholwr: Dim diolch – byth eto!

Gwylio - Dewch i Ruthun

Gwyliwch y fideo.

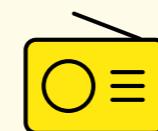
Y tro cynta, faint o weithiau dych chi'n clywed **ewch?**

Gwyliwch eto a nodwch y gorchmynion:

Robin Radio

a) Atebwch:

Beth fydd yn digwydd ym mis Awst?



Beth oedd Anti Mair yn wisgo yn y lluniau?



Ble mae Stiwdio Radio Rocio?

b) Gwrandewch am:

Ro'ch chi'n sôn... _____ You were saying...
ers y dechrau _____ from the start
gyferbyn â'r llyfrgell _____ opposite the library

c) Cyfieithwch:

I have a present for Anti Mair.

Where is the studio?

I will be in the studio tomorrow morning.



Help llaw

- To give a command or instructions, you need to find the stem of the verb, as you do with short form past tense sentences.

On the whole, if the verb finishes with a **consonant**, add the ending **-wch** (**chi**) or **-a (ti)** to the whole word:

Edrychwch/a, Darllenwch/a, Eisteddwch/a

If it finishes with a **vowel**, drop the last vowel before adding **-wch** or **-a**

Codi > Codwch/Coda
Ffonio>Ffoniwch/Ffonia

Bwyta>Bwytwch/Bwyta
Ymlacio>Ymlaciwch/Ymlacia



However, there are some irregular stems which you need to learn.
If a verb ends in **-ed** or **-eg**, this ending will be dropped. '**Eds** will roll and
egs will smash!'

Cerdded>Cerddwch/Cerdda

Rhedeg>Rhedwch/Rheda

Some verbs have slightly different informal commands:

Troi > Trowch/Tro

Rhoi > Rhowch/Rho

- As usual, the verbs **mynd, dod** and **gwneud** are irregular:

Mynd > Ewch (sometimes **Cerwch**)

Cer

Dod > Dewch

Dere

Gwneud > Gnewch

Gwna

- Peidio â** – (not to) is followed by the infinitive of the verb and an Aspirate Mutation (an added **H**) following the letters **T, C** and **P**.

Peidiwch â mynd.

Peidiwch â thalu.

Paid â chodi.

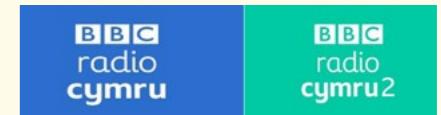
Paid â phoeni.

- â** becomes **ag** before a vowel:
Paid ag agar y drws.

Syniad da!

Gwrandeo ar Radio Cymru

Pan dych chi yn y car, neu pan dych chi yn y gegin yn coginio – gwrandewch ar Radio Cymru!



Mae Radio Cymru ar gael o 5.30am tan 12.00am (hanner nos) bob dydd ar FM, DAB, teledu digidol ac ar-lein. Dych chi'n gallu "gwrandeo eto" (ac eto!!) ar App BBC Sounds. Mae rhywbeth i bawb - cerddoriaeth, sgwrs, newyddion, chwaraeon, comedï... Mae Radio Cymru 2 yn chwarae adloniant ysgafn (*light entertainment*) bob bore gyda cherddoriaeth yn Gymraeg a Saesneg. Fyddwch chi ddim yn deall popeth, ond mae gwrandeo ar Radio Cymru yn eich helpu chi i ddatblygu eich sgiliau Cymraeg (*develop your Welsh language skills*). Let the Cymraeg wash over you and the more you listen, the more you'll understand.

Uned 22 (dau ddeg dau) – Yn y gwaith

Nod: Siarad yn y gwaith ac adolygu unedau 16-21/

Speaking at work and revision of units 16-21

(Pwy sy...? Beth sy..? Faint sy...?)

Geirfa

afon(ydd) —— river(s)
menyw(od) —— woman (women)

pont(ydd) —— bridge(s)

cwpwrdd —— cupboard(s)
(cypyrrddau)
cwrs (crysiau) —— course(s)
ffigwr (ffigyrâu) —— figure(s)
ffôn (ffonau) —— mobile phone(s)
symudol

gwerth —— worth
parti (partïon) —— party (parties)
pentref(i) —— village(s)
sesiwn (sesiynau) —— session(s)
siaradwr (-wyr) —— speaker(s)

dangos —— to show

rheoli —— to manage

ail —— second
arbennig —— special

llawn —— full
trydydd —— third

dim byd —— nothing
erioed —— never
heb —— without
neb —— nobody

o gwbl —— at all
rhwng —— between
rhyw (rhai) —— some

Geiriau pwysig i fi

X X

X X

Gêm o gardiau



	♠	♦	♣	♥
A	Sut bydd y tywydd yfory?	Faint o'r gloch wyt ti'n bwyta dy ginio fel arfer?	Beth o'ch chi'n hoffi wneud pan o'ch chi'n blentyn?	Beth yw enw'r dyn drws nesa?
2	Beth wnaethoch chi ddoe?	Ble byddi di'n mynd yfory?	Oes anifeiliaid anwes gyda chi?	Beth yw enw dy ffrind gorau di?
3	Beth yw/oedd enw dy fös di?	Sut mae'r tywydd heddiw/heno?	Ble bydd y plant dydd Llun nesa?	Faint o'r gloch dych chi'n codi fel arfer?
4	O ble dych chi'n dod yn wreiddiol?	Dwedwch rywbeth am eich gwaith chi.	Sut roedd y tywydd ddoe?	Beth yw lliw dy gar di?
5	Dwedwch rywbeth am ffrind.	Beth wnaethoch chi neithiwr?	Am faint o'r gloch wyt ti'n bwyta dy frecwast fel arfer?	Beth fyddwch chi'n wneud nos Sul?
6	Am faint o'r gloch mae eich cloc larwm chi'n canu?	Beth yw dy enw di? (enw 1af)	Ble byddwch chi dydd Nadolig?	Beth yw/oedd eich gwaith chi?
7	O'ch chi'n hoffi dringo coed pan o'ch chi'n blentyn?	Faint o'r gloch codoch chi dydd Sadwrn?	Beth yw enw'r fenyw drws nesa?	Beth dych chi'n hoffi ar y teledu?
8	Am faint o'r gloch dych chi'n mynd i gysgu fel arfer?	Ble aethoch chi i'r ysgol?	Beth fyddi di'n wneud y penwythnos nesa?	Faint yw pris peint o gwrrw mewn tafarn?
9	Oes teulu gyda chi?	Ble dych chi'n byw?	Beth wnaethoch chi y penwythnos diwetha?	Beth yw lliw dy esgidiau di?
10	Gyda phwy dych chi'n siarad Cymraeg?	Beth yw lliw dy lygaid di?	O ble mae dy deulu di'n dod?	Ble dych chi'n hoffi mynd am dro?
Jac	Ble byddwch chi'n mynd ar wyliau nesa?	Beth yw lliw gwallt y tiwtor?	Sut bydd y tywydd yn Siberia heno?	Pryd dych chi'n siarad Cymraeg?
Brenhines	Beth yw eich enw chi? (enw llawn)	Beth fyddwch chi'n wneud y mis nesa?	Beth wnaethoch chi neithiwr?	Ble dych chi'n siarad Cymraeg?
Brenin	Faint yw pris paned o goffi mewn caffi?	Sut bydd y tywydd yn y Sahara yfory?	Ble aethoch chi ar eich gwyliau diwetha chi?	Beth dych chi'n hoffi wneud yn eich amser sbâr chi?

Sgwrs 1

Gwrandewch ar y sgwrs a llenwch y grid.

Ar goll	Ble?



Ceri: Bore da, Ms Davies-Hughes.
Sut roedd y daith yma heddiw?

Ms. D-H: Roedd y traffig yn ofnadwy unwaith eto. Mae'n gas gyda fi yrru ar y ffordd fawr ar fore Llun. A dweud y gwir, mae'n gas gyda fi bob bore Llun.

Ceri: Dych chi eisiau paned?

Ms. D-H: Mewn munud. Ble mae fy mhost i?

Ceri: Ar y ddesg, yn eich swyddfa chi.

Ms. D-H: Ble mae fy mhapurau i?

Ceri: Mae rhai ar y silff wrth y ffenest, ac mae rhai ar y ddesg.

Ms. D-H: Ble mae fy ffeiliau i?

Ceri: Yn y cwpwrdd ffeiliau.

Ms. D-H: Dw i wedi colli fy ffôn symudol i. Wyt ti'n gwybod ble mae e?

Ble?

Ceri: Ar y bwrdd, dan eich post chi.

Ms. D-H: A ble mae fy nghyfarfod cynta i y bore 'ma?

Ceri: Bydd eich cyfarfod Skype chi yn y swyddfa yma! Ond mae'r ail gyfarfod yn y brif swyddfa.

Ms. D-H: Bendigedig! Oes cyfarfod arall heddiw?

Ceri: Oes. Bydd y trydydd cyfarfod ar Zoom y prynhawn yma. A bydd eich paned chi ar eich desg chi mewn munud.

Ms. D-H: Diolch yn fawr Ceri, rwyt ti'n werth y byd!

Gwerth y byd – "worth the world" – idiom fel "worth your weight in gold".



Dych chi'n cofio?

- Pwy sy'n siarad?
- Beth sy'n bod?
- Beth sy'n digwydd?
- Pwy sy'n gwneud y rhaglen?

(RR Uned 2)
(RR Uned 11)
(Cymraeg dosbarth Uned 12)
(RR Uned 12)

Pwy sy'n gweithio heddiw? _____ Who is working today?
Gareth.

Pwy sy'n dod i'r briodas? _____ Who's coming to the wedding?
Pawb.

Pwy sy'n chwarae heno? _____ Who is playing tonight?
Wrecsam.

Pwy sy'n dysgu'r dosbarth? _____ Who is teaching the class?
Eleri Elis.

Pwy sy'n actio yn y ffilm? _____ Who is acting in the film?
Ioan Ifans.

Pwy sy'n agor y bowlio? _____ Who is opening the bowling?
Bob Mills.

Beth sy'n bod? _____ What is the matter?
Dim byd.

Beth sy'n digwydd? _____ What is happening?
Dim byd.

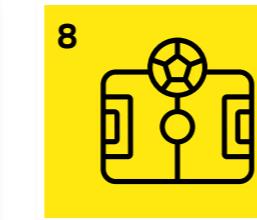
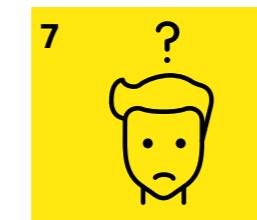
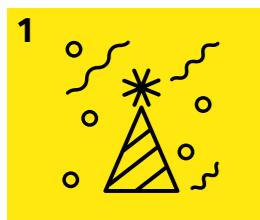
Faint sy'n mynd? _____ How many are going?
Neb.

Faint sy'n aros? _____ How many are staying?
Neb.

Pa gwestiwn sy'n mynd gyda pha lun?

Pwy sy'n protestio?
Pwy sy'n gwneud y baned?
Beth sy'n bod?
Pwy sy'n canu yn y cyngerdd?

Pwy sy'n rhedeg y marathon?
Pwy sy'n cael parti?
Pwy sy'n siarad?
Pwy sy'n chwarae'r gêm?



- Pwy sy 'na?** _____ Who is there?
Pwy sy ar y ffôn? _____ Who is on the phone?
Beth sy ar y teledu heno? _____ What is on television tonight?
Faint sy yn y dosbarth? _____ How many are in class?

Sgwrs 2

- A: Fyddi dî'n mynd i'r cyfarfod mawr yr wythnos nesa?
B: Dw i ddim yn siŵr. Pwy sy'n mynd?
A: Dw i'n mynd.
B: Pryd mae e?
A: Chwech o'r gloch.
B: Ble mae e?

- A: Yn y gwesty mawr drws nesa i'r orsaф yn y dre.
B: Beth sy'n digwydd ar ôl y cyfarfod?
A: Mae swper gyda siaradwr.
B: Gaf i lifft?
A: Cei, wrth gwrs.
B: Grêt. Bydda i'n cofrestru. Gobeithio bydda i'n deall y siaradwr.

Gwrando - Amserau a Phrisiau

Llenwch y grid:

Beth	Amser dechrau * Defnyddiwr rifau * Use numbers	Pris
Barbeciw		
Ras Rafftiau		
Sioe Ffasiynau		
Sioe Flodau		
Noson Karaoke		

Siaradwch gyda'ch partner – Ble dych chi eisiau mynd?

Wedyn ysgrifennwch ddeialog fach ar batrwm Sgwrs 2 am y digwyddiad yna.
Choose one event you would like to go to. Write a dialogue on the pattern of Sgwrs 2 about that event.

Sgwrs 3:

Pennaeth: Bore da bawb. Croeso i'r cyfarfod. Croeso arbennig i Twm Tomos o swyddfa Abercastell.

Twm Tomos: Diolch.

Pennaeth: Dych chi wedi bod yn Swyddfa Caerheli o'r blaen Twm?

Twm Tomos: Nac ydw.

Pennaeth: Twm, dyma Rhian, Ryan, Rhys, Rhodri a Rhiannon.

Twm Tomos: Siaradwch yn araf os gwelwch chi'n dda.

Pennaeth: Peidiwch â phoeni. Reit, mae problem fawr gyda ni. Dw i eisiau dechrau gyda'r ffigyrâu yma. Edrychwch ar y graff.

Twm Tomos: O diar, dw i ddim yn deall graffiau yn dda iawn.

Pennaeth: Mae'n hawdd – mae'r ffigyrâu gwerthu yn mynd lawr bob mis, yn arbennig ym mis Awst yn Abercastell. Beth sy'n bod, Twm?

Twm Tomos: Wel, dw i wedi bod ar fy mhen fy hun yn y swyddfa am ddau fis. Mae Gwyn wedi bod yn gweithio i ffwrdd.

Pennaeth: Ble mae Gwyn wedi bod yn gweithio?

Twm Tomos: Yma!

Pennaeth: Pam?

Twm Tomos: Achos dych chi wedi bod ar y cwrs "Ymlacio gyda Yoga" yn Madeira am fis.

Pennaeth: Dw i'n gweld. Reit, amser paned, dw i'n meddwl. Wedyn 'dyn ni'n mynd i drafod y Parti Nadolig. Pwy sy'n trefnu'r bws?

Beth yw'r ateb?

1.	Fyddi di'n cael picnic ym mis Awst?	Byddwn.
2.	Fydd hi'n wyntog yfory?	Byddan.
3.	Fyddan nhw'n cael gwaith cartre dros y Sul?	Bydd.
4.	Fyddwch chi yma yr wythnos nesa?	Byddan.
5.	Fydd y dosbarth yn edrych ar S4C dydd Sul?	Bydda.

Gwyliau

Gwrandewch ar Gwilym Bowen Rhys yn canu 'Tŷ Bach Twt' a llenwch y bylchau.

Mae dipyn o bach twt,
O bach twt, o bach twt.

Mae dipyn o bach twt,
A'r gwynt i'r bob

Hei di ho, di hei di hei di ho,
A'r gwynt i'r bob

A..... dipyn o gil y
O gil y , o gil y

A..... dipyn o gil y,
Gael gweld y a'r tonnau.

Hei di ho, di hei di hei di ho,
Gael gweld y a'r tonnau.

Ac yna byddaf yn llon myd,
Yn llon myd, yn llon myd.

Ac yna byddaf yn llon myd
A'r i'r bob

Hei di ho, di hei di hei di ho,
A'r i'r bob

Hei di ho, di hei di hei di ho,
A'r i'r bob

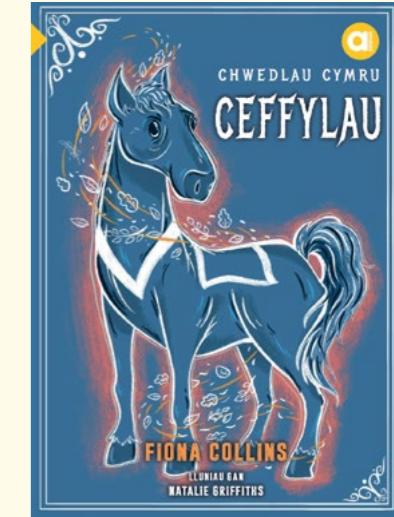
Llyfrau Amdani

Dych chi nawr yn gallu darllen *Ceffylau* gan Fiona Collins. Dych chi'n gallu prynu'r llyfr mewn siop Gymraeg neu ar gwales.com. Dyma'r clawr a'r paragraff cynta.

March Arthur

Amser maith yn ôl...

Dyma'r brenin Arthur.
Dyma geffyl y brenin Arthur. Llamrei ydy enw'r ceffyl.
Mae o'n geffyl da. Mae o'n fawr. March ydy o - ceffyl cryf.



Robin Radio



a) Atebwch:

Pwy yw Mr Richards?

Faint fydd oed Anti Mair y mis nesa?

Beth mae Mr Richards eisiau drefnu?

b) Gwrandewch am:

Mae hi wrth ei bodd. She is delighted.
Dyw hi byth yn hwyr. She is never late.
yma o hyd still here



c) Cyfieithwch:

She isn't here yet.

She will be very sad.

Here he is now.

Help llaw



1. The use of **sy** will be fully explained at the next level (Sylfaen), but for the time being, learn that it follows **Pwy**, **Beth** and **Faint** with verbs and prepositions:

Pwy sy'n siarad? **Pwy sy wrth y drws?**
Beth sy'n digwydd? **Beth sy ar y teledu?**
Faint sy'n mynd? **Faint sy yn y dosbarth?**

2. **cynta, ail, trydydd**

Cynta always comes after the noun and mutates after singular feminine nouns:

y mab cynta y ferch **gynta**

Ail and **trydydd** always come before the noun. **Ail** (like *dau* and *dwy*) causes a treiglad meddal.

ail **gar**
trydydd car

Uned 23 (dau ddeg tri) – Rhaid i fi

Nod: Siarad am orfod gwneud rhywbeth /

Talking about having to do something
(Rhaid i fi, Oes rhaid i fi?, Does dim rhaid i fi)

Geirfa

sigarét(s) ——— cigarette(s)

angor ——— anchor
cloc larwm ——— alarm clock
eryr(od) ——— eagle(s)
fideo(s) ——— video(s)

iechyd ——— health
lliw haul ——— suntan
nwy ——— gas

caru ——— to love
cychwyn ——— to start
cytuno ——— to agree

dathlu ——— to celebrate
dewis ——— to choose

byr ——— short

ar lan... ——— on the bank of...
ar unwaith! ——— at once!
mewn pryd ——— in time

tu fas (i) ——— outside
unwaith ——— once

Geiriau pwysig i fi

X
X

X
X



Rhaid

Yn Uned 6, dysgoch chi:

Dw i'n **gorfod siopa** yfory.

Dyma ffordd arall o ddweud *I must*:

Rhaid i fi siopa yfory. _____ *I must shop tomorrow.*

Rhaid i fi smwddio yfory. _____ *I must iron tomorrow.*

Rhaid i fi weithio yfory. _____ *I must work tomorrow.*

Rhaid i fi goginio yfory. _____ *I must cook tomorrow.*

Rhaid i fi chwarae rygbi dydd Sadwrn.

Rhaid i fi ymlacio nos Sul.

Rhaid i fi bostio llythyr yr wythnos nesa.

Rhaid i fi brynu car newydd y flwyddyn nesa.

Rhaid i fi gael halen a finegr ar fy mwyd i.

Oes rhaid i ti fynd i gyfarfod heddiw? — Do you have to go to a meeting today?

Oes rhaid i ti lenwi'r tanc petrol heno? — Do you have to fill the petrol tank tonight?

Oes rhaid i ti weithio yr wythnos nesa? — Do you have to work next week?

Oes rhaid i ti dalu'r bil treth y mis nesa? — Do you have to pay the tax bill next month?

Oes. Nac oes.

Does dim rhaid i ni dalu bil heddiw. — We don't have to pay a bill today.

Does dim rhaid i ni brynu petrol heddiw. — We don't have to buy petrol today.

Does dim rhaid i chi fynd i'r cyfarfod. — You don't have to go to the meeting.

Does dim rhaid i chi weld y deintydd. — You don't have to see the dentist.

Holiadur

Gofynnwch gwestiynau i'ch partner chi am yr wythnos nesa.

Yr wythnos nesa	✓	✗
gyrru llawer		
cadw'n heini		
glanhau'r ty		
trefnu rhywbeth		
archebu rhywbeth		
ysgrifennu ebost		
ffonio rhywun		
ysgrifennu siec		
teithio ar drêñ		
garddio		

Taith Dosbarth

Siaradwch! Ble dych chi'n gallu mynd fel dosbarth i ymarfer Cymraeg cyn diwedd y flwyddyn? Rhaid i chi feddwl am ddau opsiwn: Defnyddiwch **Rhaid i ni**.

Wedyn byddwch chi'n dewis!

Rhaid i Marc weithio dydd Sadwrn.	Marc must work on Saturday.
Rhaid i Mari weithio dydd Sul.	Mari must work on Sunday.
Rhaid iddo fe ffonio ffrind.	He must phone a friend.
Rhaid iddo fe dalu bil.	He must pay a bill.
Rhaid iddi hi brynu car newydd.	She must buy a new car.
Rhaid iddi hi fynd at y deintydd.	She must go to the dentist.
Rhaid i'r plant fynd i'r ysgol.	The children must go to school.
Rhaid iddyn nhw ddarllen.	They must read.
Rhaid iddyn nhw chwarae yn yr iard.	They must play in the yard.

Gyda'ch partner, dewiswch un peth o bob colofn (column) i wneud brawddeg yn dechrau gyda **Rhaid**.

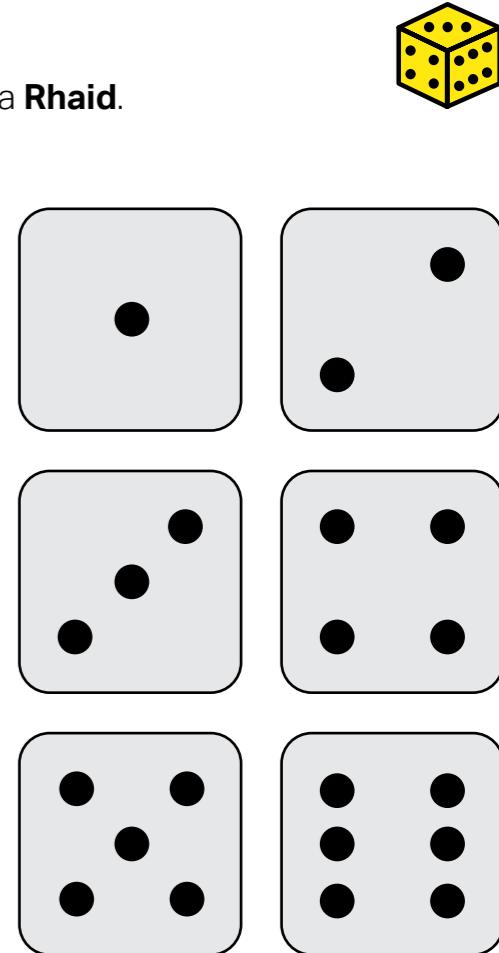
nhw 		dydd Sadwrn
Carwyn 		nawr
y ffans 		yfory
fe 		nawr

y babi 		bore Llun
y plant 		dydd Gwener
hi 		nawr
fe 		heno

Ymarfer

Taflwch y dis a dwedwch frawddeg yn dechrau gyda **Rhaid**. Gweithiwr lawr y grid.

smwddio
torri'r lawnt
garddio
siopa
peintio'r tŷ
golchi'r car
mynd â'r plant i barti
golchi dillad
llenwi'r tanc petrol
coginio cinio dydd Sul
dysgu



1 – fi
2 – ti

3 – fe
4 – hi

5 – chi
6 – nhw

Gyda'ch partner, cysylltwch y ddau hanner. *Find the correct solution.*

Mae'r gath yn dost.	Rhaid iddo fe fynd at y barbwr.
Dyw'r car ddim yn cychwyn.	Rhaid iddo fe brynu chili coch.
Dw i eisiau gwneud Tae Kwando.	Rhaid i ti ffonio'r garej nawr.
Collodd y plant y bws eto y bore 'ma.	Rhaid i ti wisgo dillad haf.
Dw i eisiau bwyta tapas.	Rhaid i ni ymarfer siarad bob dydd.
'Dyn ni ar gwrs Cymraeg.	Rhaid iddi hi fynd at y fet.
Dw i'n teimlo'n dwym.	Rhaid i ti symud i Sbaen.
'Dyn ni eisiau mynd ar saffari.	Rhaid i ti wisgo helmed.
Mae Carl eisiau coginio cyrri.	Rhaid iddyn nhw gael cloc larwm.
Mae Bob eisiau gwaltt byr.	Rhaid i chi fynd i Affrica.

Rhaid i fi beidio â smocio. _____ I mustn't smoke.

Rhaid i fi beidio â siarad Saesneg. _____ I mustn't speak English.

Rhaid i fi beidio â bwyta gormod. _____ I mustn't eat too much.

Rhaid i fi beidio â bod yn hwyr. _____ I mustn't be late.

Sgwrs

Eryl: Dw i'n caru Tad-cu, ond mae e'n grac iawn heddiw.

Jo: Ydy, mae e wedi bod at y doctor. Mae tipyn bach o beswch arno fe.

Eryl: Beth ddwedodd y doctor?

Jo: Rhaid iddo fe stopio smocio.

Eryl: Dw i'n cytuno, mae sigaréts yn ddrud, ac mae peswch arno fe ers wythnosau.

Jo: Canu gormod yn y clwb ar ôl y gêm rygbi, yn ôl Tad-cu.

Eryl: Rhaid iddo fe stopio mynd i'r clwb i edrych ar y rygbi.

Jo: Dyw e ddim yn edrych ar y gêm, mae e'n chwarae i'r tîm dros wyth deg oed!

Eryl: Chwarae? Ond mae e'n naw deg saith! Rhaid iddo fe stopio chwarae rygbi ar unwaith!

Jo: Roedd y doctor yn cytuno...

Eryl: Wel, iechyd da i Tad-cu, beth bynnag!

Iechyd da – idiom: Literally

"Good health" but idiomatically "Cheers!"

Ynganu

A: Pryn hawn da, dych chi'n iawn?

B: Mae tipyn o broblem gyda fi a dweud y gwir. Dw i ddim yn gwybod ble mae fy nghar i.

A: Ydy e yn y maes parcio mawr?

B: Nac ydy. Parciais i ar y stryd, tu fas i siop bapurau.

A: Pa siop bapurau? Mae pedair siop yn yr ardal.

B: Maen nhw'n adeiladu tai newydd dros y ffordd, os dw i'n cofio'n iawn.

A: Siop Ifan. Mae hi rownd y gornel yma. Ond brys iwr. Dim ond am hanner awr mae'n bosib parcio ar y stryd yna.

B: Hanner awr? O na! Dw i wedi parcio'r car ers chwarter i naw. Rhaid i fi fynd.

Gwyliau – "Os dych chi'n dod i Gaernarfon..."



Edrychwr ar y fideo. Rhowch y brawddegau mewn trefn:



Siarad Cymraeg â phobl newydd

Gweld Lloyd George

Mynd i weld y castell

Gweld yr angor

Cerdded ar lan Afon Menai

Edrych ar yr eryr

Mynd i'r siop lyfrau

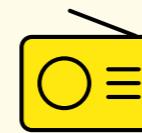
Prynu paned neu beint yn Gymraeg

Heb edrych ar y llyfr, gyda'ch partner, triwch gofio beth mae'n rhaid i chi wneud yng Nghaernarfon.

Robin Radio

a) Atebwch:

Pam mae Anti Mair yn hwyr?



Pam mae Llinos yn yr ysbyty?



Beth mae Llinos yn wneud heno?

b) Gwrandewch am:

Dych chi i fod yma. _____ You are supposed to be here.

Mae'n ddrwg gyda fi mod i'n hwyr. _____ I'm sorry I'm late.

Roedd rhaid i fi fynd. _____ I had to go.

c) Cyfeithwch:

Llinos must work. _____

I don't have to! _____

You must make a cuppa. _____

Help llaw



1. Here is the pattern for **Rhaid** in full:

Cadarnhaol/ Affirmative

Rhaid i fi
Rhaid i ti
Rhaid iddo fe
Rhaid iddi hi
Rhaid i ni
Rhaid i chi
Rhaid iddyn nhw

Cwestiwn/ Question

Oes rhaid i fi?
Oes rhaid i ti?
Oes rhaid iddo fe?
Oes rhaid iddi hi?
Oes rhaid i ni?
Oes rhaid i chi?
Oes rhaid iddyn nhw?

Negyddol/ Negative

Does dim rhaid i fi
Does dim rhaid i ti
Does dim rhaid iddo fe
Does dim rhaid iddi hi
Does dim rhaid i ni
Does dim rhaid i chi
Does dim rhaid iddyn nhw?

2. The **treiglad meddal** following the pattern **Rhaid i fi** is caused by the **i**: **Rhaid i fi fynd**.

3. There is no **yn** in this pattern.

4. **MAE rhaid i fi/ i ti /iddo fe** etc is the full pattern but the word **MAE** is mainly dropped in speech. However **ROEDD rhaid i fi** (as heard in **Robin Radio**) is essential to show that you are talking about the past. We will practise this pattern in the next revision unit.

5. **Mynd at y doctor/ mynd i'r ysbyty** – In Welsh there are two forms of "going to":

Mynd i'r gwaith/i'r swyddfa
Mynd at y doctor

mynd + i + lle
mynd + at + person

6. Look at the difference between

Rhaid i fi beidio. _____ I must not.
Does dim rhaid i fi. _____ I don't have to.

7. Bôn/Stem:

cychwyn

cychwynn-

cychwynnais i



must & not

Uned 24 (dau ddeg pedwar) – Cyn ac ar ôl

Nod: Siarad am gyfres o ddigwyddiadau yn eu trefn

Talking about a series of events in sequence

(Cyn i fi, Ar ôl i fi)

Geirfa

Cymraes — menyw o Gymru
losin — sweets
oriawr — watch

Saesnes — menyw o Loegr
sēl cist car — car boot sale
stondin(au) — stall(s)

ambiwlangs — ambulance
Cymro (Cymry) — dyn o Gymru
(pobl o Gymru)
gyrrwr (gyrwyr) — driver(s)
paent — paint
Sais (Saeson) — dyn o Loegr
(pobl o Loegr)

syched — thirst
tegan(au) — toy(s)
tegell — kettle
tŷ bach — toilet

gweddol — so-so

parod — ready

berwi — to boil
bwydo — to feed
cuddio — to hide

deffro/dihuno — to wake up
meindio — to mind
methu — to fail

Geiriau pwysig i fi

X X
X X

Ar ôl

Pryd dechreuoedd chi
ddysgu Cymraeg? _____ When did you start learning Welsh?

Ar ôl i fi ddechrau'r ysgol. _____ After I started school.

Ar ôl i fi gael swydd newydd. _____ After I got a new job.

Ar ôl i fi symud i Gymru. _____ After I moved to Wales.

Ar ôl i fi gwrdd â fy mhartner. _____ After I met my partner.

Ar ôl i fi gael plant. _____ After I had children.

Ar ôl i fi ymddeol. _____ After I retired.

Ar ôl i fi...

	y tiwtor	fi		
codi				
mynd i'r tŷ bach				
cael cawod				
bwyta brecwast				
edrych ar y we/ffôn/cyfrifiadur				
brwsio dannedd				
edrych ar y teledu				
darllen papur				
bwydo'r ci/y gath/y plant				
gwisgo				
codi'r plant				
golchi gwallt				
mynd â'r ci am dro				
yfed paned				
mynd â'r plant i'r ysgol				
mynd i'r dre				
mynd i'r gwaith				

Cyn

- Cyn i fi agor y drws, rhaid** ————— Before I open the door,
i fi ffeindio'r allwedd. I must find the key.
- Cyn i fi fynd adre, rhaid** ————— Before I go home,
i fi orffen y gwaith. I must finish the work.
- Cyn i fi fynd i'r parti,** ————— Before I go to the party,
rhaid i fi brynu anrheg. I must buy a gift.
- Cyn i fi yrru car, rhaid** ————— Before I drive a car,
i fi basio fy mhrawf i. I must pass my test.

Rhaid i Rhys fynd adre. ————— Rhys must go home.

Ar ôl iddo fe gyrraedd adre, ————— After he arrives home,
rhaid iddo fe smwddio. he must do the ironing.

Rhaid i Rhian fynd adre. ————— Rhian must go home.

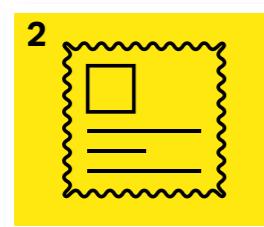
Ar ôl iddi hi gyrraedd adre, ————— After she arrives home,
rhaid iddi hi ffonio Mam-gu. she must phone Granny.

Rhaid i Rhian a Rhys fynd adre. ————— Rhian and Rhys must go home.

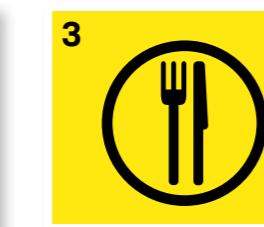
Ar ôl iddyn nhw gyrraedd adre, ————— After they arrive home,
rhaid iddyn nhw ymlacio. they must relax.

Cysylltwch y lluniau a dwedwch frawddegau:

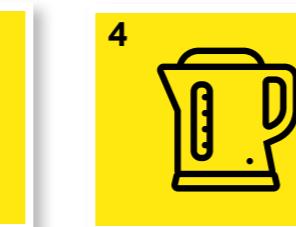
marathon



stamp



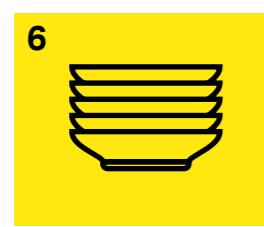
swper



tegell



llythyr



llestri



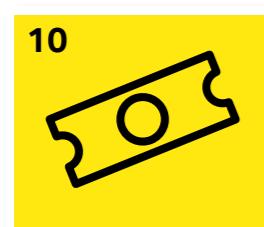
paned



ymarfer



parcio



tocyn

Noson Nefyl

Neithiwr gadawodd Nefyl y tŷ am saith o'r gloch.

adael y tŷ, aeth e i'r dafarn.

gyrraedd y dafarn, cafodd e fwyd.



, gweloodd e Delyth.

, edrychodd e ar yr oriawr.

, aeth e i godi Llinos o'r orsaf.

Bore Beti



1. Dihunodd Beti.

2.

3.

4.

5.

gadawodd hi'r tŷ.



Pryd byddi di'n mynd adre?

Ar ôl i'r dosborth orffen. _____ After the class finishes.

Ar ôl i'r ffilm orffen. _____ After the film finishes.

Ar ôl i'r bws gyrraedd. _____ After the bus arrives.

Ar ôl i'r dafarn gau. _____ After the pub shuts.

Gyda'ch partner, cysylltwch y ddau hanner.

Pryd bydd y plant gartre?	Ar ôl i'r pitsa gyrraedd.
Pryd byddwn ni'n prynu car newydd?	Ar ôl i'r larwm ganu.
Pryd byddi di'n nôl llaeth?	Ar ôl i'r siec loteri gyrraedd.
Pryd bydd y parti'n gorffen?	Ar ôl i'r tegell ferwi.
Pryd byddwch chi'n nôl arian?	Ar ôl i'r ysgol orffen.
Pryd byddwch chi'n bwyta heno?	Cyn i'r banc gau.
Pryd 'dyn ni'n mynd i gael paned?	Ar ôl i'r heddlu gyrraedd.
Pryd byddi di'n codi yfory?	Ar ôl i'r car fethu'r MOT eto.
Pryd byddi di'n ymddeol?	Ar ôl i'r siop agor.

Ynganu

A: Noswaith dda. Sut dych chi heno?

B: Wedi blino. Roedd hi'n brysur iawn yn y gwaith heddiw.

Ar ôl i fi ddod adre, cysgais i am awr ar y soffa.

A: Ble dych chi'n gweithio?

B: Dw i'n gweithio fel gyrrwr ambiwlans yn yr ysbty.

A: Pryd dechreuoach chi?

B: Tair wythnos a hanner yn ôl, ar ôl i fi orffen fy nghwrs coleg.

A: Dych chi'n mwynhau'r gwaith?

B: Dim llawer. Dw i'n symud i swydd newydd cyn bo hir.

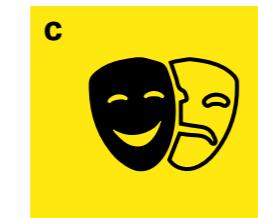
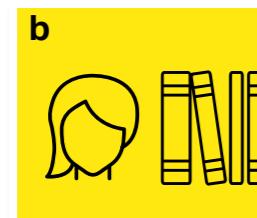
Dw i'n mynd i weithio mewn amgueddfa.

Gwrando

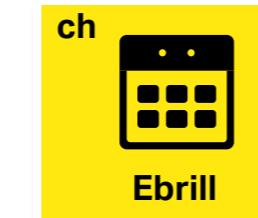
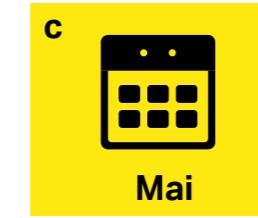
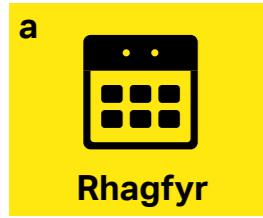


Rhowch lythyren yr ateb cywir yn y bocs:
Put the letter of the correct answer in the box:

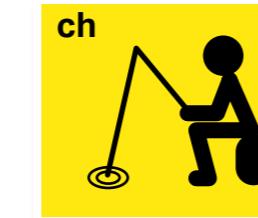
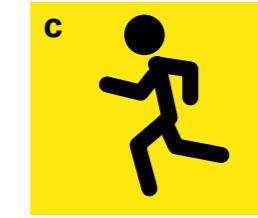
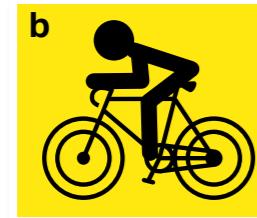
1. Ble mae Catrin yn mynd?



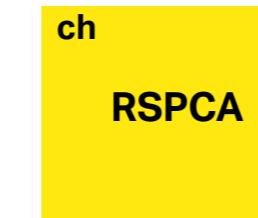
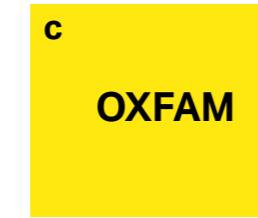
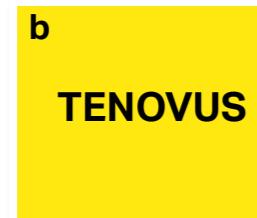
2. Pryd mae Catrin yn rhedeg y ras?



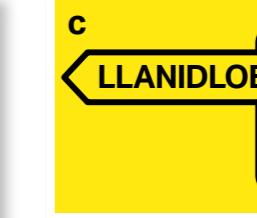
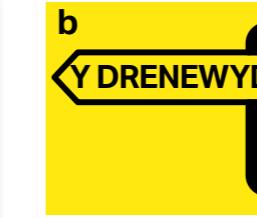
3. Beth mae Aled yn hoffi wneud nawr?



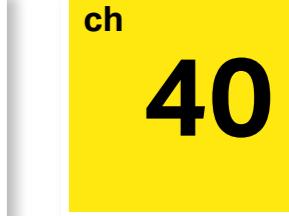
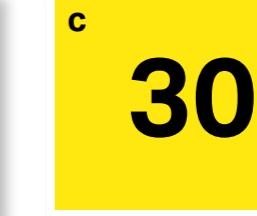
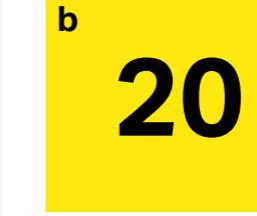
4. I bwy mae'r Clwb Seiclo'n codi arian dydd Sadwrn?



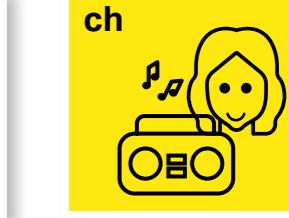
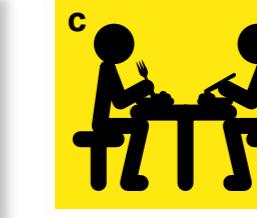
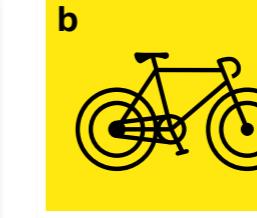
5. Ble mae ras Aled yn gorffen?



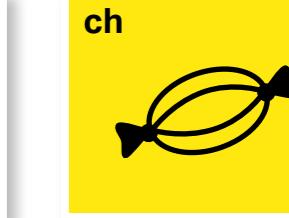
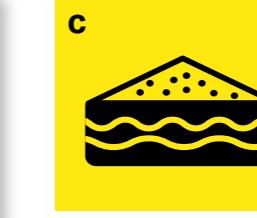
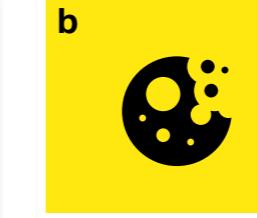
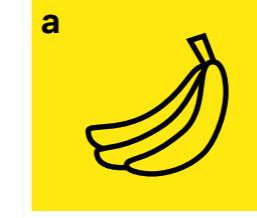
6. Faint o ferched sy yn y Clwb Seiclo?



7. Beth mae Catrin yn mynd i wneud am 1.30?



8. Beth mae Aled yn brynu yn siop y garej?



Sgwrs – Yn y Sêl Cist Car



Carys: Gaf i barcio fy nghar i yma?
Bill: Cewch, wrth gwrs. Dych chi wedi bod mewn sêl cist car o'r blaen?

Carys: Nac ydw, ond cyn i ni symud tŷ mae'n syniad da i ni werthu tipyn o bethau.

Bill: I ble dych chi'n symud?

Carys: I Aberystwyth.

Bill: Braf iawn. Ro'n i'n arfer byw yn Aberystwyth. Dyna ble dysgais i Gymraeg.

Carys: Dych chi wedi dysgu Cymraeg? Dych chi'n siarad yn wych!

Bill: Diolch! Sais dw i o Chesterfield, ond dysgais i ar ôl i fi gwrdd â fy ngwraig i. Cymraes yw hi, o Grymych.

Carys: O Grymych! Byd bach, mae fy mam-gu i o sir Benfro hefyd.

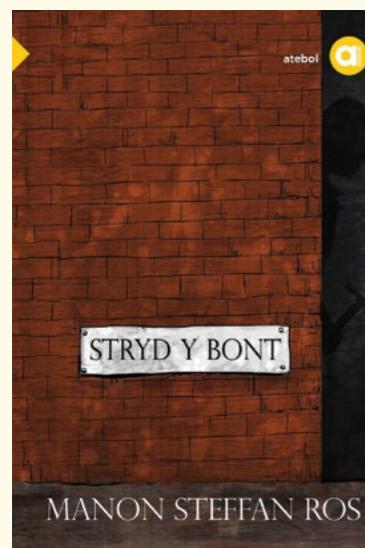
Bill: Mae'r plant yn hoffi mynd ar wyliau i sir Benfro, mae'r traethau'n fendigedig yna. Gaf i helpu gyda'r bocsys?

Carys: Diolch yn fawr. Carys dw i.

Bill: Croeso, Bill dw i. Ar ôl i ni gario'r bocsys o'r car, dych chi eisiau paned o de? Mae fflasg gyda fi yn y car!



Llyfrau Amdani



Dych chi nawr yn gallu darllen *Stryd y Bont* gan Manon Steffan Ros. Dych chi'n gallu prynu'r llyfr yn eich siop Gymraeg leol chi neu ar www.gwales.com.

Dyma'r clawr (cover) ac un paragraff:

Dydd Gwener, 6.12pm

Mae Sioned yn cerdded drwy'r drws. Mae Rhif 1, Stryd y Bont yn dywyll, ac mae Sioned wedi blino ar ôl diwrnod prysur yn y gwaith. Mae hi'n tynnau ei hesgidiau, ac yn tynnau ei chot.

tywyll – dark

Robin Radio



a) Atebwch:

Pam roedd Gwen yn hwyr yn dod adre?



Pam aeth gŵr Gwen i'r banc?

Pam mae Gwen yn ffonio Radio Rocio?

b) Gwrandewch am:

Roedd olwyn fflat gyda fi. —— *I had a flat tyre.*

Pen-blwydd priodas hapus! —— *Happy anniversary!*

Mwynhewch y noson! —— *Enjoy the evening!*

c) Cyfieithwch:

After the mechanic arrived...

They didn't take cards.

After I saw the flowers...

Help llaw



This pattern is very similar to **Rhaid**.

1. Here is the pattern for **Cyn/Ar ôl** in full:

Cyn/Ar ôl i fi

Cyn/Ar ôl i ti

Cyn/Ar ôl iddo fe/iddi hi

Cyn/Ar ôl i Eryl

Cyn/Ar ôl i ni

Cyn/Ar ôl i chi

Cyn/Ar ôl iddyn nhw

2. Again, the **treiglad meddal** following the pattern **Cyn/Ar ôl i fi** is caused by the **i:** **Cyn i fi fynd**.

3. Again, there is no **yn** in this pattern. e.g. **Ar ôl i fi ymddeol**.

4. There is no difference between past, present and future.

Look at the rest of the sentence to work out the tense.

Before I go/Before I went = **Cyn i fi fynd**.

After I go/After I'd gone = **Ar ôl i fi fynd**.



order

Uned 25 (dau ddeg pump) – Mae bwyd yn y caffi

Nod: Gofyn am bethau mewn caffi/

Asking for things in a café

(Mae bwyd, Oes bwyd? Does dim bwyd.
Mae'r bwyd... Ydy'r bwyd...? Dyw'r bwyd ddim...)

Geirfa

bwydlen(ni) — menu(s)

gwraig tŷ — housewife

adeiladwr (-wyr) — builder(s)
bwletin — bulletin
cerddor/ion — musician(s)
cig eidion — beef
cig moch/bacwn — bacon
cig oen — lamb (cig)
cyw iâr — chicken
darn(au) — piece(s)
diwrnod(au) — day(s)
dwyrain — east

garddwr (-wyr) — gardener(s)
gorllewin — west
gweithiwr — worker(s)
(gweithwyr)
gwleidydd/ion — politician(s)
gŵr tŷ — househusband
gynt(oedd) — wind(s)
Pasg, y — Easter
porc — pork
pryd(au) — meal(s)

adeiladu — to build

agos — close
cryf — strong
eitha — fairly, quite

gwan — weak
hoff — favourite

hyd yn oed — even
rheina — those

unman — nowhere
ychydig — a little, a few

Geiriau pwysig i fi

X X
X X

Yn y caffi

Sut mae'r bwyd yn y caffi?

Mae'r te'n oer. — The tea is cold.

Mae'r brechdanau'n ffres. — The sandwiches are fresh.

Mae'r coffi'n gryf. — The coffee is strong.

Mae'r cacennau'n flasus. — The cakes are tasty.

Nac ydy.
Ydy.
Ydyn.
Nac ydyn.

Ydy'r te'n oer? — Is the tea cold?

Ydy'r coffi'n dda? — Is the coffee good?

Ydy'r cacennau'n flasus? — Are the cakes tasty?

Ydy'r staff yn dda? — Are the staff good?

Siaradwch

Siaradwch am dŷ bwyta yn yr ardal.
Gofynnwch gwestiynau i'ch partner.



Dyw'r bwyd ddim yn barod. — The food isn't ready.

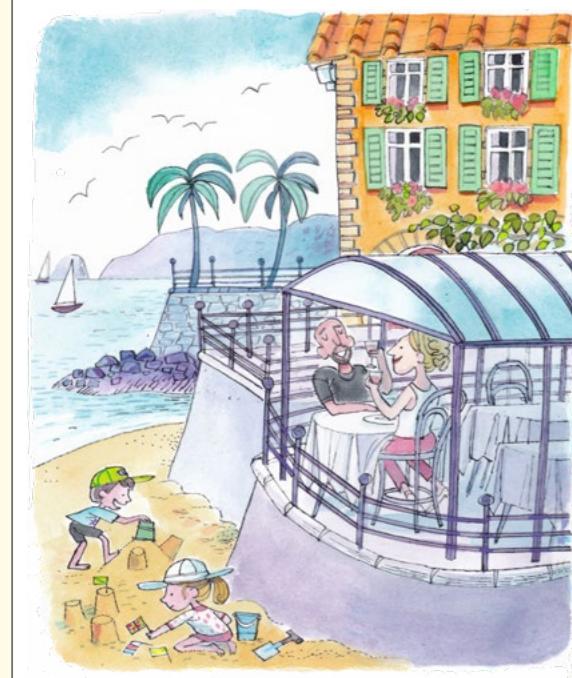
Dyw'r brechdanau ddim yn barod. — The sandwiches aren't ready.

Dyw'r te ddim yn boeth. — The tea isn't hot.

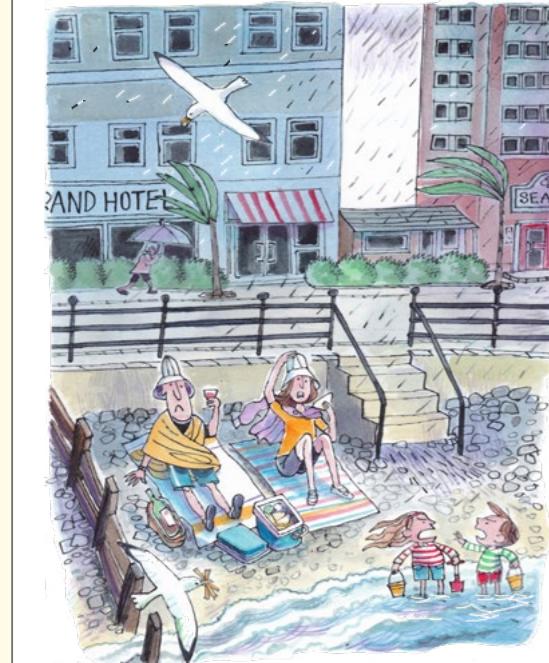
Dyw'r cyrri ddim yn boeth. — The curry isn't hot.

Cerdyn post o'r gwyliau

Gyda'ch partner, ysgrifennwch frawddegau am y gwyliau gwych ac am y gwyliau ofnadwy.



tywydd
gwesty
traeth
môr
bwyd
gwin
plant



tywydd
gwesty
traeth
môr
bwyd
gwin
plant

Mae...

Mae siwgr ar y bwrdd. _____ There is sugar on the table.

Mae llaeth yn y jwg. _____ There is milk in the jug.

Mae cacennau ar y cownter. _____ There are cakes on the counter.

Mae brechdanau ar y cownter. _____ There are sandwiches on the counter.

Mae llawer o fwyd yma. _____ There is a lot of food here.

Mae digon o fwyd yma. _____ There is enough/plenty of food here.

Mae gormod o fwyd yma. _____ There is too much food here.

Mae ychydig o fwyd yma. _____ There is a little food here.

Oes siwgr yn y coffi? _____ Is there sugar in the coffee?

Oes siwgr ar y bwrdd? _____ Is there sugar on the table?

Oes llaeth ar y bwrdd? _____ Is there milk on the table?

Oes digon o laeth yn y te? _____ Is there enough milk in the tea?

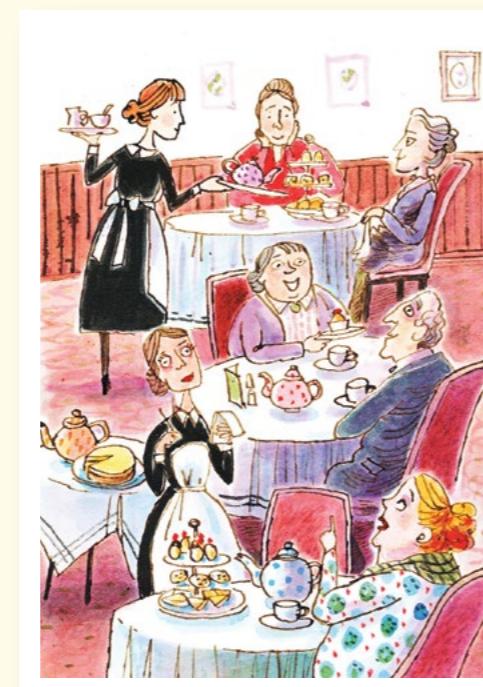
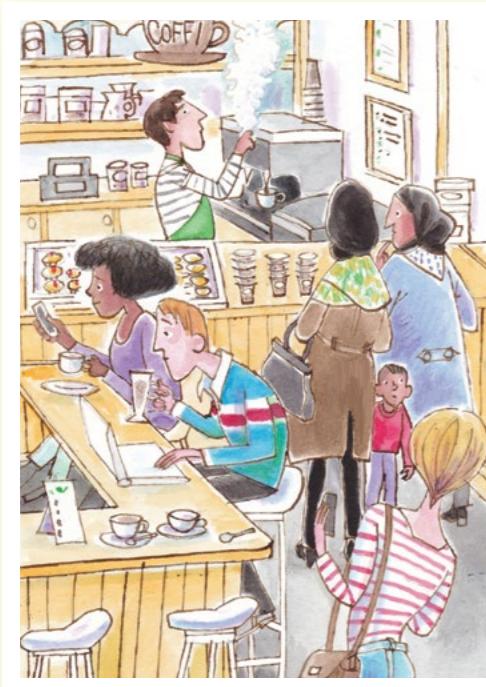
Does dim brechdanau ar ôl. _____ There are no sandwiches left.

Does dim cacennau ar ôl. _____ There are no cakes left.

Does dim llaeth ar ôl. _____ There is no milk left.

Does dim byd ar ôl. _____ There is nothing left.

Edrychwch ar y lluniau gyda'ch partner ac ysgrifennwch dair brawddeg yn dechrau gyda 'Mae...' neu 'Does dim...' wrth bob llun.



Yn eich ardal - Oes...?

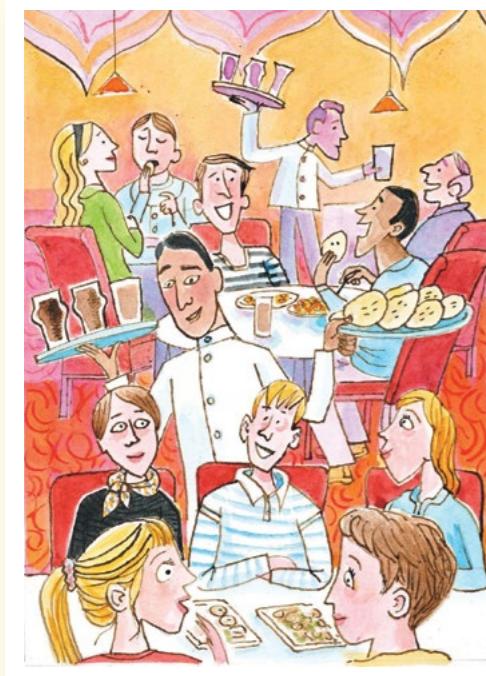
pwll nofio
gorsaf heddlu
gwesty
ysgol
siop ddillad

sinema
gorsaf drenau
tafarn
garej
siop esgidiau

theatr
canolfan siopa
swyddfa bost
llyfrgell
ysbyty

Sgwrs 1 - Yn y Tŷ Bwyta - Bwyty Bwyd y Byd

- | | | | |
|----|---|----|--|
| A: | Noswaith dda. Croeso i fwnty "Bwyd y Byd". Dych chi ar eich pen eich hun? | B: | Paella... Poeth?
Ie, mae llawer o chili a phaprica yn y paella. |
| B: | Mae'n ddrwg iawn gyda fi, mae fy ffrind i, Jen, yn mynd i fod yn hwyr iawn. | B: | Dw i ddim yn siŵr...
Rhaid i chi gael y paella. |
| A: | Wel, 'dyn ni'n brysur iawn... bwrdd i un, felly? | A: | O'r gorau.
Ac i yfed? Mae ein gwin coch Bordeaux ni yn mynd yn dda iawn gyda'r paella... |
| B: | Na, dw i eisiau bwrdd i dda. | B: | lawn... Bydd syched arna i ar ôl bwyta chili poeth. |
| A: | Iawn. Mae'r pysgod wedi mynd, ond mae un pryd arbennig ar ôl ar y fwydlen. | B: | Mwynhewch eich bwyd! |
| B: | Beth yw e? | | |
| A: | Ein Paella Poeth. Mae e'n fendigedig. | | |



Sgwrs 2 – Yn y caffi

A: Pryn hawn da. On'd yw'r tywydd yn ofnadwy!

B: Ydy wir, mae hi'n stormus iawn, on'd yw hi? Mae'r gwynt yn ofnadwy.

A: Dw i wedi bod yn cerdded am oriau! Oes bwyd poeth ar gael yma?

B: Nac oes, mae'n ddrwg gyda fi, 'dyn ni'n cau mewn hanner awr.

A: Oes brechdanau, 'te?

B: Oes, mae brechdanau cyw iâr gyda ni... O na, mae'n ddrwg gyda fi, maen nhw wedi mynd hefyd.

A: Beth! Dim brechdanau hyd yn oed. Oes unrhyw fwyd o gwbl?

B: Wel, mae cacen lemon a bara brith gyda ni.

A: Reit, dw i eisiau rheina, os gwelwch chi'n dda. Gaf i ddarn o gacen

lemon a darn o fara brith – gyda mwg mawr o goffi llaeth, plîs?

B: Dim problem, ar eu ffordd nawr.

Darllenwch y darn eto a newid y geiriau wedi eu tanlinellu i siarad am "Y Dafarn".

Gofyn cwestiwn

Mae

Sut mae'r teulu?

How is the family?

Sut mae'r gwaith?

How is work?

Sut mae'r tywydd?

How is the weather?

Ble mae'r car?

Where is the car?

Pryd mae amser paned?

When is coffee time?

Yw

Pwy yw'r tiwtor?

Who is the tutor?

Beth yw eich enw chi?

What is your name?

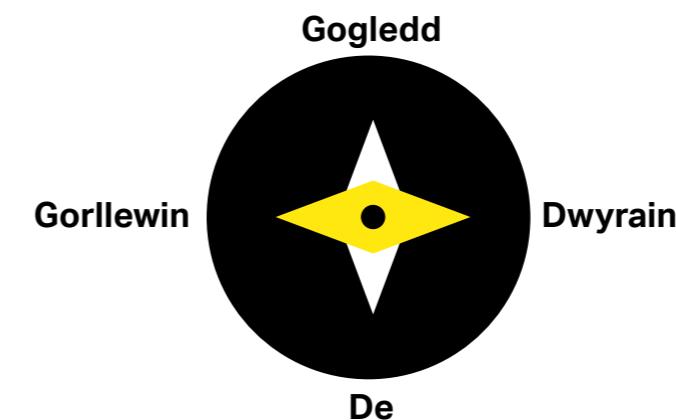
Faint yw'r bil?

How much is the bill?

Faint o'r gloch yw hi?

What time is it?

Y cwmpawd



Mae Bangor a Wrecsam yng ngogledd Cymru.

Mae Caerfyrddin a Chasnewydd yn ne Cymru.

Mae Casnewydd a Wrecsam yn nwyrain Cymru.

Mae Caerfyrddin a Bangor yng ngorllewin Cymru.

Mae Bangor yn y gogledd-orllewin.

Mae Wrecsam yn y gogledd-ddwyrain.

Mae Caerfyrddin yn y de-orllewin.

Mae Casnewydd yn y de-ddwyrain.

Ble mae...?

Caerdydd

Tyddewi

Caergybi

Yr Wyddgrug

Nant Gwrtheyrn

Pontypridd

Llangrannog

Y Fflint

Oedran

Beth yw oed y plentyn? _____ How old is the child?

Beth yw oed y plant? _____ How old are the children?

Beth yw oed dy fab di? _____ How old is your son?

Beth yw oed dy ferch di? _____ How old is your daughter?

Mae e'n un oed. _____ He is one.

Mae e'n ddwy oed. _____ He is two.

Mae hi'n dair oed. _____ She is three.

Mae hi'n bedair oed. _____ She is four.



Ynganu

A: Noswaith dda. Croeso i Dŷ Bwyta'r Ddraig.

B: **Diolch yn fawr. Ydy hi'n bosib cael bwrdd i dda, os gwelwch chi'n dda?**

A: 'Dyn ni'n llawn ar hyn o bryd, mae'n ddrwg gyda fi.

B: **Mae hi'n brysur iawn yma. Fydd rhaid i ni aros yn hir?**

A: Tua awr, fallai.

B: **Mae popeth yn edrych yn hyfryd, ond dw i eisiau bwyd nawr.**

A: Mae siop sglodion rownd y gornel os dych chi eisiau bwyd cyflym.

B: **Syniad da. 'Dyn ni'n gallu cael pysgod a sglodion heno a dod yn ôl nos yfory.**



Ymarfer Arholiad

Nyrs/doctor yw hi.

Athro yw e.

Gyrrwr bws yw hi.

Tiwtor Cymraeg yw e.

Ysgrifenyddes yw hi.

Garddwr yw e.

Actores yw hi.

Cogydd yw hi.

Adeiladwr yw e.

Mae hi'n gweithio mewn ysbty.

Mae e'n gweithio mewn ysgol.

Mae hi'n gyrru bws.

Mae e'n dysgu Cymraeg i bobl.

Mae hi'n gweithio mewn swyddfa.

Mae e'n garddio bob dydd.

Mae hi'n actio ar y teledu.

Mae hi'n coginio mewn gwesty.

Mae e'n adeiladu tai.



Dyma Tom.

Byw: Bangor
Teulu: 3 o blant
Hoffi: darllen
Neithiwr: i'r dafarn
Gwaith: (Llun/Picture)

Edrychwr ar y llun o Tom. Gyda'ch partner, atebwch y cwestiynau:

- Ble mae Tom yn byw?
- Oes teulu gyda fe?
- Beth mae e'n hoffi wneud?
- Beth wnaeth e neithiwr?
- Beth yw gwaith Tom?

Gofyn cwestiwn

Gyda'ch partner, ysgrifennwch o leia (*at least*) tri chwestiwn gyda'r geiriau yn y blwch:

Ble	eich	yw	dosbarth	mae
hi	plant	teulu	Sut	car
gwaith	o'r gloch	mae'r	Faint	chi
Beth	Pryd	enw	tywydd	?

Gwrando - Bwletin Tywydd

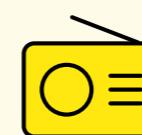


1. Heddiw, roedd hi'n
2. Heno, mae hi'n
3. Yfory, bydd hi'n
4. Dydd Sul, bydd hi'n

Robin Radio

a) Atebwch:

Beth sy'n agor nos Sadwrn?



Beth mae Anti Mair yn hoffi fwyta?

Beth dyw Llinos ddim yn hoffi fwyta?



b) Gwrandewch am:

yn agos at yr afon _____ close to the river

Cymro yw'r cogydd? _____ Is the chef a Welshman?

Sais o Lerpwl yw e. _____ He is an Englishman from Liverpool.

c) Cyfieithwch:

What is the name of the restaurant?

The menu is in Welsh and English.

Are you a vegetarian?

Help llaw



1. Mae'r coffi ar y bwrdd. – The coffee is on the table. (specific) and
Mae coffi ar y bwrdd. – There is coffee on the table. (non-specific)

2. Ydy'r coffi ar y bwrdd? – Ydy. (specific) and
Oes coffi ar y bwrdd? – Oes. (non-specific)

3. Learn when to use **yw** and when to use **mae** when there is a definite noun or a pronoun in the question:

PWY, BETH, FAINT + YW

PRYD, BLE, SUT + MAE

There is only one word in the corresponding patterns in the past and future, but there is a treiglad meddal with pwy, beth and faint.

Sut roedd y tywydd + Faint oedd y bil?

Sut bydd y tywydd + Faint fydd y bil?

4. Age is always feminine in Welsh.

dwy oed tair oed pedair oed

Uned 26 (dau ddeg chwech) – Ei/Ein/Eu

Nod: Siarad am bethau a phobl sy'n perthyn i bobl eraill

Talking about other people's belongings and relatives

(ei dŷ e; ei thŷ hi; ein tŷ ni; eu tŷ nhw)

Geirfa

Siôn Corn ————— Santa Claus

aur ————— gold
pert ————— pretty

taclus ————— tidy

defnyddio ————— to use

Geiriau pwysig i fi

X X

X X



Adolygu Fy a Dy

Sam yw enw fy **mhartner** i.

Beth yw enw dy **bartner** di?

Llenwch o leiaf (at least) **5 blwch**:

enw partner	
enw mab	
enw merch	
enw babi	
enw (anifail)	
Iliw (anifail)	
mêc car	
Iliw car	
enw bòs	
enw tŷ	
enw stryd	
enw mam/tad	
enw brawd/chwaer	
enw ysgol	
mêc ffôn	
enw tiwtor	
Iliw gwallt	
Iliw llygaid	

Ei _____ e



ei **docyn** e



ei **ddiod** e



ei **lyfr** e



ei **gar** e



ei **wely** e



ei **faneg** e



ei **bapur** e



ei **feic** e



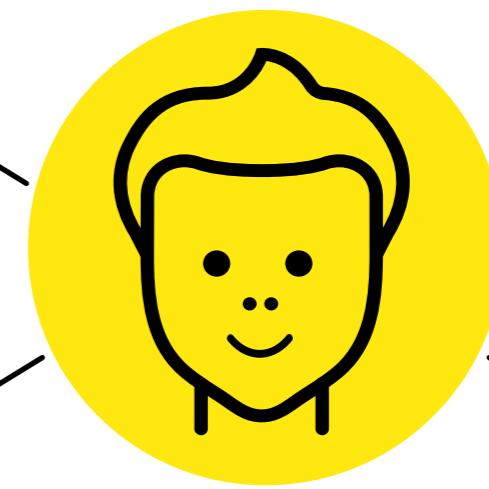
ei **restr** e

mam – Bangor

tad – Treorci

partner – Pwllheli

car – coch



Beth yw dy hoff fwyd di?
Beth yw dy hoff ddiod di?
Beth yw dy hoff lyfr di?
Beth yw dy hoff ffilm di?

Pitsa yw fy hoff fwyd i.
Coffi yw fy hoff ddiod i.
Y cwrs Mynediad yw fy hoff lyfr i.
Batman yw fy hoff ffilm i.

Enw	Beth? – bwyd	Beth? – diod	Beth? – llyfr	Beth? – ffilm	Pwy? – actor	Pwy? – canwr

Dyma fy ffrind i.

Alwyn yw ei enw e.

Mae ei **dad** e'n dod o Dreorci.

Mae ei **bartner** e'n dod o Bwllheli.

Mae ei **fam** e'n dod o Fangor.

Mae ei **gar** e'n goch.

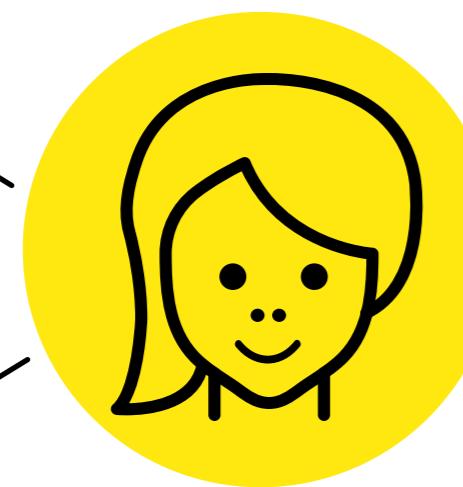
Mae ei **wallt** e'n frown.

Mae ei **lygaid** e'n las.

Ei _____ hi



mam – Bangor



tad – Treorci

partner – Pwllheli

ALWEN

car – coch

Dyma fy ffrind i.

Alwen yw ei henw hi.

Mae ei thad hi'n dod o Dreorci.

Mae ei phartner hi'n dod o Bwllheli.

Mae ei mam hi'n dod o Fangor.

Mae ei char hi'n goch.

Mae ei gwallt hi'n frown.

Mae ei llygaid hi'n las.

Gyda'ch partner, gorffennwch y brawddegau gyda un o'r geiriau.
Defnyddiwrch **ei**.

cân x 2 **llyfr x 2** **partner x 2** **gwâr** **gwraig**

Tom Jones	Green Green Grass of Home	yw enw _____.
Victoria Beckham	David	yw enw _____.
Dec	Ant	yw enw _____.
Cerys Matthews	International Velvet	yw enw _____.
Bill Clinton	Hilary	yw enw _____.
J K Rowling	Harry Potter	yw enw _____.
Stephen King	The Shining	yw enw _____.
Jennifer Saunders	Dawn French	yw enw _____.

Mae ein tŷ ni'n hen. _____ Our house is old.

Mae ein tŷ ni'n fodern. _____ Our house is modern.

Mae ein car ni'n hen. _____ Our car is old.

Mae ein car ni'n newydd. _____ Our car is new.

Mae eu tŷ nhw'n hen. _____ Their house is old.

Mae eu tŷ nhw'n fodern. _____ Their house is modern.

Mae eu car nhw'n hen. _____ Their car is old.

Mae eu car nhw'n newydd. _____ Their car is new.

Ynganu

Darllenwch y ddeialog yn uchel gyda'ch partner:

Arweinydd: Tawelwch, os gwelwch chi'n dda. Dyma'r plentyn nesa i ganu yng Nghyngerdd Nadolig Llandudoch.

Mam-gu/Tad-cu: **On'd yw hi'n edrych yn bert?**

Arweinydd: Heulwen Huws yw ei henw hi. Mae hi wedi dod â'r pianydd o'i hysgol hi, Ysgol Hafod y Coed.

Mam-gu/Tad-cu: **Da iawn, Mrs Prydderch.**

Arweinydd: Mae hi'n saith oed. Mae hi'n mynd i ganu'r gân "Annwyl Siôn Corn".

Mam-gu/Tad-cu: **O dw i wrth fy modd gyda "Annwyl Siôn Corn".**

Arweinydd: Felly pawb yn y Neuadd yn dawel a rhowch groeso mawr i Heulwen Huws.

Dyma Ffion:

Gweithio: mewn ysbty

Ddoe: darllen llyfr

Teulu: 2 fab

Byw: Caergybi

Hoffi: (llun/picture)



Sgwrs



- A. Dych chi'n nabod Elwyn Evans?
- B. Elwyn Evans. Oedd ei dad e'n blismon yn Llanelli ers llawer dydd?
- A. Oedd. Dyna chi.
- B. Mae ei bartner e'n gweithio yn y Cyngor Sir.
- A. Ydy. Dyna chi.
- B. Mae ei blant e yn ysgol Abercastell.

- A. Ydyn. Dyna chi.
- B. Aeth ei frawd e i Awstralia neu rywle.
- A. Do, i Seland Newydd. Dyna chi.
- B. Dyw e ddim yn cadw gwesty ym Mhorthcawl gyda ei frawd arall?
- A. Ydy. Dyna chi. Dych chi'n ei nabod e?
- B. Nac ydw, dim o gwbl.

Newidiwch y cwestiwn cynta i: **Dych chi'n nabod Elwen Evans (hi)?**

Siaradwch am eich ffrind gorau/bòs/cymdogion chi.

Beth yw ei enw e? (e.e. Gwyn yw e.)

Beth yw ei waith e?

Beth yw ei ddiddordebau e?

Beth yw ei henw hi?

Beth yw ei gwaith hi?

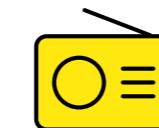
Beth yw ei diddordebau hi?

Beth yw eu henwau nhw?

Beth yw eu gwaith nhw? yw X.

.... yw Y.

Beth yw eu diddordebau nhw?

Robin Radio**a) Atebwch:**

Faint o ystafelloedd gwely sy yn nhŷ newydd Siân?
 Beth arall sy yn nhŷ newydd Siân?
 Beth mae Siôn wedi ei wneud gyda ei arian?

**b) Gwrandewch am:**

yr un each
 stafell ymolchi bathroom (literally "washing room")
 stafell haul conservatory (literally "sun room")

c) Cyfieithwch:

her new car
 in his old caravan
 his money

Help llaw

1. Here is a table of all the pronouns covered in this unit.

	ei _____ hi	ei _____ e	ein _____ ni	eu _____ nhw
tŷ	ei thŷ hi	ei dŷ e	ein tŷ ni	eu tŷ nhw
car	ei char hi	ei gar e	ein car ni	eu car nhw
plant	ei phlant hi	ei blant e	ein plant ni	eu plant nhw
brawd	ei brawd hi	ei frawd e	ein brawd ni	eu brawd nhw
doctor	ei doctor hi	ei ddoctor e	ein doctor ni	eu doctor nhw
gwaith	ei gwaith hi	ei _waith e	ein gwaith ni	eu gwaith nhw
mam	ei mam hi	ei fam e	ein mam ni	eu mam nhw
lle	ei lle hi	ei le e	ein lle ni	eu lle nhw
rhieni	ei rhieni hi	ei rieni e	ein rhieni ni	eu rhieni nhw
oed	ei hoed hi	ei oed e	ein hoed ni	eu hoed nhw

2. Ei (his) ... causes the **soft mutation, like **dy** (your).**

Ei (her) ... causes the **aspirate mutation**. This entails adding a **H** to any words starting with the consonants **C, P** and **T**. In addition to this, **ei** (her) also adds a **H** to words starting with a vowel (**A, E, I, O, U, W, Y**).

Plural possessives do not in general take a mutation. However, it is necessary to add a **h** to any word starting with a vowel following **ein** (our) or **eu** (their) - ein **henw** ni, eu **henw** nhw.

3. Adjectives usually follow the noun as in **car du, **cath ddu**.** However, a few adjectives go **before** the noun. One of the most useful is **hen** (old) e.g. **hen gar**. Notice that placing the adjective before the noun causes a **soft mutation**.

Uned 27 (dau ddeg saith) – Pobl y Cwm

Nod: Siarad am eiddo a pherthnasau / Talking about possessions and relatives

Geirfa

cyfnither(od) —— cousin(s)
nith(od) —— niece(s)
opera (operâu) — opera(s)

prifysgol(ion) — university
(universities)

canol —— middle, centre
cefnder (cefndryd) — cousin(s)
cyfenw(au) — surname(s)
cylchgrawn — magazine(s)
(cylchgronau)

hanes(ion) —— history (*histories*)
hen beth(au) — antique(s)
nai (neaint) — nephew(s)
ystyr(on) — meaning(s)

llond ceg —— a mouthful

Geiriau pwysig i fi

X X
X X

Pris y petrol

Beth yw pris y petrol? _____ What is the price of the petrol?

Beth yw rhif y tŷ? _____ What is the number of the house?

Beth yw enw'r tŷ? _____ What is the name of the house?

Beth yw enw'r dre? _____ What is the name of the town?



£1.15 y litr



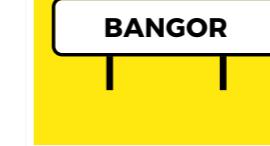
£1.19 y litr



£1.25 y litr



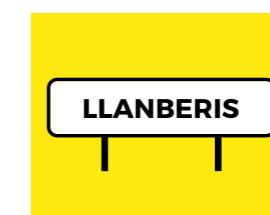
£1.36 y litr



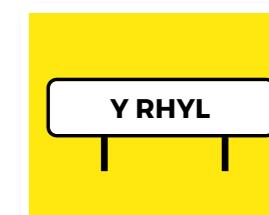
CAERNARFON



BANGOR



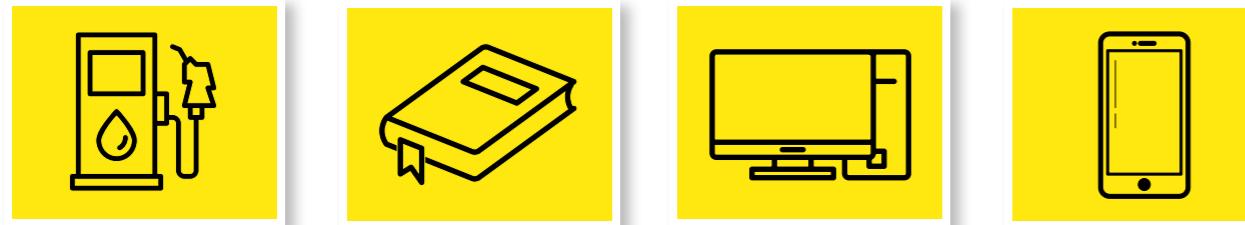
LLANBERIS



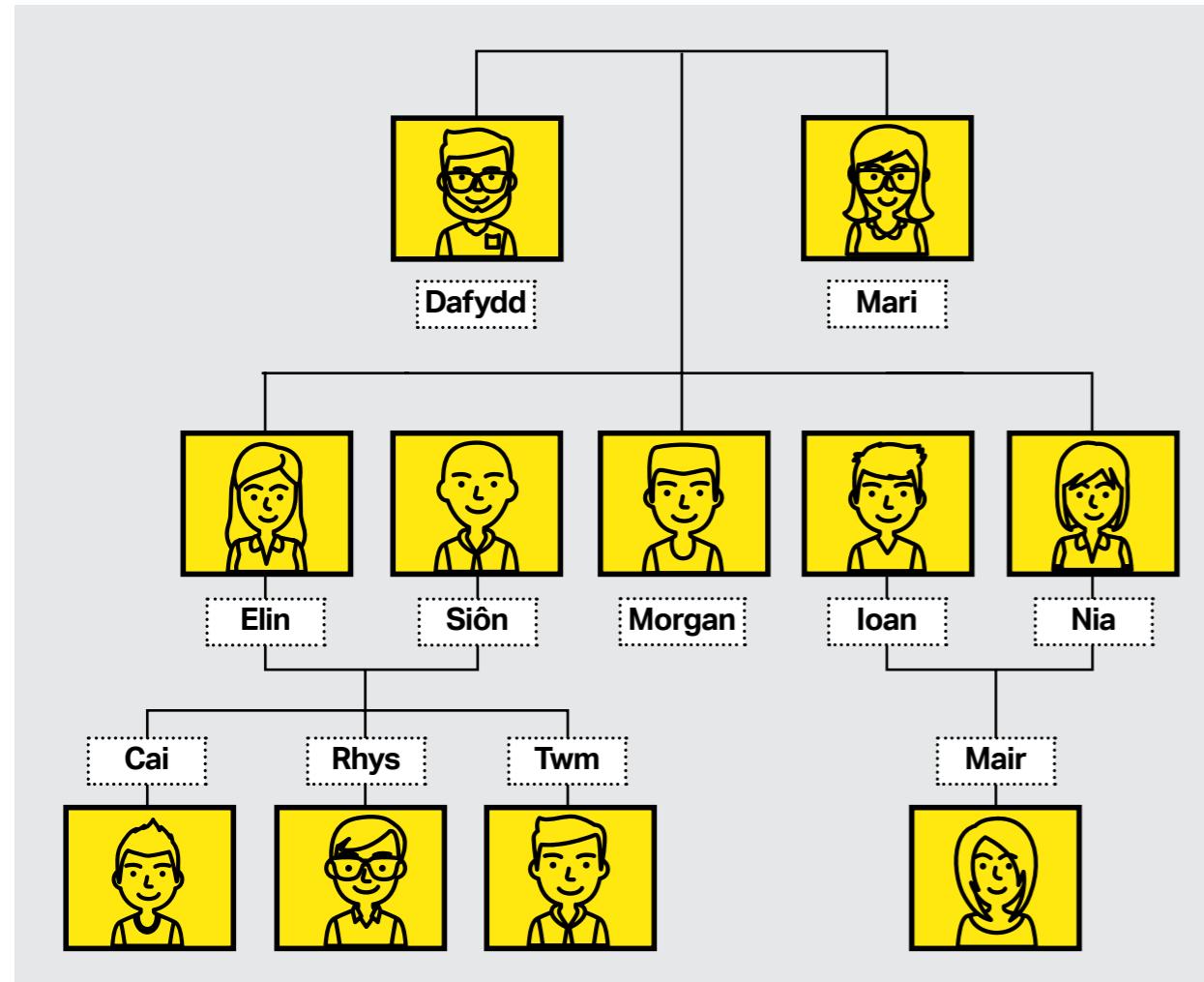
Y RHYL

Pris petrol

- Beth yw pris petrol?** _____ What is the price of petrol?
Beth yw pris cwrs Cymraeg? _____ What is the price of a Welsh course?
Beth yw pris cyfrifiadur? _____ What is the price of a computer?
Beth yw pris ffôn symudol? _____ What is the price of a mobile phone?



- Mam Siân dw i.** _____ I'm Siân's mother.
Brawd Siân dw i. _____ I'm Siân's brother.
Ewythr Siân dw i. _____ I'm Siân's uncle.
Ffrind Siân dw i. _____ I'm Siân's friend.

Coeden deuluol

- Beth yw enw dy dad di?** _____ What is your father's name?
Beth yw enw dy frawd di? _____ What is your brother's name?
Beth yw enw dy fodryb di? _____ What is your aunt's name?
Beth yw enw dy bartner di? _____ What is your partner's name?

- Fiesta yw mîc fy nghar i.** _____ Fiesta is the make of my car.
Coch yw lliw fy nghar i. _____ Red is the colour of my car.
Dr Jones yw enw fy noctor i. _____ Dr Jones is the name of my doctor.
Banc Bryncastell yw enw fy manc i. _____ Banc Bryncastell is the name of my bank.

Pwy ddwedodd?
Bart **Simon Cowell** **Sali Mali** **Juliet** **Shakespeare** **Batman**

- Romeo yw enw fy nghariad i.
Batmobile yw enw fy nghar i.
Homer yw enw fy nhad i.
Jac y Jwc yw enw fy ffrind i.
X Factor yw teitl fy rhaglen i.
King Lear yw teitl fy nrama i.

- Beth yw mîc eich car chi?** _____ What is the make of your car?
Beth yw lliw eich car chi? _____ What is the colour of your car?
Beth yw enw eich doctor chi? _____ What is the name of your doctor?
Beth yw enw eich banc chi? _____ What is the name of your bank?

Holiadur – Gofynnwch y cwestiynau i bum person yn y dosbarth

Enw	mîc car	lliw car	enw doctor	enw banc

Pwy yw'r capten? Who is the captain?
Pwy yw capten y tîm? Who is the captain of the team?
Pwy yw capten tîm Cymru? Who is the captain of the Welsh team?

Gyda'ch partner, cyfieithwch:

Who is the head?
Who is the head of the school?
Who is the head of Aberheli School?
Who is the teacher?
Who is the teacher of the class?
Who is the teacher of Year 6?
Where is the middle?
Where is the city centre?
Where is the centre of the city of London?

Gyda'ch partner, ysgrifennwch y cwestiwn:

..... JK Rowling yw awdur llyfrau Harry Potter.
..... Bethan Gwanas yw awdur llyfrau Blodwen Jones.
..... Ian Fleming oedd awdur llyfrau James Bond.
..... Shakespeare oedd awdur *Macbeth*.
..... John Davies oedd awdur *Hanes Cymru*.
..... Dylan Thomas oedd awdur *Under Milk Wood*.

Ynganu

Bryn Terfel

Mae Bryn Terfel yn dod o Bant-glas yng Ngogledd Cymru yn wreiddiol ac mae e wedi gweithio'n galed iawn i lwyddo ym myd opera. Erbyn hyn, mae e'n canu dros y byd. Aeth e i'r coleg yn y Guildhall yn Llundain ble enillodd e'r fedal aur. Dechreuodd e weithio i Gwmni Opera Cenedlaethol Cymru yn 1990 pan ganodd e *Cosi Fan Tutte*. Wedyn aeth e i weithio ym Mrwsel cyn canu yn *Figaro* yn Covent Garden yn 1992. Ym mis Medi 2011, canodd e yn Central Park, Efrog Newydd o flaen dros saith deg mil o bobl. Mae e'n helpu Urdd Gobaith Cymru, Shelter Cymru a Chanolfan Therapi Plant Bobath yng Nghaerdydd.

Sgwrs - Yn Siop y Gornel

Gwrandewch ar y Sgwrs a llenwch y tabl am Ann.

Enw llawn	
Cyfeiriad	

- | | | | |
|----|---|----|---|
| A: | Helô 'na! Esgusodwch fi, ond beth yw pris y cylchgrawn yma? | A: | Rhydderch. Mae'n dipyn o lond ceg! |
| B: | <u>Dwy bunt</u> yw pris y cylchgrawn yna. Bargen! | B: | A beth yw'ch cyfeiriad llawn chi, Ann? |
| A: | Wel ydy, mae'n dipyn o fargen. Mmm! Ydy hi'n bosib archebu'r cylchgrawn bob mis? | A: | 7 Ffordd y Parc, Aberheli. |
| B: | Ydy, wrth gwrs. Un funud. Beth yw'r enw? | B: | Na! 7 Ffordd y Parc! Mam Dafydd Rhydderch dych chi? |
| A: | <u>Ann. Ann Rhydderch.</u> | A: | Ie. Pam? Beth mae e wedi wneud nawr? |
| B: | Diolch. <u>Ann...</u> Beth oedd y cyfenw eto, plîs? | B: | Dim byd. Ond tad Siân dw i, cariad Dafydd. |
| A: | Chi yw Mr Davies, tad Siân? O, byd bach! | A: | Chi yw Mr Davies, tad Siân? O, byd bach! |

Gwyliau - Croeso i Gaerdydd

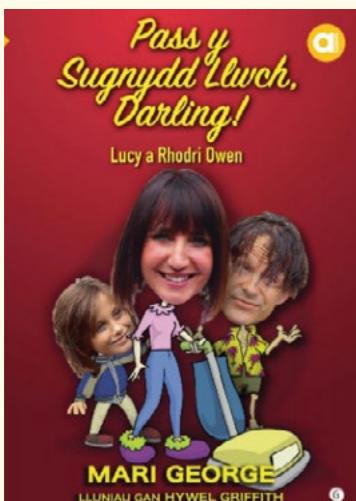


Gwyliau y fideo ac ysgrifennwch y lleoedd dych chi'n gweld – 5 lle.

Llyfrau Amdani

Dych chi nawr yn gallu darllen *Pass y Sugnydd Llwch, Darling!* gan Rhodri a Lucy Owen. Dych chi'n gallu prynu'r llyfr yn eich siop Gymraeg leol chi neu ar www.gwales.com.

Dyma'r clawr (cover) ac un paragraff:



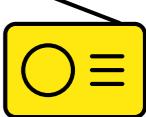
Mae Rhodri a Lucy Owen yn byw yn **y Bont-faen** gyda eu mab Gabriel. Mae'r ddau yn gwneud gwaith **cyflwyno** ar y teledu. Mae Rhodri yn cyflwyno ar y rhaglen deledu *Heno* ac mae Lucy yn darllen y newyddion ar BBC Wales. Mae Gabriel a Rhodri yn siarad Cymraeg yn **rhugl**. Mae Lucy yn dysgu Cymraeg. Hoff beth Gabriel ydy hanes, hoff beth Rhodri ydy **cadw'n heini**. Hoff beth Lucy ydy **hwfro**. Mae hi'n hoffi hwfro'r tŷ.

Y Bont-faen
rhugl
hwfro

Cowbridge
fluent
to Hoover

cyflwyno	to present
cadw'n heini	to keep fit

Robin Radio



a) Atebwch:

I ba dre/ddinas aeth Catrin dros y penwythnos?

Pam doedd hi ddim eisiau mynd i'r Senedd?

Faint o gestyll sy yn y sgwrs?

b) Gwrandewch am:

Beth yw dy hanes di? *What's your history? (lit.)*
What have you been doing?

Dyfala ble es i. *Guess where I went.*
Dw i newydd fod... *I've just been...*



c) Cyfieithwch:

I don't like antiques.

I must have a clue.

Is The Millennium Centre the answer?

Help llaw



1. This pattern, **pris te**, **pris y te** can sometimes be difficult because it is so different to English. Think of it as **Pobl y Cwm** syndrome.
The People of the Valley = **Pobl y Cwm**.

Un THE yn Saesneg (the price of petrol)
Dim 'Y' yn Gymraeg
(pris petrol)

Dau THE yn Saesneg (the price of the petrol)
Un 'Y' yn Gymraeg
(pris y petrol)

2. When something belongs to or is associated with a person or place, we have no **y** at all:

The Welsh team
The University of South Wales
The National Library of Wales

Tîm Cymru
Prifysgol De Cymru
Llyfrgell Genedlaethol
Cymru

3. Notice that **y** or **yr** appears as '**r**' when following a vowel:

Beth yw rhif y car?
Beth yw cyfeiriad yr ysgol?
Beth yw enw'r athrawes?

4. Notice the answer **le** in the Sgwrs. We answer **le** to an emphatic question. In Welsh, a non-emphatic sentence or question begins with a verb. However, if there is a different part of speech at the beginning, we answer **le** or **Na / Nage**. Look at the examples:

Mam Dafydd Rhydderch dych chi?
Coch yw lliw eich gwaltt chi?
Doctor dych chi?
(Dych chi'n gweithio fel doctor?)

le/Na. (Nage.)
le/Na. (Nage.)
le/Na. (Nage.)
(Ydw/Nac ydw.)

Uned 28 (dau ddeg wyth) – Adolygu'r cwrs ac edrych ymlaen

Nod: Adolygu lefel Mynediad

Geirfa

campfa ————— *gym*
ffurflen(ni) ————— *form(s)*

rownd ————— *round (gêm / diod)*

trio ————— *to try*

tynnu ————— *to pull, to take off, to take out*

ola ————— *last*
perffaith ————— *perfect*

tal ————— *tall*

gwir neu gau ————— *true or false*
llongyfarchiadau ————— *congratulations*

ymlaen ————— *forward*
yn barod ————— *already*

Geiriau pwysig i fi

X

X

X

X

Gêm o gardiau



A	Sut mae'r tywydd heddiw?	Ble aethoch chi i'r ysgol?	Beth wnaethoch chi cyn dod yma heddiw?	Sut roedd y tywydd ddoe?
2	Beth wnaethoch chi yr wythnos diwetha?	Pryd codoch chi y bore 'ma?	Beth gest ti i frecwast heddiw?	Beth wnaethoch chi ddoe?
3	Ble dych chi wedi bod yng Ngogledd Cymru?	Ble aethoch chi ar eich gwyliau diwetha chi?	Beth mae rhaid i chi wneud yfory?	Dych chi wedi gweld <i>Pobol y Cwm</i> ?
4	Gofynnwch gwestiwn i fi, os gwelwch chi'n dda!	Dych chi'n mynd i gampfa?	Beth o'ch chi'n hoffi wneud pan o'ch chi'n blentyn?	Beth mae rhaid i chi wneud heno?
5	Oes anifail anwes gyda chi?	Beth yw'ch gwaith chi?	Gyda phwy dych chi'n siarad Cymraeg?	Oes teulu gyda chi?
6	Beth fyddwch chi'n wneud dros y penwythnos?	Sut bydd y tywydd yn Sawdi-Arabia yfory?	Beth dych chi'n hoffi wneud yn eich amser sbâr?	Beth brynoch chi mewn siop ddiwetha?
7	Beth weloch chi ar y teledu ddiwetha?	Beth gest ti i ginio dydd Sul?	Faint o'r gloch dych chi'n mynd i'r gwely fel arfer?	Ble ro'ch chi nos Galan ddiwetha?
8	O ble dych chi'n dod yn wreiddiol?	Dych chi'n hoffi wyau Pasg siocled?	Beth dych chi'n hoffi wneud ar ddydd Sadwrn?	Am faint o'r gloch dych chi'n edrych ar y newyddion?
9	Pwy yw dy hoff actor di?	Beth yw mêc eich car chi?	Beth yw dy hoff air Cymraeg di?	Ble dych chi'n dysgu Cymraeg?
10	Beth wnaethoch chi ar ôl i chi adael yr ysgol?	Faint o'r gloch yw hi nawr?	Pwy yw dy gymdogion di?	Ble dych chi'n byw?
Jac	Beth yw lliw eich llygaid chi?	Beth dych chi'n hoffi yfed mewn caffi?	Beth yw dy hoff ffilm di?	Beth wnaethoch chi neithiwr?
Brenhines	Ble dych chi eisiau mynd ar wyliau?	Beth yw enw eich ffrind gorau chi?	Faint o'r gloch dych chi'n codi fel arfer?	O ble mae eich teulu chi'n dod yn wreiddiol?
Brenin	Ble rwyt ti'n hoffi mynd am dro yng Nghymru?	Sut daethoch chi yma heddiw?	Dych chi wedi bod yn lwerddon?	Beth dych chi'n hoffi yfed mewn parti?

Gyda'ch partner, parwch hanner o'r grid cynta â hanner o'r grid nesa.

Rhaid	Nyrs	Ydy'r plant yn hapus?	Dw i'n edrych	Beth yw dy	Dw i'n mynd i'r
Mae'r ferch yn (3)	Bydd hi'n	Mae'r babi'n un	Dyma fy	Rhaid i	Mae hi'n chwarter
Mae'r trênam	Mae'r bachgen yn (4)	Mae'r swyddfa'n	Dw i'n gweithio yn	Sut	Gwnaeth e
Wnaethon nhw ddim	Pwy	Faint	Dw i'n gwrando	Wnaeth	Beth wnest
Roedd hi'n	Beth yw eich	Mae Aled yn gweithio	Mae hi'n hanner awr	Pryd	Ble
*****	*****	*****	*****	*****	*****
bedair oed	i bedwar	dri o'r gloch	i fi brynu bara	oer ddoe	waith di?
brysur iawn heddiw	mae swper?	mae'r teulu?	enw chi?	yw hi	dair oed
ar y teledu	wedi dau	mae'r ysgol?	yw'r pris?	chi fynd	wyntog yfory
yr ysbyty	mewn banc	yw'r actores?	gwaith nawr	nheulu i	ar y radio
Ydyn	y plant gysgu?	mynd i'r gêm	fynd i'r parti	oed	ti neithiwr?

Gwrando a darllen – Yn y parc

Enw	Pam maen nhw yn y parc?	Pryd maen nhw'n mynd i'r parc?	Pa anifail anwes sy gyda nhw?
Mair	1	2	3
Gareth	4	5	6
Enw	Pam ro'n nhw yn yr ysbyty?	Ble maen nhw'n mynd ym mis Hydref?	
Mair	7	8	
Gareth	9	10	

- Gareth:** Helô Mair, sut wyt ti ers llawer dydd?
- Mair:** Eitha da diolch, Gareth. Rywt ti'n edrych yn dda. Wyt ti'n rhedeg yn aml?
- Gareth:** Ydw, dw i'n trio rhedeg bob dydd, ond dim ond ar y penwythnos dw i'n dod yma. Dw i'n mynd i'r gampfa yn y gwaith o ddydd Llun i ddydd Gwener.
- Mair:** Dw i'n dod yma bob dydd. Mae'n lle braf i fynd â'r ci am dro. Mae e'n mwynhau rhedeg ar ôl y bêl.
- Gareth:** Ydy wir. Helô, Pero.
- Mair:** Oes anifail anwes gyda ti?
- Gareth:** Dim nawr. Roedd cath gyda ni pan oedd y plant yn fach.
- Mair:** Felly pam rwyt ti'n rhedeg bob dydd, Gareth?
- Gareth:** Dw i'n ymarfer – dw i'n rhedeg hanner marathon Caerdydd ym mis Hydref.
- Mair:** Da iawn ti! Wyt ti'n codi arian at rywbeth?
- Gareth:** Ydw – at ysbty Abercastell. Maen nhw angen arian drwy'r amser.

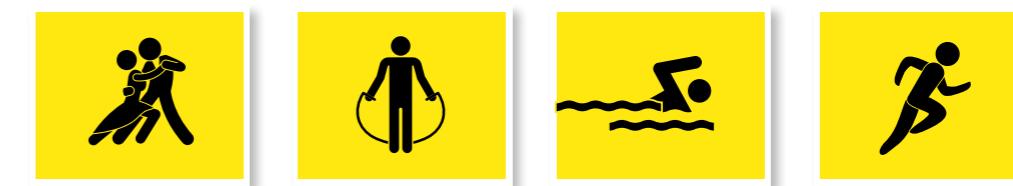
- Mair:** Roedd rhaid i fi fynd i ysbty Abercastell pan o'n i'n blentyn. Roedd rhaid i fi gael tynnu fy nhonsils. Roedd y bwyd yn ofnadwy ond roedd y nyrssys yn hyfryd iawn – rhoion nhw hufen iâ i fi un diwrnod. Roedd llwnc tost gyda fi ar ôl i fi gael tynnu fy nhonsils!
- Gareth:** Torrais i fy nghoes yn chwarae rygbi yn yr ysgol. Roedd rhaid i fi gael plastar yn yr ysbty ond arhosais i ddim dros nos.
- Mair:** Dyma ti – deg punt, achos dw i'n mynd ar wyliau ym mis Hydref.
- Gareth:** Diolch yn fawr. Ble rwyt ti'n mynd y tro 'ma?
- Mair:** I Sbaen, wrth gwrs, fel arfer. A dw i'n mynd yn y car, felly dw i'n gallu mynd â Pero hefyd!
- Gareth:** Braf iawn. Hwyl i ti, a diolch am yr arian. A hwyl fawr i ti ar dy wyliau, Pero!
- Mair:** Pob hwyl yn y ras, Gareth.



Disgrifiwch beth sy yn y llun.
Beth dych chi'n wneud i ymlacio?



Dych chi'n cadw'n heini? Sut?



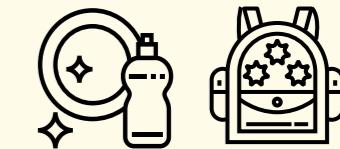
Beth oedd rhaid i ti wneud y bore 'ma? What did you have to do this morning?

Roedd rhaid i fi olchi'r llestri. _____ I had to wash the dishes.

Roedd rhaid i fi fynd â'r biniau mas. _____ I had to take the bins out.

Roedd rhaid i fi fynd â'r ci am dro. _____ I had to take the dog out for a walk.

Roedd rhaid i fi fynd â'r plant i'r ysgol. _____ I had to take the children to school.



Gwrando a darllen – Diweddu y cwrs



Tiwtor: Reit, dyma'r dosbarth ola. Llongyfarchiadau i bawb! 'Dyn ni wedi gorffen y cwrs!

Dosbarth: Hwrê!

Tiwtor: Cyn i ni fynd i'r dafarn i ddathlu, bydd rhaid i ni wneud un peth bach. Rhaid i chi lenwi ffurflen am y cwrs.

Dosbarth: Oes rhaid i ni?

Tiwtor: _____ ! Gawn ni ymarfer bach yn gynta?
Cwestiwn un. Dych chi wedi mwynhau'r cwrs?

Dosbarth: _____ , wrth gwrs.

Tiwtor: Dych chi'n dod yn ôl i wneud y cwrs nesa?

Dosbarth: _____ , wrth gwrs.

Tiwtor: Oedd y cwrs yn ddiddorol?



- Dosbarth:** _____, wrth gwrs.
Tiwtor: O'ch chi'n hapus gyda phopeth?
Dosbarth: _____, wrth gwrs
Tiwtor: Ddysgoch chi'r treigladau yn berffaith?
Dosbarth: _____, wrth gwrs
Tiwtor: Fyddwch chi'n gwneud y cwrs Sylfaen nesa?
Dosbarth: _____, wrth gwrs.
Tiwtor: Dych chi'n mynd i ymarfer eich Cymraeg cyn y cwrs nesa?
Dosbarth: _____, wrth gwrs.
Tiwtor: Fyddwch chi'n edrych ar S4C?
Dosbarth: _____, wrth gwrs
Tiwtor: Fydd Radio Cymru yn y car bob dydd?
Dosbarth: _____, wrth gwrs
Tiwtor: Reit – dych chi eisiau i fi ddweud popeth eto?
Dosbarth: _____ wir! (x)
Tiwtor: Oes cwestiwn gyda chi?
Dosbarth: _____ wir! (x)
Tiwtor: Dych chi eisiau taflen am y cwrs nesa?
Dosbarth: _____, wrth gwrs.
Tiwtor: Da iawn chi – dw i'n mynd i brynu'r rownd gynta i bawb!

Cyn y dosbarth nesa...

Before the next class...

Bydd rhaid i ni edrych ar S4C.

We will have to watch S4C.

Bydd rhaid i ni wrando ar Radio Cymru.

We will have to listen to Radio Cymru.

Bydd rhaid i ni siarad Cymraeg mewn siop.

We will have to speak Welsh in a shop.

Bydd rhaid i ni gwrdd â ffrindiau i siarad Cymraeg.

We will have to meet friends to speak Welsh.

Cymraeg

Dyma Siân.

- byw: Prestatyn
teulu: 3 mab
gwaith: deintydd
ddoe: i'r pwll nofio
amser sbâr: (llun/picture)



Gyda'ch partner, atebwch y cwestiynau.

- Ble mae Siân yn byw?**
Oes teulu gyda hi?
Beth yw gwaith Siân?
Ble aeth Siân ddoe?
Beth mae hi'n hoffi wneud yn ei hamser sbâr?

Gwrando a darllen – Yn y Siop

Gwrandewch ar y sgwrs ac atebwch y cwestiynau.



Gwir neu Gau:

- Bydd Anti Sali yn saith deg oed dydd Sadwrn.
Bydd Tomos yn saith oed dydd Sadwrn.
Mae Carys eisiau prynu cacen i Anti Sali.
Mae Aled eisiau prynu trêb bach i Tomos.

Cyfeithwch:

- | | |
|------------------|-------|
| birthday cake | _____ |
| afternoon tea | _____ |
| birthday present | _____ |
| T-shirt | _____ |

Dych chi'n gallu meddwl am rywbeth arall?

- cacen _____ te _____
anrheg _____ crys _____

Siaradwch

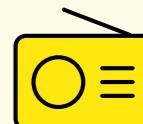


Pryd roedd y tro diwetha aethoch chi i barti?
Parti pwys? Ble roedd y parti?



Fyddwch chi'n dathlu rhywbeth yn y misoedd nesa? Beth? Ble? Sut? Gyda phwy?

Robin Radio



a) Atebwch:

Ble mae Robin yn mynd?

Pam?

Pam mae Anti Mair yn mynd hefyd?



b) Gwrandewch am:

Gaf i air? Can I have a word?

Paid â bod yn swil. Don't be shy.

Gawn ni weld. We shall see.

c) Cyfieithwch:

Can you come here?

What am I going to do?

It will be terribly boring.

Syniad da - Mynd i amgueddfa!

Mae Amgueddfa Cymru (*the National Museum of Wales*) yn deulu o saith amgueddfa – yn Llanberis, Dre-fach, Abertawe, Sain Ffagan, Caerdydd, Caerleon a Blaenafon. Dych chi wedi bod i un? Siaradoch chi Gymraeg? Mae llawer o staff Amgueddfa Cymru yn siarad Cymraeg, felly dych chi'n gallu mwynhau diwrnod mas a siarad Cymraeg. Mae adnoddau (*resources*) i helpu dysgwyr hefyd: e.e

Llwybrau Llafar Sain Ffagan - <https://amgueddfa.cymru/media/45094/Llwybrau-Llafar.pdf>

Pwll Mawr - <https://amgueddfa.cymru/geiriauglo/>
Yr Amgueddfa Wlân – Gwau Geiriau - <https://amgueddfa.cymru/gwaugeiriau/>

Mae mynediad am ddim hefyd!

Yr Arholiad

Paratoi at Arholiad Mynediad
Preparing for the Entry level exam

Geirfa

arholiad(au) ————— exam(s)
cyfweliad(au) ————— interview(s)

manylion ————— details
trip(iau) ————— trip(s)

paratoi ————— to prepare

tebyg ————— similar; likely

Geirianau pwysig i fi

.....
X
X

.....
X
X

Papur 1 yw'r Papur Darllen a Deall.

Mae hanner awr i wneud tri chwestiwn.

Cwestiwn 1 – Hysbysebion

Mae'r cwestiwn yn codi yn y Gwaith cartref am y tro cynta yn Uned 17.

Cwestiwn 2 – Deialog

Gyda'ch partner, darllenwch y ddeialog, ac yna llenwch y gridiau ar sail yr wybodaeth a roddir.

Read the dialogue, then complete the grids based on the information given.

Mae Dafydd a Bethan yn cwrdd yn noson gofrestru (registration) y dosbarthiadau nos yn y Coleg.

Dafydd: Helô Bethan. Sut wyt ti? Wyt ti'n mynd i wneud cwrs Sbaeneg eto eleni?

Bethan: Mwynheuais i'r cwrs Sbaeneg yn fawr iawn llynedd, ac ro'n i'n mynd i wneud cwrs Sbaeneg Blwyddyn 2 eleni. Ond dyw'r cwrs ddim yn mynd i redeg achos does dim digon o bobl.

Dafydd: O, mae'n ddrwg gyda fi. Fel rwyt ti'n gwybod, do'n i ddim yn hapus o gwbl gyda'r cwrs Sbaeneg llynedd. Do'n i ddim yn lico'r tiwtor a doedd y tiwtor ddim yn fy lico i!

Bethan: Pa gwrs wyt ti'n mynd i'w wneud eleni, 'te?

Dafydd: Ro'n i'n mynd i wneud cwrs coginio ond mae e'n costio gormod.

Bethan: O wel, dim dosbarth nos i ti na fi eleni!

Dafydd: Trueni!

Bethan: Ddefnyddiaist ti dy Sbaeneg ar dy wyliau?

Dafydd: Naddo, es i ddim i Sbaen. Arhosais i mewn carafán yn Harlech am wythnos. Roedd y tywydd yn wlyb bob dydd. Byth eto!

Bethan: Wel, ces i wyliau bendigedig yn Sbaen. Roedd y bwyd yn dda, roedd y tywydd yn ardderchog a siaradais i dipyn bach o Sbaeneg bob dydd. Mwynheuais i bob munud.

Dafydd: Rhaid i fi fynd i Sbaen ar wyliau y flwyddyn nesa. Dw i'n mynd i ofyn pwy yw tiwtor cwrs Sbaeneg Blwyddyn 1 eleni. Os bydd tiwtor newydd, dw i'n mynd i wneud y cwrs eto!

Does dim rhaid i chi ysgrifennu brawddegau, ond rhaid llenwi'r ddau grid.

You do not need to write sentences, but you must fill in both grids.

Enw	Pa gwrs wnaethon nhw llynedd?	Pa gwrs rodden nhw eisiau wneud eleni?	Pam dyw hynny ddim yn bosib?
Bethan	1.	2.	3.
Dafydd	4.	5.	6.

Enw	Ble aethon nhw ar wyliau llynedd?	Sut roedd y tywydd?
Bethan	7.	8.
Dafydd	9.	10.

Cwestiwn 3 yw Llenwi bylchau (Gap-filling)

Llenwch y bylchau yn y brawddegau yma, gan ddefnyddio'r sbardun mewn cromfachau neu'r llun, fel y bo'n briodol:

Fill the gaps in these sentences, using the prompts in brackets or the pictures, as appropriate:

1. Beth (gwneud) chi ddoe?
2. mae'r bws yn mynd? Am saith o'r gloch.
3. Mae hi'n heddiw. 
4. Dw i'n hoffi gwrando y radio.
5. Ydy'r plant yn mynd?
6. Mae hi'n i'r gwaith bob dydd.
7. Mae'r ddrama'n dechrau am hanner wedi wyth.
8. Rhaid John fynd i'r banc.
9. Maen nhw'n gweithio ym (Pontypridd).
10. Roedd hi'n gweithio ysgol.

Trïwch eto!

1. Beth (gwneud) ti ddoe?
2. mae'r cyngerdd? Yn y neuadd.
3. Mae hi'n heddiw. 
4. Dw i'n hoffi edrych y teledu.
5. Wyt ti'n mynd mas heno?
6. Gaf i fynd os chi'n dda?
7. Mae'r dosbarth yn dechrau am awr wedi saith.
8. Rhaid ni weithio heno.
9. Maen nhw'n dod o (Bangor).
10. Mae'r plant yr ysgol heddiw.

Papur 2 yw'r Papur Ysgrifennu (30 munud)

Cwestiwn 1 – Cerdyn Post

Llenwch y bylchau:

Annwyl (enw'r tiwtor)
 Dyma fi yn Mae'r tywydd yn Cyrhaeddais i
 (ffordd o deithio) neithiwr. Dw i'n aros mewn
 Neithiwr bwytais i ac yfais i
 Heddiw dw i'n mynd i
 Heno dw i'n mynd i
 Dw i wedi prynu i ti! Dw i eisiau
 dod adre! Gwela i ti

Nesa, ysgrifennwch frawddegau yn defnyddio'r geiriau yma:

Ffrainc
 Caerdydd
 tywydd
 gwesty
 bwyd
 nofio
 ymlacio
 siopa
 bwyta
 ddoe
 heddiw
 yfory

Gwnewch y cerdyn post o'r papur arholiad yn y Gwaith cartref.

Cwestiwn 2 – Portread (Portrait) Cofiwch:



- ym Mangor/o Fangor
- yn Nhreffynnon/o Dreffynnon
- yn Nolgellau/o Ddolgellau
- ym Machynlleth/o Fachynlleth
- yn Rhuthun/o Ruthun
- ym Mhwllheli/o Bwllheli
- yng Ngahaerdydd/o Gaerdydd
- yn Llandrindod/o Landrindod
- yng Nglyn Ebwy/o Lyn Ebwy

Mae gyda fe/gyda hi:

un plentyn/un bachgen/un ferch (ci/gath)
 dau o blant/tri o blant/pedwar o blant
 dau fachgen/tri bachgen
 dwy ferch/tair merch
 dau gi/dwy gath



Does dim plant gyda fe/hi.

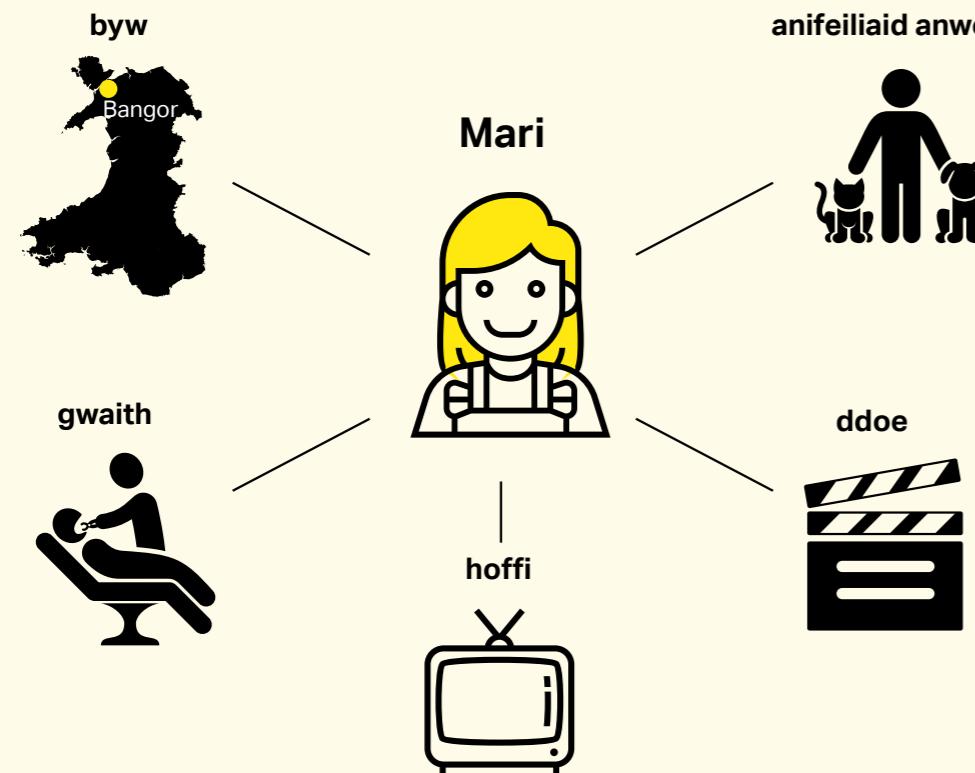
Aeth e i'r theatr. Roedd e yn y dafarn.

Aeth hi i nofio. Edrychodd hi ar y teledu.

2. Portread/*Portrait*

Ysgrifennwch 5 brawddeg am y person yn y llun gan ddefnyddio'r wybodaeth yn yr arwyddion o'i chwmpas.

Write 5 sentences about the person in the picture using the information in the surrounding symbols.



Dyma Mari.

1.
2.
3.
4.
5.

Papur 3 yw'r Gwrando a Deall.

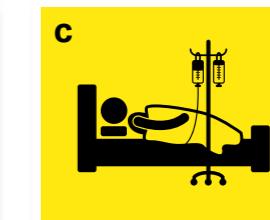
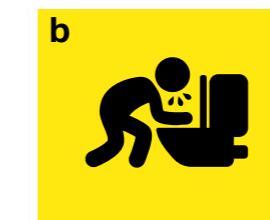
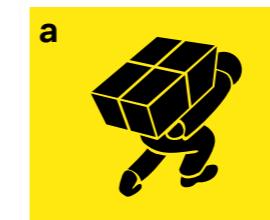
Rhan 1 – Deialog

Mae Lowri a Geraint yn cwrdd mewn siop.

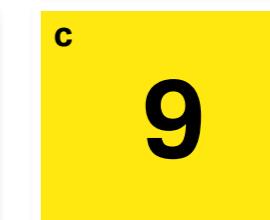
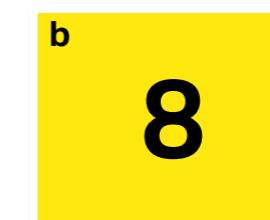
Rhowch lythyren yr ateb cywir yn y blwch:

Put the letter of the correct answer in the box:

1. Beth sy'n bod ar wraig Geraint?

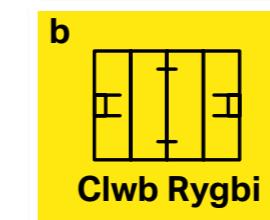


2. Faint fydd oed Siôn yfory?

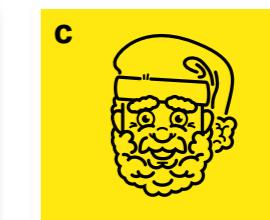
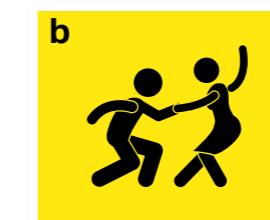




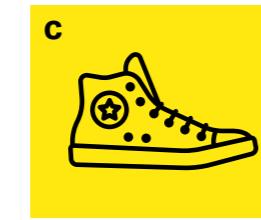
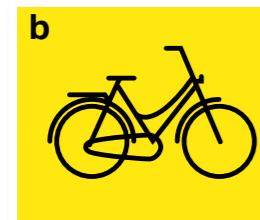
3. Ble bydd parti Siôn?

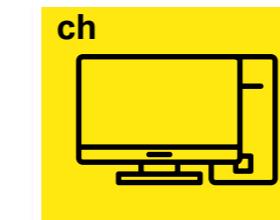


4. Pwy sy'n dod i'r parti, ar ôl i'r plant gael bwyd?



5. Beth fydd Siôn yn gael ar ei ben-blwydd?



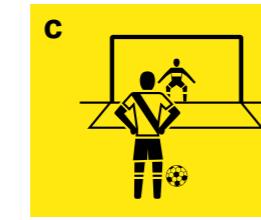
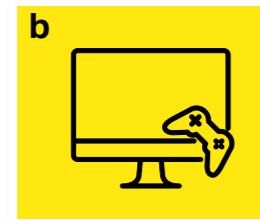


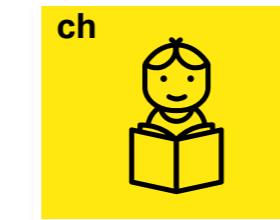
6. Faint gostiodd yr anrheg?



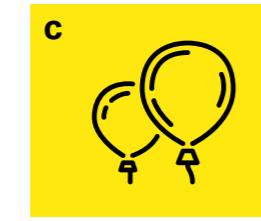
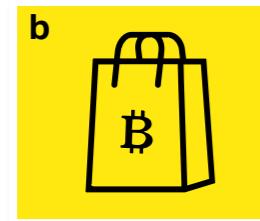
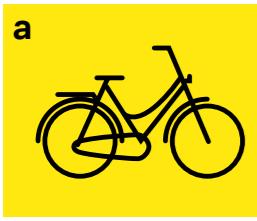


7. Beth mae Siôn yn hoffi wneud yn ei amser sbâr nawr?





8. Beth mae Geraint yn mynd i brynu nesa?





Rhan 2 – Bwletin Tywydd

Llenwch y bylchau gyda'ch partner.

Dyma'r bwletin _ y_ y_.

Roedd hi'n g_ m_ lo_ ddoe.

Roedd hi'n _ t _ r_ u_ iawn neithiwr.

Mae hi'n w_ n_ o_ heddiw.

Mae hi'n s_ ch a _ r_ f nawr.

Ond bydd hi'n n_ w_ o_ ac yn troi'n _ l_ b heno.

Bydd hi'n b _ r_ g_ a_ drwy'r nos.

Yn y bore bydd hi'n _ w_ w_ e_ r_ , ac yn o_ r iawn.

Erbyn y prynhawn bydd hi'n _ y_ a h_ u_ o_ , diolch byth.

**Gorffennwch y brawddegau yma, ar sail yr wybodaeth yn y bwletin.
Fyddwch chi ddim yn colli marciau am wallau sillafu.**

Complete these sentences on the basis of the information in the bulletin.
You will not lose marks for spelling mistakes.

1. **Heddiw, roedd hi'n**
2. **Heno, mae hi'n**
3. **Yfory, bydd hi'n**
4. **Yr wythnos nesa, bydd hi'n**

Llenwch y bylchau gyda'ch partner.

Dyma'r bwletin tywydd.

..... da i chi i gyd. Wel, roedd hi'n iawn dros Gymru
neithiwr. Ond , mae hi'n Amser da i dyn
eira! Mwynhewch y tywydd , achos erbyn bore yfory, bydd
hi'n ym mhob man. Bydd 'n cyrraedd y Gogledd
ddydd Sul eto ond erbyn dydd Llun bydd y tywydd yn iawn
ledled Cymru, a drwy'r wythnos wedyn, diolch byth. Os dych chi eisiau
mynd rhaid i chi wneud hynny ar ôl A dyna'r
bwletin tywydd.

Rhan 3 - Amserau a phrisiau

punt	ugain punt	chwe phunt	un deg chwech o bunau	tair punt
am ddim	naw punt	dwy bunt	dwy bunt pum deg	wyth punt
pum punt pum deg	pedair punt	un deg pum punt	sath deg pum ceiniog	pum punt
deg punt	dau ddeg pum punt	pum deg ceiniog	tri deg pum punt	sath punt

**Byddwch chi'n clywed 5 hysbysiad am ddigwyddiadau gwahanol.
Ysgrifennwch amserau dechrau a phrisau'r digwyddiadau yn y
colofnau priodol. Defnyddiwch rifau, e.e. £5.75. Chewch chi ddim
marciau am ysgrifennu geiriau.**

You will hear 5 announcements about different events.

*Write the start times and the prices of these events in the appropriate columns. Use **numbers**, e.g. £5.75. You will receive no marks for using words.*

Beth?	Amser dechrau	Pris
Noson gomedi	* Defnyddiwch rifau * Use numbers	* Defnyddiwch rifau * Use numbers
Taith gerdded		
Trip		
Sioe ffasiwn		
Sadwrn Siarad		

Y Prawf Llafar (siarad)

Rhan 1 yw Darllen deialog

Dych chi wedi bod yn darllen deialogau yn y dosbarth.

Rhan 2 - Ateb Cwestiynau

Yn yr arholiad, byddwch chi'n ateb chwech o'r cwestiynau yma.
Gofynnwch y cwestiynau i'ch partner (bob yn ail/every other). **Cofiwch ateb gyda 1 frawddeg lawn** (full sentence).

Ble dych chi'n byw?
 O ble dych chi'n dod yn wreiddiol?
 Oes teulu gyda chi?
 Oes anifeiliaid anwes gyda chi?
 Sut daethoch chi yma heddiw?
 Beth dych chi'n hoffi ar y teledu?
 Sut mae'r tywydd heddiw?
 Sut roedd y tywydd ddoe?
 Am faint o'r gloch dych chi'n codi fel arfer?
 Am faint o'r gloch dych chi'n cael swper fel arfer?
 Am faint o'r gloch dych chi'n mynd i'r gwely fel arfer?
 Ble dych chi'n dysgu Cymraeg?
 Ble aethoch chi i'r ysgol?
 Beth yw'ch gwaith chi?
 Beth dych chi'n hoffi wneud yn eich amser sbâr?
 Beth mae'n rhaid i chi wneud yfory?
 Beth dych chi'n wneud heno?
 Beth dych chi'n wneud y penwythnos nesa?
 Beth wnaethoch chi neithiwr?
 Beth wnaethoch chi ddoe?
 Beth wnaethoch chi y penwythnos diwetha?
 Ble aethoch chi ar eich gwyliau diwetha?
 Beth o'ch chi'n hoffi wneud pan o'ch chi'n blentyn?

Nawr, edrychwch ar y cwestiynau mewn italig (*italics*). **Gofynnwch y cwestiynau i'ch partner eto, ond y tro 'ma, rhaid i chi feddwl am gwestiwn arall.** (*Think of a supplementary question.*)
Defnyddiwr Ble? / Pryd? / Gyda phwy? / Sut? / Beth?
Yn yr arholiad, bydd dau gwestiwn atodol (*supplementary*).

Rhan 3 – Ateb cwestiynau am y llun.

Cofiwch - brawddegau llawn

(full sentences)

Dyma lun o berson gyda gwybodaeth amdano. Bydd y cyfwelydd yn gofyn cwestiynau i chi a dylech chi ateb gan ddefnyddio'r wybodaeth a roddir, gan ddefnyddio brawddegau llawn.

Here is a picture of a person with some information about him. The interviewer will ask you questions, and you should answer using the information given, using full sentences.



Dyma Dafydd.

Yn wreiddiol:	Porthmadog
Ddoe:	i'r dre
Teulu:	2 o blant
Gwaith:	athro
Amser sbâr:	(llun/picture)

Rhan 4 – Gofyn cwestiwn

Yn olaf, gyda'ch partner, meddyliwch am gwestiwn gyda'r geiriau yma yn y cwestiwn. Dych chi'n gallu defnyddio cwestiynau o Ran 2 os dych chi eisiau.

byw	enw
yn wreiddiol	teulu
gweithio	plant
gwyliau	car
mynd	neithiwr
cerdded	ddoe
darllen	y penwythnos diwetha
gallu	yr wythnos diwetha
hoffi	i swper
tywydd	i frecwast

heno
yfory
yr wythnos nesa
amser sbâr
Ble
Pryd
Sut
Faint
o'r gloch

Gwaith cartref Uned 1 (un)



1. Atebwch/Gofynnwch y cwestiynau/Answer/Ask the questions:

Pwy dych chi?

Sut dych chi?

? Aberystwyth

? lawn, diolch.

2. Yr Wyddor

Llenwch y bylchau gyda'r llythyren goll (Fill in the gaps with the missing letter):

A	B		Ch	D	
E	F		G		H
	J	L		M	N
O	P		R		S
T		U		Y	

3. Ysgrifennwch y rhifau ffôn mewn geiriau /

Write the telephone numbers in words:

0300 323 4324 Y Ganolfan Dysgu Cymraeg Genedlaethol/
The National Centre for Learning Welsh

.....
01758 750334 (Nant Gwrtheyrn)

.....
01970 63963 Mudiad Meithrin –
Welsh Early Years Specialists

4. Write the appropriate greetings for the time of day:

08:00

07:00

15:00

09:00

16:00

11:00

5. Cyfieithwch/Translate:

I drive a Corsa.

I watch Coronation Street.

I read The Times.

I'm learning Welsh.

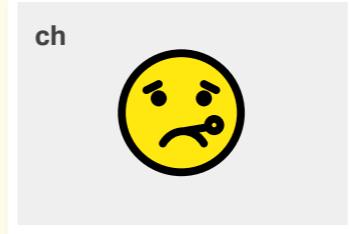
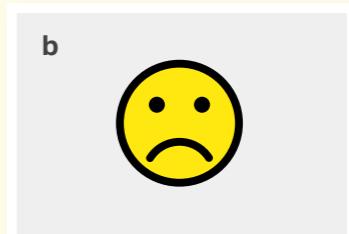
6. Tynnwch lun o arwydd Cymraeg neu ddwyieithog ac anfonwch y llun at eich tiwtor cyn y dosbarth./ Take a photo of a Welsh or bilingual sign and send it to your tutor before the lesson.

Gair gan y tiwtor/A word from the tutor:

Gwaith cartref Uned 2 (dau)



1. Sut wyt ti?



2. Atebwch (with a full sentence):

i. Wyt ti'n lico cyrri?

ii. Wyt ti'n lico smwddio?

iii. Wyt ti'n hoffi dawnsio?

iv. Wyt ti'n darllen papur newydd?

v. Wyt ti'n mynd i'r dosbarth Cymraeg yfory?

3. Atebwch (with a full sentence):

Beth wyt ti'n lico wneud?

Beth wyt ti'n hoffi ar y teledu?

4. Cyfieithwch/ Translate:

Hello, how are you? I am John. I read (name a newspaper). I don't like (name a TV programme). Bye!

5. Geirfa

Llenwch y bylchau (Fill in the gaps).

B_n_d_g_d_g

N_s_a_th

D_w_s_o

Pê_d_o_d

Gair gan y tiwtor/A word from the tutor:

Gwaith cartref Uned 3 (tri)**1. Darllenwch y ddau decst**/Read the two text messages:

Helô Lowri

Dydd Gwener – hwrê!
Wyt ti eisiau pitsa i
swper heno?

Hwyl, Ffion



Haia Ffion

Ydw, plîs, dw i eisiau
pitsa, a dw i eisiau
hufen iâ!

Hwyl, Lowri

**Llenwch y bylchau**/Fill in the gaps with different words:

Helô

Haia

Dydd - hwrê!

Ydw, plîs, dw i eisiau

Wyt ti eisiau i swper?

a dw i eisiau !

Hwyl,

Hwyl,

2. Llenwch y bylchau (Fill in the gaps)

i. Dw i eisiau y Daily Times heddiw.

ii. Dw i mynd i'r dosbarth nofio yfory.

iii. Dw i eisiau bwyta cyrri Findalŵ.

iv. 'Dyn eisiau gweld Batman.

Gwaith cartref Uned 4 (pedwar)



3. Cyfieithwch/Translate:

I eat ice cream.

I want to eat ice cream.

I don't want to eat ice cream.

4. Newidiwch (change) YN i EISIAU

i. Dw i'n chwarae rygbi heno. Dw i eisiau chwarae rygbi heno.

ii. Dw i'n chwarae cardiau heno.

iii. Dw i ddim yn gweithio heddiw.

iv. Dw i'n darllen y newyddion ar-lein.

v. 'Dyn ni'n cael cyrri heno.

vi. 'Dyn ni ddim yn bwyta pitsa.

Gair gan y tiwtor/A word from the tutor:

.....
.....
.....
.....
.....
.....

1. Llenwch y bylchau

i. 'Dyn ni'n i Aberystwyth ar wyliau.

ii. O dych chi'n dod?

iii. Ble rwyt ti'n mynd Fawrth?

iv. rwyt ti'n chwarae golff?

2. Atebwch (mewn brawddegau llawn/in full sentences):

i. O ble rwyt ti'n dod yn wreiddiol?

.....

ii. Ble rwyt ti'n mynd yfory?

.....

iii. Beth wyt ti'n mynd i wneud nos yfory?

.....

iv. Beth wyt ti'n mynd i wneud dydd Sul?

.....

v. Ble rwyt ti'n lico mynd ar wyliau?

.....

vi. Sut wyt ti'n dod i'r dosbarth?

.....

3. Cyfieithwch/Translate:

from Wales the country

to England the town

the drink the cake

the ball to Cardiff

Gwaith cartref Uned 5 (pump)



4. Helô bawb, dw i ddim yn dod i'r dosbarth yr wythnos nesa.

Ysgrifennwch neges/ebost byr i'r dosbarth – dych chi'n mynd i ffwrdd yr wythnos nesa. Ysgrifennwch ble dych chi'n mynd, bet dych chi'n mynd i wneud, beth dych chi'n mynd i weld.

Write a short note/email to the class to say that you are going away next week. Write where you are going and what you are going to do and see.

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

Gair gan y tiwtor/A word from the tutor

1. Atebwch/Answer:

- i. Beth wnaethoch chi prynhawn ddoe?
 - ii. Beth wnaethoch chi bore ddoe?
 - iii. Beth wnaethoch chi dydd Sadwrn?
 - iv. Beth wnaethoch chi nos Wener?

2. Llenwch y bylchau/*Fill in the gaps:*

- i. Bwytais i..... neithiwr.

ii. i yn y tŷ neithiwr.

iii. i'r gwaith cartre.

iv. i lyfr neithiwr.

v. i *Pobol y Cwm* ddo

3. Trefnwyd y ddeialog? Make a dialogue. The box on the left hand side is in the correct order.

Beth wnest ti neithiwr?	Garmon Ifans?
Gwyliais i'r gêm hefyd. Dw i'n hoffi rygbi.	Ydw, dw i'n mynd i redeg gyda Garmon.
Yn y clwb, gyda Garmon.	Gwyliais i'r gêm rygbi. Beth wnest ti?
Ie. Dych chi'n nabod Garmon?	Ble? Arhosais i yn y ty.
Byd bach!	

4. Geirfa/Vocabulary:

Which places are being referred to below? Can you work them out from the clues?

- i. Dych chi'n mynd yma i ddarllen llyfrau.
- ii. Dych chi'n mynd yma i brynu stamp.
- iii. Dych chi'n mynd yma i chwarae.
- iv. Dych chi'n mynd yma i weld ffilm.
- v. Dych chi'n mynd yma i yfed gyda ffrindiau.

5. Cyfeithwch/Translate:

- i. I made breakfast yesterday.
- ii. What did you do? (ti)
- iii. What did you do? (chi)
- iv. I ate chocolate yesterday.
- v. I read a book last night.

Gair gan y tiwtor/A word from the tutor:

.....
.....
.....
.....
.....

Gwaith cartref Uned 6 (chwech)**1. Ysgrifennwch y rhifau:**

37	28
64	59
71	16
42	83
98	100

2. Sut mae'r tywydd yn:

- i. Siberia?
- ii. Y Sahara?
- iii. Malaga?
- iv. Skegness?
- v. Iwerddon?

3. Disgrifiwch (describe) Gareth a'r teulu Jones. Dilynwch y patrwm (follow the pattern):

MACHYNLLETH



Rhian

Dod o: Machynlleth
Lico: chwarae tennis
Ar wyliau: Wimbledon

BRYNAMAN



Gareth

Dod o: Brynaman
Lico: gwylio rygbi
Ar wyliau: Iwerddon

CAERDYDD



Teulu Jones

Dod o: Caerdydd
Hoffi: Ffilmiau cartŵn
Ar wyliau: Eurodisney

Dyma Rhian. Mae hi'n dod o Fachynlleth yn wreiddiol. Mae hi'n hoffi chwarae tennis. Mae hi'n mynd i Wimbledon ar wyliau.

Dyma Gareth

Dyma'r teulu Jones

4. Atebwch:

- Sut mae'r tywydd heddiw?
- Sut mae'r gwaith?
- Sut mae'r teulu?
- Sut mae'r dosbarth Cymraeg?

5. Cyfieithwch/Translate: **y, yr neu 'r?**

the aeroplane	the bus
the snow	to the beach
the train	the weather
the church	from the hospital

6. Ffeindiwch lun o aelod o'r teulu neu ffrind a byddwch yn barod i ddweud gair yn y dosbarth. Ysgrifennwch nodiadau i helpu. *Find a photo of a family member or friend and be prepared to speak about him/her/them in class. Write notes to help.*

Gair gan y tiwtor/A word from the tutor:

Gwaith cartref Uned 7 (saith)



1. Atebwch y cwestiwn: (gyda brawddeg!)



Ydy hi'n stormus?



Ydy hi'n wyntog?



Ydy hi'n bwrw glaw?



Ydy hi'n wyntog?



Ydy hi'n bwrw glaw?

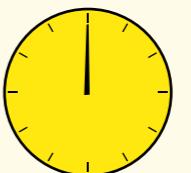
2. Faint o'r gloch yw hi?



.....



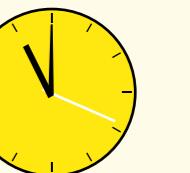
.....



.....



.....



.....

Gwaith cartref Uned 8 (wyth)



3. Gofynnwch ddau gwestiwn am berson enwog/Ask two questions about a famous person.

4. Atebwch y cwestiynau yma/Answer the questions here.

5. Ysgrifennwch bum brawddeg am gaffi/tŷ bwyta yn yr ardal

Write five sentences about a cafe/restaurant in the area.

Gair gan y tiwtor/A word from the tutor:

1. Beth yw gwaith y bobl yma?

Dilynwch y patrwm/Follow the pattern:



Dyma Marc. Meddyg yw e. Mae e'n gweithio mewn meddygfa.



Nia



Siân



Tomos

2. Cyfieithwch/Translate:

i. May I pay?

ii. May I start?

iii. May I leave?

iv. May I have tickets?

v. May I have an ice cream?

3. Atebwch/Answer:

i. Gaf i helpu? ✓

ii. Gaf i ffonio heno? ✓

iii. Gaf i fenthyg y car? ✓

iv. Gaf i frecwast yn y gwely? ✗

v. Gaf i swper nawr? ✗

Gwaith cartref Uned 9 (naw)



4. Ysgrifennwch baragraff yn cyflwyno eich hun

Write a paragraph introducing yourself

Gair qan y tiwtor/A word from the tutor

-

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

1. Atebwch:

- i.** Beth wnaethoch chi neithiwr?
 - ii.** Beth wnaethoch chi bore ddoe?
 - iii.** Beth fwytoch chi i frecwast heddiw?
 - iv.** Beth brynoch chi ddoe?

2. Atebwch. Dilynwch yr esiampl/Follow the example.

- i. Beth wnaeth John yn y llyfrgell?

Darllenodd e bapur newydd.

- ii. Beth wnaeth y plant yn y pwll nofio?

- ### iii. Beth wnaethon ni yn y disgol?

- #### **iv.** Beth wnaethoch chi yn y sinema?

- v.** Beth wnest ti yn y siop ddillad?

- vi.** Beth wnaeth y dosbarth yn y wers?

3.Beth yw'r gair?

lle i goginio



Mae'r Beatles yn dod o

mynd ar y beic

Mae tîm pêl-droed mawr yma. A _____ e.

4. Cyn y wers nesa:

Anfonwch ebost at eich tiwtor yn dweud beth wnaethoch chi dros y penwythnos/Send an email to your tutor saying what you did over the weekend.

Gair gan y tiwtor:

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

Gwaith cartref Uned 11 (un ar ddeg)



3. Llenwch y bylchau gyda'r berfau yn y bocs!

Fill in the gaps. Use the verbs in the box in the past tense.

Dros y penwythnos aeth y teulu i lan y môr.

mam yn y môr. dad.

y plant hufen iâ.

nofio	bwyta	ymlacio
--------------	--------------	----------------

4. Ysgrifennwch y tymor!

Write the name of the season.

i. Pryd mae Dydd Gŵyl Dewi?

ii. Pryd mae Dydd Nadolig?

iii. Pryd mae'r dail yn oren, coch a melyn ar y coed?

iv. Pryd mae'r tennis yn Wimbledon?

5. Ffeindiwch lun ohonoch chi ar wyliau a byddwch yn barod i ddweud

gair yn y dosbarth. Ysgrifennwch nodiadau i helpu. Find a photograph of you on holiday and be prepared to speak about the photograph in class. Write notes to help.

Gair gan y tiwtor:

1. Llenwch y bylchau/Fill in the gaps:

i. Ces i / Ges i ddoe.



ii. Cest ti / Gest ti newydd.



iii. Cafodd Kylie / Gaeth Kylie.....



iv. Cawson ni / Gaethon ni newydd.



v. Gawsoch chi / Gaethoch chi.....



vi. Ches i ddim



2. Atebwch

i. Beth gest ti i ginio ddoe?

ii. Beth gawsoch chi / gaethoch chi i swper ddoe?

iii. Beth gafodd / gaeth Pierre i frecwast y bore 'ma?

iv. Beth gafodd / gaeth y plant i ginio yn yr ysgol?

Gwaith cartref Uned 12 (deuddeg)



3. Aethoch chi i siopa gyda ffrindiau. Dilynwch y patrwm

- i. Es i'r siop chwaraeon, *ces / ges i bêl rygbi*
 - ii. Aeth Aled i'r siop lyfrau,
 - iii. Aethon ni i'r siop ffrwythau,
 - iv. Aeth y plant i'r siop siocledi,
 - v. Aeth Mair i'r siop gacennau,
 - vi. Est ti i'r siop ddillad,
 - vii. Aethoch chi i'r farchnad,

4. Beth yw'r gair?

'Dyn ni'n bwyta.....ham, caws a salad i ginio

pêl-droed, tennis, rygbi, golff =

Dw i'n 'r car yn y garej dros nos

Bananas, afalau, orennay? =

tatws a moron =

Gair gan y tiwtor

-

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

2. Atebwch (brawddegau llawn/full sentences):

- i.** Oes car gyda ti?
 - ii.** Oes ffôn symudol gyda ti?
 - iii.** Oes gwaith cartref gyda ti?
 - iv.** Oes dosbarth gyda ti yr wythnos nesa?
 - v.** Oes cyfarfod gyda ti yr wythnos nesa?

3. Chwilair: Teulu ac anifeiliaid (Word search)

g	ch	a	b	th	c	ch	t
w	d	w	a	r	b	d	a
r	l	c	a	r	i	a	d
a	dd	a	m	e	m	e	f
i	r	e	n	t	r	a	p
g	r	ŵ	g	t	ff	g	m
ch	c	e	ff	y	l	ng	a
c	i	n	u	c	d	a	t
m	a	m	g	u	i	a	t

merch, brawd, cariad, cath, chwaer, ci, tad, mam, gwraig, ceffyl, gŵr, mam-qu, tad-cu, partner.

Gwaith cartref Uned 13 (un deg tri)



4. Beth yw'r gair?

- cath, ci, pysgodyn
- Maen nhw'n rhedeg yn y Grand National
- brawd a
- Dych chi'n yn y gwely yn y nos. 😔
- Dych chi'n gorfol cael un i weld meddyg

5. Ysgrifennwch chwe brawddeg am ffrind, e.e.

Mae ffrind gyda fi. Mari yw hi. Mae dau o blant gyda hi. Mae car Volvo gwyrdd gyda hi. Mae ci Labrador gyda hi. Mae gwallt du gyda hi.

.....
.....
.....
.....
.....

Gair gan y tiwtor:

-
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....

1. Newidiwch o heddiw i ddoe. Dilynwch y patrwm:

- i. Mae hi'n brysur heddiw. > ... *Roedd hi'n brysur ddoe.*
- ii. Mae hi'n oer heddiw. >
- iii. Mae problem gyda fi heddiw. >
- iv. Mae gwaith cartref gyda'r plant heddiw. >
- v. Mae ateb da gyda nhw heddiw. >
- vi. Mae bola tost gyda fe heddiw. >

2. Pam doedd pawb ddim yn y dosbarth yr wythnos diwetha?

Ysgrifennwch reswm i bum person! / Write a reason for five people's absence from last week's class. Use their names.

- i.
- ii.
- iii.
- iv.
- v.

3. Sut roedd y tywydd?

Erbyn y wers nesa, ysgrifennwch ddyddiadur tywydd (write a weather diary) **am bob diwrnod.**

.....
.....
.....
.....
.....

Gwaith cartref Uned 14 (un deg pedwar)



4. Beth yw'r gair?

Maen nhw'n dda i gario siopa.



dau berson neu ddau beth?.....

da iawn, iawn, iawn.....

2020 (.....), 2021 (nawr), 2022 (y flwyddyn nes

Gair gan y tiwtor

1. Atebwch:

i. Ble dych chi'n byw?.....

ii. Ble dych chi'n gweithio?

iii. Ble ro'ch chi'n byw pan o'ch chi'n blentyn?

iv. Ble ro'ch chi'n arfer gweithio?

v. Beth o'ch chi'n hoffi wneud pan o'ch chi'n blentyn?

2. Edrychwr ar y lluniau ac atebwch y cwestiynau.

(Look at the boxes and answer the questions.)

CAERDYDD		Dyma Carwyn. Ble mae e'n byw ac yn gweithio?	
GLYNEBWY		Dyma Gwen. Ble mae hi'n byw ac yn gweithio?	
TALYBONT		Dyma Tomos. Ble roedd e'n byw ac yn gweithio?	
DOLGELLAU		Dyma Delyth. Ble roedd hi'n byw ac yn gweithio?	

PENARTH		Dyma Prys. Ble roedd e'n byw ac yn gweithio?	
BANGOR		Dyma Bryn a Berwyn. Ble ro'n nhw'n byw ac yn gweithio?	

- i.
- ii.
- iii.
- iv.
- v.
- vi.

3. Ysgrifennwch ebost at y tiwtor yn dweud ble ro'ch chi a beth wnaethoch chi dros y penwythnos.

Gair gan y tiwtor:

.....

.....

.....

.....

.....

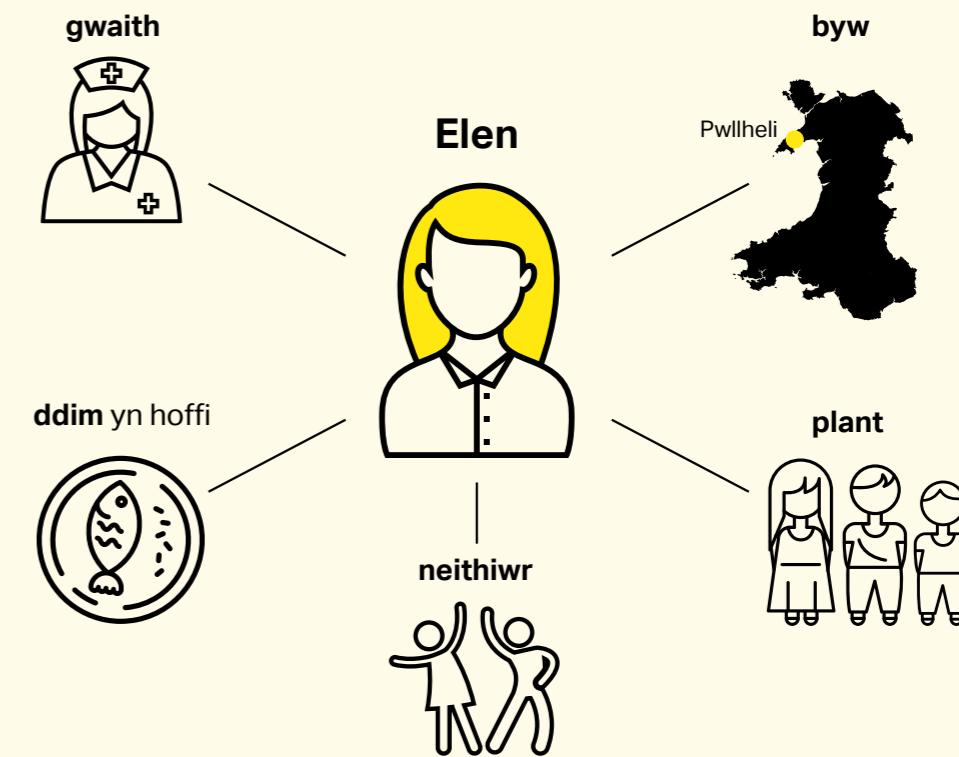
Gwaith cartref Uned 15 (un deg pump)



1. **Ysgrifennwch bum cwestiwn yn defnyddio'r geiriau yma /**
Write five questions using these words:

- byw
- teulu
- neithiwr
- swper
- Sut

2. **Ysgrifennwch 5 brawddeg am y person yn y llun gan ddefnyddio'r wybodaeth yn yr arwyddion o'i chwmpas.** / Write 5 sentences about the person in the picture using the information in the symbols around her.



Dyma Elen.

-
-

Gwaith cartref Uned 16 (un deg chwech)



iii.

iv.

v.

3. Ysgrifennwch gerdyn post at y tiwtor:

Annwyl

Dyma fi yn Roedd y daith yma yn

Mae hi'n heddiw ond roedd hi'n ddoe.

Aethon ni i weld ddoe. Heddiw 'dyn ni'n mynd

i

'Dyn ni'n aros mewn Mae e'n

Dw i'n bwyta bob dydd ac yn yfed

Dw i eisiau dod adre!

Gwela i chi

Gair gan y tiwtor:

.....

.....

.....

.....

.....

.....

1. Ysgrifennwch yn llawn:

£5.50	£4.30	£6.60	£9.85
-------	-------	-------	-------

02:45	14:20	16:25	16:35
-------	-------	-------	-------

2.

i. Faint o'r gloch dych chi'n codi fel arfer?

ii. Faint o'r gloch dych chi'n cael cinio fel arfer?

iii. Faint o'r gloch dych chi'n cael swper fel arfer?

iv. Faint o'r gloch dych chi'n mynd i'r gwely fel arfer?

3. Ysgrifennwch bum cwestiwn yn defnyddio'r geiriau yma/

Write 5 questions using these words:

i. yn wreiddiol ?

ii. gweithio ?

iii. yfory ?

iv. tywydd ?

v. gwyliau ?

4. Darllenwch yr hysbysebion ac atebwch y cwestiynau/

Read the advertisements and answer the questions:

Trip Rygbi

Mae'r clwb rygbi'n trefnu trip i weld gêm Cymru yn erbyn Ffrainc ar 18 Mawrth yn Stadiwm Caerdydd. Bws yn gadael maes parcio'r eglwys am 8.00 y bore. Cost: £60 (yn cynnwys tocyn i'r gêm a bws) £35 i blant ysgol. Tocynnau ar gael yn y clwb rygbi neu ffoniwch John ar 01234 987650. Sieciau: Clwb Rygbi Abercastell.



Cwmni Drama'r Dre

yn perfformio "Castell y Nos" gan Mari James yn Theatr yr Ysgol. Chwefror 24-25. Drysau'n agor am 6.30. Perfformiad yn dechrau am 7.00. Pris: £8 (£4 i blant ysgol). Tocynnau ar gael yn swyddfa'r ysgol 01234 567890.



Bore Coffi

i Ddysgwyr Cymraeg yn Neuadd y Dre, Abercastell (drws nesa i'r siop fara). Dydd Gŵyl Dewi, Mawrth 1af yn dechrau am 10am tan 1pm. Mae te, coffi a bisged/bara brith ar gael am ddim. Croeso i bawb!



Llenwch y bylchau:

- i. Mae yn chwarae yn erbyn Cymru yn y gêm.
- ii. Mae'r bws yn gadael o
- iii. Mae'r trip yn costio
- iv. ysgrifennodd y ddrama.
- v. Mae'r ddrama'n dechrau am
- vi. Mae tocyn hanner pris i
- vii. Mae'n bosib prynu tocyn i'r ddrama
- viii. Mae neuadd Abercastell

Gwaith cartref Uned 17 (un deg saith)



- ix. Mae'r bore coffi'n gorffen am
- x. Yn y bore coffi mae coffi
- xi. Dych chi ac un plentyn eisiau mynd i'r gêm yng Nghaerdydd.
- Faint yw e?

Gair gan y tiwtor:

.....
.....
.....
.....
.....

1. Atebwch:

- i. Fydd hi'n braf yfory?
- ii. Fydd dosbarth yr wythnos nesa?
- iii. Sut bydd y tywydd yfory?

2. Ysgrifennwch bum cwestiwn yn defnyddio'r geiriau yma:

- i. ddoe
- ii. pryd
- iii. hoffi
- iv. heno
- v. plant

3. Darllenwch yr hysbysebion ac atebwch y cwestiynau:

Noson Gomedi Gymraeg

Bar Glyndŵr, Gwesty'r Saith Seren,
Bryncastell
Nos Wener Gorffennaf 16
8.00 i 11.30
Gyda Twm Tomos o
"Comedi Cymru"
Disgo o'r 70au wedyn
Mynediad: £6 yn cynnwys un ddiod
Dewch i chwerthin yn Gymraeg!

Ffair Haf Melin y Cwm

Maes chwarae Ysgol y Felin. Gorffennaf 24
Bydd seren S4C Llio Llwyd yn agor y Ffair am
10 o'r gloch.
Castell Neidio, cystadleuaeth carioci,
twrment pêl-droed 5 bob ochr.
Bydd lemonêd melyn, te a choffi ar werth.
Mynediad am ddim i blant ysgol, £2 i
oedolion.
Dewch i gefnogi'r ysgol – a dewch i gael
hwyl!

Dych chi'n hoffi mynd ar wyliau i Sbaen?

Mae Gwersi Sbaeneg yn Gymraeg ar gael yma yn y dre!
Gyda Ricardo Roberts o Batagonia.
Dim ond £80 am 20 gwers. Hanner pris i bobl ddi-waith.
Coleg Abercastell, bob nos Fercher (dim gwyliau ysgol).
Yn dechrau Medi 10, o 7 i 9 o'r gloch.
Croeso i bawb!

i. Pryd mae'r noson gomedi yn gorffen?

ii. Beth fydd yn digwydd ar ôl y comedi?

iii. Beth dych chi'n gael am £6 yn y noson gomedi?

iv. Faint o'r gloch mae'r ffair yn dechrau?

v. Beth dych chi'n gallu brynu yn y ffair?

vi. Faint yw pris tocyn i'r ffair os dych chi'n 15 oed?

vii. O ble mae'r tiwtor Sbaeneg yn dod?

viii. Faint dych chi'n dalu am y cwrs os dych chi ddim yn gweithio?

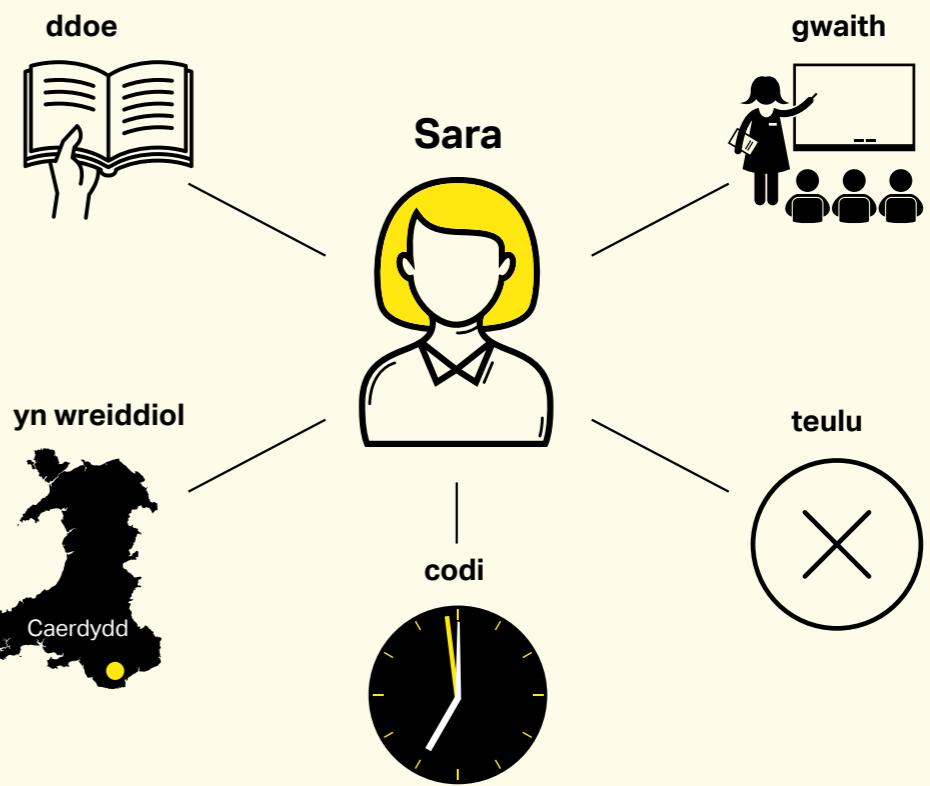
ix. Ble mae'r gwersi Sbaeneg?

x. Pryd fydd dim gwersi Sbaeneg?

4. Portread /Portrait

Ysgrifennwch 5 brawddeg am y person yn y llun gan ddefnyddio'r wybodaeth yn yr arwyddion o'i chwmpas.

Write 5 sentences about the person in the picture using the information in the surrounding symbols.



Dyma Sara.

i.

ii.

iii.

iv.

v.

Gwaith cartref Uned 18 (un deg wyth)



5. Ysgrifennwch bedair brawddeg yn disgrifio'r tywydd yn yr ardal:

(Write four sentences describing the weather in the area)

Roedd neithiwr.

Mae heddiw.

Bydd heno.

Bydd yfory.

6. Cyfieithwch.

i. I will be in work tomorrow.

ii. I will be in the bar.

iii. I will be in the lesson.

iv. I will be in the competition.

Gair gan y tiwtor:

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

1. Rhowch y brawddegau mewn trefn ac yna atebwch y cwestiwn/

Unscramble the sentences and then answer the question.

chi wneud nesa ? penwythnos fyddwch beth 'n y

ar 'n nesa ? byddwch ble mynd wyliau chi

byddi gyda mynd phwy di ? wyliau 'n ar

di mynd 'n gwely pryd heno ? byddi i'r

2. Ysgrifennwch bum cwestiwn yn defnyddio'r geiriau yma:

i. y penwythnos diwetha

ii. o'r gloch

iii. cerdded

iv. car

v. mynd

Gwaith cartref Uned 19 (un deg naw)



- 3. Bydd y tiwtor yn gofyn yr wythnos nesa dych chi wedi bod mewn Eisteddfod erioed. Os dych chi WEDI bod mewn Eisteddfod, ysgrifennwch dipyn bach i ddweud wrth y dosbarth (Pryd, ble, pam)**

- 4. Ysgrifennwch ebost at y tiwtor yn ymddiheuro eich bod chi'n mynd
golli'r wers nesa. Defnyddiwch "Bydda i/Byddwn ni" i esbonio/
Write an email to your tutor apologising for missing the next lesson.
Use "Bydda i/Byddwn ni" to explain.**

Write an email to your tutor apologising for missing the next lesson.

Use "**Bydda i/Byddwn ni**" to explain.

- 1. Ailysgrifennwch y paragraff "Ynganu" gyda eich gwybodaeth eich hun/**
Rewrite the "Ynganu" paragraph with your own information.

- ## Gair gan y tiwtor:

- ## **2. Ysgrifennwch bum cwestiwn yn defnyddio'r geiriau yma:**

- i. Faint
 - ii. yr wythnos nesa
 - iii. i frecwast
 - iv. darllen
 - v. Ble

3. Llenwi bylchau/Gap-filling

Llenwch y bylchau yn y brawddegau yma, gan ddefnyddio'r sbardun:
Fill the gaps in these sentences, using the prompts:

- i. Dw i ddim yn gwybod ble mae fy i.

ii. Beth yw pris y tocyn? punt. (£3)

iii. Wyt ti'n mynd i'r dosbarth heddiw?

iv. Beth (gwneud) ti neithiwr?

v. Mae hi'n iawn heddiw.

vi. Mae hi'n gweithio siop.

Gwaith cartref Uned 20 (dau ddeg)



- vii. Sut 'r tywydd heddiw?
- viii. Dw i'n hoffi gwrando y radio.
- ix. y gêm yn dda iawn ddoe.
- x. Mae hi'n bump gloch.

4. Erbyn yr wythnos nesa, dewch â llun o deulu/ffrindiau i ddisgrifio i'r dosbarth – pwy ydyn nhw, ble maen nhw/ro'n nhw'n byw.

Ysgrifennwch nodiadau (notes) i helpu.

Gair gan y tiwtor:

1. Trowch(*Turn*) o chi i ti:

- i. Beth yw'ch enw chi?
- ii. Beth yw lliw eich gwallt chi?
- iii. Beth yw'ch rhif ffôn chi?
- iv. Beth yw oed eich plentyn chi?
- v. Beth yw mêc eich car chi?

Trowch o ti i chi:

- i. Beth yw lliw dy lygaid di?
- ii. Beth yw rhif dy dŷ di?
- iii. Beth yw rhif dy gar di?
- iv. Beth yw dy gyfeiriad di?
- v. Beth yw dy waith di?

2. Ysgrifennwch bum cwestiwn yn defnyddio'r geiriau yma:

- i. y penwythnos nesa
- ii. gallu
- iii. enw
- iv. amser sbâr
- v. yr wythnos diwetha

3. Darllenwch y ddeialog ac atebwch y cwestiynau

Angharad: Helô, Gwyn. Wyt ti'n mynd i'r pwl?

Gwyn: Nac ydw. Dw i ddim yn gallu nofio o gwbl, ond mae'r plant yn y dosbarth nofio.

Angharad: Mae fy mhlant i'n dysgu nofio ar nos Lun, ond maen nhw mewn dosbarth jiwdio heno. Dyna pam dw i'n mynd i'r caffi yma. Wyt ti eisiau dod am goffi?

Gwyn: Dim diolch. Dw i'n mynd i chwarae badminton. Beth yw oed dy blant di, 'te? Tua deg oed?

Angharad: Nage, mae Jac yn ddeuddeg a bydd Siân yn wyth y mis nesa.

Gwyn: Wel, maen nhw'n tyfu'n gyflym! Mae fy mhlant i'n bump ac yn chwech oed erbyn hyn. Wyt ti'n dal i weithio yn y swyddfa?

Angharad: Nac ydw. Dw i'n gweithio'n rhan-amser yn siop y garej. Mae'n braff iawn – dim gwaith papur!

Gwyn: Bendigedig! Mae gwaith papur gyda fi drwy'r amser yn yr ysgol. Ddest ti i weld ein cyngerdd ni yn yr ysgol neithiwr?

Angharad: Naddo. Ro'n i'n gweithio. Est ti?

Gwyn: Do, wrth gwrs. Roedd e'n dda iawn. Roedd y plant wedi ymarfer am wythnosau.

Angharad: Dw i'n siŵr. Wel, pob hwyl gyda'r badminton!

Gwyn: Diolch!

Enw	Beth maen nhw'n mynd i wneud heno?	Ble maen nhw'n gweithio?	Ble aethon nhw neithiwr?
Gwyn			

Angharad		
Enw	Beth maen nhw'n mynd i wneud heno?	Oed nawr?
Plant Gwyn		
Plant Angharad		

Gwaith cartref Uned 21 (dau ddeg un)



3. Ysgrifennwch bum brawddeg am beth dych chi'n hoffi wneud yn eich amser sbâr.

1. Newidiwch chi > ti:

- i.** Golchwch eich car!
 - ii.** Ewch adre!
 - iii.** Byddwch yn ofalus!
 - iv.** Trowch i'r dde.

2. Newidiwch ti > chi:

- i.** Paid â phoeni!
 - ii.** Dere 'ma!
 - iii.** Cofia dy allweddil!
 - iv.** Gwna dy waith!

3. Rhowch gyngor i rywun – sut i ddysgu Cymraeg yn dda/Give someone advice on how to learn Welsh.

- i.
 - ii.
 - iii.

4. Edrychwrch ar yr arwyddion. Dwedwch wrth ffrind beth i wneud/
Look at the signs and tell your friend what they must do.

- | | | | | | |
|---|---|---|---|---|---------|
| 1.
 | 2.
 | 3.
 | 4.
 | 5.
 | i. |
| | | | | ii. | |
| | | | | iii. | |
| | | | | iv. | |
| | | | | v. | |

Gwaith cartref Uned 22 (dau ddeg dau)



5. Ysgrifennwch nodyn at eich ffrind yn dweud bod chi'n mynd i ffwrdd am wythnos. Gofynnwch i'ch ffrind wneud pedwar peth yn y tŷ/yr ardd/y dre/y gwaith/ Write a note to your friend saying that you are going away for a week. Ask your friend to do 4 jobs in the house/garden/town/work.

.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....

6. Ysgrifennwch gwestiwn yn defnyddio'r geiriau yma:

- i. Sut
- ii. byw
- iii. neithiwr
- iv. teulu
- v. i swper

7. Edrychwr o gwmpas (around) ble dych chi'n byw erbyn yr wythnos nesa a ffeindiwr arwyddion Cymraeg neu ddwyieithog (bilingual) – tynnwr lun gyda chamera neu ffôn os dych chi'n gallu!

Gair gan y tiwtor:

.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....

1. Beth yw'r cwestiwn? Dilynwch y patrwm:

Mae Wrecsam yn chwarae heno. Pwy sy'n chwarae heno?

i. Mae Sam yn gweithio dydd Sadwrn.

ii. Mae Jac yn byw yn y pentref.

iii. Mae ugain yn mynd i'r parti.

iv. Mae deg o blant ar y cwrs.

v. Mae Mari ar y ffôn.

vi. Mae drama newydd ar S4C heno.

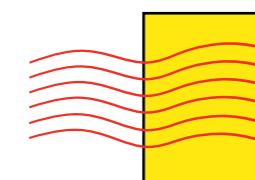
2. Llenwch y bylchau.

- i. Mae hi'n _____ iawn heddiw. 
- ii. Dw i _____ bod yn Sbaen unwaith o'r blaen.
- iii. _____ (gwneud) ti'r gwaith cartre neithiwr?
- iv. Mae fy _____ i'n hoffi mynd i'r traeth. 
- v. O _____ mae Gwyn yn dod yn wreiddiol?
- vi. Mae hi'n byw _____ tre fawr yn Ffrainc.
- vii. Wyt ti'n deal? _____ ydw! (x)
- viii. _____ hi ddim yn bwrw glaw ddoe.

3. Ysgrifennwch gerdyn post yn defnyddio'r 5 gair yma

neithiwr heulog yfory gwesty bwyta

9 Mehefi



Chris Morris

2 Ffordd y Bry
Caerddinas
Cymru
SY12 2DL

Pob hwyl

4. Hysbysebion

Advertisements

Darllenwch yr hysbysebion yma. Yna, atebwch y cwestiynau sy'n dilyn ar sail yr wybodaeth yn yr hysbysebion. Does dim rhaid defnyddio brawddegau.

Read these advertisements. Then, answer the questions which follow on the basis of the information in the advertisements. You do not need to use sentences.

Recordio Carolau Nadolig

Dewch i ganu!

Mae cwmni teledu Arad yn recordio noson o garolau Nadolig nos Wener 8 Mehefin o 7 o'r gloch ymlaen yng Nghapel Moreia (dros y ffordd i'r ysgol gynradd).

Mynediad am ddim, a phaned o
de ar hanner amser.

Bydd y rhaglen ar y teledu ar
ddydd Nadoliq eleni.

Dosbarth nofio

Dych chi eisiau dysgu sut i nofio?
Mae dosbarth bob nos Fawrth
yn y ganolfan hamdden rhwng
6.00 a 7.00.

Cost: £5 v sesiwn

I bobl sy **ddim** yn gallu nofio.

Tiwtor: Gwyn Jones
Ffoniwch 07797 263514

Bingo!

Dewch i chwarae Bingo yn
neuadd y pentre bob nos lau o
7.00 tan 11pm.

Dych chi'n gallu ennill pum deg
punt!

Pris mynediad: £2 y person
Aled Gwyndaf yw'r bingo-feistr.
Llawer o hwyl!

i. Faint o'r gloch mae nhw'n dechrau recordio'r rhaglen?

ii. Ble mae'r capel?

iii. Faint yw cost mynd i'r noson recordio?

iv. Pryd bydd pobl yn gweld y rhaglen?

v. Faint o'r gloch mae'r dosbarth nofio'n dechrau?

vi. I **bwy** mae'r dosbarth nofio?

vii. Pwy yw Gwyn Jones?

viii. Ar ba noson mae'r bingo?

ix. Pryd mae'r bingo'n gorffen?

x. Faint mae'n bosib ennill yn y bingo?

5. Chwilair: Ffeindiwch y geiriau.

byw	yfory	Ble
yn wreiddiol	penwythnos nesa	Pryd
enw	amser sbâr	Sut
teulu	gwyliau	Faint
plant	tywydd	mynd
car	i swper	o'r gloch
gweithio	i frecwast	hoffi
neithiwr	wythnos nesa	cerdded
ddoe	wythnos diwetha	darllen
heno	penwythnos diwetha	gallu

b	i	s	w	p	e	r	u	a	i	l	y	w	g	i
dd	h	e	dd	i	w	p	r	y	d	o	f	c	e	f
l	e	b	ff	o	g	a	ll	u	u	i	o	r	g	r
t	n	a	l	p	e	ng	i	t	o	dd	r	â	h	e
l	o	d	ll	m	i	n	y	i	o	i	y	b	n	c
p	r	ph	i	b	y	w	th	r	rh	e	s	s	e	w
t	a	th	a	w	y	i	u	i	w	r	y	r	l	a
b	c	e	r	dd	e	d	c	ff	e	w	ch	e	b	s
d	p	e	n	w	y	th	n	o	s	n	e	s	a	t
ff	o	r	g	l	o	ch	a	h	u	y	w	m	d	e
dd	d	n	y	m	u	l	u	e	t	n	i	a	f	ch
d	n	e	i	th	i	w	r	s	o	n	th	y	w	a

6. Gofynnwch 5 cwestiwn o'r geiriau.

i.

Gwaith cartref Uned 23 (dau ddeg tri)



ii.

iii.

iv.

v.

- 7. Erbyn y wers nesa, awgrymwch (suggest) ble byddwch chi'n gallu mynd i ymarfer Cymraeg cyn diwedd y cwrs yn ystod gwers (during a lesson) – fallai caffi/siop/tafarn/amgueddfa/canolfan.... Byddwch chi'n pleidleisio (vote) yr wythnos nesa am y syniad gorau!**

Gair gan y tiwtor:

1. Llenwch y bylchau:

- i. rhaid i chi fynd?
- ii. Does rhaid iddyn nhw dalu.
- iii. Rhaid fe brynu car newydd.
- iv. Rhaid hi siarad Cymraeg â'r cymdogion.
- v. Rhaid iddyn wrando yn y dosbarth.

2. Atebwch. Defnyddiwch 'rhaid' yn eich ateb.

i. Pam dych chi ddim yn dod i'r dosbarth nesa?

ii. Pam dyw'r plant ddim yn yr ysgol?

iii. Pam maen nhw'n mynd i'r siop?

3. Rhowch gyngor/Give advice (Rhaid ...):

- i. Mae pen tost gyda fi.
- ii. Mae'r ffliw ar mam-gu.
- iii. Mae'r plant wedi blino.
- iv. Does dim arian gyda Tomos.
- v. Mae Ceri eisiau cadw'n heini.

4. Darllen a Deall

Darllenwch y ddeialog, ac yna llenwch y gridiau.

Siân: Bore da, Dillad Dandi, Llanaber. Siân sy'n siarad. Gaf i helpu?

Gwyneth: Cewch. Gwyneth Jones dw i. Dw i'n rhedeg y siop flodau yn Llanaber.

Siân: Dw i'n gwybod. Sut dych chi, Mrs Jones?

Gwyneth: lawn, diolch. Dych chi'n gwerthu gwisg ysgol i blant Ysgol y Parc?

Siân: Ydyn. Maen nhw mewn stoc yma. Pryd dych chi eisiau dod i'r siop i gael y dillad, Mrs Jones?
Gwyneth: Rhaid i fi ddod i'r dre i siopa dydd Sadwrn, felly gwela i chi dydd Sadwrn...
Siân: Mae'r siop ar agor o hanner awr wedi naw tan bump o'r gloch bob dydd, ond dw i'n cau'r siop am un o'r gloch ddydd Sadwrn yma, achos rhaid i fi fynd i weld fy mam.
Gwyneth: Dych chi'n lwcus. Rhaid i fi agor y siop flodau am saith o'r gloch bob bore. Mae fy ngŵr i'n mynd â'r ferch i'r ysgol.
Siân: Ydy hi yn Ysgol y Parc?
Gwyneth: Nac ydy, ddim eto, ond bydd hi'n mynd yno ym mis Medi. Mae hi'n un ar ddeg oed.
Siân: Mae fy merch i yn Ysgol y Parc yn barod. Mae hi'n ddeuddeg oed.
Gwyneth: Ydy eich merch chi'n hoffi'r ysgol?
Siân: Ydy. Mae hi'n chwarae llawer o hoci.
Gwyneth: Dyw fy merch i ddim yn hoffi chwaraeon. Mae hi'n hoff o chwarae'r trwmped.
Siân: Bydd hi'n hapus iawn yn yr ysgol, dw i'n siŵr. Mae band pres da iawn gyda nhw. Rhaid i fi fynd. Gwela i chi ar iard yr ysgol y flwyddyn nesa!
Gwyneth: Siŵr o fod. Diolch yn fawr.

Enw	Ble maen nhw'n gweithio?	Beth maen nhw'n mynd i wneud dydd Sadwrn?	Pryd maen nhw'n dechrau gweithio bob bore?
Siân	1.	2.	3.
Gwyneth	4.	5.	6.
Enw	Faint yw oed...?	Beth maen nhw'n hoffi wneud?	
merch Siân	7.	8.	
merch Gwyneth	9.	10.	

Gwaith cartref Uned 24 (dau ddeg pedwar)



5. Erbyn y wers nesa, ysgrifennwch sgrift "Rhaid i chi..." am yr ardal blaenorol dych chi'n byw i helpu ymwelwyr, e.e. Rhaid i chi fynd i'r parc.

By the next lesson, write a script using **Rhaid i chi** about the area where you live to help visitors, e.g. **Rhaid i chi fynd i'r parc.**

- ## 1. Atebwch: (Defnyddiwch "Cyn i fi/Ar ôl i fi")

- i. Pwyd cawsoch chi frecwast heddiw?
.....
 - ii. Pwyd byddwch chi'n cael brecwast yfory?
.....
 - iii. Pwyd cawsoch chi baned ddiwetha?
.....
 - iv. Pwyd byddwch chi'n cael paned nesa?
.....
 - v. Pwyd edrychoch chi ar eich ffôn chi ddiwetha?
.....
 - vi. Pwyd byddwch chi'n edrych ar eich ffôn chi nesa?
.....
 - vii. Pwyd symudoch chi dŷ ddiwetha?
.....
 - viii. Pwyd byddwch chi'n symud tŷ nesa?
.....

Gair gan y tiwtor:

**2. Ysgrifennwch bum pwynt am ddoe, a phump am yfory.
Defnyddiwch "ar ôl i fi" neu "cyn i fi" bob tro:**

DDOE

e.e. "Ar ôl i fi godi, gwnes i baned"

- i.
 - ii.
 - iii.

- iv.
- v.
- YFORY**
- e.e. "Cyn i fi fynd i'r gwely, bydda i'n mynd â'r ci am dro."
- vi.
- vii.
- viii.
- ix.
- x.

3. Hysbysebion/Advertisements

Darllenwch yr hysbysebion yma. Yna, atebwch y cwestiynau sy'n dilyn ar sail yr wybodaeth yn yr hysbysebion. Does dim rhaid defnyddio brawddegau.

Read these advertisements. Then, answer the questions which follow on the basis of the information in the advertisements. You do not need to use sentences.

Ysgol Roc

Dewch i gwrs gitâr gyda'r gitarydd enwog Jeff Peck.

Yn Neuadd y Dre, Caerdydd.

Dydd Sadwrn, 31 Hydref o 10 y bore tan 5 y prynhawn.

Dewch â'ch gitâr drydan.

Ffoniwch Ffred Ffrimstone ar 01339 44590 am le.

Pris llawn: £30

Dosbarth Dawnsio Bol

Tiwtor: Martha Jones

Yng Nghanolfan Gymunedol, Brodawel.

7.00-9.00 bob nos Fercher.

Dechrau: 5 Medi
£50 am 5 dosbarth.

Rhaid talu yn y dosbarth cynta.
Ffoniwch Martha ar 01678 457492 neu e-bostiwch martha@dawnsymru.co.uk

Bydd Megan Evans yn agor ei chaffi newydd am 8.00 bore Llun, 12 Mehefin!

Caffi'r Groes

Prynwch un brecwast mawr a chael un arall am ddim!

Bydd y chef teledu Chris Evans, brawd Megan, yno yn y prynhawn.

Dewch i gwrdd â fe!

Cwestiynau

- i. Pam mae Jeff Peck yn enwog?
- ii. Ble mae Neuadd y Dre?
- iii. Am faint o'r gloch mae'r cwrs gitâr yn dechrau?
- iv. Beth yw gwaith Martha Jones?
- v. Ar ba noson mae'r dosbarth dawnsio bol?
- vi. Faint yw pris pump dosbarth dawnsio?
- vii. Pryd mae rhaid i chi dalu am y cwrs?
- viii. Caffi pwyl yw Caffi'r Groes?
- ix. Sut dych chi'n gallu cael brecwast am ddim?
- x. Pryd bydd brawd Megan yn y caffi?

Gwaith cartref Uned 25 (dau ddeg pump)



4. Llenwi bylchau/Gap-filling

Llenwch y bylchau yn y brawddegau yma, gan ddefnyddio'r sbardun mewn cromfachau neu'r llun, fel y bo'n briodol:

Fill the gaps in these sentences, using the prompts in brackets or the pictures, as appropriate:

i. Dw i'n hoffi yn y parc.



ii. Mae John yn gweithio swyddfa fawr.

iii. Oes coffi ar y bwrdd? (✓)

iv. Beth (gwneud) hi neithiwr?

v. Roedd hi'n ddoe.



vi. Faint yw oed Aled? (3) oed.

vii. Dw i'n byw ym Bangor

Bangor

viii. Dw i'n mynd i'r gwely am hanner wedi deg. **10.30**

ix. Gaf i ofyn cwestiwn, os chi'n dda?

x. Rhaid ni dalu'r bil.

Gair gan y tiwtor:

.....
.....
.....
.....
.....

1. Cyfeithwch/Translate:

i. There is a new menu in the cafe.

The menu is on the table.

ii. Is there a restaurant in the village?

Is the restaurant expensive?

iii. There's no toilet in the village.

The toilet isn't working.

2. Llenwch y bylchau:

i. Beth eich chi?

ii. o'r gloch hi?

iii. Sut mae'r ?

iv. Ble car?

v. mae'r dosbarth?

3. Atebwch y cwestiynau yma gyda brawddeg lawn (full sentence):

i. Ble dych chi'n byw?

ii. O ble dych chi'n dod yn wreiddiol?

iii. Ble aethoch chi i'r ysgol?

iv. Beth yw'ch gwaith chi?

v. Oes teledu gyda chi?

vi. Oes anifeiliaid anwes gyda chi?

vii. Ble aethoch chi ar eich gwyliau diwetha?

viii. Beth wnaethoch chi ddoe?

ix. Beth wnaethoch chi neithiwr?

x. Beth wnaethoch chi y penwythnos diwetha?

xi. Beth dych chi'n wneud y penwythnos nesa?

xii. Beth dych chi'n hoffi wneud yn eich amser sbâr?

xiii. Ble dych chi'n dysgu Cymraeg?

xiv. Sut daethoch chi yma heddiw (i'r dosbarth)?

xv. Beth dych chi'n hoffi ar y teledu?

xvi. Beth mae'n rhaid i chi wneud yfory?

xvii. Sut mae'r tywydd heddiw?

xviii. Sut roedd y tywydd ddoe?

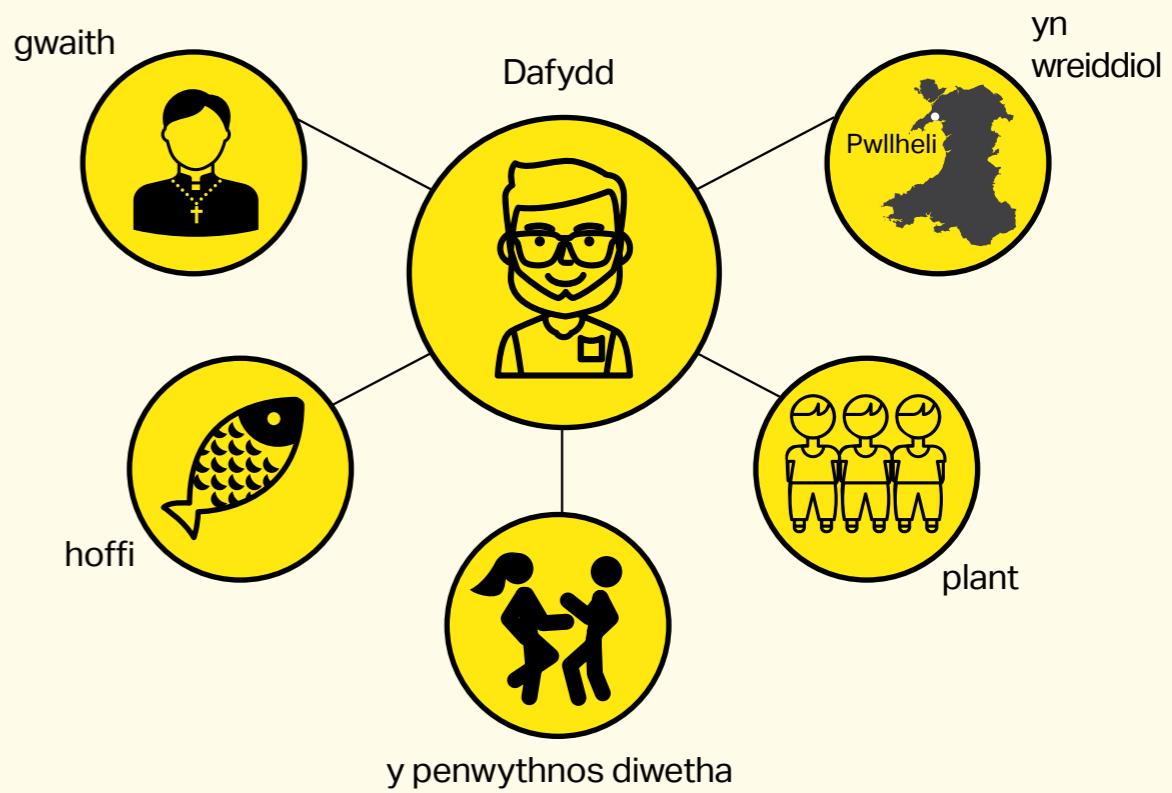
xix. Am faint o'r gloch dych chi'n codi fel arfer?

xx. Beth o'ch chi'n hoffi wneud pan o'ch chi'n blentyn?

4. Portread/*Portrait*

Ysgrifennwch 5 brawddeg am y person yn y llun yn defnyddio'r wybodaeth yn y symbolau.

Write 5 sentences about the person in the picture using the information in the symbols around him.



Dyma Dafydd.

- i.
- ii.
- iii.
- iv.
- v.

5. Ysgrifennwch fwletin tywydd i S4C am yr wythnos:

Sut roedd y tywydd yng Nghymru ddoe?

Sut mae'r tywydd heddiw?

Sut bydd y tywydd heno, yfory a dros y penwythnos?

Dyma'r bwletin tywydd. Ddoe

Heddiw

Heno

Yfory

a dros y penwythnos

felly

A dyna'r bwletin tywydd.

Gair gan y tiwtor:

Gwaith cartref Uned 26 (dau ddeg chwech)



1. Newidiwch: e > hi:

i. Beth yw lliw ei lygaid e?

ii. Beth yw ei enw e?

iii. Beth yw ei rif ffôn e?

iv. Roedd ei wallt e'n ddu.

v. Roedd ei dad e'n gyrru lori.

vi. Mae e wedi torri ei goes e.

2. Newidiwch: hi > e:

i. Beth yw mêc ei char hi?

ii. Beth yw ei hoed hi?

iii. Beth yw lliw ei gwaliit hi?

iv. Ydy ei phlant hi yn yr ysgol?

v. Mae ei phartner hi wedi ymddeol.

vi. Mae ei gwaith hi'n brysur.

3. Cymharwch (compare) chi â'r cymdogion, e.e.

Mae ein car ni'n hen, mae eu car nhw'n newydd.

- i.
- ii.
- iii.

4. Darllenwch y ddeialog ac atebwch y cwestiynau:

Mae Lowri a Tracy'n cwrdd yn y parc.

Lowri: Tracy! Sut mae'r hwyl?

Tracy: O, ddim yn ddrwg. Mae pen tost gyda fi ar ôl bod gyda'r ddau fachgen drwy'r dydd.

Lowri: Mae'n anodd, dw i'n gwybod. Dim ond un sy gyda fi, a dw i wedi blino bob dydd, drwy'r dydd!

Tracy: Dw i'n gwybod. Es i i'r gwely neithiwr am wyth o'r gloch.

Lowri: Dw i'n eitha lwcus. Daeth fy mam aton ni neithiwr i edrych ar ôl Gwenllian, felly es i a fy ngŵr am bryd o fwyd.

Tracy: Do? Ble aethoch chi?

Lowri: Aethon ni i'r lle newydd ar y stryd fawr. Rwyd ti'n gwybod... maen nhw'n gwneud pasta da iawn.

Tracy: O ie. Mae fy mam i wedi bod yno. Mae hi'n hoffi coginio bwyd yr Eidol, ac roedd hi'n hapus iawn gyda'r lle.

Lowri: Mae dy fam di'n dda am goginio, on'd yw hi?

Tracy: Ydy.

Lowri: Mae fy mam i'n help mawr hefyd, ond mae hi'n brysur yn chwarae bowls yn yr haf.

Tracy: Ydy hi'n gweithio o gwbl?

Lowri: Nac ydy. Mae hi wedi ymddeol o'r ysbyty. Beth am dy fam di?

Tracy: Mae hi'n gweithio'n rhan-amser yn yr ysgol erbyn hyn. Mae hi'n hoffi dweud fel jôc, 'dw i'n fam-gu amser llawn'!

Lowri: Hal! Mae'r plant yma'n barod i fynd adre.

Tracy: Ydyn. Hwyl, Lowri.

Enw	Beth sy'n bod arnyn nhw?	Faint o blant sy gyda nhw?	Beth wnaethon nhw neithiwr?
Lowri	1.	2.	3.
Tracy	4.	5.	6.

Enw	Beth maen nhw'n hoffi wneud?	Ble maen nhw'n gweithio?
Mam Lowri	7.	8.
Mam Tracy	9.	10.

Gwaith cartref Uned 27 (dau ddeg saith)



Nawr, ysgrifennwch bedair brawddeg (sentences) am Lowri, a phedair a Tracy.

Lowri, e.e. Mae plentyn gyda hi.

- i.
 - ii.
 - iii.
 - iv.

Tracy, e.e. Aeth hi i'r gwely am wyth o'r gloch neithiw

- i.
 - ii.
 - iii.
 - iv.

Gair gan y tiwtor:

- ---

1. Beth yw'r cwestiwn?

- i. Cartref yw enw'r tŷ.
 - ii. Jac a Craig yw enwau'r cymdogion.
 - iii. CJ19 HHA yw rhif y car.
 - iv. Coch yw lliw fy ngwallt i.

2. Atebwch:

- i.** Beth yw lliw eich car chi?
 - ii.** Beth yw lliw eich llygaid chi?
 - iii.** Beth yw enw'ch deintydd chi?
 - iv.** Beth yw enw'ch ffrind gorau chi?

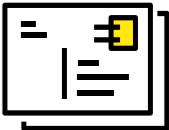
3. Ysgrifennwch y paragraff yn y trydydd person/

Rewrite the paragraph in the third person:

Dw i'n byw gyda fy nhad i, Elfed, ym Mhwllheli. Dw i'n gweithio gyda fy nhad hefyd ond dw i ddim yn mwynhau'r gwaith. Does dim plant gyda fi. Dw i'n hoffi darllen a mynd i'r sinema gyda ffrindiau. Es i i'r dosbarth Cymraeg neithiwr a dysgais i lawer. Mae'r tiwtor yn dda iawn.

Mae John yn byw

- ---



4. Ysgrifennwch frawddegau/gwestiynau yn dechrau gyda phob un o'r patrymau:

- i. Dw i
- ii. Does dim
- iii. Ro'n i
- iv. Fyddan nhw
- v. Mae e wedi
- vi. Ydy hi wedi
- vii. O't ti
- viii. Fydda i ddim
- ix. Dych chi wedi

5. Geirfa Uned 27. Llenwch y bylchau:

- i. Mab eich brawd yw eich
- ii. Dych chi'n mynd i'r theatr i weld
- iii. "Mae eich yn canu. Atebwch e!"
- iv. Mae un ar ddeg o chwaraewyr pêl-droed mewn
- v. Siân yw fy enw cynta i. Jones yw fy
- vi. Mae plant yn hoffi chwarae yn y

6. Ysgrifennwch gerdyn post yn cynnwys y geiriau isod i gyd.

Does dim rhaid iddyn nhw fod yn y drefn yma.

Dylech chi ysgrifennu rhwng 50 a 60 gair.

Write a postcard including all these words.

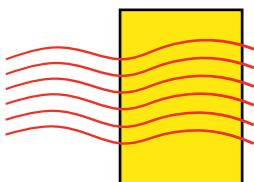
They do not have to be in this order.

You should write between 50 and 60 words

ddoe bwyd yfory darllen braf

7 Mehefin

Annwyl



Chris Morris

2 Ffordd y Bryn
Caerddinas
Cymru
SY12 2DL

Pob hwyl,

Gwaith cartref (Arholiad)

1. Ysgrifennu Cerdyn Post



Gair gan y tiwtor:

1. Cerdyn Post

Postcard

Ysgrifennwch gerdyn post yn cynnwys y geiriau isod i gyd.

Does dim rhaid iddyn nhw fod yn y drefn yma.

Dylech chi ysgrifennu rhwng 50 a 60 gair.

Write a postcard including all these words.

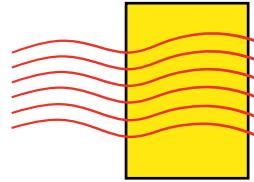
They do not have to be in this order.

You should write between 50 and 60 words

cerdded heno ddoe ystafell gwlyb

6 Mehefin

Annwyl Ann,



Ann Evans

3 Heol y Môr
Llanaber
Cymru
SA11 2NJ

Pob hwyl,

2. Edrychwrh ar y geiriau 'Gofyn cwestiwn' ar dudalen 262 ac ysgrifennwch gwestiwn i fynd gyda phob gair. Defnyddiwch ddarn o bapur (Use a piece of paper.)

Gair gan y tiwtor:

Geirfa

ben. – *fem.*, **gwr.** – *masc.*, **ll.** – *pl.*, **gw.** – *see, bôn* – *stem*

A

a (+ Treiglad Llaes) – *and*
 a dweud y gwir – *to be honest*
 Abertawe – *Swansea*
 ac ati – *et cetera*
 actor (gwr.) – *an actor; actorion – actors*
 actores (ben.) – *an actress; actoresau – actresses*
 achos – *because*
 adeilad (gwr.) – *a building; adeiladau – buildings*
 adeiladu – *to build (bôn: adeilad-)*
 adeiladwr (gwr.) – *a builder; adeiladwyr – builders*
 adolygu – *to revise (bôn: adolyg-)*
 adre – *home (homeward)*
 e.e. 'mynd adre' – *to go home*
 afon (ben.) – *a river; afonydd – rivers*
 afreolaidd – *irregular*
 agor – *to open (bôn: agor-)*
 agos – *near*
 angel (gwr.) – *an angel; angylion – angels*
 angen – *to need*
 angen (gwr.) - *a need; anghenion – needs*
 anghofio – *to forget (bôn: anghofi-)*
 anghywir – *incorrect, wrong*
 angor (gwr.) – *an anchor; angorau – anchors*
 ail – *second*
 allan – *out*
 allwedd (ben.) – *a key; allwedi – keys (De Cymru)*
 am – *about*
 ambiwlans (gwr.) – *an ambulance; ambiwlansys – ambulances*
 amgueddfa (ben.) – *a museum; amgueddfeydd – museums*
 aml – *often*
 amser (gwr.) – *time, a time*
 amser sbâr – *spare time*
 anifail (gwr.) – *an animal; anifeiliaid – animals*

anifail anwes (gwr.) – *a pet*
 annwyd (gwr.) – *a cold; anwydau – colds*
 annwyl – *dear, beloved*
 anodd – *difficult*
 anrheg (ben.) – *a gift; anrhegion – gifts*
 apwyntiad (gwr.) – *an appointment;*
 apwyntiadau – *appointments*
 ar (+ Treiglad Meddal) – *on*
 ar gael – *available*
 ar gyfer – *for (for the purpose of)*
 ar hyn o bryd – *at the moment*
 ar lan... – *on the banks of..., on the shore of*
 ar ôl – *after, following*
 ar unwaith – *at once*
 ar werth – *for sale*
 araf – *slow*
 arall – *other*
 arbennig – *special*
 archebu – *to order, to book, to reserve*
 (bôn: archeb-)
 ardderchog – *excellent*
 arholiad (gwr.) – *an exam; arholiadau – exams*
 arian (gwr.) – *money, silver*
 aros – *to wait (bôn: arhos-)*
 ateb – *to answer (bôn: ateb-)*
 ateb (gwr.) – *an answer; atebion – answers*
 athrawes (ben.) – *a female teacher;*
 athrawesau – *female teachers*
 athro (gwr.) – *a male teacher; athrawon – male teachers*
 athro cyflenwi (gwr.) – *a supply teacher*
 aur (gwr.) – *gold*
 awdur (gwr.) – *an author; awduron – authors*
 awr (ben.) – *an hour; oriau – hours*
 awyren (ben.) – *an aeroplane; awyrennau – aeroplanes*

B

babi (gwr.) – *baby; babis – babies*
 bach – *small*
 bachgen (gwr.) – *a boy; bechgyn – boys*
 bag (gwr.) – *a bag; bagiau – bags*

banana (gwr.) – a banana; bananas – bananas
 banc (gwr.) – a bank; banciau – banks
 bar (gwr.) – a bar; bariau – bars
 bara (gwr.) – bread
 bargen (ben.) – a bargain; bargeinion – bargains
 barn (ben.) – opinion; barnau – opinions
 bechgyn – boys (gw. bachgen)
 bechod! – what a pity! (Gogledd Cymru)
 beic (gwr.) – a bike; beiciau – bikes
 beic modur (gwr.) – a motor bike; beiciau modur – motor bikes
 beiro (gwr.) – a biro; beiros – biros
 bendigedig – fantastic
 benthyg – to borrow, to lend; (bôn: benthyc-)
 berwi – to boil (bôn: berw-)
 beth? – what?
 beth bynnag – anyway, whatever
 bisged (ben.) – a biscuit; bisgedi – biscuits
 ble? – where?
 blin – angry (Gogledd Cymru)
 blodyn (gwr.) – a flower; blodau – flowers
 blwyddyn (ben.) – a year; blynnyddoedd – years
 blynnyddoedd – years (gw. blwyddyn)
 bod – to be
 bol / bola (gwr.) – a stomach; boliau – stomachs
 bore (gwr.) – a morning; boreau – mornings
 bowlio – to bowl (bôn: bowli-)
 braf – fine
 braich (ben.) – an arm; breichiau – arms
 brawd (gwr.) – a brother; brodyr – brothers
 brecwast (gwr.) – a breakfast;
 brecwastau – breakfasts
 brechdan (ben.) – a sandwich;
 brechdanau – sandwiches
 breichiau – arms (gw. braich)
 bron – nearly
 brws (gwr.) – a brush; brwsys – brushes
 brwsio – to brush (bôn: brwsi-)
 brysio – to hurry (bôn: brysi-)
 buan – soon

bugail (gwr.) – a shepherd; bugeliaid – shepherds
 bwletin (gwr.) – a bulletin; bwletinau – bulletins
 bwrdd (gwr.) – a table; byrddau – tables
 bwrw eira – to snow
 bwrw glaw – to rain
 bws (gwr.) – a bus; bysiau – buses
 bwyd (gwr.) – food; bwydydd – foods
 bwydlen (ben.) – a menu; bwydlenni – menus
 bwydo – to feed (bôn: bwyd-)
 bwyta – to eat (bôn: bwyt-)
 bwyty (gwr.) – a restaurant; bwytai – restaurants
 byd (gwr.) – a world; bydoedd – worlds
 byr – short
 bys (gwr.) – a finger; bysedd – fingers
 byth – ever, never
 byw – to live

C

cacen (ben.) – a cake; cacennau – cakes
 cadair (ben.) – a chair; cadeiriau – chairs
 cadw – to keep, to reserve (bôn: cadw-)
 cadw'n heini – to keep fit
 cael – to have, to get
 Caerdydd – Cardiff
 caffi (gwr.) – a café; caffis – cafés
 Calan Gaeaf – Halloween
 Calan Mai – May Day
 camera (gwr.) – a camera; camerâu – cameras
 campfa (ben.) – a gym; campfeydd – gyms
 cân (ben.) – a song; caneuon – songs
 canol (gwr.) – centre, middle
 canolfan (ben.) – a centre; canolfannau – centres
 cant (gwr.) – a hundred; cannoedd – hundreds
 canu – to sing (bôn: can-)
 capel (gwr.) – a chapel; capeli – chapels
 capten (gwr.) – a captain; capteiniaid – captains
 car (gwr.) – a car; ceir – cars
 carafán (ben.) – a caravan; carafanau – caravans

cardiau – cards (gw. cerdyn)
 cariad (gwr.) – love, a boyfriend, a girlfriend; cariadon – boyfriends, girlfriends
 cario – to carry (bôn: cari-)
 cartref (gwr.) – a home; cartrefi – homes
 caru – to love (bôn: car-)
 casglu – to collect (bôn: casgl-)
 castell (gwr.) – a castle; cestyll – castles
 cath (ben.) – a cat; cathod – cats
 cau – to close (bôn: cae-)
 cawl (gwr.) – soup; cawlau – soups
 cawod (ben.) – a shower; cawodydd – showers
 caws (gwr.) – cheese; cawsiau – cheeses
 ceir – cars (gw. car)
 cefn (gwr.) – a back; cefnau – backs
 cefnder (gwr.) – a (male) cousin; cefndryd – (male) cousins
 cefnogi (bôn: cefnog-) – to support
 ceffyl (gwr.) – a horse; ceffylau – horses
 ceg (ben.) – a mouth; cegau – mouths
 cegin (ben.) – a kitchen; ceginau – kitchens
 ceiniog (ben.) – a penny; ceiniogau – pennies
 cenedlaethol – national
 cerdyn (gwr.) – a card; cardiau – cards
 cerdded – to walk (bôn: cerdd-)
 cerddor (gwr.) – a musician; cerddorion – musicians
 cerddoriaeth (ben.) – music
 ci (gwr.) – a dog; cŵn – dogs
 cig (gwr.) – meat; cigoedd – meats
 cig eidion (gwr.) – beef
 cig moch (gwr.) – bacon
 cig oen (gwr.) – lamb meat
 cinio (gwr.) – dinner, lunch; ciniawau – dinners, lunches
 clên – agreeable, nice (Gogledd Cymru)
 cloc larwm (gwr.) – an alarm clock;
 clociau larwm – alarm clocks
 clust (ben.) – an ear; clustiau – ears
 clwb (gwr.) – a club; clybiau – clubs
 clywed – to hear (bôn: clyw-)
 coch – red
 codi – to get up, to lift, to pick up (bôn:

cod-)
 coeden (ben.) – a tree; coed – trees
 coes (ben.) – a leg; coesau – legs
 cofio – to remember (bôn: cofi-)
 coffi (gwr.) – coffee
 coginio – to cook (bôn: cogini-)
 cogydd (gwr.) – a (male) cook, chef;
 cogyddion – cooks, chefs
 cogyddes (ben.) – a (female) cook, chef;
 cogyddion – cooks, chefs
 côr (gwr.) – a choir; corau – choirs
 cost (ben.) – cost; costau – costs
 cot (ben.) – a coat; cotiau – coats
 crac – angry (De Cymru)
 credu – to believe (bôn: cred-)
 crempog (ben.) – a pancake; crempogau – pancakes
 criced – cricket
 croeso – welcome
 cryf – strong
 cuddio – to hide (bôn: cuddi-)
 cur pen (gwr.) – a headache (Gogledd Cymru)
 cwestiwn (gwr.) – a question; cwestiynau – questions
 cwm (gwr.) – a valley; cymoedd – valleys
 cwmni (gwr.) – a company; cwmniäu – companies
 cŵn – dogs (gw. ci)
 cwrdd (â) – to meet (someone)
 cwrs (gwr.) – a course; cyrsiau – courses
 cwrw (gwr.) – beer
 cychwyn – to begin (bôn: cychwynn-)
 cyfarfod (gwr.) – a meeting; cyfarfodydd – meetings
 cyfarfod – to meet
 cyfarth – to bark (bôn: cyfarth-)
 cyfeiriad (gwr.) – an address; cyfeiriadau – addresses
 cyfenw (gwr.) – a surname; cyfenwau – surnames
 cyfieithu – to translate (bôn: cyfieith-)
 cyflym – fast, quick
 cyfnither (ben.) – a (female) cousin;
 cyfnitherod – (female) cousins
 cyfrifiadur (gwr.) – a computer;
 cyrifiaduron – computers
 cyfweliad (gwr.) – an interview;
 cyfweliadau – interviews

cyngerdd (gwr.) – a concert;
 cyngherddau – concerts
 cyngor (gwr.) – a council, advice;
 cynghorau – councils
 cylchgrawn (gwr.) – a magazine;
 cylchgronau – magazines
 cymaint – so much
 cymdogion – neighbours (gw. cymydog)
 cymoedd – valleys (gw. cwm)
 Cymraeg (ben.) – Welsh
 Cymraes (ben.) – a Welshwoman
 Cymro (gwr.) – a Welshman
 Cymru (ben.) – Wales
 Cymry – Welsh people
 cymryd – to take (bôn: cymer-)
 cymydog (gwr.) – a neighbour;
 cymdogion – neighbours
 cymylog – cloudy
 cyn – before
 cynnar – early
 cynnes – warm
 cynnwys – to include
 cynta(f) – first
 cyrraedd – to arrive at, to reach (bôn:
 cyrhaedd-)
 cysgu – to sleep (bôn: cysg-)
 cystadleuaeth (ben.) – a competition;
 cystadlaethau – competitions
 cystadlu – to compete (bôn: cystadl-)
 cytuno – to agree (bôn: cytun-)
 cyw iâr (gwr.) – chicken (meat)

Ch

chi – you (plural and formal singular)
 chwaer (ben.) – a sister; chwiorydd – sisters
 chwaith – either
 chwarae – to play (bôn: chwarae-)
 chwaraeon – sports
 chwarter (gwr.) – a quarter; chwarteri – quarters
 chwerthin – to laugh (bôn: chwerthin-)
 chwiorydd – sisters (gw. chwaer)
 chwith – left

D

da – good
 da-da – sweets (Gogledd Cymru)
 dangos – to show (bôn: dangos-)
 dail – leaves (gw. deilen)
 dal – to catch (bôn: dali-)
 dallt – to understand (bôn: dallt-)
 (Gogledd Cymru)
 damwain (ben.) – an accident;
 damweiniau – accidents
 dan (+ Treiglad Meddal) – under
 dannodd (ben.) – toothache
 dant (gwr.) – a tooth; dannedd – teeth
 darllen – to read (bôn: darllen-)
 darn (gwr.) – a piece; darnau – pieces
 dathlu – to celebrate (bôn: dathl-)
 dawnsio – to dance (bôn: dawnsi-)
 de (gwr.) – south
 de (ben.) – right
 deall – to understand (bôn: deall-)
 dechrau – to begin, to start
 (bôn: dechreu-)
 defnyddio – to use (bôn: defnyddi-)
 deffro – to wake up (bôn: deffro-)
 deilen (ben.) – a leaf; dail – leaves
 deintydd (gwr.) – a dentist; deintyddion – dentists
 del – pretty (Gogledd Cymru)
 derbynnydd (gwr.) – receptionist;
 derbynnyddion – receptionists
 dewis (gwr.) – a choice; dewisiadau – choices
 dewis – to choose (bôn: dewis-)
 diddordeb (gwr.) – an interest;
 diddordebau – interests
 diddorol – interesting
 diflas – miserable, boring
 digon – enough
 digwydd – to happen, to occur
 (bôn: digwydd-)
 dillad – clothes (gw. dilledyn)
 dilledyn (gwr.) – a garment; dillad – clothes

dim – zero
 dim byd – nothing
 dim ond – only
 dinas (ben.) – a city; dinasoedd – cities
 diod (ben.) – a drink; diodydd – drinks
 diog – lazy
 diolch – thanks
 di-waith – unemployed
 diwetha – last (previous)
 diwrnod (gwr.) – a day; diwrnodau – days
 dod – to come
 dolur gwddw (gwr.) – sore throat
 (Gogledd Cymru)
 dosbarth (gwr.) – a class; dosbarthiadau – classes
 drama (ben.) – a play; dramâu – plays
 dringo – to climb (bôn: dring-)
 dros (+ Treiglad Meddal) – over
 drud – expensive
 drwg – bad
 drws (gwr.) – a door; drysau – doors
 Duw (gwr.) – God
 dwâd – to come (Gogledd Cymru)
 dweud – to say (bôn: dwed-)
 dŵr (gwr.) – water;
 dwyn – to steal (bôn: dyg-)
 dwyrain (gwr.) – east
 dydd Calan – New Year's Day
 dydd Gwener – Friday
 dydd Gŵyl Dewi – Saint David's Day
 dydd Iau – Thursday
 dydd Llun – Monday
 dydd Mawrth – Tuesday
 dydd Mercher – Wednesday
 dydd Nadolig – Christmas Day
 dydd Sadwrn – Saturday
 dydd Sul – Sunday
 dydd (gwr.) – a day; dyddiau – days
 dyfalu – to guess (bôn: dyfal-)
 dyma – here is, this is
 dymuno – to wish (bôn: dymun-)
 dyn (gwr.) – a man; dynion – men
 dyna – there is
 dyna drueni! – what a pity! (De Cymru)

dyna pam – that's why
 dynes (ben.) – woman (Gogledd Cymru)
 dysgu – to teach (bôn: dysg-)

Dd

ddoe – yesterday

E

ebost (gwr.) – email; ebyst – emails
 echdoe – the day before yesterday
 edrych ar – to watch, to look at
 (bôn: edrych-)
 (e)fallai - perhaps
 efo – with (Gogledd Cymru)
 eglwys (ben.) – a church;
 eglwysi – churches
 eira (gwr.) – snow
 eisiau – to want
 eistedd – to sit (bôn: eistedd-)
 eitha – fairly, quite
 ennill – to win (bôn: enill-)
 enw (gwr.) – a name; enwau – names
 enwog – famous
 er – although
 erioed – never
 ers – since
 ers talwm – a long time ago
 (Gogledd Cymru)
 eryr (gwr.) – an eagle; eryrod – eagles
 esgid (ben.) – a shoe; esgidiau / sgidiau – shoes
 esgusodi – to excuse (bôn: esgusod-)
 eto – again
 ewythr (gwr.) – an uncle; ewythrod – uncles

F

faint – *how much, how many*
 fel – *as, like*
 fel arfer – *usually*
 felly – *so, thus*
 fi – *me*
 fideo (gwr.) – *a video; fideos – videos*
 finegr (gwr.) – *vinegar*

Ff

ffair (ben.) – *a fair; ffeiriau – fairs*
 ffatri (ben.) – *a factory; ffatrioedd – factories*
 ffeindio – *to find (bôn: ffeindi-)*
 ffenest (ben.) – *a window; ffenestri – windows*
 ffermio – *to farm (bôn: ffermi-)*
 ffermwyr (gwr.) – *a farmer; ffermwyr – farmers*
 fferyllfa (ben.) – *a pharmacy; fferyllfeydd – pharmacies*
 ffigwr (gwr.) – *a figure; ffigyrau – figures*
 ffilm (ben.) – *a film; ffilmiau – films*
 ffisig (gwr.) – *medicine; ffisigau – medicines (Gogledd Cymru)*
 fflat (ben.) – *a flat; fflatiau – flats*
 ffôn (gwr.) – *a phone; ffonau – phones*
 ffôn symudol – *mobile phone*
 ffonio – *to phone (bôn: fponi-)*
 ffordd (ben.) – *a way, a road; ffyrdd – ways, roads*
 Ffrainc – *France*
 ffrind (gwr.) – *a friend; ffrindiau – friends*
 ffrwyth (gwr.) – *a fruit; ffrwythau – fruit(s)*
 ffurflen (ben.) – *a form; ffurflenni – forms*
 ffyrdd – *ways, roads (gw. ffordd)*

G

gadael – *to leave (bôn: gadaw-)*
 gaeaf (gwr.) – *winter*
 gair (gwr.) – *a word; geiriau – words*
 galw – *to call (bôn: galw-)*
 gallu – *to be able to, can (bôn: gall-) (De Cymru)*

gan – *by, from (a person)*
 gardd (ben.) – *a garden; gerddi – gardens*
 garddio – *to garden (bôn: garddi-)*
 garddwyr (gwr.) – *a gardener; garddwyr – gardeners*
 garej (ben.) – *a garage; garejis – garages*
 geiriadur (gwr.) – *a dictionary; geiriaduron – dictionaries*
 geiriau – *words (gw. gair)*
 gêm (ben.) – *a game; gemau – games*
 gerddi – *gardens (gw. gardd)*
 glanhau – *to clean (bôn: glanheu-)*
 glaw (gwr.) – *rain; go lew – pretty good, middling (Gogledd Cymru, Gorllewin Cymru)*
 gobaith (gwr.) – *hope; gobeithion – hopes*
 gobeithio – *to hope*
 gofalus – *careful*
 gofyn – *to ask (bôn: gofynn-)*
 gogledd (gwr.) – *north*
 golau (gwr.) – *a light; goleuadau – lights*
 golchi – *to wash (bôn: golch-)*
 goleuadau traffig – *traffic lights*
 golff (gwr.) – *golf*
 gorau – *best*
 gorfod – *to have to*
 gorffen – *to finish, to end (bôn: gorffenn-)*
 goriad (gwr.) – *a key; goriadau – keys*
 (Gogledd Cymru)
 gorllewin (gwr.) – *west*
 gormod – *too much*
 gorsaf (ben.) – *a station; gorsafoedd – stations*
 gwaith (gwr.) – *work; gweithiau – works*
 gwallt (ll.) – *hair*
 gwan – *weak*
 gwanwyn (gwr.) – *spring*
 gwario – *to spend (bôn: gwari-)*
 gwasanaeth (gwr.) – *a service; gwasanaethau – services*
 gweddol – *so-so*
 gweithio – *to work (bôn: gweithi-)*
 gweithiwr (gwr.) – *a worker; gweithwyr – workers*
 gweld – *to see (bôn: gwel-)*

gwely (gwr.) – *a bed; gwelyau – beds*
 gwell – *better*
 gwenu – *to smile (bôn: gwen-)*
 gwers (ben.) – *a lesson; gwersi – lessons*
 gwerth (gwr.) – *worth, value*
 gwerthu – *to sell (bôn: gwerth-)*
 gwesty (gwr.) – *a hotel; gwestai – hotels*
 gwin (gwr.) – *wine; gwinoedd – wines*
 gwir (gwr.) – *truth*
 gwir neu gau – *true or false*
 gwirion – *daft (Gogledd Cymru)*
 gwisgo – *to dress, to wear (bôn: gwisg-)*
 gwlaid (ben.) – *a country; gwledydd – countries*
 Gwlad yr lâ – *Iceland*
 gwleidydd (gwr.) – *a politician; gwleidyddion – politicians*
 gwlyb – *wet*
 gwneud – *to do, to make*
 gwobr (ben.) – *a prize; gwobrau – prizes*
 gwîr (gwr.) – *a husband, a man; gwîr – husbands, men*
 gwîr tŷ (gwr.) – *a house husband*
 gwraig (ben.) – *a wife, a woman; gwragedd – wives, women*
 gwraig tŷ – *housewife*
 gwrandor ar – *to listen to (bôn: gwrandaw-)*
 gwreiddiol – *original*
 gwybod – *to know*
 gwyl (ben.) – *a festival, a holiday; gwyliau – festivals, holidays*
 gwylio – *to watch (bôn: gwyli-)*
 gwyn – *white*
 gwynt (gwr.) – *wind; gwyntoedd – winds*
 gwyntog – *windy*
 gyda – *with (De Cymru)*
 gyda'r nos – *in the evening*
 gyferbyn (+ â) – *opposite*
 gyrru – *to drive (bôn: gyrr-)*
 gyrrwr (gwr.) – *a driver; gyrrwyr – drivers*

Ng

haf (gwr.) – *summer; hafau – summers*
 halen (gwr.) – *salt*
 ham (gwr.) – *ham*
 hanes (gwr.) – *history; hanesion – histories*
 hanner (gwr.) – *a half; haneri – halves*
 hapus – *happy*
 haul (gwr.) – *a sun*
 hawdd – *easy*
 heb (+ Treiglad Meddal) – *without*
 hedfan – *to fly (bôn: hedfan-)*
 heddiw (gwr.) – *today*
 heddlu (gwr.) – *police*
 hefyd – *also, too*
 hel – *to collect (bôn: heli-) (Gogledd Cymru)*
 help (gwr.) – *help*
 helpu – *to help (bôn: help-)*
 hen – *old*
 hen bethau – *antiques*
 heno – *tonight*
 het (ben.) – *a hat; hetiau – hats*
 heulog – *sunny*
 hir – *long*
 hoci (gwr.) – *hockey*
 hoff – *favourite*
 hoffi – *to like (bôn: hoff-)*
 hogan (ben.) – *a girl, a lass; genod – girls, lasses (Gogledd Cymru)*
 hogyn (gwr.) – *a boy, a lad; hogiau – boys, lads (Gogledd Cymru)*
 hufen (gwr.) – *cream*
 hufen iâ (gwr.) – *ice cream*
 hwyl (ben.) – *fun*
 hwyl – *good-bye*
 hwyr – *late*
 hydref (gwr.) – *autumn; Hydref (gwr.) – October*
 hyfryd – *nice, pleasant*
 hyn – *this*
 hynny – *that*
 hysbyseb (ben.) – *an advertisement; hysbysebion – advertisements*

I

i (+ Treiglad Meddal) – to

i fyny – up, upward

i ffwrdd – away

i gyd – all

i lawr – down, downward

i mewn – in

iâ – ice

iawn – OK, very

iechyd (gwr.) – health

ifanc – young

isio – to want (Gogledd Cymru)

Iwerddon (ben.) – Ireland

J

jam (gwr.) – jam; jamiau – jams

joio – to enjoy (bôn: joi-)

L

ledled – throughout

lemon (gwr.) – a lemon; lemonau –

lemons

Lerpwl – Liverpool

lico – to like (bôn: lic-) (De Cymru)

licio – to like (bôn: lici-) (Gogledd Cymru)

lifft (gwr.) – a lift; lifftiau – lifts

lolfa (ben.) – a lounge

lôn (ben.) – a lane; lonydd – lanes

lwc (ben.) – luck

lwcus – lucky

LI

llaeth (gwr.) – milk (De Cymru)

llais (gwr.) – a voice; lleisiau – voices

llawen – happy, merry

llawer – a lot

llawn – full

llawr (gwr.) – a floor; lloriau – floors

lle (gwr.) – a place; lleoedd – places

lle? – where? (Gogledd Cymru)

lled (gwr.) – width

llefrith (gwr.) – milk (Gogledd Cymru)

llen (ben.) – a curtain; lleni – curtains

llenwi – to fill (bôn: llenw-)

llestr (gwr.) – a dish; llestri – dishes

llinell (ben.) – a line; llinellau – lines

lliw (gwr.) – a colour; lliwiau – colours

lliw haul (gwr.) – a suntan

Lloegr (ben.) – England

llong (ben.) – a ship; llongau – ships

llond ceg (gwr.) – a mouthful

llongyfarchiadau – congratulations

llun (gwr.) – a picture; lluniau – pictures

Llundain – London

llwnc (gwr.) – a throat (De Cymru)

llyfr (gwr.) – a book; llyfrau – books

llyfrgell (ben.) – a library; llyfrgelloedd – libraries

llyfrgellydd (gwr.) – a librarian; llyfrgellwyr – librarians

llygad (gwr.) – an eye; llygaid – eyes

llynedd – last year

llysfab (gwr.) – a stepson; lllys feibion – stepsons

llysferch (ben.) – a step daughter; lllys

ferched – step daughters

llysiau – vegetables;

llythyr (gwr.) – a letter; llythyrau – letters

M

mas – out (De Cymru)

mab (gwr.) – a son; meibion – sons

mabwysiadu – to adopt (bôn:

mabwysiad-)

maes (gwr.) – a field; meysydd – fields

maes parcio (gwr.) – car park

mam (ben.) – a mother; mamau –

mothers

mam faeth (ben.) – a foster mother;

mamau maeth – foster mothers

mam-gu (ben.) – a grandmother;

mam-guod – grandmothers (De Cymru)

mam-ying-nghyfraith (ben.) – mother-in-law

maneg (ben.) – a glove; menig – gloves

manylion – details

Marchnad (ben.) – a market;

Marchnadoedd – markets

mawr – big

mêc (gwr.) – a make; mêcs – makes

medru – to be able to, can (bôn: medr-) (Gogledd Cymru)

meddwl – to think (bôn: meddyli-)

meddyg (gwr.) – a doctor; meddygon – doctors

meddygfa (ben.) – a doctor's surgery;

meddygfeydd – doctors' surgeries

mefus – strawberries (gw. mefusen)

mefusen (ben.) – a strawberry; mefus – strawberries

meibion – sons (gw. mab)

meindio – to mind (bôn: meindi-)

mêl (gwr.) – honey

melysion – sweets

menig – gloves (gw. maneg)

menyn (gwr.) – butter

menyw (ben.) – a woman; menywod – women (De Cymru)

merch (ben.) – a girl, a daughter;

merched – girls, daughters

methu – to fail (bôn: meth-)

mewn – in a

mewn pryd – in time

mil (ben.) – a thousand; miloedd – thousands

miliwn (ben.) – a million; miliynau – millions

mis (gwr.) – a month; misoedd – months

mis mêl (gwr.) – a honeymoon; misoedd

mêl – honeymoons

modryb (ben.) – an aunt;

modrybedd – aunts

moddion – medicine

môr (gwr.) – a sea; moroedd – seas

moron – carrots (gw. moronen)

moronen (ben.) – a carrot; moron – carrots

munud (ben./gwr.) – a minute; munudau –

minutes

mwy – more

mwynhau – to enjoy (bôn: mwynheu-)

mynd – to go

mynd â – to take

mynd am dro – to go for a walk

mynediad (gwr.) – entry

N

nabod – to know (someone), to recognise

Nadolig (gwr.) – Christmas

nai (gwr.) – a nephew; neiaint – nephews

nain (ben.) – a grandmother; neiniau – grandmothers (Gogledd Cymru)

nawr – now (De Cymru)

neb – nobody, no one

neges (ben.) – a message; negeseuon – messages

neis – nice

neithiwr – last night

nes – until

nesaf(f) – next

neu (+ Treiglad Meddal) – or

neuadd (ben.) – a hall; neuaddau – halls

newydd – new

newyddion – news

nith (ben.) – a niece; nithod – nieces

niwlog – foggy, misty

nofio – to swim (bôn: nofi-)

nôl – to get, to collect

nos (ben.) – a night; nosau – nights

Nos Galan – New Year's Eve

noson (ben.) – an evening

noswaith (ben.) – an evening;

nosweithiau – evenings

nunlle – nowhere (Gogledd Cymru)

nwy (gwr.) – a gas; nwyon – gasses

nyrs (ben.) – a nurse; nyrsys – nurses

nyrsio – to nurse (bôn: nyrsi-)

O

o (+ Treiglad Meddal) – from
o gwbl – at all
o gwmpas – around
o 'ma – from here, away
o'r gloch – o'clock
o'r gorau – OK, alright
ochr (ben.) – a side; ochrau – sides
oed (gwr.) – age (of a person)
oer – cold
ofnadwy – terrible
ola(f) – last, final
ond – but
opera (ben.) – an opera; operâu – operas
oren (gwr.) – orange (ffrwyth a lliw);
orennau – oranges
oriau – hours (gw. awr)
oriawr (ben.) – a watch (timepiece)
os – if
os gwelwch chi'n dda – please

P

p'nawn (gwr.) – an afternoon (gw.
prynhawn)
pa? (+ Treiglad Meddal) – which?
pabell (ben.) – a tent; pebyll – tents
pacio – to pack (bôn: paci-)
paent (gwr.) – paint; paentiau – paints
pam? – why?
pan (+ Treiglad Meddal) – when
paned (ben.) – a cuppa; paneidiau –
cuppas
papur (gwr.) - paper; papurau - papers
papur newydd (gwr.) – a newspaper;
papurau newydd – newspapers
pâr (gwr.) – a pair; parau – pairs
paratoi – to prepare (bôn: parato-)
parc (gwr.) – a park; parciau – parks
parcio – to park (bôn: parci-)
parod – ready
parti (gwr.) – a party; partïon – parties
Pasg (gwr.) – Easter
pasport (gwr.) – a passport; pasportau –
passports
pasta (gwr.) – pasta
pawb – everyone, everybody
peidio - to stop, to cease, to refrain (bôn:
peidi-)
peintio – to paint (bôn: peinti-)

peiriant (gwr.) – a machine; peiriannau –
machines
pêl (ben.) – a ball; peli – balls
pêl-droed (gwr.) – football
pell – far
pen (gwr.) – a head; pennau – heads
pen-blwydd (gwr.) – a birthday;
penblwyddi – birthdays
pennaeth (gwr.) – a head (person), a
principal; penaethiaid – heads, principals
pensil (gwr.) – a pencil; pensiliau – pencils
pensiwn (gwr.) – a pension; pensiynau –
pensions
pensiynwr (gwr.) – a pensioner;
pensiynwyr – pensioners
pentre(f) (gwr.) – a village; pentrefi –
villages
penwythnos (gwr.) – a weekend;
penwythnosau – weekends
perffaith – perfect
perfformio – to perform (bôn: perfformi-)
person (gwr.) - a person; personau -
persons
pert – pretty (De Cymru)
peswch (gwr.) – a cough
peswch – to cough (bôn: pesych-)
peth (gwr.) - a thing; pethau - things
pigyn clust (gwr.) – earache (Gogledd
Cymru)
pinc – pink
plant – children (gw. plentyn)
pleidleisio – to vote (bôn: pleidleisi-)
plentyn (gwr.) – a child; plant – children
plismon (gwr.) – a policeman; plismyn –
policemen
pob – each, every
pobl (ben.) – people
poen (ben.) – a pain; poenau – pains
poeni – to worry
poeth – hot
pont (ben.) – a bridge; pontydd – bridges
popeth – everything
porc (gwr.) – pork
porffor – purple
posib – possible
post (gwr.) – post
postmon (gwr.) – a postman; postmyn –
postmen
prawf (gwr.) – a test; profion – tests
pres (gwr.) – money (Gogledd Cymru),
brass

prif – main, first, top, highest
prifathro (gwr.) – headmaster;
prifathrawon – headteachers
prifathrawes (ben.) – headmistress;
prifathrawesau – headmistresses
prifysgol (ben.) – an university;
prifysgolion – universities
priod – married
priodi – to marry (bôn: priod-)
problem (ben.) – a problem; problemau –
problems
pryd? – when?
prynhawn (gwr.) – an afternoon;
prynhawniau – afternoons
prynu – to buy (bôn: pryn-)
prysur – busy
punt (ben.) – a pound (money); punnoedd
– pounds
pwdin (gwr.) – a pudding; pwdinau –
puddings
pwll (gwr.) – a pool; pyllau – pools
pwll nofio (gwr.) – a swimming pool
pwll glo (gwr.) – a coal mine
pwy? – who?
pwysig – important
pys – peas
pysgodyn (gwr.) – a fish; pysgod – fish(es)

Ph**R**

radio (gwr.) – a radio
ras (ben.) – a race; rasys – races
rownd (ben.) – a round; rowndiau –
rounds;
rownd – round, around
rwan – now (Gogledd Cymru)
rygbi (gwr.) – rugby

Rh

rhad – cheap
rhaglen (ben.) – a programme; rhagleni
– programmes
rhai – some
rhan (ben.) – a part; rhannau – parts
rhan-amser – part-time
rhedeg – to run (bôn: rhed-)
rheina – those

rheoli – to manage, to control (bôn: rheol-)
rheolwr (gwr.) – a manager; rheolwyr –
managers
rheolwraig (ben) – a manageress
rhestr (ben.) – a list; rhestri – lists
rhew (gwr.) – ice
rhif (gwr.) – a number; rhifau – numbers
rhwng – between
rhy – too (before an adjective)
rhyfedd – strange, funny, odd
rhyw (+ Treiglad Meddal) – any, some
rhywbeth (gwr.) – something
rhywle (gwr.) – somewhere
rhywun (gwr.) – someone

S

Saesnes (ben.) – an Englishwoman;
Saeson – English people
Saesneg (ben.) – English (language)
Sais (gwr.) – an Englishman; Saeson –
English people
sâl – ill, sick, bad, poor
salad (gwr.) – a salad; saladau – salads
Sbaen (ben.) – Spain
sbâr – spare
sbeclol (ben.) – spectacles (glasses)
sbwriel (gwr.) – rubbish (gw. ysbwriel)
seiclo – to cycle (bôn: seicl-)
sêl cist car (ben.) – a car boot sale; sêls
cist car – car boot sales
seren (ben.) – a star; sêr – stars
sesiwn (gwr./ben.) - session; sesiynau -
sessions
sglodion – chips;
sgorio – to score (bôn: sgori-)
sgwennu – to write (bôn: sgwenn-)
(Gogledd Cymru)
siarad – to talk (bôn: siarad-)
siaradwr (gwr.) - speaker; siaradwyr -
speakers
siec (ben.) – a cheque; sieciau – cheques
sigaret (ben.) – a cigarette; sigaretts –
cigarettes
silff (ben.) – a shelf; silffoedd – shelves
silff ben Tân – mantelpiece
sillafu – to spell (bôn: sillaf-)
sinema (gwr.) – a cinema; sinemâu –
cinemas

siocled (gwr.) – chocolate; siocledi – chocolates
 sioe (ben.) – a show; sioeau – shows
 Siôn Corn – Santa Claus
 siop (ben.) – a shop; siopau – shops
 siopa – to shop (bôn: siop-)
 siopwr (gwr.) – a shopkeeper; siopwyr – shopkeepers
 sir (ben.) – a county; siroedd – counties
 siwgr (gwr.) – sugar
 siŵr – sure
 siŵr o fod - probably
 smwddio – to iron (bôn: smwddi-)
 staff – staff
 stamp (gwr.) – a stamp; stampiau – stamps
 stondin (ben.) – a stall, a booth;
 stondinau – stalls, booths
 stopio – to stop (bôn: stopi-)
 stormus – stormy
 stryd (ben.) – a street; strydoedd – streets
 sudd (gwr.) – juice; suddion – juices
 sut? – how?
 swnllyd – noisy
 swper (gwr.) – a supper; swperau – suppers
 swydd (ben.) – a job, a post; swyddi – jobs, posts
 swyddfa (ben.) – an office; swyddfeydd – offices
 sych – dry
 syched (gwr.) – thirst
 symud – to move (bôn: symud-)
 syniad (gwr.) – an idea; syniadau – ideas
 syth – straight

T

tabled (ben.) – a tablet; tabledi – tablets
 taclus – tidy
 tad (gwr.) – a father; tadau – fathers
 tad-cu (gwr.) – a grandfather; tad-cuod – grandfathers (De Cymru)
 tad maeth (gwr.) – foster father; tadau maeth – foster fathers

tad-ying-nghyfraith (gwr.) – father-in-law;
 tadau-ying-nghyfraith – fathers-in-law
 tafarn (ben.) – a pub; tafarnau – pubs
 taflen (ben.) – a leaflet; taflenni – leaflets
 tai – houses (gw. tŷ)
 taid (gwr.) – a grandfather; teidiau – grandfathers (Gogledd Cymru)
 taith (ben.) – a journey; teithiau – journeys
 talu – to pay (bôn: tal-)
 tan (+ Treiglad Meddal) – until
 tân (gwr.) – a fire; tanau – fires
 taro – to hit, to strike
 taten (ben.) – a potato; tatws – potatoes
 te (gwr.) – tea
 tebyg – similar, alike
 tedi (gwr.) – a teddy bear
 tegan (gwr.) – a toy; teganau – toys
 tegell (gwr.) – a kettle; tegelli – kettles
 tei (gwr.) – a tie; teis – ties
 teimlo – to feel (bôn: teiml-)
 teithio – to travel (bôn: teithi-)
 teledu (gwr.) – a television
 tennis (gwr.) – tennis
 teulu (gwr.) – a family; teuluoedd – families
 teuluol – family (e.e. y cartref teuluol – the family home)
 ti – you (informal singular)
 tîm (gwr.) – a team; timau – teams
 tipyn – a little, a bit
 tocyn (gwr.) – a ticket; tocynnau – tickets
 tomato (gwr.) – a tomato; tomatos – tomatoes
 torri – to break (bôn: torr-)
 torri lawr – to break down
 torth (ben.) – a loaf; torthau – loaves
 tost (gwr.) – toast
 tost (ans.) – sick, ill (De Cymru)
 traed – feet (gw. troed)
 traeth (gwr.) – a beach; traethau – beaches
 trafod – to discuss (bôn: trafod-)
 tref (ben.) – a town; trefi – towns
 trefnu – to arrange, to organise (bôn: trefn-)
 trêñ (gwr.) – a train; trenau – trains
 trio – to try (bôn: tri-)
 trip (gwr.) – a trip; tripiau – trips

trist – sad
 tro (gwr.) – a turn
 troed (ben.) – a foot; traed – feet
 troi – to turn (bôn: troi-)
 trwy (+ Treiglad Meddal) – through
 trwyn (gwr.) – a nose; trwynau – noses
 trydan (gwr.) – electricity, electric
 trydydd – third
 tu allan i/tu fas i – outside
 tua (+Treiglad Llaes) – about
 tudalen (ben.) – a page; tudalennau – pages
 twp – stupid
 twym – warm, hot (De Cymru)
 tŷ (gwr.) – a house; tai – houses
 tŷ bach – a toilet
 tŷ bwyta – a restaurant; tai bwyta – restaurants
 tyfu – to grow (bôn: tyf-)
 tymor (gwr.) – a season, a term; tymhorau – seasons, terms
 tynnu – to pull (bôn: tynn-)
 tynnu llun – to take a picture; to draw a picture
 tywydd (gwr.) – weather

Th**U**

ugain – twenty; ugeiniau – twenties
 uned (ben.) – a unit; unedau – units
 unman – nowhere
 unrhyw (+ Treiglad Meddal) – any
 unwaith – once
 uwð (gwr.) – porridge

W

wal (ben.) – a wall; waliau – walls
 wedi blino – tired
 wedyn – after, afterwards
 weithiau – sometimes
 wir – indeed
 wrth (+ Treiglad Meddal) – by
 wrth gwrs – of course

wy (gwr.) – an egg; wyau – eggs
 wyneb (gwr.) – a face; wynebau – faces
 wythnos (ben.) – a week; wythnosau – weeks

Y

y baban lesu – the baby Jesus
 y llynedd – last year
 y we (ben.) – the web
 ych a fil! – horrid, yuck!
 ychydig – a little, a few
 yfed – to drink (bôn: yf-)
 yfory – tomorrow
 yma – here
 ymarfer – to practise, to rehearse
 ymddeol – to retire (bôn: ymddeol-)
 ymlacio – to relax (bôn: ymlaci-)
 ymlaen – on, ahead, forward
 ymolchi – to wash (one's self)
 (bôn: ymolch-)
 ymweld (â) – to visit (bôn: ymwel-)
 ymweliad (gwr.) – a visit; ymweliadau – visits
 yn (+ Treiglad Trwynol) – in
 yn barod – already
 yn erbyn – against
 yn ôl – back
 yn unig – only
 yna – there, then
 yno – there
 ynys (ben.) – an island; ynyssoedd – islands
 Yr Alban (ben.) – Scotland
 yr un – each
 Yr Wyddfa (ben.) – Snowdon
 ysbyty (gwr.) – a hospital; ysbytai – hospitals
 ysbwriel (gwr.) – rubbish
 ysgol (ben.) – a school; ysgolion – schools
 ysgrifennu – to write (bôn: ysgrifenn-)
 ystafell (ben.) – a room; ystafelloedd – rooms
 ystyr (gwr.) – a meaning; ystyron – meanings

Canllaw gramadeg/A grammar guideline

Termau/Terms

Berf	Verb	(gwelais i, rhedodd e)
Berfenw	Verb-noun	(mynd, gyrru, cerdded)
Ansoddair	Adjective	(da, gwyntog, prysur)
Enw	Noun	(car, tŷ, llyfr)
Rhagenw	Pronoun	(ti, ni, nhw)
Bôn	Stem	(rhed-, golch-, siarad-)
Gwrywaidd	Masculine	
Benywaidd	Feminine	
Lluosog	Plural	

Berfau/Verbs

Mae'r berfenw **bod** yn bwysig iawn. 'Dyn ni'n defnyddio **bod** i wneud yr amser presennol, yr amherffaith, y dyfodol a'r perffaith: **y berfenw bod + yn/wedi + berf (dim treiglad).**

The verb-noun **bod** is very important. We use **bod** to create the present, the imperfect, the future and the perfect tenses: **the verb-noun bod + yn/wedi + verb (no mutation)**.

Yr Amser Presennol/The present tense

Dw i'n talu. <i>I pay/am paying.</i>	Dw i ddim yn talu. <i>I don't pay/am not paying.</i>	Dw i'n talu?/Ydw i'n talu? <i>Do I pay?/Am I paying?</i>
Rwyt ti'n talu. <i>You pay/are paying.</i>	Dwyt ti ddim yn talu. <i>You don't pay/are not paying.</i>	Wyt ti'n talu? <i>Do you pay?/Are you paying?</i>
Mae e/hi'n talu. <i>He/she pays/is paying.</i>	Dyw e/hi ddim yn talu. <i>He/she doesn't pay/isn't paying.</i>	Ydy e/hi'n talu? <i>Does he/she pay?/Is he/she paying?</i>
'Dyn ni'n talu. <i>We pay/are paying.</i>	'Dyn ni ddim yn talu. <i>We don't pay/are not paying.</i>	'Dyn ni'n talu?/Ydyn ni'n talu? <i>Do we pay?/Are we paying?</i>
Dych chi'n talu. <i>You pay/are paying.</i>	Dych chi ddim yn talu. <i>You don't pay/are not paying.</i>	Dych chi'n talu?/Ydych chi'n talu? <i>Do you pay?/Are you paying?</i>
Maen nhw'n talu. <i>They pay/are paying.</i>	'Dyn nhw ddim yn talu. <i>They don't pay/are not paying.</i>	Ydyn nhw'n talu? <i>Do they pay?/Are they paying?</i>

Yr Amser Amherffaith/The imperfect tense

Ro'n i'n talu. <i>I was paying/used to pay.</i>	Do'n i ddim yn talu. <i>I wasn't paying/didn't used to pay.</i>	O'n i'n talu? <i>Was I paying?/Did I used to pay?</i>
Ro't ti'n talu. <i>You were paying/used to pay.</i>	Do't ti ddim yn talu. <i>You weren't paying/didn't used to pay.</i>	O't ti'n talu? <i>Were you paying?/Did you used to pay?</i>
Roedd e/hi'n talu. <i>He/she was paying/used to pay.</i>	Doedd e/hi ddim yn talu. <i>He/she wasn't paying/didn't used to pay.</i>	Oedd e/hi'n talu? <i>Was he/she paying?/Did he/she used to pay?</i>
Ro'n ni'n talu. <i>We were paying/used to pay.</i>	Do'n ni ddim yn talu. <i>We weren't paying/didn't used to pay.</i>	O'n ni'n talu? <i>Were we paying?/Did we used to pay?</i>
Ro'ch chi'n talu. <i>You were paying/used to pay.</i>	Do'ch chi ddim yn talu. <i>You weren't paying/didn't used to pay.</i>	O'ch chi'n talu? <i>Were you paying?/Did you used to pay?</i>
Ro'n nhw'n talu. <i>They were paying/used to pay.</i>	Do'n nhw ddim yn talu. <i>They weren't paying/didn't used to pay.</i>	O'n nhw'n talu? <i>Were they paying?/Did they used to pay?</i>

Yr Amser Dyfodol/The future tense

Bydda i'n talu. <i>I will be paying.</i>	Fydda i ddim yn talu. <i>I won't be paying.</i>	Fydda i'n talu? <i>Will I be paying?</i>
Byddi di'n talu. <i>You will be paying.</i>	Fyddi di ddim yn talu. <i>You won't be paying.</i>	Fyddi di'n talu? <i>Will you be paying?</i>
Bydd e/hi'n talu. <i>He/she will be paying.</i>	Fydd e/hi ddim yn talu. <i>He/she won't be paying.</i>	Fydd e/hi'n talu? <i>Will he/she be paying?</i>
Byddwn ni'n talu. <i>We will be paying.</i>	Fyddwn ni ddim yn talu. <i>We won't be paying.</i>	Fyddwn ni'n talu? <i>Will we be paying?</i>
Byddwch chi'n talu. <i>You will be paying.</i>	Fyddwch chi ddim yn talu. <i>You won't be paying.</i>	Fyddwch chi'n talu? <i>Will you be paying?</i>
Byddan nhw'n talu. <i>They will be paying.</i>	Fyddan nhw ddim yn talu. <i>They won't be paying.</i>	Fyddan nhw'n talu? <i>Will they be paying?</i>

Yr Amser Perffaith/The perfect tense

Dw i wedi talu. <i>I have paid.</i>	Dw i ddim wedi talu. <i>I haven't paid.</i>	Dw i wedi talu?/Ydw i wedi talu? <i>Have I paid?</i>
Rwyt ti wedi talu. <i>You have paid.</i>	Dwyt ti ddim wedi talu. <i>You haven't paid.</i>	Rwyt ti wedi talu? <i>Have you paid?</i>
Mae e/hi wedi talu. <i>He/she has paid.</i>	Dyw e/hi ddim wedi talu. <i>He/she hasn't paid.</i>	Mae e/hi wedi talu? <i>Has he/she paid?</i>

'Dyn ni wedi talu. <i>We have paid.</i>	'Dyn ni ddim wedi talu. <i>We haven't paid.</i>	'Dyn ni wedi talu?/Ydyn ni wedi talu? <i>Have we paid?</i>
Dych chi wedi talu. <i>You have paid.</i>	Dych chi ddim wedi talu. <i>You haven't paid.</i>	Dych chi wedi talu?/Ydych chi wedi talu? <i>Have you paid?</i>
Maen nhw wedi talu. <i>They have paid.</i>	'Dyn nhw ddim wedi talu. <i>They haven't paid.</i>	Ydyn nhw wedi talu? <i>Have they paid?</i>

Yr Amser Gorffennol/The past tense

Dyw'r amser gorffennol ddim yn defnyddio **bod**. Rhaid i ni redeg y ferf. Rhaid i ni ychwanegu terfyniad at fôn y ferf.

*The past tense does not use **bod**. We have to conjugate the verb itself. We add an ending to the stem of the verb.*

Talais i. <i>I paid.</i>	Thalais i ddim. <i>I didn't pay.</i>	Dalais i? <i>Did I pay?</i>
Talaist ti. <i>You paid.</i>	Thalaist ti ddim. <i>You didn't pay.</i>	Dalaist ti? <i>Did you pay?</i>
Talodd e/hi. <i>He/she paid.</i>	Thalodd e/hi ddim. <i>He/she didn't pay.</i>	Dalodd e/hi? <i>Did he/she pay?</i>
Talon ni. <i>We paid.</i>	Thalon ni ddim. <i>We didn't pay.</i>	Dalon ni? <i>Did we pay?</i>
Taloch chi. <i>You paid.</i>	Thaloch chi ddim. <i>You didn't pay.</i>	Daloch chi? <i>Did you pay?</i>
Talon nhw. <i>They paid.</i>	Thalon nhw ddim. <i>They didn't pay.</i>	Dalon nhw? <i>Did they pay?</i>

Mae **gwneud**, **mynd** a **cael** yn afreolaidd. Mae tabl **gwneud** isod. Dych chi'n gallu gweld **mynd** yn Uned 10 a **cael** yn Uned 11.

Gwneud, **mynd** and **cael** are irregular verbs. **Gwneud** is in the table below. You can find **mynd** in Uned 10 and **cael** in Uned 11.

Gwnes i. <i>I did/made.</i>	Wnes i ddim. <i>I didn't do/make.</i>	Wnes i? <i>Did I?/Did I make?</i>
Gwnest ti. <i>You did/made.</i>	Wnest ti ddim. <i>You didn't do/make.</i>	Wnest ti? <i>Did you?/Did you make?</i>
Gwnaeth e/hi. <i>He/she did/made.</i>	Wnaeth e/hi ddim. <i>He/she didn't do/make.</i>	Wnaeth e/hi? <i>Did he/she?/Did he/she make?</i>
Gwnaethon ni. <i>We did/made.</i>	Wnaethon ni ddim. <i>We didn't do/make.</i>	Wnaethon ni? <i>Did we?/Did we make?</i>
Gwnaethoch chi. <i>You did/made.</i>	Wnaethoch chi ddim. <i>You didn't do/make.</i>	Wnaethoch chi? <i>Did you?/Did you make?</i>
Gwnaethon nhw. <i>They did/made.</i>	Wnaethon nhw ddim. <i>They didn't do/make.</i>	Wnaethon nhw? <i>Did they?/Did they make?</i>

Atebion/Answers

Mae llawer o ffyrdd o ddweud 'yes' a 'no' achos 'dyn ni'n ymateb i'r ferf.

There are many ways of saying 'yes' and 'no' because we respond to the verb.

Yr Amser Presennol/The present tense

Ydw. <i>Yes, I am/do.</i>	Nac ydw. <i>No, I'm not/don't.</i>	Wyt ti'n talu? Ydw. <i>Are you paying?</i> Yes.
Wyt. <i>Yes, you are/do.</i>	Nac wyt. <i>No, you aren't/don't.</i>	Dw/Ydw i'n talu? Wyt. <i>Am I paying?</i> Yes.
Ydy. <i>Yes, he/she is/does.</i>	Nac ydy. <i>No, he/she isn't/doesn't.</i>	Ydy e/hi'n talu? Ydy. <i>Is he/she paying?</i> Yes.
Ydyn. <i>Yes, we are/do.</i>	Nac ydyn. <i>No, we aren't/don't.</i>	Dych chi'n talu? Nac ydyn. <i>Are you paying?</i> No.
Ydych. <i>Yes, you are/do.</i>	Nac ydych. <i>No, you aren't/don't.</i>	'Dyn/Ydyn ni'n talu? Nac ydych. <i>Are we paying?</i> No.
Ydyn. <i>Yes, they are/do.</i>	Nac ydyn. <i>No, they aren't/don't.</i>	Ydyn nhw'n talu? Nac ydyn. <i>Are they paying?</i> No.

Mae'r amser perffaith yr un peth:

The perfect tense is the same:

Wyt ti wedi talu? Ydw.

Wyt ti wedi talu? Ydw.

'Dyn ni hefyd yn defnyddio **Oes/Nac oes** yn yr amser presennol – pan fyddwn ni'n gofyn am rywbedd amhendant.

*We also use **Oes/Nac oes** in the present tense – when we ask about something indefinite.*

Oes. <i>Yes, there is/are.</i>	Nac oes. <i>No, there isn't/aren't.</i>	Oes bara yn y cwpwrdd? Oes. <i>Is there (any) bread in the cupboard?</i> Yes. Oes llyfrau ar y bwrdd? Nac oes. <i>Are there (any) books on the table?</i> No.
-----------------------------------	--	---

Ydy. Yes, it is.	Nac ydy. No, it isn't.	Ydy'r bara yn y cwpwrdd? Ydy. <i>Is the bread in the cupboard?</i> Yes.
Ydyn. Yes, they are.	Nac ydyn. No, they aren't.	Ydy'r llyfrau ar y bwrdd? Nac ydyn. <i>Are the books on the table?</i> No.

Yr Amser Amherffaith/The imperfect tense

O'n. Yes, I was/used to.	Nac o'n. No, I wasn't/didn't used to.	O't ti'n talu? O'n. <i>Were you paying?</i> Yes.
O't. Yes, you were/used to.	Nac o't. No, you weren't/didn't used to.	O'n i'n talu? O't. <i>Was I paying?</i> Yes.
Oedd. Yes, he/she was/used to.	Nac oedd. No, he/she wasn't/didn't used to.	Oedd e/hi'n talu? Oedd. <i>Was he/she paying?</i> Yes.
O'n. Yes, we were/used to.	Nac o'n. No, we weren't/didn't used to.	O'ch chi'n talu? Nac o'n. <i>Were you paying?</i> No.
O'ch. Yes, you were/used to.	Nac o'ch. No, you weren't/didn't used to.	O'n ni'n talu? Nac o'ch. <i>Were we paying?</i> No.
O'n. Yes, they were/used to.	Nac o'n. No, they weren't/didn't used to.	O'n nhw'n talu? Nac o'n. <i>Were they paying?</i> No.

Yr Amser Dydadol/The future tense

Bydda. Yes, I will (be).	Na fydda. No, I won't (be).	Fyddi di'n talu? Bydda. <i>Will you be paying?</i> Yes.
Byddi. Yes, you will (be).	Na fyddi. No, you won't (be).	Fyddda i'n talu? Byddi. <i>Will I be paying?</i> Yes.

Bydd. Yes, he/she will (be).	Na fydd. No, he/she won't (be).	Fydd e/hi'n talu? Bydd. <i>Will he/she be paying?</i> Yes.
Byddwn. Yes, we will (be).	Na fyddwn. No, we won't (be).	Fyddwch chi'n talu? Na fyddwn. <i>Will you be paying?</i> No.
Byddwch. Yes, you will (be).	Na fyddwch. No, you won't (be).	Fyddwn ni'n talu? Na fyddwch. <i>Will we be paying?</i> No.
Byddan. Yes, they will (be).	Na fyddan. No, they won't (be).	Fyddan nhw'n talu? Na fyddan. <i>Will they be paying?</i> No.

Yn yr amser gorffennol, 'dyn ni'n ateb **Do/Naddo** bob tro.
*In the past tense, we answer **Do/Naddo** every time.*

Dalaist ti?	Do.	Naddo.
<i>Did you pay?</i>	Yes.	No.
Welodd e?	Do.	Naddo.
<i>Did he see?</i>	Yes.	No.

Pwyslais/Emphasis

Fel arfer, mae brawddegau a chwestiynau yn dechrau gyda berf. Os does dim berf, mae pwyslais. Gyda phwyslais, yr ateb yw **Ie/Nage**. 'Dyn ni hefyd yn defnyddio **Ie/Nage** i ymateb i gwestiwn heb ferf.

*Usually, sentences and questions begin with a verb. If there is no verb, this is an emphatic construction. The answers following an emphatic question are **Ie/Nage**. We also use **Ie/Nage** to respond to a question where there is no verb.*

Mari wyt ti?	Ie.	Nage.
<i>Are you Mari?</i>	Yes.	No.
Fiesta yw mêc dy gar di?	Ie.	Nage.
<i>Fiesta is the make of your car?</i>	Yes.	No.
Coffi?	Ie.	Nage.

Treigladau/Mutations

Y Treiglad Meddal The Soft Mutation	Y Treiglad Trwynol The Nasal Mutation	Y Treiglad Llaes The Aspirate Mutation
t > d d > dd m > f	t > nh d > n	t > th
c > g g > / ll > l	c > ngh g > ng	c > ch
p > b b > f rh > r	p > mh b > m	p > ph

Rhai rheolau/Some rules**Y Treiglad Meddal/The Soft Mutation**

Ar ôl y gyda enw benywaidd unigol	<i>After y with a singular feminine noun</i>	(y ferch, y gadair)
Ansoddair yn dilyn enw benywaidd unigol	<i>Adjective following singular feminine noun</i>	(merch fach)
Ansoddair ar ôl yn	<i>Adjective after yn</i>	(Mae hi'n wyntog.)
Enw ar ôl yn	<i>Noun after yn</i>	(Mae hi'n feddyg.)

Ar ôl llawer o arddodiad:

am ar at gan
dros drwy wrth dan
heb hyd i o

Ar ddechrau cwestiwn uniongyrchol

Ar ddechrau brawddeg negyddol (dim t, c, p)

Mewn cwestiwn ar ôl **pwy, beth, faint**

Berf neu wrthrych ar ôl ffurf gryno berf

Enw benywaidd ar ôl **un**Enw ar ôl **dau, dwy, ail**Ar ôl y rhagenwau **dy** ac **ei** (gwrywaidd)Enw ar ôl **dau, dwy, ail** *Noun following dau, dwy, ail* (dau **f**unud, dwy **b**unt, ail **f**lwyddyn)Ar ôl y rhagenwau **dy** ac **ei** (gwrywaidd) *Following the pronouns dy and ei (masculine)* (dy **g**ar di, ei **g**ar e)Ar ôl y cysylltair **neu** *After the conjunction neu* (te neu **g**offi?)**Y Treiglad Trwynol/The Nasal Mutation**Ar ôl yr arddodiad **yn** yn golygu **in** *After the preposition yn meaning 'in'* (**yng** Nghymru)Ar ôl y rhagenw **fy** *After the pronoun fy* (fy **n**had i)**Y Treiglad Llaes/The Aspirate Mutation**Ar ddechrau brawddeg negyddol *At the beginning of a negative sentence* (**Ches** i ddim.)Ar ôl y cysylltair **a** yn golygu **and** *After the conjunction a meaning 'and'*Ar ôl y cysylltair **gyda** *After the conjunction gyda* (gyda **p**hant Mari)Ar ôl yr arddodiad **â** *After the preposition â* (Paid â **p**hoeni.)Ar ôl yr adferf **tua** *After the adverb tua* (tua **p**hump o'r gloch)Ar ôl y rhagenw **ei** (benywaidd) *After the pronoun ei (feminine)* (ei **thad** hi)Ar ôl **tri a chwe** *After tri and chwe* (tri **p**hlentyn, chwe **p**hunt)

Rhagenwau + treigladau/Pronouns and mutations

Dyma'r rhagenwau a'r treigladau sy'n eu dilyn nhw.

Here are the pronouns and the mutations they cause.

Rhagenw/ Pronoun	Treiglad/ Mutation	Enghreifftiau/ Examples
fy my	Treiglad trwynol <i>Nasal mutation</i>	fy n had i fy nr ws i fy ng har i fy ng waith i fy m hen i fy m rawd i
dy your	Treiglad meddal <i>Soft mutation</i>	dy d ad di dy dd rws di dy f am di dy g ar di dy waith di dy l yfr di dy b en di dy f rawd di dy r ieni di
ei his	Treiglad meddal <i>Soft mutation</i>	ei d ad e ei dd rws e ei f am e ei g ar e ei waith e ei l yfr e ei b en e ei f rawd e ei r ieni e
ei her	Treiglad llaes a ' h ' o flaen llafariad <i>Aspirate mutation and 'h' before a vowel</i>	ei th ad hi ei ch ar hi ei ph en hi ei h enw hi
ein our	Dim treiglad ond ' h ' o flaen llafariad <i>No mutation but 'h' before a vowel</i>	ein h enw ni
eich your	Dim treiglad	eich tad chi
eu their	Dim treiglad ond ' h ' o flaen llafariad <i>No mutation but 'h' before a vowel</i>	eu h enw nhw

Arddodiaid/Prepositions

Mae arddodiaid yn rhedeg. Dych chi wedi dysgu **ar** ac **i**.

*Prepositions conjugate. You have learned **ar** and **i**.*

Ar	on	Mae annwyd ar Sam.	<i>Sam has a cold.</i>
arna i	<i>on me</i>	Mae annwyd arna i.	<i>I have a cold.</i>
arnat ti	<i>on you</i>	Mae peswch arnat ti.	<i>You have a cough.</i>
arno fe	<i>on him</i>	Mae'r ffliw arno fe.	<i>He has flu.</i>
arni hi	<i>on her</i>	Mae'r ddannodd arni hi.	<i>She has toothache.</i>
arnon ni	<i>on us</i>	Mae annwyd arnon ni.	<i>We have a cold.</i>
arnoch chi	<i>on you</i>	Oes peswch arnoch chi?	<i>Do you have a cough?</i>
arnyn nhw	<i>on them</i>	Oes annwyd arny nhw?	<i>Do they have a cold?</i>
I	<i>to/for</i>	Rhaid i Sam fynd.	<i>Sam must go.</i>
i fi	<i>to/for me</i>	Rhaid i fi fynd.	<i>I must go.</i>
i ti	<i>to/for you</i>	Rhaid i ti fynd.	<i>You must go.</i>
iddo fe	<i>to/for him</i>	Rhaid iddo fe fynd.	<i>He must go.</i>
iddi hi	<i>to/for her</i>	Cyn iddi hi fynd.	<i>Before she goes.</i>
i ni	<i>to/for us</i>	Cyn i ni fynd.	<i>Before we go.</i>
i chi	<i>to/for you</i>	Ar ôl i chi fynd.	<i>After you go.</i>
iddyn nhw	<i>to/for them</i>	Ar ôl iddyn nhw fynd.	<i>After they go.</i>

Mae'r ferf yn treiglo ar ôl yr arddodiad **i**.

*The verb mutates after the preposition **i**.*

'Dyn ni'n defnyddio **mynd i** o flaen lleoedd a berfau, ond 'dyn ni'n defnyddio **mynd at** gyda phobl.

*We use **mynd i** before places and verbs, but **mynd at** with people.*

Dw i'n mynd i Abertawe.	<i>I'm going to Swansea.</i>	Dw i'n mynd i'r ysgol.	<i>I'm going to school.</i>
Dw i'n mynd i weld.	<i>I'm going to see.</i>	Dw i'n mynd i siopa.	<i>I'm going shopping.</i>
Dw i'n mynd at y meddyg.	<i>I'm going to the doctor.</i>		

Rhai rheolau eraill/Some other rules

a/ac

a o flaen cytsain

a before a consonant

(Aled **a** Siân, te **a** choffi)

ac o flaen llafariad

ac before a vowel

(Siân **ac** Aled, afal **ac** oren)

â/ag

â o flaen cytsain

â before a consonant

(Paid **â** phoeni. Paid **â** mynd.)

ag o flaen llafariad

ag before a vowel

(Paid **ag** ateb. Paid **ag** aros.)

y/yr/r

y o flaen cytsain

y before a consonant

(**y** tŷ, **y** car, **y** plant)

yr o flaen llafariad

yr before a vowel

(**yr** ysgol, **yr** ysbty, **yr** ardd)

'r pan fydd **y** ar ôl llafariad

'r when y follows a vowel

(Mae'r tywydd yn dda, i'r gwaith, o'r Alban)

Mae/yw

'Dyn ni'n defnyddio **yw** ar ôl **pwy, beth, faint**. 'Dyn ni'n defnyddio **mae** ar ôl y geiriau cwestiwn eraill – **ble, pryd, sut, pam**.

We use **yw** after **pwy, beth, faint**. We use **mae** after **ble, pryd, sut, pam**.

Pwy yw e?	Who is he?	Ble mae e?	Where is he?
Beth yw'r broblem?	What is the problem?	Pryd mae'r gêm?	When is the game?
Faint yw'r tocyn?	How much is the ticket?	Sut mae'r tywydd?	How is the weather?

Rhifau/Numbers

Mae dwy ffordd o ddefnyddio rhifau: **rhif + enw unigol** neu **rhif + o + enw lluosog** (wedi'i dreiglo'n feddal). Hyd at ddeg, mae'n gyffredin iawn i ddefnyddio'r unigol.

*There are two ways of using numbers: **number + singular noun** or **number + o + plural noun (soft mutation)**. Up to **deg**, it is very common to use the singular noun.*

dau blentyn	dau o blant
saith llyfr	saith o lyfrau
naw car	naw o geir

Mae ffurfiau benywaidd gyda 2, 3, 4 – **dwy, tair, pedair**. 'Dyn ni'n defnyddio'r rhifau yma o flaen enwau benywaidd. A 'dyn ni'n defnyddio'r ffurfiau yma wrth drafod oedran.

*2, 3, 4 have feminine forms – **dwy, tair, pedair**. We use these forms with feminine nouns. And we use these forms to express age.*

dwy ferch
tair merch
pedair merch
Mae Siôn yn ddwy oed.

mewn/yn

Ystyr **mewn** yw *in a*. 'Dyn ni hefyd yn defnyddio **mewn** o flaen berfau a rhifau. 'Dyn ni'n defnyddio **yn** o flaen pethau pendant, gan gynnwys enwau lleoedd.

Mewn means '*in a*'. We also use it before verbs and numbers. We use **yn** when something definite follows, including place names.

mewn ffatri	<i>in a factory</i>
mewn pum munud	<i>in five minutes</i>
yn y ffatri	<i>in the factory</i>
yn ffatri Ford's	<i>in Ford's factory</i>
yn Abertawe	<i>in Swansea</i>

Bonau/Stems

Rhaid i ni wybod bôn y ferf i greu'r gorffennol cryno ac i greu gorchmynion.

We need to know the stem of verbs to create the past tense and commands.

Dyma rai rheolau. *Here are some rules.*

Berf yn gorffen gyda un llafariad – gollwng y llafariad. *Verb ending with a single vowel – drop the vowel.*

bwyta	bwyt-	bwytais i
canu	can-	canais i

Berf yn goffen gyda **io** – gollwng y llafariad ola. *Verb ending with io – drop the final vowel.*

ffonio	ffoni-	ffonais i
gweithio	gweithi-	gweithiais i

Berf yn gorffen gyda chytsain – ychwanegu'r terfyniad. *Verb ending with a consonant – add the ending.*

darllen	darllen-	darlenais i
ateb	ateb-	atebais i

Berf yn gorffen gyda **-ed** – gollwng yr **ed**. *Verb ending with -ed – drop the ed.*

clywed	clyw-	clywais i
yfed	yf-	yfais

Berf yn gorffen gyda **-eg** – gollwng yr **eg**. *Verb ending with -eg – drop the eg.*

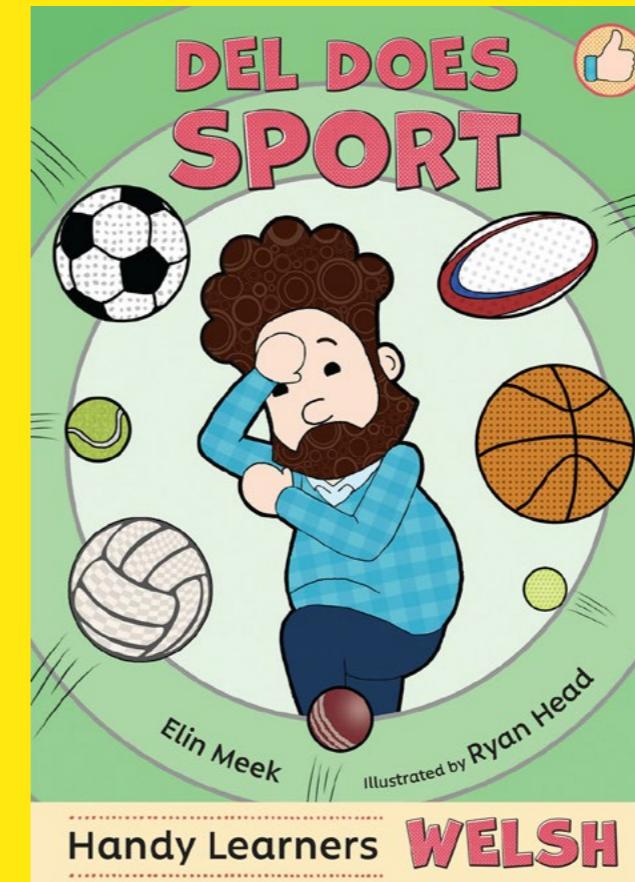
rhedeg	rhed-	rhedais i
--------	-------	-----------

Rhai bonau anodd / Some more difficult stems:

aros	arhos-	arhosais i
benthyg	benthyc-	benthycais i
cymryd	cymer-	cymerais i
cyrraedd	cyrhaedd-	cyrhaeddais i
chwarae	chwarae-	chwaraeais i
dechrau	dechreu-	dechreuaus i
dweud	dwed-	dwedais i
ennill	enill-	enillais i
gadael	gadaw-	gadawais i
glanhau	glanheu-	glanheuais i
gorffen	gorffenn-	gorffennais i
gweld	gwel-	gwelais i
gwrando	gwrandaw-	gwrandawais i
meddwl	meddyli-	meddyliais i
mwynhau	mwynheu-	mwynheuais i
rholi	rholi-	rholais i (Weithiau, dych chi'n gweld rhoddais i.)
troi	troi-	troiais i
ymweld	ymwel-	ymwelais i

Dych chi'n hoffi chwaraeon?

Os dych chi'n hoffi chwaraeon, mae'r llyfr yma'n rhestru geirfa a phatrymau defnyddiol. *If you like sport, this book lists useful patterns and vocabulary.*





dysgymraeg.cymru
learnwelsh.cymru